

การเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์ในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

ปัญหาการเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์ในสมัยก่อน แม้จะสร้างความวิตกกังวลให้กับรัฐบาลไทยอยู่บ้าง แต่ก็ไม่ถึงกับทำให้ฐานะและความมั่นคงของรัฐบาลและประเทศชาติต้องสิ้นเสื่อ่อน ทั้งนี้เพราะการเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์ที่ผ่านมามีส่วนใหญ่มุ่งมีขอบเขตจำกัดอยู่เฉพาะในหมู่คนจีนและคนญวน ส่วนในด้านการจัดองค์การดำเนินการก็ยังไม่เข้มแข็ง และนอกจากนี้ก็ยังขาดการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากรัสเซีย และพรรคคอมมิวนิสต์จีน จากอุปสรรคและปัญหาที่กล่าวมานี้จึงทำให้พวกคอมมิวนิสต์ไม่สามารถถกอกวนหรือสร้างความปั่นป่วนอย่างรุนแรงได้ นับตั้งแต่หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงสงครามโลกครั้งที่ 2

แต่อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 การเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยได้ขยายกว้างขวางและครอบคลุมไปถึงคนไทยมากขึ้น ส่วนทางด้านภายนอกประเทศ ก็ถูกคุกคามจากลัทธิคอมมิวนิสต์ที่มีเพิ่มขึ้น และแพร่ขยายเข้ามาสู่ประเทศรอบข้าง และประเทศไทยสูงขึ้น จนทำให้รัฐบาลไทยในระยะหลังนี้ต้องดำเนินการปราบปรามอย่างรุนแรง และเข้าชิงประเทศมหาอำนาจตะวันตกเพื่อเป็นเกราะคุ้มครอง ดังจะได้กล่าวต่อไป

1. สาเหตุการเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์ในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

ก. การเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 เปิดโอกาสให้คอมมิวนิสต์ทำการเคลื่อนไหว

หลังจากที่มหาสงครามครั้งที่ 2 ระเบิดขึ้นในยุโรป ญี่ปุ่นก็เปิดฉากสงครามทางค่านเอเชีย อาศัยพลังที่เข้มแข็งและมีผู้นำที่สามารถอย่างนายพล ยามาชิตะ (Yamashita)¹

¹ดูรายละเอียดใน David Bergamini, Japan's Imperial Conspiracy,

กองทัพญี่ปุ่นสามารถบุกทะลวงเข้าไปในประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ได้ และ
ผลจากการรุกรานครั้งนี้ นอกจากจะสร้างความเสียหายและความหวาดกลัวให้แก่ประเทศ
พันธมิตรอย่างใหญ่หลวงแล้ว ยังได้ช่วยปลุกปล้ำลัทธิชาตินิยมให้แก่ชาวอาณานิคม และอำนวยความสะดวก
โอกาสให้แก่พวกคอมมิวนิสต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทำการเคลื่อนไหวด้วย ตัวอย่าง
เช่น พวกสุภบาลาฮับ ในฟิลิปปินส์ พวกเวียตมินห์ในเวียดนาม พวกกองทัพต่อต้านญี่ปุ่นของ
ประชาชนมลายู และขบวนการเขมรอิสระ เป็นต้น¹

ส่วนกรณีประเทศไทย ญี่ปุ่นเริ่มรุกรานไทยด้วยวิธีการทูต โดยยื่นข้อเสนอให้รัฐ-
บาลไทยรับพิจารณา 4 ข้อคือ

1. ขอให้รัฐบาลไทยยินยอมให้กองทัพญี่ปุ่นผ่านเพื่อบุกโจมตีพม่าและมลายู
2. ขอให้รัฐบาลไทยทำสัญญาเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่นเพื่อป้องกันประเทศไทยให้พ้น
จากการรุกราน
3. ขอให้รัฐบาลไทยร่วมกับญี่ปุ่นประกาศสงครามกับอังกฤษและอเมริกา ถ้า
รัฐบาลไทยยอมตกลง ญี่ปุ่นจะยกดินแดนที่ไทยเสียให้แก่อังกฤษ และฝรั่งเศสคืนให้หมด
4. ขอให้รัฐบาลไทยเข้าร่วมเป็นพันธมิตรไตรภาคีกับฝ่ายอักษะ คือ เยอรมัน
อิตาลี และญี่ปุ่น²

แต่ในระหว่างที่รัฐบาลไทยกำลังทำการประชุมในเช้าวันที่ 8 ธันวาคม 2484 โดยจะยอมรับข้อที่ 1 ตามคำเสนอของนายดิเรก ชัยนาม ซึ่งเห็นว่าไทยไม่อาจจัดขึ้นได้ กองทัพญี่ปุ่นก็ได้บุกขึ้นทางภาคใต้ของประเทศไทย³ จอมพล ป.พิบูลสงครามเกรงว่าจะเป็นการร้ายต่อ

¹ดูรายละเอียดในหลวงอรรถโกวิทาทิ, คอมมิวนิสต์คอมอินเทอร์เนชันแนล และคอมอินฟอร์ม, หน้า 2922 ก, 2876, 2922 ข, 2922 ค และ 2922 ง - 2922 ฉ.

²ดูใน สลธ. รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีครั้งพิเศษ/2484 (8 ธันวาคม 2483)

³David Bergamini, Japan's Imperial Conspiracy, p. 854

ประเทศชาติ จึงมีคำสั่งให้ทหารไทยหยุดยิง และได้ยอมรับข้อเสนอที่ 1¹ แต่ต่อมาญี่ปุ่นได้พยายามบีบบังคับรัฐบาลไทยเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มข้อสัญญาทางก้านเศรษฐกิจการคลัง และบีบบังคับให้เข้าเป็นพันธมิตรร่วม แต่สำหรับเรื่องเศรษฐกิจ นายปรีดี พนมยงค์ รัฐมนตรีกระทรวงการคลัง ได้หักท้วงอย่างแข็งขัน โดยไม่ให้รัฐบาลรับข้อเสนอ หรือปล่อยให้ญี่ปุ่นละเมิดอธิปไตยทางเศรษฐกิจ เพราะถือว่ารัฐบาลไทยมีข้อตกลงกับญี่ปุ่นแต่เฉพาะทางทหาร เท่านั้น² แต่จอมพล ป. ก็ยอมรับข้อเสนอของญี่ปุ่น ทั้งนี้เพราะเห็นว่าพลังกองทัพของญี่ปุ่นเหนือกว่าไทย ส่วนอังกฤษและอเมริกาก็ไม่สามารถจะช่วยเหลือให้อาวุธยุทโธปกรณ์แก่ไทยได้เต็มที่³ และอีกประการหนึ่ง อาจเป็นไปได้ว่าจอมพล ป. ต้องการจะได้ดินแดนที่ไทยเสียให้แก่อังกฤษและฝรั่งเศสคืน ดังที่ญี่ปุ่นได้สัญญาไว้ ทั้งนี้เพราะจอมพล ป. เป็นนักชุกคตินิยมรุนแรงและเคยสู้รบกับฝรั่งเศส เรื่องปัญหาชายแดน และการขอคืนแดนลาวและเขมรคืนจากฝรั่งเศสมาแล้ว⁴

¹การประกาศของจอมพล ป. ได้กระทำไปก่อนได้รับอนุมัติจากสภาผู้แทน ฯ ทั้งนี้เพราะเป็นการรีบตัดสินใจด่วน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดสงครามกับญี่ปุ่น จนรุ่งขึ้นวันที่ 9 ธันวาคม จอมพล ป. จึงนำมาแจ้งต่อสภาถึงความจำเป็นที่ต้องยอมรับ ซึ่งสภาผู้แทน ฯ ก็ยินยอม คุรายละเอียดใน รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 1/2484 (วิสามัญ) สมัยที่ 2 (9 ธันวาคม 2484)

²ดูใน สลธ. รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 168/1484 (11 ธันวาคม 2484)

³ดูใน สลธ. รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี (ลับ) ครั้งที่ 10/2484 (26 กุมภาพันธ์ 2484)

⁴ดูรายละเอียดใน สลธ. รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 38/2482 (22 สิงหาคม 2482) และใน ดิเรก ชัยนาม, ไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2, เล่ม 1, (พระนคร : แพร่พิทยา, 2510), หน้า 76

ในวันที่ 21 ธันวาคม 2484 จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ตกลงทำสัญญาเป็น
ไมตรีกับญี่ปุ่น สัญญาดังนี้เป็นสัญญาเกี่ยวกับการสถาปนาระเบียบใหม่เพื่อความไพบูรณ์ใน
เขตภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้มีสันติภาพและความมั่นคงแข็งแรง¹ แต่เมื่อคำนึง
ถึงข้อผูกพันต่อประเทศไทย สัญญาดังนี้ไม่เพียงแต่จะทำให้ประเทศไทยต้องเข้าผูกพันกับ
ญี่ปุ่นอย่างเต็มที่ หากแต่ยังทำให้ประเทศไทยต้องเป็นปฏิปักษ์ต่อพันธมิตรด้วย เพราะใน
กติกาสัญญาข้อที่ 2 ระบุไว้ว่า

ในกรณีที่ประเทศญี่ปุ่นหรือประเทศไทยอยู่ในการขัดกันทางอาวุธกับประเทศภายนอก
จะเป็นประเทศเดียวหรือหลายประเทศก็ตาม ประเทศไทยหรือประเทศญี่ปุ่นจะเข้า
ข้างภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง ในฐานะที่เป็นพันธมิตรทันที และจะให้ความช่วยเหลือแก่ภาคีนั้น
ด้วยปัจจัยของตนในทางการเมือง การเศรษฐกิจ และการทหาร²

ดังนั้น เมื่อญี่ปุ่นเป็นศัตรูกับพันธมิตร ประเทศไทยก็ต้องร่วมผูกพันไปกับญี่ปุ่นด้วย ดังเช่นใน
วันที่ 25 มกราคม 2485 ประเทศไทยได้ประกาศสงครามกับอังกฤษและอเมริกา โดยอ้าง
เหตุผลว่า

... ประเทศไทยได้ถูกอังกฤษบีบบังคับในด้านการค้าระหว่างประเทศมาตลอด ส่วน
สหรัฐอเมริกา นั้น ก็ไม่เคยคิดช่วยไทย ดังเช่นกรณีไทยมีสงครามกับฝรั่งเศส และ
นอกจากนี้ก็ยังได้รับเครื่องบินและอาวุธต่าง ๆ ที่ไทยสั่งซื้อและจ่ายเงินเรียบร้อยแล้ว
และเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดขึ้น ไทยก็ถูกอังกฤษและอเมริกาโจมตี และทิ้งระเบิด
ทิ้งทางบกและทางอากาศกว่า 60 ครั้ง ซึ่งรัฐบาลไทยยังไม่เคยทำอันตรายให้
ประเทศทั้ง 2 นั้นมาก่อนเลย ดังนั้น รัฐบาลจึงได้ประกาศสงครามกับอังกฤษและสหรัฐ
อเมริกา³

¹ดูใน คำแปล "กติกาสัญญาพันธมิตรไมตรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น พ.ศ.
2484" สนธิสัญญาระหว่าง พ.ศ. 2484 - 2486 (ม.ป.ท., ม.ป.ป.)

²เรื่องเดียวกัน

³คำแถลงการณ์เกี่ยวแก่การประกาศสงครามต่อบริเตนใหญ่และสหรัฐอเมริกา"
ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 59 ลงวันที่ 25 มกราคม 2485, หน้า 559 - 560

แต่หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช อัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตันในขณะนั้น ได้ขอรับรองให้รัฐบาลอเมริกาไม่รับคำประกาศนี้ โดยอ้างว่าประชาชนไทยไม่รับรู้ ซึ่งรัฐบาลอเมริกาก็ยินยอม¹ เพราะเห็นว่ายังมีกลุ่มคนไทยเป็นจำนวนมากที่ต่อต้านญี่ปุ่นและสนับสนุนประเทศตะวันตก² และต่อมารัฐบาลอเมริกาได้ให้การสนับสนุนหม่อมราชวงศ์เสนีย์จัดตั้งขบวนการเสรีไทยเพื่อทำการต่อต้านญี่ปุ่นขึ้นในอเมริกา³ ส่วนภายในประเทศไทย นายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการในขณะนั้น ก็ได้จัดตั้งขบวนการเสรีไทยเช่นเดียวกัน โดยมีกองบัญชาการอยู่ที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ⁴ และในช่วงเดียวกันนี้ พรรคคอมมิวนิสต์จีนและพรรคก๊กมินตั๋งในประเทศจีนก็ได้หันมาเป็นแนวร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง⁵ และผลจากการเปลี่ยนท่าทีเช่นนี้ ทำให้ชาวจีนที่นิยมคอมมิวนิสต์ และก๊กมินตั๋งในประเทศไทยพลอยร่วมมือกันจัดตั้งแนวร่วมต่อต้านญี่ปุ่นไปด้วย บทบาทของชาวจีนที่สำคัญในระบอบนี้ก็คือ จัดตั้ง

¹T.H. Silcock, "Outline of Economic dDevelopment 1945-65," Thailand Social and Economic Studies in Development (Canberra : Australian National University Press, 1966), p.6

²James V. Martin, Jr., "Thai-American Relation in World War LL" Journal of Asian Studies (August, 1963), p.460

³ILC/CU 10210 Claude A. Buss, Thailand (Siam), From Southeast Asia and the World Today, p.56

⁴George k. Tangam, Trial in Thailand (New York : Crane, Russak & Company, Inc., 1974), p.31

⁵บางข่าวกล่าวว่า นายพลเจียง ไค เช็ก มาคามาเจียง ไค เช็ก และมาคามาซุน ยัต เซ็น มีความเห็นที่จะร่วมมือกับพรรคคอมมิวนิสต์ต่อต้านการรุกรานของญี่ปุ่น ในระบอบนี้ คุใน Pridi Banomyong, "Seeking admission to The UN" Bangkok Post (December 1, 1974), p.15

สมาคมลับและหน่วยใต้ดินต่าง ๆ ขึ้นมากมาย¹ เพื่อทำการจารกรรม เรียกรวเงินช่วยเหลือรัฐบาลจีน² และดำเนินการร่วมมือกับขบวนการเสรีไทยอย่างใกล้ชิด³ และในภาวะเช่นนี้ พวกคอมมิวนิสต์ไทยก็ได้อาศัยโอกาสจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย และจัดประชุมสภาเป็นครั้งแรกในเดือนธันวาคม 2485 และหลังจากนั้นมาพรรคนี้ก็ได้อีก่อนไหวเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลไทยมาโดยตลอด

ข. การสิ้นอำนาจของจอมพล ป.พิบูลสงคราม มีผลต่อการเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์

นอกจากปัญหาเรื่องการไม่สามารถเข้าแทรกซึมในหมู่คนไทยได้แล้ว เมื่อจอมพล ป. ได้ก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำประเทศ การดำเนินนโยบายลัทธิชาตินิยมต่อต้านคนจีนของ จอมพล ป. ในช่วงปี พ.ศ. 2481 - 2484 ก็มีผลสร้างอุปสรรคให้แก่ฝ่ายคอมมิวนิสต์เป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะนโยบายลัทธิชาตินิยมที่ต่อต้านคนจีนนั้น ทำให้ฝ่ายคอมมิวนิสต์ไม่อาจจะแทรกแซงและทำการเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ในหมู่คนจีนได้อย่างสะดวก และต่อมาเมื่อจอมพล ป. ได้ทำสัญญาเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่น ซึ่งเป็นศัตรูของคนจีน พวกคอมมิวนิสต์ก็ยิ่งประสบปัญหาและอุปสรรคมากขึ้น

¹ IIC/CU 13656 Somchai Rakvijit, Royal Thai Government Document on Communist Aggression in Thailand, p. 5

² G. William Skinner, Chinese Society in Thailand: An Analytical History, (New York : Cornell University Press, 1962) pp. 265-266, 276-277

³ ุรายละเอียดใน Nicol Smith and Blake Clark, Into Siam: Underground Kingdom (New York : Bobbs Merrill, 1945), pp. 11-15,

แต่ครั้งถึงปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อญี่ปุ่นมีท่าทีจะพ่ายแพ้แก่ฝ่ายพันธมิตร เพราะอเมริกาได้รุกหนักจนทำให้รัฐบาลโคโจต้องล้มไปในปี 2487¹ ซึ่งในขณะเดียวกัน รัฐบาลจอมพล ป. ฯ ก็กำลังเผชิญวาระสมุททางการเมืองเช่นกันคือ สถาปนาไม่ยอมอนุวัติร่างพระราชบัญญัติกำหนดนครบาลเพชรบูรณ์ และร่างพระราชบัญญัติกำหนดกพุทธบุรีมณฑลของรัฐบาล² จนทำให้จอมพล ป. ฯ ต้องยอมจำนนและไม่กล้าขัดขืนต่อคำขู่ของนายพล นากา-มูระ แม่ทัพญี่ปุ่นในประเทศไทยที่ขอ "ให้รัฐบาลปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มิฉะนั้นญี่ปุ่นจะกำ-เป็นกรตามที่เราเห็นสมควร"³ การหมกอำนาจอ้างการเมืองของจอมพล ป. ฯ ครั้งนี้ นอกจากจะเปิดทางให้รัฐบาลพลเรือนได้มีโอกาสเข้ามาบริหารประเทศแล้ว ยังมีผลทำให้ลัทธิชาตินิยมและนโยบายที่แข็งกร้าวต่อคนจีน รวมทั้งคอมมิวนิสต์ของลคความเข้มงวดลงไปด้วย และยังต่อมาในช่วงสมัยรัฐบาลพลเรือนภายใต้การสนับสนุนของนายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งมีแนวโน้มสนับสนุนพวกขบวนการชาตินิยมในอินโดจีนที่กำลังกำเนินการต่อสู้เพื่ออิสรภาพด้วยแล้ว⁴ บรรยากาตทางการเมืองในระยะหลังนี้ก็เอื้ออำนวยต่อการเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์มากขึ้น

¹G.I. Edmonds, Thailand : The Golden Land, (New York : The Books - Merrill Company Inc., 1972), p. 112

²ดูใน รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 5/2487 (สามัญ) สมัยที่ 2 (22 กรกฎาคม 2487)

³สธ. รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี (ลับ) (1 สิงหาคม 2487) เรื่อง การลาออก

⁴นโยบายดังกล่าวนี้ตรงกับนโยบายของสหรัฐอเมริกาที่ต้องการจะช่วยพัฒนาประเทศพันธมิตรให้เป็นอิสรภาพหลังสงคราม ดูใน George K. Tankam, Trial in Thailand, p. 21

ค. การบีบบังคับจากรัสเซียก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์

เดิมนั้นในสมัยที่ประเทศรัสเซียยังไม่ได้ปกครองด้วยระบบคอมมิวนิสต์ รัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ก็มีความยินดีที่จะเป็นมิตรกับรัสเซีย ดังเช่นที่ได้ทำกับประเทศตะวันตกอื่น ๆ¹ และต่อมาถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับรัสเซียก็ได้รับการพัฒนาก้าวหน้ามากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงได้เสด็จไปเยือนประเทศรัสเซีย และทรงส่งข้าราชการชั้นสูงไปฝึกอบรมวิชาทหาร ตลอดจนได้มีการทำสัญญาทางการพาณิชย์ และการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกัน แต่ต่อมาเมื่อรัสเซียได้เปลี่ยนระบบการปกครองเป็นลัทธิคอมมิวนิสต์ในปี 2460 ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับรัสเซียก็เริ่มเปลี่ยนแปลง เพราะพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงเห็นว่าลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นอันตรายต่อระบบการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทย ดังนั้น จึงทำให้พระองค์ทรงคัดความสัมพันธ์กับรัสเซีย ซึ่งเป็นผลให้สัมพันธ์ไมตรีระหว่างสองประเทศต้องขาดจากกัน จนกระทั่งในวันที่ 12 มีนาคม 2484 จึงได้เริ่มมีความสัมพันธ์กันใหม่ โดยอัครราชทูตไทย ณ กรุงเบอร์ลิน ได้ทำข้อตกลงสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต พาณิชย และกงสุล กับรัฐมนตรีต่างประเทศของสหภาพโซเวียต ณ กรุงมอสโก² แต่ปรากฏว่ายังไม่ทันทำการแลกเปลี่ยนอัครราชทูตกัน กองทัพนาซีก็บุกโจมตีรัสเซียเสียก่อน ทำให้สัญญาต้องชะงักไปจนถึงสงครามโลก

ต่อมาภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศไทยมีความปรารถนาอย่างมาก

¹ เอ. การชวา และ ล. กอเซทโกฟ, ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศรัสเซียกับประเทศสยาม, หน้า 3

² ฎีกาใน "ประกาศใช้ความตกลงว่าด้วยการสถาปนาความสัมพันธ์ทางทูต ทางพาณิชย และทางกงสุลระหว่างประเทศไทยกับสหภาพสาธารณรัฐโซเวียตโซเชลิสต์" กรมสนธิสัญญาและกฎหมายกระทรวงการต่างประเทศ ประมวลสนธิสัญญา เล่ม 5 พ.ศ. 2482 - 2484 (Bangkok : Prachandra Printing Press, 1975)

ที่จะเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ แต่ก็ยังมีอุปสรรคที่จะต้องได้รับการยินยอมจากมหาอำนาจทั้ง 5 แต่ถึงกระนั้นก็ตาม รัฐบาลไทยก็สามารถทำให้อเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส และจีนคณะชาติรับรองได้ แม้จะต้องสูญเสียผลประโยชน์บางอย่างไปบ้าง แต่สำหรับอเมริกา ไม่ถือว่าไทยเป็นศัตรู และยังได้ช่วยเหลือไทยให้พ้นจากการบีบคั้นจากอังกฤษด้วย¹ ส่วนอังกฤษนั้น รัฐบาลไทยยอมคืนดินแดน เสียข้าว และให้สิทธิพิเศษบางประการในการเซ็นสัญญากับอังกฤษ เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2489² และทางฝรั่งเศส รัฐบาลไทยก็ยอมเสียดินแดนให้เช่นกัน เพื่อแลกกับการเข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติ³ ส่วนทางจีนคณะชาติ รัฐบาลไทยก็ได้ทำสัญญาเปิดความสัมพันธ์ทางการทูต และให้สิทธิหลายอย่างคืนแก่คนจีน⁴

¹ดูใน พระพิศาลสุชุมวิท (ประสพ สุชุม), "การปฏิบัติงานในระหว่างและหลังสงครามในแคนดี, ในนิวเคลซี และในสหรัฐอเมริก้า" และใน วิวัฒน์ มุ่งการดี, "ไทยและสหรัฐอเมริก้าหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1945 - 1950)" ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริก้า (กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา, 2519), หน้า 223 - 229, 280, 289 - 299

²New York Times (January 2, 1946)

³R.S. Chavan, Nationalism in Asia (New Delhi : Sterling Publishers Pvt Ltd., 1973), p. 319 และใน "Musical Chairs in Siam," The World Today, Vol. V. No. 9 (September 1949), pp. 212 -213

⁴ดูใน "สนธิสัญญาทางไมตรีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐจีน" กรมสนธิสัญญาและกฎหมายกระทรวงการต่างประเทศ, ประมวลสนธิสัญญา เล่ม 6 พ.ศ. 2485 - 2500 (Bangkok : Prachandra Printing Press, 1975), หน้า 55 - 56 และใน ประมวลสนธิสัญญาทางไมตรีพาณิชย์ และการเดินเรือระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ พ.ศ. 2480 - 2501 อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นายโชติ พรโสภณ (Bangkok : Thai Sambhand Printing Press, 1965)

และนอกจากนี้ นายปรีดี ฯ ก็ยังได้ช่วยเจรจาให้รัฐบาลจีนคณะชาตินิยมไทยเข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติด้วย¹ ส่วนทางด้านรัสเซียนั้น ในระยะแรกรัฐบาลไทยไม่มีความรู้สึกหวั่นวิตกกังวลเช่นที่ได้หวาดกลัวฝรั่งเศส² แต่ต่อมาเมื่อได้รับรายงานว่ารัสเซียอาจจะใช้สิทธิยับยั้ง รัฐบาลไทยจึงมอบหมายให้เสด็จในกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ไปพบนาย โกรมีโก ผู้แทนรัสเซียในนครนิวยอร์ก เพื่อขอการรับรอง แก่ทางรัสเซียได้ขอให้มีการแลกเปลี่ยนผู้แทนทางการทูตกันเสียก่อน และต่อมาก็ได้ขอให้รัฐบาลไทยยกเลิกกฎหมายคอมมิวนิสต์อีก โดยอ้างว่าขัดต่อปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน³ และด้วยความจำเป็นที่ไทยต้องเข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติ เสด็จในกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์จึงทรงร่างหนังสือยินยอมตามที่รัสเซียขอรับรอง⁴ ต่อมานายโกรมีโกก็ได้แถลงต่อที่ประชุมยอมรับประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติ⁵ ซึ่งมีผลทำให้ประเทศไทยได้รับพิจารณาเข้าเป็นสมาชิก

¹ในคราวที่นายปรีดีรับเชิญไปเยือนประเทศจีน นายพลเจียงไคเช็ค ได้ให้การต้อนรับอย่างดี และได้ให้คำมั่นสัญญาว่า จะสนับสนุนไทยเข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติ คุยใน Pridi Banomyong, Seeking admission to The UN, Bangkok Post (December 1, 1974), p. 15

²ม.ล.ปึกทิวชัย มาลากุล, "พระราชประวัติพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์," ชุมนุมนิพนธ์เพื่อถวายพระเกียรติแก่พลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ (ม.ป.ท., ม.ป.ป.) หน้า 39

³ธานีรินทร์ กรัยวิเชียร, การใช้กฎหมายป้องกันคอมมิวนิสต์, หน้า 223

⁴R.S. Chavan, Nationalism in Asia, p. 319

⁵จาก Associated Press dispatch from Lake Success อ้างใน Virginia Thompson, The Left Wing in Southeast Asia, p. 72 และดูใน Paul Shirk, "Thai-Soviet Relations," Asian Survey (September 1969), pp. 682-693

เมื่อเอกราชในเดือนธันวาคม 2489¹ แต่ไทยได้เข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติจริง ๆ ในปี 2490²

จากความจำเป็นที่ไทยต้องการเข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติ ถึงขนาดสภามินยมนาของเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย³ และได้ประกาศพระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายคอมมิวนิสต์ในปี 2489⁴ จึงมีผลทำให้พรรคคอมมิวนิสต์มีสิทธิที่จะเลือกทำหรือเข้าร่วมในทางการเมือง⁵ ได้อย่างเปิดเผย

2. การแพร่ขยายลัทธิคอมมิวนิสต์สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แม้ประเทศไทยจะประสบผลสำเร็จอย่างยิ่งยวด ที่สามารถรักษาเอกราชอธิปไตยของชาติไว้ได้ โดยปราศจากการแทรกแซงจากต่างประเทศ แต่การยกเลิกพระราชบัญญัติคอมมิวนิสต์ และการสิ้นอำนาจของรัฐบาลทหาร ก็เป็นชนวนสำคัญที่ทำให้พวกคอมมิวนิสต์และนักการเมืองที่นิยมความกึ่งสังคมนิยมก่อการเคลื่อนไหวอย่างกว้างขวาง จนในที่สุดคณะรัฐประหารต้องเข้าทำการยึดอำนาจการปกครอง แต่ถึงกระนั้น ปัญหาการเคลื่อนไหวของพวกคอมมิวนิสต์ก็ยังหาได้ยุติไม่ ในทางตรงกันข้าม ภายหลังพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ครอบครองจีนแผ่นดินใหญ่ และภายหลังสงครามเกาหลี การ

¹ ม.ล. ปึกทิมพ์ มาลากุล, "พระประวัติพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์", หน้า 41

² R.S. Chavan, Nationalism in Asia, p. 320

³ Edwin F. Stanton, "ความกึ่งกันของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย" รัฐสารอักษร (เล่ม 3 ฉบับวันที่ 1 มกราคม 2504), หน้า 3

⁴ "พระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายว่าด้วยคอมมิวนิสต์ พ.ศ. 2489" ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 73 เล่มที่ 63 วันที่ 12 พฤศจิกายน 2489 (กฎาคมขวก ช.)

⁵ George K. Tanham, Trial in Thailand, p. 31

เคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์ก็ยิ่งมีมากขึ้น ทั้งนี้เพราะได้รับการสนับสนุนจากภายนอกประเทศ ซึ่งทำให้รัฐบาลไทยในระยะหลัง ๆ นี้ ต้องเผชิญกับปัญหาที่นำหาวากหวั่นมาก ถึงจะไถ่กล่าวต่อไป

ก. การเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์และกลุ่มนักการเมืองสังคมนิยมในปี 2489 -

2490

แม้ว่าสังคมไทยส่วนใหญ่ จะปกครองด้วยระบบอำนาจนิยม แต่สังคมไทยก็ให้เสรีภาพแก่บุคคลอย่างเต็มที่ในการประกอบอาชีพและดำเนินชีวิต และภัยคุกคามนี้สังคมไทยจึงไม่ปรารถนาที่จะให้ลัทธิคอมมิวนิสต์เข้ามาเผยแพร่ แต่ถึงกระนั้นพวกคอมมิวนิสต์ก็ยังพยายามหาโอกาสดำเนินการอยู่เสมอมา

อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์ต้องประสบอุปสรรคอย่างมาก ในช่วงที่จอมพล ป. พิบูลสงครามได้ก้าวขึ้นมาใช้อำนาจทางการเมืองครั้งแรก ทั้งนี้เพราะในระยะนี้เมืองจีนกำลังถูกญี่ปุ่นรุกรานอย่างหนัก ส่วนในประเทศไทย คนจีนก็ประสบปัญหาการต่อต้านจากรัฐบาลไทยอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ก่อนที่สงครามโลกจะกระทบกระเทือนมาถึงประเทศไทย พวกคอมมิวนิสต์จีนและพวกก๊กมินตั๋งในประเทศไทยก็ได้พยายามรวมตัวกันตั้งกลุ่มปฏิบัติการทางการเมืองและสมาคมลับต่อต้านญี่ปุ่นขึ้นเป็นจำนวนมาก สมาคมที่รู้จักกันดีก็คือ ฮัว - กัง (Hua - kang) ซึ่งรับผิดชอบก่อการกบฏอาชญากรรม และปฏิบัติที่ผิดกฎหมายต่าง ๆ¹ แต่การดำเนินงานของสมาคมนี้ก็ไมอาจทำได้สะดวก เพราะรัฐบาลไทยได้เฝ้าติดตามการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ต่อมาเมื่อญี่ปุ่นได้รุกเข้าประเทศไทย และรัฐบาลไทยได้เข้ากับญี่ปุ่นประกาศสงครามกับฝ่ายพันธมิตร พวกคอมมิวนิสต์จีนในกรุงเทพฯ ก็ได้เริ่มการเคลื่อนไหวขึ้นอีก โดยออกหนังสือพิมพ์ชื่อ จีน อูย ป่อ

¹ สมาคมนี้ได้เคลื่อนไหวมามากตั้งแต่ปี 2481 ดูใน Somchai Rakwijit,

(Gin Hui Por หรือ The Truth)¹ ส่วนในชนบท พวกคอมมิวนิสต์จีนก็ได้รวมมือกับ ขบวนการเสรีไทยของนายปรีดีพนมยงค์ และ มรว.เสณีย์ ปราโมช² ที่อู่บ้านดอน และต่อมาในเดือนธันวาคม 2485 พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยก็ได้ถือโอกาสจัดประชุมสมาชิกพรรคทั่วประเทศ และประกาศแนวทางการต่อสู้ว่า

จุดมุ่งหมายปลายทางของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย คือการรวมมือกับพรรคคอมมิวนิสต์นานาชาติประเทศทำการต่อสู้เพื่อสถาปนาระบบลัทธิคอมมิวนิสต์ขึ้นทั่วโลก ภาระหน้าที่ของพรรคในปัจจุบันคือ การปฏิวัติเพื่อความเป็นเอกราชและประชาธิปไตยอันสมบูรณ์ของประเทศไทย เพื่อการวางทางให้แก่การปฏิวัติไปสู่ระบอบสังคมนิยมในระยะต่อไป

แต่ปรากฏว่าถึงสิ้นสงครามโลก พรรคคอมมิวนิสต์ก็ไม่ได้เคลื่อนไหวอย่างรุนแรง ดังเช่นพวกคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม มลายู และอินโดจีนเซีย⁴

เมื่อสงครามโลกสิ้นสุดลง ปัญหาคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยได้ขยายเป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาติ ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยมีความปรารถนาจะเข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติ รัสเซียในฐานะประเทศผู้นำค่ายคอมมิวนิสต์เห็นเป็นโอกาสที่ไทยจะต้องขอความยินยอม จึงได้ขอให้รัฐบาลไทยยกเลิกกฎหมายต่อต้านคอมมิวนิสต์ทุกฉบับ เป็นการตอบแทน แต่เนื่องจากปัญหาคอมมิวนิสต์เป็นเรื่องที่หวุ่นวิตกกันมากในหมู่ประชาชนและผู้มีอำนาจ ดังนั้น เพื่อเป็นการผ่อนคลายความหวาดกลัวลัทธิคอมมิวนิสต์ และเพื่อป้องกันการเข้าใจผิดในรัฐบาล นายปรีดี พนมยงค์ หัวหน้ารัฐบาลขณะนั้นจึงแถลงต่อผู้สื่อข่าวว่า

¹Thompson, The Left Wing in Southeast Asia, p. 58

²Tanham, Trial in Thailand, p. 31

³อ้างในหลวงอรรถโกวิทที่, คอมมิวนิสต์ คอมอินเทอร์เนชัน และคอมอินฟอร์ม, หน้า 2922 น. - 2922 ย.

⁴Tanham, Trial in Thailand, p. 31

ข้าพเจ้าขอยืนยันว่าประเทศไทยจะไม่มีวันเป็นคอมมิวนิสต์ เพราะชนบทร่วมเนียมประเทศี้ ระเบียบแบบแผน และประวัติศาสตร์ของไทยมีความแตกต่างจากรัสเซียเป็นอย่างมาก . . . ข้าพเจ้าได้ศึกษาเรื่องเศรษฐกิจมาเพียงพอที่จะกล่าวได้ว่า ลัทธิคอมมิวนิสต์จะไม่เกิดขึ้นในประเทศไทย และเราก็ไม่คงไปกลัวลัทธิคอมมิวนิสต์ ข้าพเจ้ากล่าวชี้แจงให้เห็นเด่นชัดเช่นนี้ เพราะครั้งหนึ่งข้าพเจ้าเคยถูกหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์¹

และต่อมาในเดือนพฤศจิกายน 2489 รัฐบาลไทยได้ประกาศยกเลิกกฎหมายว่าด้วยคอมมิวนิสต์² ไปด้วยความไม่เต็มใจนัก³ เพราะมีสมาชิกสภาบางกลุ่มได้คัดค้านและต้องการให้คงไว้ แต่ก็ต้องพ่ายแพ้เมื่อมีการลงคะแนนลับ⁴

★ สถานการณ์การเมืองไทยนับแต่ได้มีการยกเลิกกฎหมายคอมมิวนิสต์ และประกอบกับรัฐบาลได้ประกาศรัฐธรรมนูญฉบับปี 2489 ซึ่งให้สิทธิและเสรีภาพแก่บุคคลอย่างสมบูรณ์ในการนับถือลัทธิใด ๆ หรือตั้งสมาคม หรือพรรคการเมืองได้⁵ ทำให้พวกคอมมิวนิสต์ซึ่งเป็นพวกนักกฎหมายมาโดยตลอด สามารถปรากฏตัวและทำการเคลื่อนไหวอย่างเปิดเผยได้เป็นครั้งแรก และในช่วงนี้นายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร* ผู้แทนราษฎรจังหวัดสุราษฎร์ธานี

¹ หนังสือพิมพ์สยามรายวัน ฉบับวันที่ 4 พฤศจิกายน 2489

² กฎหมายนี้ให้ไว้ ณ เดือนตุลาคม แต่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ใน "พระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายว่าด้วยคอมมิวนิสต์ พ.ศ. 2489"

³ David A. Wilson, "Thailand and Marxism," Marxism Southeast Asia, p. 91

⁴ Thompson, The Left Wing in Southeast Asia, p. 63

⁵ กฎใน "รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2489" มาตรา 13 และมาตรา 14 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 63 ตอนที่ 30 วันที่ 18 พฤษภาคม 2489

* นายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร เคยเป็นผู้บรรยายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ซึ่งอ้างกันว่าเป็นเลขธิการพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย¹ ก็ได้รับเลือกตั้งเข้าสู่สภา
 ผู้แทนราษฎรเพียงคนเดียว และเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเลือกตั้งของไทย ส่วน
 จำนวนสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ในขณะนั้น นายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร แถลงว่ามีถึง 5,000
 คน² แต่ในเรื่องนี้ ดร.แทนแฮม (Tanham) เจ้าหน้าที่พิเศษในการช่วยต่อต้านการก่อ
 การร้ายคอมมิวนิสต์ของสหรัฐอเมริกาประจำสถานทูตอเมริกาในกรุงเทพฯ ได้ให้ความเห็นว่า
 ไม่น่าเป็นไปได้ เพราะเห็นว่าพรรคใด ๆ ใดหลายพรรคยังมีสมาชิกไม่เกิน 1,000 คน³
 ส่วนพันตรี จู ชี (Chiu Chee) หัวหน้าพรรคคอมมิวนิสต์จีนในระหว่างสงครามโลก
 ครั้งที่ 2 ก็ได้ให้สัมภาษณ์ว่า พรรคคอมมิวนิสต์ยังมีสมาชิกน้อยมาก⁴ อย่างไรก็ตาม แม้จะ
 ไม่มีหลักฐานแน่ชัด แต่นายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ ก็สามารถเข้า
 ไปเคลื่อนไหวในรัฐสภา และมีนโยบายสนับสนุนนายปรีดี พนมยงค์⁵ ซึ่งเป็นผู้นำกลุ่มนัก

¹ จากคำสัมภาษณ์ของพันตรี จู ชี ซึ่งเคยพบกับนายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร
 ยืนยันว่านายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร เป็นสมาชิกกระดานผู้นำของพรรคคอมมิวนิสต์จริง ดูใน Thompson,
The Left Wing in Southeast Asia, p. 60 และใน Tanham, Trial in
Thailand, p. 31 และใน J.H. Brimmel, Communism in Southeast Asia,
 p. 242

² สมาชิก 5,000 คนนี้ อาจรวมถึงพวกกรรมกรจีนด้วย ส่วนคอมมิวนิสต์ที่ได้รับการ
 ฝึกอย่างถึนั้น ประมาณกันว่ามีแค่ 300 คน ดูใน สลธ. แผนก บร.8/105 คำแปล
 เรื่อง "Communist Threat to Thailand" จากหนังสือพิมพ์ Eastern World
 ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ 1951

³ Tanham, Trial in Thailand, p. 31

⁴ อ้างใน Thompson, The Left Wing in SEA., p. 60

⁵ Alexander MacDonald, Bangkok Editor (New York :
 Macmillan Co.Ltd., 1949), pp. 205-206

การเมืองฝ่ายซ้าย

นอกจากนี้ การยกเลิกกฎหมายคอมมิวนิสต์และการให้เสรีภาพในทางการเมือง การพิมพ์และการโฆษณาตามบทบัญญัติ มาตรา 14 แห่งรัฐธรรมนูญก็ยังช่วยให้หนังสือพิมพ์ และเอกสารสิ่งพิมพ์ของคอมมิวนิสต์ได้แพร่หลายมากขึ้น อาทิเช่น หนังสือพิมพ์ "จนชั้น กรรมชาติ" หนังสือพิมพ์ "โลกใหม่" "มวลชนรายสัปดาห์" หนังสือเล่มเล็ก และใบปลิว เป็นต้น หนังสือและหนังสือพิมพ์ดังกล่าวนี้ได้ถือโอกาสโฆษณาชวนเชื่อ และพยายามแพร่ ลัทธิคอมมิวนิสต์ในหมู่คนไทย บางฉบับได้ลงข่าวชักชวนคนไทยให้สนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์ แห่งประเทศไทย/โดยนำนโยบายของพรรค 10 ข้อ ที่เขียนไว้ในหนังสือเรื่อง "คอมมิวนิสต์สยามจะทำอะไรในปัจจุบัน" มาเผยแพร่ดังนี้

1. พรรคคอมมิวนิสต์สนับสนุนหลักการประชาธิปไตย และร่วมมือกับบุคคลหรือ กลุ่มการเมืองอื่น ๆ ที่จะทรงไว้ซึ่งระบบประชาธิปไตย เพื่อสร้างประเทศไทยให้มีวิสรภาพ และเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง ตลอดจนจะนำความสุขสมบูรณ์มาสู่ประชาชน
2. ให้สมาชิกสภาทุกคนมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน และให้ขยาย การเลือกตั้งไปสู่ตำบล อำเภอ และทุกแห่งในประเทศ และให้ยกเลิกสมาชิกประเภท 2 เพื่อให้สมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งทำการเลือกผู้บริหารของตนเอง
3. ให้บุคคลสัญชาติไทยทุกคนมีอายุเกิน 18 ปี มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และ สัมพันธ์รับเลือกตั้งโดยไม่คำนึงถึงเพศ ทรัพย์สิน และการศึกษา
4. ให้รัฐบาลยอมรับความเท่าเทียมกันของชนกลุ่มน้อย และให้สิทธิแก่บุคคล เหล่านี้ในการปกครองตนเอง
5. สนับสนุนสิทธิเสรีภาพของประชาชนในทางสภา การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา ศาสนา การเดินขบวน การตั้งพรรคการเมือง สมาคมและองค์การ
6. จะปรับปรุงมาตรฐานการครองชีพของผู้ใช้แรงงาน โดยการเพิ่มค่าจ้าง กำหนดชั่วโมงทำงาน 8 ชั่วโมง ให้การประกันสังคม ลดปัญหาการว่างงาน และห้ามนายจ้างทารุณลูกจ้าง จะส่งเสริมศีลธรรม และยกระดับมาตรฐานการครองชีพของทหาร ตำรวจ และข้าราชการชั้นผู้น้อย เพื่อให้บุคคลเหล่านี้มีความสามารถ มีระเบียบ และรับผิดชอบต่อ ความจริงใจ และจะให้การช่วยเหลือและคุ้มครองการสหกรณ์และอาชีพอิสระ

7. ยกเลิกภาษีที่ไม่เป็นธรรม ขยายการเก็บภาษีให้ทั่วถึง เพื่อความยุติธรรม และจะคุ้มครองอุตสาหกรรมของชาติ เปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนโดยเท่าเทียมกัน

8. ส่งเสริมการเกษตรกรรม โดยลดค่าลคอกเบี้ยและค่าเช่า ช่วยเหลือชาวนา ผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน สนับสนุนองค์การต่าง ๆ ของชาวนา และสนับสนุนการตั้งสหกรณ์ผู้ผลิตและผู้บริโภคทั่วราชอาณาจักร ชาวนาที่ยากจนจะได้รับเครื่องมือ เครื่องใช้และเมล็ดข้าวเปลือก โดยไม่คิดค่าตอบแทน

9. ปรับปรุงมาตรฐานการครองชีพของครู ส่งเสริมการศึกษาระดับประถม โดยเน้นหนักในเรื่องหน้าที่ทางสังคม และส่งเสริมการศึกษาระดับมัธยม ประชาชนผู้ไร้การศึกษา จะได้รับการส่งเสริมทางการศึกษา ด้านความรู้จะเน้นหนักทางด้านวิทยาศาสตร์และประชาธิปไตย

10. ส่งเสริมความสัมพันธ์กับนานาประเทศ โดยเฉพาะรัสเซีย จีน อังกฤษ และอเมริกา สนับสนุนองค์การสหประชาชาติ และก้าวจักพวกฟาสซิสต์ เพื่อรักษาสันติภาพของโลก และให้การคุ้มครองชาวต่างชาติ¹

จากนโยบาย 10 ประการดังกล่าวนี้ ส่วนใหญ่คือหลักการจะสร้างรูปแบบสังคมขึ้นใหม่ให้เป็นประชาธิปไตย และมีเอกราชอย่างแท้จริง? แต่อันที่จริง นโยบายเหล่านี้ไม่ใช่ของใหม่ เพราะส่วนใหญ่เป็นการผสมความคิดในเค้าโครงเศรษฐกิจของนายปรีดี พนมยงค์ ที่มีจุดมุ่งหมายจะช่วยยกฐานะคนยากจน กับแนวความคิดเสรีประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี

¹นโยบาย 10 ข้อนี้ ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์มวลชนรายสัปดาห์ ภายใต้นาม Thompson, The Left Wing in SEA, pp. 61-62 และใน Wilson, "Thailand and Marxism," Marxism in SEA, pp. 92-93

²สสท. แผนก บร.8/105 คำแปลเรื่อง "Communist Threat to Thailand"

แม้ในหลักนโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์ไทยจะตั้งอยู่บนหลักเสรีนิยมและสนับสนุนระบบประชาธิปไตย แต่ในการโฆษณาชวนเชื่อที่ตีพิมพ์ในเอกสารเผยแพร่ลัทธิ ก็ยังแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ที่พรรคคอมมิวนิสต์ไทยจะนำประเทศไปสู่ลัทธิสังคมนิยม และคอมมิวนิสต์ตามทฤษฎีของคาร์ล มาร์กซ¹ ซึ่งเป็นการศึกษาความรู้สึกของคนไทย โดยเฉพาะกลุ่มทหารส่วนทางด้านทหารเคลื่อนไหวทั่ว ๆ ไป พรรคคอมมิวนิสต์ไทยก็ได้พยายามช่วยผู้ให้คนไทยเกลียดชังอเมริกา โดยชักชวนไปปลิวโจมที่จักรวรรดินิยมอเมริกาแจกจ่ายตามหมู่นักศึกษา และยังได้ให้การสนับสนุนทางการเงินแก่หนังสือรายวัน และรายปักษ์อีกหลายฉบับเพื่อให้ห้องข่าวโจมตีและต่อต้านอเมริกา² ส่วนทางด้านกรรมกรนั้น พรรคคอมมิวนิสต์จีนก็ได้เข้าไปแทรกแซงเพื่อสร้างอิทธิพลในองค์การสหอาชีพกรรมกร (The Central Labour Union)³ ซึ่งจัดตั้งขึ้นในวันที่ 1 มกราคม 2490

บทบาทและการเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์ในช่วงที่บรรยากาศทางการเมืองเสื่อมอำนาจดังกล่าวนี้ แม้จะเป็นที่แพร่หลายมาก แต่การดำเนินการอย่างเปิดเผยก็เป็นไปได้ไม่นาน เพราะเหตุการณ์ทางการเมืองได้แปรเปลี่ยนไปอีกเมื่อเกิดรัฐประหารในปี 2490 และหลังจากนั้น การเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์ก็ได้กลายเป็นสิ่งผิดกฎหมายเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน คงจะเลิกกล่าวต่อไป

¹ ฎูใน คอมมิวนิสต์สยามจะทำอะไรในปัจจุบัน (ม.ป.ท., 2488), หน้า 29-35

² หนังสือรายวันที่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากพรรคคอมมิวนิสต์ ได้แก่ หนังสือ "เก้าทัพ" ส่วนหนังสือรายปักษ์ ได้แก่ "มวลชน" และ "ปฏิวัติ" ฎูใน Wilson,

"Thailand and Marxism," Marxism in SEA, p. 94

³ Daniel D. Lovelace, China and "People's War" Thailand 1964-1969 (California : The University of California Press, 1971), p. 15

นอกจากการเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์ ดังได้กล่าวแล้วนั้น ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นี้ นายปรีดี พนมยงค์ และกลุ่มนักการเมืองที่สนับสนุนความคิดสังคมนิยมและขบวนการชาตินิยมของชาวต่างชาตก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีบทบาทและได้สร้างความหวาดกลัวให้แก่พวกที่ชิงชังคอมมิวนิสต์และสังคมนิยมเป็นอย่างมาก สาเหตุสำคัญที่ทำให้กลุ่มของนายปรีดี พนมยงค์ สามารถเคลื่อนไหวในทางการเมืองได้มากในขณะนี้ก็เนื่องจากการหมกอำนาจอานาจทางการเมืองของจอมพล ป. ฯ ในปี 2487 ทำให้ผู้นำฝ่ายพลเรือนมีโอกาสเข้ามามีบริหารประเทศ แต่ในบรรดาผู้นำฝ่ายพลเรือนภายหลังสงครามโลกที่เด่นและมีฐานสนับสนุนมาก กูเหมือนไม่มีใครเกินนายปรีดี ฯ ทั้งนี้เพราะว่า นายปรีดี ฯ เป็นผู้นำเสรีไทยที่ได้รับการสนับสนุนและเป็นที่ยกย่องทั้งจากพวกเสรีไทย และฝ่ายพันธมิตรเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากรัฐบาลอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส จีนคณะชาติ และอื่น ๆ ได้มีหนังสือเชื้อเชิญนายปรีดี ฯ ให้ไปเยือนประเทศคนอย่าง เป็นทางการ และนอกจากนี้ประธานาธิบดีทรูแมน ประเทศอเมริกา ซึ่งเป็นมหาอำนาจที่ยิ่งใหญ่ ก็ยังได้แสดงความชื่นชมและยกย่องเกียรติคุณด้วยการมอบเหรียญพิทักษ์เสรีภาพ อันเป็นเกียรติสูงส่งให้แก่ นายปรีดี¹ ส่วนทางด้านรัสเซีย ผู้นำฝ่ายคอมมิวนิสต์ก็มีทัศนะที่ดีต่อนายปรีดี ฯ เพราะเห็นว่านายปรีดี ฯ ยอมยกเลิกกฎหมายคอมมิวนิสต์ให้ ส่วนทางด้านภายในประเทศ นายปรีดี ฯ ก็มีพรรคพวก ลูกน้องและลูกศิษย์ลูกหาที่เข้าร่วมในการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในขบวนการเสรีไทย และผ่านมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองอีกเป็นอันมาก และนอกจากนี้ก็ยังมีส่วนอีกสภาผู้แทน ฯ จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เด่น ๆ เป็นจำนวน

¹Pridi Baromyong, "Seeking admission to The UN" Bangkok

ไม่น้อยได้ให้การสนับสนุนในทางรัฐสภา¹ และเมื่อพิจารณาถึงฐานะทางสังคม นายปรีดีก็
ก็ได้เป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน ซึ่งเป็นตำแหน่งอันทรงเกียรติอีกด้วย ดังนั้น เมื่อจอม
พล ป. หมกอำนาจทางการเมืองลง นายปรีดี ๆ จึงเข้ามาแทนที่ได้เหมาะสมกว่าผู้นำ
พลเรือนคนอื่น ๆ และหลังจากนั้นนายปรีดี ๆ และผู้สนับสนุนก็เริ่มแสดงบทบาท จนทำให้
ฝ่ายตรงข้ามคือ พวกสนับสนุนจอมพล ป. และพวกของนายควง อภัยวงศ์ รู้สึกไม่พอใจ
และคิดที่จะกำจัดปรีดี ๆ และพรรคพวก ซึ่งขอแยกประเด็นศึกษาออกเป็น 2 ประเด็นดังนี้
ประเด็นแรก เป็นการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจในเกมการเมืองทางรัฐสภา ซึ่งก่อให้เกิด
เกิดผลกระทบกระเทือนต่อจอมพล ป. และพรรคพวกและรัฐบาลของนายควง อภัยวงศ์

¹ สมาชิกสภาผู้แทน ฯ จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งได้ 2 กลุ่มคือ กลุ่ม
อนุรักษนิยม อาทิเช่น นายทองดี ๗ กาฬสินธุ์ (สส.มหาสารคาม) นายทองม้วน อัตถการ
(สส.มหาสารคาม) นายฟอง สิทธิธรรม (สส.อุบล) และนายเตียง ไชยภาค (สส.อุบล)
สส.กลุ่มนี้แม้จะมาจากอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่การต่อสู้ในสภามักจะสนับสนุน
พวกรัฐบาลทางส่วนกลาง ซึ่งต่างไปจากอีกกลุ่มหนึ่ง คือกลุ่มที่มาจากครอบครัวธรรมคา และ
ต่อสู้เพื่อชาวนาที่เลือกพวกเขาอย่างแท้จริง อาทิเช่น นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ (สส.อุบล)
นายเตียง ศิริขันธ์ (สส.สกลนคร) นายถวิล อุดล (สส.ร้อยเอ็ด) นายจำลอง กาวเรือง
(สส.มหาสารคาม) และนายทองเปลว ชลภูมิ (สส.ปราจีนบุรี) สส.กลุ่มหลังนี้มีการรวมตัว
กันเหนียวแน่นมาก และส่วนใหญ่ก็เคยร่วมขบวนการเสรีไทยกับนายปรีดี และเมื่อมีบทบาท
ทางการเมืองก็ได้ให้การสนับสนุนนายปรีดีมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะความคิดสังคมนิยม
(เค้าโครงการเศรษฐกิจ) ของนายปรีดีเป็นที่จริงใจ เพราะมีประโยชน์ต่อประชาชนชาวนาอีสานมาก
และนอกจากนี้ก็นับว่านายปรีดีสนับสนุนระบบประชาธิปไตยมากกว่าเผด็จการ คุนใน Edwin
Stanton, Brief Authority (New York : Harper & Brother, 1956), p. 181
และใน Charles F. Keyes, Isan Regionalism in Northeast Thailand
(Ithaca : Cornell University Press, 1967), p. 280 และในวิเทศกรณี (นาม
แฝง), ความเป็นมาแห่งระบอบประชาธิปไตย (พระนคร : โรงพิมพ์เจริญธรรม, 2511),
หน้า 682

สำหรับกรณีของจอมพล ป. และพรรคพวกนั้น คุณอนข้างจะเป็นลักษณะของการทำลายคู่ต่อสู้ทางการเมืองมากกว่าจะเป็นการช่วงชิงอำนาจทางการเมือง ทั้งนี้เพราะจอมพล ป. ได้สิ้นอำนาจไปแล้ว แต่เนื่องจากอิทธิพลของ จอมพล ป. ยังมีอยู่ ดังนั้น นายสงวน ตุลารักษ์ จึงเสนอให้รัฐบาลใช้ศาลพิเศษ หรือที่เรียกว่า "ศาลประชาชน" ซึ่งเป็นศาลที่ไม่ให้สิทธิอุทธรณ์ใด ๆ แก่อาชญากรสงคราม² อันได้แก่ จอมพล ป. และพรรคพวก และปรากฏว่าคณะรัฐมนตรีส่วนมากก็เห็นชอบด้วย³ แต่ยังเป็นคราวเคราะห์ที่ของจอมพล ป. และพรรคพวก เพราะ มรว. เสนีย์ ปราโมช ได้ทักท้วงและขอให้ระงับไว้โดยอ้างว่า ศาลได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติอาชญาสงครามของรัฐบาลที่ได้เสนอไว้ตั้งแต่วันที่ 27 กันยายน 2488 แล้ว⁴ ดังนั้น จึงเห็นว่าไม่จำเป็นต้องมีศาลประชาชน และต่อมาพระราชบัญญัติที่รัฐบาลเสนอนั้น ก็ได้ช่วยจอมพล ป. และพรรคพวกให้รอดพ้นได้ อย่างไรก็ตาม แม้พรรค

¹ เหตุที่ให้จัดตั้งศาลประชาชนทำการพิจารณาคดีอาชญากรสงครามนี้ นายสงวน ตุลารักษ์ อ้างเหตุผลว่า ศาลฎีกาที่มีอยู่ในขณะนั้นเป็นศาลปรกติกรรมคดี และก็มีผู้พิพากษาน้อย ซึ่งอาจทำการพิจารณาคดีไม่ได้ ดังนั้น จึงเสนอให้จัดตั้งศาลขึ้นใน สลท. เอกสารกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แฟ้ม 2/30 เรื่องอาชญากรสงคราม

² ุรายละเอียดใน "ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลประชาชน พ.ศ. 2488" มาตรา 9, สลท. รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่พิเศษ/2488 (8 ตุลาคม 2488) เรื่องการจัดตั้งศาลประชาชน

³ ุใน สลท. รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่พิเศษ/2488 (5 ตุลาคม 2488) เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลประชาชน พ.ศ. 2488

⁴ พระราชบัญญัตินี้ก็เคยถูกนายทองเปลว ชลภูมิ ผู้สนับสนุนนายปรีดี ทักท้วงไม่ให้ออกมาแล้ว เพราะเห็นว่าเป็นการใช้บังคับย้อนหลัง ซึ่งกระทำไม่ได้ แต่ไม่เป็นผล เพราะสมาชิกส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ุใน รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 25/2488 (สามัญ) (27 กันยายน 2488)

พวกของนายปรีดีจะแสดงท่าทีสนับสนุนการลงโทษอาชญากรสงคราม แต่สำหรับนายปรีดีไม่ได้แสดงการคัดค้านที่ปล่อยตัวจอมพล ป. ซึ่งเป็นคู่แข่งที่สำคัญ เหตุที่เป็นเช่นนี้มีผู้ให้ความเห็นว่า อาจเป็นเพราะนายปรีดีและจอมพล ป. คงจะทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดในระหว่างสงครามโลก โดยที่ไม่มีใครรู้ความจริง ดังนั้น นายปรีดีจึงไม่คิดว่าจอมพล ป. เป็นอาชญากรสงคราม¹

นอกจากนี้ การเคลื่อนไหวของกลุ่มเสรีไทยก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่สร้างความไม่พึงพอใจให้แก่จอมพล ป. และกลุ่มทหาร ทั้งนี้สืบเนื่องจากว่า หลังจากสงครามยุติลง อังกฤษได้พยายามบ้ายเบียงจะให้ไทยเป็นประเทศผู้แพ้สงคราม โดยอ้างว่าขบวนการเสรีไทยเป็นนักฉวยโอกาส ไม่ได้ให้การร่วมมือกับพันธมิตรในระหว่างสงครามมากเท่าใด เพราะกองทัพติดอาวุธของ "เสรีไทย" มีน้อยมาก² ดังนั้น นายปรีดีจึงต้องพิสูจน์ให้อังกฤษและพันธมิตรเห็นว่ากองกำลังของเสรีไทยมีอยู่เป็นจำนวนมาก โดยจัดแสดงการเดินขบวนของพวกเสรีไทยพร้อมอาวุธทันสมัยที่พันธมิตรให้ในกรุงเทพฯ ปรากฏว่าทำให้เป็นที่พอใจแก่พันธมิตรทั่ว ๆ ไป แต่ในขณะเดียวกันก็ได้สร้างความระแวงระเทือนใจให้แก่ผู้นำทางการ เพราะอาวุธที่เสรีไทยนำมาแสดงนั้นเหนือกว่าอาวุธล่าสมัยที่ทหารมีอยู่ และต่อมาเมื่อนายปรีดีและพรรคพวกได้เกิดความขัดแย้งกับกลุ่มทหารและกลุ่มการเมืองอื่น ๆ ทหารก็ฉวยโอกาสทำรัฐประหารยึดอำนาจการปกครอง ดังจะได้อีกต่อไป

ส่วนทางด้านนายควง อภัยวงศ์นั้น แม้จะมีโอกาสได้เป็นนายกรัฐมนตรีถึง 2 ครั้ง ก่อนหน้ารัฐประหาร 2490 แต่การได้เป็นนายกรัฐมนตรีครั้งแรกก็ด้วยการสนับสนุนของนาย

¹I.G. Edmonds, Thailand : The Golden Land, p. 116.

²Thawee Bunyaketu, "Memoirs," Portraits of Thai Politics, ed. Jayanta Kumar Ray (New Delhi : Orient Longman Ltd., 1972), p.

ปรีดี¹ และต่อมาในครั้งที่ 2 นายคอง ฯ จะสกัดอิทธิพลของนายปรีดี ฯ ในคณะรัฐมนตรีได้ แต่นายคอง ฯ ก็ต้องประสบปัญหาการขัดขวางทางสภาจากพรรคพวกของนายปรีดี ฯ ซึ่งทำให้นายคองรู้สึกไม่พอใจมาก

ประเด็นที่สองคือ การดำเนินนโยบายของนายปรีดี ฯ และพรรคพวกที่พยายามสนับสนุนขบวนการชาตินิยมในประทศต่าง ๆ บ้าน ซึ่งก่อให้เกิดความหวาดกลัวแก่กลุ่มทหารและนักการเมืองที่ต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ โดยเฉพาะกลุ่มของนายคอง อภัยวงศ์. ปัญหาถึงกล่าวนี้เกิดขึ้นเนื่องจากว่า ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ขบวนการชาตินิยมในประเทศต่าง ๆ รอบบ้านยังคงก่อการเคลื่อนไหวเพื่อลอบกู้เอกราชต่อไป นายปรีดีจึงกีดสนับสนุนขบวนการเหล่านี้ในฐานะที่ประเทศไทยสนใจต่ออิสรภาพของประเทศเอเซีย ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับนโยบายต่อต้านลัทธิอาณานิคมของอเมริกาในขณะนั้น² และนอกจากนี้ นายปรีดีก็อยากจะให้ประเทศไทยเป็นประเทศผู้นำของประเทศที่จะได้รับอิสระทั้งหลายในภูมิภาคเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อนายปรีดีเชื่อมั่นว่าพื้นฐานของความเป็นเอกราชของประเทศไทย และความสำเร็จในการสร้างความสัมพันธ์กับประเทศพันธมิตรและประเทศอื่น ๆ จะสามารถช่วยสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นผู้นำประเทศที่จะเกิดใหม่เหล่านี้ได้³ นายปรีดีจึงได้ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือขบวนการชาตินิยมในประเทศรอบ

¹ การเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีครั้งนี้ นายคองอ้างว่านายปรีดีเลือกเขาสั่งมา ไม่ใช่เพราะชอบเขา หากแต่เป็นเพราะนายคองแสดงความกล้าที่ไม่กลัวจอมพล ป. จึงเสนอให้นายปรีดีเลือกเขาเป็นนายก ภูโน คอง อภัยวงศ์, "การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม" เบื้องแรกประชาธิปไตย (พระนคร : มิตรรนาการพิมพ์, 2516), หน้า 415 - 416

² Tanham, Trial in Thailand, p. 20

³ Donald E. Nuechterlein, Thailand and The Struggle for Southeast Asia (Ithaca : Cornell University Press, 1965), p. 94

บ้าน โดยยินยอมให้กรุงเทพฯ เป็นที่อาศัย¹ และเป็นศูนย์กลางการประสานงานของกั
 ภาทขนบวงการชาตินิยมต่าง ๆ และยังมีให้นายเตียง ศิริขันธ์ เป็นผู้นำในการช่วยเหลือ
 พวกชนวนอพยพ โดยให้เงินช่วยเหลือในปีแรก 3 ล้านบาท ส่วนปีต่อไปให้ปีละ 5 ล้าน
 บาท² และนอกจากนี้ก็ยังได้ขยายอาวุธทันสมัยที่พันชมิตรให้สมาชิกเสรีไทยแก่พวกขบวนการ
 ชาตินิยมในอินโดจีนเพื่อต่อสู้กับประเทศจักรวรรดินิยมอีก³

นโยบายสนับสนุนขบวนการชาตินิยมคอมมิวนิสต์ เพื่อสร้างบทบาทสำคัญให้แก่
 ประเทศไทยดังกล่าวนี้ แม้ต่อมา นายปรีดีจะพ้นอำนาจไปเพราะกรณีสวรรคต แต่นโยบาย
 นี้ก็ได้รับการสนับสนุนและพิชิตมาจนถึงรัฐบาลของ พล.ร.ต.ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ ซึ่ง
 นี้จะเห็นได้จากในเดือนกันยายน 2490 พวกที่สนับสนุนนายปรีดี โดยเฉพาะพวกสมาชิกสภา
 จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และพวกผู้นำขบวนการชาตินิยมในอินโดจีน ได้ร่วมกันจัดตั้ง

1 ภายหลังจากสงคราม พวกเขามิใช่อิสระได้เข้ามาตั้งกลุ่มอยู่ในกรุงเทพฯ และเมื่อ
 ฝรั่งเศสยึดเวียดนามคืนได้ กลุ่มขบวนการลาวอิสระก็ได้หลบเข้ามาตั้งรัฐบาลลับในกรุงเทพฯ
 และนอกจากนี้ยังมีพวกเวียคมินท์ เข้ามาจัดตั้งหน่วยงานและกองบัญชาการจัดซื้ออาวุธใน
 กรุงเทพฯ เพื่อส่งไปช่วยขบวนการกู้ชาติในประเทศเวียดนาม อยู่ใน นิภาพรรณ พัฒนไพบูลย์,
 "อีสาน : การแสวงหาเอกลักษณ์ทางการเมือง" อีสานแดนแห่งความขมขื่น (กรุงเทพฯ :
 ประจักษ์การพิมพ์, 2518), หน้า 22 และใน สลธ. แผนก บร.8/105 คำแปลเรื่อง
 "Communist Threat to Thailand"

2 อยู่ใน หนังสือที่ น.4484/2489 กระทรวงมหาดไทย อ้างใน อนันต์ เสนาพันธ์,
 "ชวนคอมมิวนิสต์" คอม ๆ ที่รัก, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ : โปธิ์สามัคคีการพิมพ์,
 2517), หน้า 83

3 U.S. Army, Area Handbook For Thailand, p. 377

สหพันธ์แหลมทองขึ้น¹ โดยเป็นนายเตียง ศิริขันธ์ เป็นประธาน และนายถวิล อุดล เป็น
เจ้าหน้าที่ประสานงาน ส่วนตำแหน่งรองประธานและเหรัญญิกได้แก่เวียงคินทร์² นายคือ
นายตรัน วัน เกียว (Tran Van Giao) และนาย ลี ฮี (Li Hi) และตำแหน่งเล
ขาธิการพรรคได้แก่เจ้าสุภานุวงศ์ ผู้นำขบวนการประเทศลาว หรือลาวอิสระ²

จากที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นอกจากพวก
คอมมิวนิสต์จะสามารถเคลื่อนไหวและแทรกแซงทั้งในทางสภา ทางหนังสือและเอกสาร
สิ่งพิมพ์ในหมู่นักศึกษา และกรรมกรได้อย่างเปิดเผยแล้ว กลุ่มของนายปรีดี พนมยงค์ ก็ยัง
เป็นนโยบายที่สนับสนุนขบวนการคอมมิวนิสต์ อันอาจเป็นภัยแก่ประเทศชาติได้ แต่อย่างไร
ก็ตาม การเคลื่อนไหวของกลุ่มดังกล่าวนี้ไม่สามารถเป็นก้าวหน้าไปได้มาก ทั้งนี้เพราะ
สถานการณ์ทางการเมืองในระยะปี พ.ศ. 2489 - 2490 ได้เกิดปัญหาร้ายแรงหลาย
ประการ อันเป็นเหตุให้คณะทหารที่สนับสนุนจอมพล ป. คงเข้ายึดอำนาจการปกครอง
ซึ่งมีผลทำให้พวกคอมมิวนิสต์และพรรคพวกของนายปรีดีไม่สามารถถ่วงการเคลื่อนไหวอย่าง
สะดวกได้ต่อไปอีก

ปัญหาเลวร้ายที่มีส่วนทำให้พวกคอมมิวนิสต์และพวกของนายปรีดีต้องประสบ
อุปสรรคในการเคลื่อนไหวต่อไปที่สุโขทัยได้แก่

ประการแรกคือ ปัญหาอุกฤษฏ์ก็เกี่ยวกับการสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวอานันทมหิดล ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงรัฐบาลของนายปรีดี พนมยงค์ ชาวการดังกล่าวนี้นอก

¹ Nuechterlun, Thailand and The Struggle for Southeast
Asia, p. 95 และใน George K. Tanham, Communist Revolutionary
Warfare; The Vietminh in Indochina (New York : Praeger Publishers,
1961), p. 67.

² Keyes, Isan Regionalism ..., p. 31 และใน Virginia
Thompson and Richard Adloff, Who's Who in Southeast Asia
(Ithaca : Cornell University Micro films, n.d.)

จากจะก่อสร้างความเศร้าสลดไปทั่วทุกวงการแล้ว ยิ่งก่อให้เกิดความปั่นป่วนที่นาหวาดกลัว เป็นอย่างมากด้วย กล่าวคือภายหลังนายนิคย์ เวชวิศิษฐ์ แพทย์หลวงได้ตรวจพระอาการ เห็นว่าเป็นที่หมกหมุ่นแล้ว สมุหราชองครักษ์ก็ได้โทรแจ้งข่าวสลดใจแก่สมุหราชมนเฑียร และต่อไปถึงนายปรีดี นายกรัฐมนตรีให้ทราบ หลังจากนั้นนายปรีดีก็ได้เรียกราชเลขาธิการ และอธิบดีกรมตำรวจมาพบ จากคำกล่าวของราชเลขาธิการว่า นายปรีดีรู้สึกกังวลใจ และได้พูดว่าพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงปลงพระชนม์พระองค์เอง และต่อมาก็ได้มีการประชุมด่วน โดยมีพระบรมวงศานุวงศ์ผู้ใหญ่ 5 พระองค์ และรัฐมนตรีต้นสำคัญเข้าร่วมประชุม จากการตั้งข้อสงสัยครั้งแรก อธิบดีกรมตำรวจว่าเป็นการปลงพระชนม์ แต่หลังจากได้ทำการสอบสวนก็เปลี่ยนเป็นว่า พระองค์ทรงปลงพระชนม์พระองค์เอง และต่อมาเมื่อข่าวนี้ได้รั่วไหลสู่ภายนอก รุ่งขึ้นราชการชั้นสูง และกลุ่มนักการเมืองบางกลุ่มอย่างรวดเร็ว¹ การแพร่ข่าวที่ไม่สู้ดีก็ได้ขยายกว้างขวางขึ้น จนทำให้รัฐบาลเกรงว่าข่าวลืออาจจะทำให้ประชาชนเกิดความวิตกกังวลไป ดังนั้น จึงให้สำนักงานพระราชวังออกแถลงการณ์ตามความเห็นของประชุม เพื่อป้องกันกาลโกลาหลอันเกิดจากการเข้าใจผิดว่า

นับตั้งแต่วันที่ 2 มิถุนายนศกนี้ (2489) เป็นต้นมา สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เริ่มทรงพระประชวรเกี่ยวกับพระนาภีไม่เป็นปกติ และทรงเห็นแคเห็นน้อยไม่มีพระกำลัง แม้กระนั้นก็ดี สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้เสด็จประพาสเยี่ยมเยียนราษฎรเป็นพระราชกรณียกิจของพระองค์ ครั้นต่อมาพระอาการเกี่ยวกับพระนาภีก็ยังมีไต่ทุเลาลง จึงต้องเสด็จประทับอยู่แคบนพระที่นั่ง มิได้เสด็จออกงานตามหมายกำหนดการ ครั้นวันที่ 9 มิถุนายนศกนี้ เมื่อคืนพระบรมมถนเช่าเวลา 6.00 นาฬิกา ได้เสวยพระโอสถ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

¹ กลุ่มนักการเมืองและข้าราชการที่ทราบข่าวก่อนการประกาศเป็นทางการคือ มรว. เสนีย์ ปราโมช และภริยา มรว. คึกฤทธิ์ ปราโมช นายเสียง ไชยกาล และพล.ต.ท. พระพิณิจจนคดี และภริยา คุณใน พล.ต.ท. พระพิณิจจนคดี, "บันทึกการสอบสวนในคดีเกี่ยวแก่การสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหา อานันทมหิดล รัชกาลที่ 8" กวีพิพากษาศาลอาญาคดีประทุษร้ายต่อพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหา อานันทมหิดล รัชกาลที่ 8 (กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2517), หน้า (1)

น้ำมันละหุ่ง แล้วเข้าห้องสรง ซึ่งเป็นพระราชกิจประจำวัน แล้วก็เสด็จเข้าพระที่
 ครั้นเวลาประมาณ 9.00 นาฬิกา มหาดเล็กห้องพระบรมมโถยขึ้นเดินถึงชั้น
 ในพระที่นั่ง จึงรีบวิ่งเข้าไปดู เห็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศอยู่บนพระที่นั่ง มีพระ
 โลหิตไหลเป็นหนองและส่วรคคเดียวแล้ว มหาดเล็กห้องพระบรมมโถยจึงได้ไป
 กราบทูลสมเด็จพระราชชนนีให้ทรงทราบ แล้วเสด็จไปถวายบังคมพระบรมศพ จาก
 นั้นอธิบดีกรมตำรวจและอธิบดีกรมการแพทย์ได้ไปตรวจพระบรมศพ และสอบสวนได้
 ความสรุปว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงจะทรงจับพระแสงปืนเล่น ตามพระราชอัธยาศัย
 ที่ทรงชอบ แล้วเกิดอุบัติเหตุขึ้น

แต่การแถลงถึงกล่าวแทนที่จะเป็นผลดี ตรงกันข้าม กลับเป็นการสร้างความเคืองครอนให้
 แก่รัฐบาล ทั้งนี้เพราะในคำแถลงการณ์นั้นมีข้อผิดพลาดบางประการ ซึ่งแสดงให้เห็นถึง
 ความไม่เอาใจใส่ต่อข้อเท็จจริงของรัฐบาล จนทำให้นายปรีดีหัวหน้ารัฐบาลตกเป็นเป้า
 หมายของฝ่ายตรงข้าม ที่จะกล่าวโจมตีและแพร่ข่าวใส่ร้ายได้อย่างเต็มที่ทั้งภายในและ
 ภายนอกสภา² สำหรับข้อพิพจน์ความผิดพลาดบางประการในคำแถลงการณ์นั้นก็คือ ในวัน
 รุ่งขึ้น นายแพทย์โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ได้ไปทำความสะอาดพระศพ พบว่าเบื้องหลัง
 พระเศียรก็มีบาดแผล³ ต่อมาข่าวนี้ก็แพร่ขยายออก ๆ ไปว่า บาดแผลทางด้านหลัง
 ของพระเศียรเล็กกว่าบาดแผลที่พระนลาศ และด้วยเหตุนี้เชื่อว่า การที่ทางออกของลูก
 กระสุนปืนโตกว่าทางเข้ามิใช่เรื่องอุบัติเหตุหรือการปลงพระชนม์พระองค์เอง หากแต่ทรง
 ถูกยิงจากทางด้านหลัง และเมื่อหนังสือพิมพ์ได้นำข่าวไปแพร่อีก บางคนถึงกับแสดง
 ความโกรธแค้น ซึ่งในเรื่องนี้แม้รัฐบาลจะพยายามหาทางแก้ไขโดยตั้งกรรมการสอบสวน

¹ "ข่าวราชการสำนักพระราชวัง" (9 มิถุนายน 2489) ราชกิจจานุเบกษา
 เล่ม 63 ตอนที่ 39 วันที่ 9 มิถุนายน 2489

² ปลาทอง (นามแฝง), พรรคการเมืองไทย (พระนคร : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า,
 2508) หน้า 103

³ พล.ต.ท. พระพิณิจชนคดี, "บันทึกการสอบสวนในคดีเกี่ยวแก่การสวรรคต ...",
 หน้า (2)

เพื่อทำข้อเท็จจริง แต่ก็ไม่สามารถพิสูจน์อะไรได้ นอกจากคณะกรรมการไต่ถามความเห็นว่าเป็น
ไปได้ 2 ทางคือ พระองค์ทรงปลงพระชนม์พระองค์เอง เพราะพิจารณาจากบาดแผล แต่
ก็ไม่มีหลักฐาน และอีกประเด็นก็คือ ทรงถูกลอบปลงพระชนม์ แต่ถึงอย่างไร ในระหว่าง
2 ประเด็นนี้ ทางคณะกรรมการก็มีความสงสัยในเรื่องการลอบปลงพระชนม์มากกว่า ทั้งนี้
เพราะไม่ยอมคัดข้อสมมุติฐานนี้ทั้ง¹

เมื่อรัฐบาลไม่อาจคลี่คลายปัญหาได้ เกมการเมืองที่ไม่มีกติกา ก็ได้เพิ่มความ
รุนแรงขึ้น ผู้สนับสนุนนายปรีดีได้ประนามพวกเจ้าและพรรคประชาธิปัตย์ว่า เป็นผู้ชั่วร้าย
โดยใส่เสียงโทรทัศน์ลึกลับและเสียงตะโกนในโรงภาพยนตร์ กลอกจนจำคนไปตะโกนในที่
สาธารณะต่าง ๆ ว่า นายปรีดีเป็นผู้สมคบลอบปลงพระชนม์ แต่นายควง ม.ร.ว.เสนีย์
และ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ได้แก้ว่า เสียงโวยวายนั้นเป็นปฏิริยาของประชาชนที่กระทำด้วย
ความสมัครใจ เพราะเห็นว่านายปรีดีอยู่ในฐานะนายกรัฐมนตรี ซึ่งต้องรับผิดชอบในการ
ถวายความปลอดภัยแก่พระมหากษัตริย์ และอีกประการ นายปรีดีก็เป็นผู้กราบบังคมทูลเชิญ
ในหลวงให้เสด็จนิวัติประเทศไทย และได้ขยายเวลาประทับของพระองค์ออกไป ดังนั้น
นายปรีดีจะต้องรับผิดชอบต่อการสวรรคตของพระองค์ต่อคนไทยทั้งชาติ

ต่อมาสถานการณ์ได้เลวร้ายหนักขึ้นอีก เมื่อหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ได้ช่วยกันประ-
โหมข่าวบางอย่างที่เกินความจริง และนอกจากนี้สมาชิกสภาผู้แทนฯ ฝ่ายค้านบางคนก็
พยายามวิพากษ์วิจารณ์และสร้างข่าวให้ประชาชนเกลียดชังรัฐบาลมากขึ้น จนทำให้รัฐบาล
ต้องประกาศภาวะฉุกเฉิน สั่งตรวจข่าวหนังสือพิมพ์ชั่วคราว และทำการจับกุมผู้วิพากษ์วิจารณ์
รัฐบาลหลายคน อาทิเช่น นายกำรวิทย์ บัณฑิตกุล บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย ร.ท.
สัมพันธ์ ชันชะชวณะ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์เกียรติศักดิ์ นายเลียง ไชยกาล และนายโชติ

¹ดูใน สลช. เอกสารกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปีที่ 24 หน้า 10/1
เรื่องกรณีสวรรคต

คุณพันธ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์¹ ซึ่งรัฐบาลอ้างว่าเป็นพวกที่ชอบยุ่ง
 ส่งเสริมให้เกิดความกระด้างกระเดื่องในแผ่นดิน และมีเจตนามุ่งหวังเพื่อผลประโยชน์
 ทางด้านการเมืองโดยไม่ชอบกฎหมาย² และที่ร้ายยิ่งกว่านั้นก็คือ ในการหาเสียงเลือกตั้ง
 ทั่วไปในเดือนสิงหาคม 2489 ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้นำเอาเรื่องกรณีสวรรคตมาเป็นเครื่อง
 มือในการทำลายคู่แข่ง พรรคประชาธิปัตย์ได้กล่าวโจมตีรัฐบาลของนายปรีดีว่าไม่ดีคล้าย
 กรณีสวรรคต และพยายามโจมตีนายปรีดีและพรรคพวก ส่วนด้านพรรคสหชีพซึ่งมี คร. เดือน
 ยูนนาน เป็นหัวหน้า ก็พรรคแนวร่วมรัฐธรรมนูญ ของ พล.ร.ท.ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์³
 ซึ่งสนับสนุนนายปรีดี ก็ได้กล่าวโจมตีพรรคฝ่ายค้านว่า อาศัยโอกาสนาฏกรรมของชาติเพื่อยอด
 ประโยชน์ของคนอย่างไม่เป็นธรรม การตอบโต้ในการหาเสียงเลือกตั้งครั้งนี้เป็นไปด้วยความ
 ความคุ่เคียดเคืองรอนมาก ถึงขนาดมีการขว้างลูกกระเบิดเข้าไปในฝูงชนที่กำลังฟังการปรา
 สรัยของพรรคประชาธิปัตย์ หน้าวัดอนงค์ ถนนสมเด็จเจ้าพระยา จนเป็นเหตุให้นายโจง
 สุวรรณทัต ต้องเสียดขาไปข้างหนึ่ง และมีผู้บาดเจ็บ 10 คน ตาย 1 คน⁴ อย่างไรก็ตาม
 ผลการเลือกตั้งปรากฏว่าพรรคที่สนับสนุนนายปรีดี ยังได้ที่นั่งมากกว่าพรรคประชาธิปัตย์กว่า

¹สองคนแรกโดนข้อหาเป็นกบฏก่อกวนความสงบสุขของประชาชน ส่วนสองคน
 หลังโดนข้อหากล่าวหาและใส่ร้ายรัฐบาล หนังสือพิมพ์พิมพ์ไทยฉบับวันที่ 7 กรกฎาคม
 2489

²หนังสือพิมพ์ศรีกรุง ฉบับวันที่ 7 กรกฎาคม 2489

³พรรคการเมืองทั้ง 2 พรรคนี้ไม่อาจรวมเป็นพรรคเดียวกันได้ เพราะพรรค
 สหชีพของ คร. เดือน มีนโยบายแบบสังคมนิยม โดยยึดเค้าโครงเศรษฐกิจของนายปรีดี
 เป็นหลัก ส่วนพรรคแนวร่วมรัฐธรรมนูญไม่เห็นด้วยกับนโยบายแบบสังคมนิยมของพรรคสหชีพ
 จึงได้แยกตัวออกมา. ดูใน บุญช่วย ศรีสวัสดิ์, พันตรีถวัลย์ อภัยวงศ์ นายกรัฐมนตรี 4 สมัย
 (พระนคร : โรงพิมพ์สัมพันธ์, 2496), หน้า 292 - 293

⁴เรื่องเดียวกัน, หน้า 8

40 ที่นั่ง และเหนือกว่าพรรคอื่น ๆ ทั้งหมด¹ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังให้การสนับสนุนนายปรีดีและพรรคพวกอยู่มาก

แต่ถึงกระนั้นก็ตาม รัฐบาลก็ไม่อาจหยุดยั้งการวิพากษ์วิจารณ์และการโจมตีในเรื่องกรณีสวรรคตของสมาชิกสภาได้ ฉะนั้น จึงเป็นการยากที่จะทำให้สถานการณ์ดีขึ้นสู่สภาพปรกติได้ ต่อมานายปรีดีเห็นว่าคนชอบฟังแต่ข่าวลือ และมีคนบางกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มพรรคประชาธิปไตยของนายควง ๆ ได้พยายามกล่าวร้ายต่าง ๆ นานา จนไม่อาจทนต่อไปได้ จึงตัดสินใจลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี² แต่การกระทำเช่นนี้ก็ไม่ได้ช่วยทำให้ปัญหาเกี่ยวกับกรณีสวรรคตยุติลง จนกระทั่งคณะรัฐประหารได้เข้ายึดอำนาจการปกครอง จนเป็นเหตุให้นายปรีดีและพรรคพวก ตลอดจนพวกคอมมิวนิสต์ ไม่สามารถเคลื่อนไหวอย่างสะดวกได้ต่อไปอีก

ประการที่สองคือ ปัญหาทางเศรษฐกิจและความเดือดร้อนของประชาชนในเรื่องข้าว อันที่จริงแล้วปัญหาดังกล่าวนี้ไม่ใช่เพิ่งเกิดขึ้นในช่วงรัฐบาลของนายปรีดี และ พล.ร.ต. ถวัลย์ (มีนาคม 2489 - พฤศจิกายน 2490) หากแต่เป็นปัญหาเรื้อรังมาตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 แล้ว กล่าวคือในระหว่างสงครามโลกนั้น สภาพเศรษฐกิจของไทยก็อยู่ในฐานะที่ค่อนข้างเสื่อมโทรมมาก ทั้งนี้เพราะในกรุงเทพฯ ได้ถูกเครื่องบินอเมริกาและอังกฤษทิ้งระเบิดที่สำคัญเสียหายหลายแห่ง อาทิเช่น กระทรวงอุตสาหกรรม สถานที่สำคัญหลายแห่ง และท่าเรืออีกเป็นจำนวนมาก ส่วนในด้านการค้ากับต่างประเทศ ประเทศไทยก็ถูกตัดขาดจากพันธมิตรเป็นเวลากว่า 3 ปี ดังนั้น จึงทำให้ไทยประสบปัญหาการขาดแคลนสินค้าบริโภคและสินค้าประเภททุนเป็นอย่างมาก³

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 43 - 47

² ฎรายละเอียดคำแถลงของนายปรีดีต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีถึงสาเหตุที่ตัวเองลาออก ใน สลช. รายงานการประชุมนครี ครั้งที่ 20/2489 (21 สิงหาคม 2489) เรื่อง นายกรัฐมนตรีขอลาออกจากตำแหน่ง

³ Silcock, "Outline of Economic Development . . .," pp. 5-6

ส่วนปัญหาเรื่องข้าวซึ่งเป็นอาหารหลักของคนไทย ก็ได้รับความกระทบกระเทือนอย่างมาก ในระหว่างสงคราม เพราะญี่ปุ่นได้เกณฑ์แรงงานคนไทยเป็นจำนวนมากไปใช้สร้างทาง คมนาคม ทำให้ท้องที่ทำนาขาดการเพาะปลูก แต่ก็ยังโชคดีที่ชาวไทยยังมีเหลือไม่ต่ำกว่า 1,500,000 ตัน แต่ต่อมาเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง ชาวไทยที่พอจะเหลือไว้สำหรับเลี้ยงคนไทยอย่างสบายก็ต้องถูกอังกฤษบังคับเอาไปถึง 1,500,000 ตัน ได้ยืมคิด มูลค่าตอบแทนตามสัญญาที่ทำไว้ในวันที่ 1 มกราคม 2489 และต่อมาในเดือนพฤษภาคม 2489 เมื่ออเมริกาจะช่วยเหลือไทยแก้ไขสัญญาให้อังกฤษซื้อข้าวไทย 1,200,000 ตัน ในราคา ตันละ 12 ปอนด์ 14 ชิลลิง* ทั้งนี้เพื่อให้ไทยมีโอกาสพัฒนาเศรษฐกิจบ้าง¹ แต่ก็ไม่อาจ ช่วยลดความเดือดร้อนในเรื่องการขาดแคลนข้าวของคนไทยได้

ครั้นถึงสมัยรัฐบาลของ พล.ร.ต.ถวัลย์ ปัญหาเศรษฐกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง ข้าว ได้ขาดแคลนมากถึงขนาดไม่มีส่งให้อังกฤษตามพันธกรณี² จนเป็นเหตุให้รัฐบาลต้อง ออกพระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าว พ.ศ. 2489 และพระราชบัญญัติการค้าข้าว พ.ศ. 2489 เพื่อบังคับซื้อข้าวจากชาวนาและพ่อค้าในราคาถูก ซึ่งเรื่องนี้ทำให้ชาวนาได้ ได้รับความเดือดร้อนมาก และนอกจากนี้ปัญหาการขาดแคลนข้าวก็ทำให้ข้าวมีราคาสูงขึ้น ซึ่งก็ ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนอีก ดังจะกล่าวในประการต่อไป

ประการที่สาม คือปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงที่อื้อฉาวในสมัยรัฐบาลของ พล.ร.ต. ถวัลย์ ข้าราชการวาสนาศักดิ์ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนอย่างใหญ่หลวงต่อประชาชน อันที่จริงแล้ว แม้การฉ้อราษฎร์บังหลวงจะเคยมีมาก่อนแล้ว อย่างเช่นการทุจริตในการซื้อขายที่ดินในสมัย รัฐบาลพระยาพหลฯ ซึ่งมีทั้งผู้สำเร็จราชการ รัฐมนตรี ผู้ก่อกอง สมาชิกประเภท 2 และ

* อัตราแลกเปลี่ยนในขณะนั้น 1 ปอนด์ มีค่าเท่ากับ 40 บาท

¹Ibid., p. 6

² คำแถลงของ พล.ร.ต.ถวัลย์ ทางวิทยุ วันที่ 27 สิงหาคม 2489 ในหนังสือ พิมพ์ศรีกรุง ฉบับวันที่ 29 สิงหาคม 2489

ข้าราชการอื่น ๆ อีกมาก¹ ถึงขนาดทำให้พระยาพหลฯ ๑ ประภาสลาออกจากตำแหน่ง² เพราะความอับอายก็ความ แต่ปัญหาในสมัยนั้นก็ไม่ได้สร้างความกระหน่ำกระเทือนและความเดือดร้อนให้กับประชาชนอย่างรุนแรง ถึงเช่นสมัยของ พล.ร.ต.ถวัลย์ เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะการฉ้อราษฎร์บังหลวงในสมัยหลังนี้ เป็นการกระทำต่อประชาชนโดยตรง กล่าวคือ พวกข้าราชการ นักการเมือง และพวกพ่อค้า ได้ร่วมมือกันฉวยโอกาสลักลอบนำข้าวดี ๆ ออกขายในตลาดมืดและส่งไปขายต่างประเทศอย่างมากมาย เพียงชั่วครู่เดือนพฤษภาคม 2489 ข้าวไทยคุณภาพดี ๆ ที่เคยมีอยู่เหลือเพื่อก็ขาดแคลนไปทั่ว³ ถึงกับรัฐบาลไม่มีส่งให้อังกฤษตามพันธกรณี ส่วนราษฎรก็พากันเดือดร้อนทั้งปัญหาการขาดแคลนข้าว และข้าวมีราคาสูง เพราะนักการเมืองร่วมมือกับพ่อค้ากักตุนและโก่งราคา⁴ ส่วนข้าวที่พอมีเหลือก็ เป็นข้าวประเภทคุณภาพเลวที่ประชาชนต้องเข้าคิวแย่งกันซื้อ⁵ ซึ่งบางร้านก็ไม่ยอมขาย ส่วนร้านที่ยอมขายบางที่ก็ขายแต่เฉพาะปลายข้าว⁶ และยิ่งรัฐบาลออกกฎหมายบังคับซื้อ

¹ดูรายละเอียดในกระทู้ถามของนายเสียง ไชยมงคล เรื่องการซื้อข้าวที่คืนของพระคลังข้างที่ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (สำเนา) กระทู้ถามที่ 113/2480 ลงวันที่ 21/4/80 (สำเนา) กระทู้ถามที่ 116/2480 ลงวันที่ 26/4/80 (สำเนา) กระทู้ถามที่ 123/2480 ลงวันที่ 27/4/80

²สลด. รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่พิเศษ (๑ สิงหาคม 2480)

³Silcock, "Outline of Economic Development . . .," p. 7

⁴สลด. รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 14/2489 (18 กันยายน 2489) เรื่อง ปัญหาข้าวแพง

⁵ดูใน รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 3/2490 (สามัญ) ฉบับที่ 1 (19 พฤษภาคม 2490)

⁶หนังสือพิมพ์ศรีกรุง ฉบับวันที่ 11 พฤศจิกายน 2489

ข้าวจากชาวนาและพวกพ่อค้าด้วย ปัญหาการล้นล้นนำข้าวออกกลางประเทศและค่าในตลาด
 ฝืดก็ยิ่งเพิ่มขึ้น ประชาชนก็ท้องพลอยเดือดร้อนมากขึ้น และต่อมาแม้รัฐบาลจะพยายามปราบ
 ปราบการล้นล้นนำข้าว และนำข้าวสารราคาถูกลงจำหน่ายแต่ประชาชนก็ยังไม่พอใจอีก
 เพราะรัฐบาลให้ใช้บัตรปันส่วนซื้อข้าว ซึ่งได้ทำความลำบากให้ประชาชนมาก บางพวกที่
 ได้รับข้าวไม่เพียงพอและไม่มีเงินซื้อข้าวราคาแพงได้¹ ก็พากันยกขบวนไปขอข้าวที่ทำเนียบ
 รัฐบาล² และนอกจากนี้ ทางภาคใต้ พวกราษฎรที่ไม่อาจจะทนต่อความเลวร้ายของพวก
 ข้าราชการที่ร่วมมือกับพ่อค้าได้ก็ถึงกับประกาศว่า ถ้าข้าราชการที่ร่วมมือกับพวกพ่อค้าลัก
 ล้นนำข้าวออกนอกประเทศ ยังปกครองทางภาคใต้อยู่ พวกเขาพอใจจะไปขึ้นกับอังกฤษ
 ดีกว่า³

อย่างไรก็ตาม ปัญหาความเดือดร้อนเกี่ยวกับปากท้องของประชาชนนี้ รัฐบาล
 ก็ได้พยายามเอาใจใส่และหาทางแก้ไขอยู่เสมอ จึงจะเห็นได้จากนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์
 รัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรมได้เสนอให้รัฐบาลป้องกันการขึ้นราคาสินค้า และค่าบริการ

¹ราคาข้าวได้ปรับตัวขึ้นเรื่อย ๆ นับตั้งแต่สมัยสงครามโลก กล่าวคือในปี 2484
 ข้าวสารราคากระสอบละ 8 - 10 บาท ต่อมาในปี 2490 ราคาข้าวสารตกกระสอบละ
 170 - 190 บาท และนอกจากนี้ราคาอาหารอื่น ๆ ก็ยิ่งแพงขึ้น 10 - 15 เท่า อยู่ใน
 รายงานประจำปีธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2490, หน้า 9

²พวกที่เดือดร้อนมากคือ กรรมกร เพราะมีรายได้น้อย พวกเขาจึงรวมตัวกัน
 ประมาณ 2,000 คน เดินขบวนไปขอข้าวรัฐบาล คูใน หนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย ฉบับวันที่ 12
 สิงหาคม 2489.

³เมื่อมีข่าวการล้นล้นนำข้าวสูงขึ้น ทางรัฐบาลจึงตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งไป
 สอบสวนข้อเท็จจริง และได้พบว่าราษฎรทางจังหวัดนครราชสีมาและอื่น ๆ ทางใต้เดือดร้อน
 มาก อยู่ใน รายงานของนายเคียง ศิริจันทร์ สลธ. รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่
18/2489 (27 กันยายน 2489) เรื่อง รายงานรัฐมนตรีนายเคียง ศิริจันทร์

เพื่อช่วยเหลือนักเรียน¹ แต่ปรากฏว่าไม่ผ่าน เพราะพระองค์เจ้าสกลวรรณฯ ทรงคัดค้าน โดยอ้างว่าการออกกฎหมายเพื่อขึ้นราคาขึ้นทั่วโลกทำแล้วไม่สำเร็จ² และต่อมา นายทองเปลว ชลภูมิ ได้เสนอความคิดใหม่ให้รัฐบาลจัดตั้งองค์การสรรพาหาร³ ขึ้นเพื่อควบคุมราคาสินค้า และนำของราคาถูกลงออกจำหน่ายให้ประชาชน แต่ปรากฏว่าไม่อาจแก้ความเดือดร้อนและลดค่าครองชีพของประชาชนได้ ดังจะเห็นจากตารางข้างล่าง

ตารางแสดงดัชนีค่าครองชีพ ตั้งแต่ พ.ศ. 2481 - 2490⁴

พ.ศ.	ดัชนีค่าครองชีพคิดเป็นร้อยละ	อำนาจซื้อของเงินบาทคิดเป็นร้อยละ
2481	100	100
2482	102.60	97.47
2483	112.70	88.73
2484	132.90	75.24
2485	175.99	56.50
2486	221.92	45.06

¹ สลช. รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 47/2489 (19 พฤศจิกายน 2489) เรื่องร่างพระราชบัญญัติการขึ้นราคาส่งของและค่าบริการ พ.ศ. 2489

² สลช. รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 49 (22 พฤศจิกายน 2489) เรื่องปรับปรุงกฎหมายแก้ไขของแพง

³ องค์การนี้ นายทองเปลวอ้างว่า เยาวีรมีการอย่างวิเศษเยี่ยม เพราะตั้งขึ้นโดยไม่เป็นกฎหมายรับรอง อยู่ใน สลช. รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 50/2489 (26 พฤศจิกายน 2489) เรื่ององค์การสรรพาหาร "บันทึกท้ายรายงานของนายทองเปลว ชลภูมิ"

⁴ ที่มาของข้อมูล ตารางดัชนีค่าครองชีพ พ.ศ. 2481 - 2490 กรมสนเทศ

พ.ศ.	ดัชนีค่าครองชีพคิดเป็นร้อยละ	อำนาจซื้อของเงินบาทคิดเป็นร้อยละ
2487	466.89	21.42
2488	904.66	11.05
2489	1,071.57	9.33
2490	1,247.11	8.02

และนอกจากนี้สมาชิกผู้แทนราษฎรบางคนยังได้สร้างความเสียหายให้รัฐบาลเพิ่มขึ้นไปอีก โดยยืมเงินจากองค์การสหภาพฯ เพื่อไปกว้านซื้อสินค้ามาให้รัฐบาลจำหน่ายแก่ประชาชน ในราคาถูกลง แต่เมื่อถึงกำหนดกลับไม่ส่งบ้าง และส่งเงินคืนไม่ครบบ้าง¹

ส่วนปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงในด้านอื่น ๆ ก็มีอีกไม่น้อย อาทิเช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรครัฐบาลประมาณ 94 คน ได้ขอซื้อจอบที่มีคุณภาพดีและราคาถูกลงจากกระทรวงพาณิชย์คนละ 500 เล่ม โดยอ้างว่าจะไปจำหน่ายให้แก่ราษฎรในท้องถิ่น เพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนที่ยากจน² แต่ปรากฏเป็นข่าวว่า สมาชิกเหล่านั้นได้นำไปค้าเอากำไร และเปลี่ยนคุณภาพจอบแล้ว ๆ ให้ราษฎร และอีกเรื่องหนึ่งคือ ได้มีผู้แทนฯ บางคนรับฆ่า และเสียด่าสำเร็จรูปจากรัฐบาลไปจำหน่ายและแจกให้แก่ประชาชน แต่ปรากฏว่าสินค้าเหล่านี้ได้หลุกเข้าไปในตลาดมืดเป็นจำนวนไม่น้อย³ และนอกจากนี้ผู้แทนฯ บางคนได้ทุจริตเงินหลวง โดยนำเงินจากกระทรวงการคลัง เพื่อไปแลกกับธนบัตรใบละ 20 บาท และ 50 บาท ที่รัฐบาลต้องการเก็บคืนจากประชาชน ปรากฏว่าบางรายไม่ส่งคืน บางรายส่งไม่ครบ และบางรายอ้างถูกจับไปบ้าง⁴

¹หนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย ฉบับวันที่ 10 พฤษภาคม 2490

²รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ 22/2490 (สามัญ) สมัยที่ 1 (31 กรกฎาคม 2490)

³หนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย ฉบับวันที่ 10 พฤษภาคม 2490

⁴หนังสือพิมพ์สยามมิตร ฉบับวันที่ 23 เมษายน 2490

ปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง และการทุจริตก่อกวนที่ของพวกข้าราชการ สมาชิกสภาฯ และพวกพ่อค้าที่ได้แพร่หลายถึงกลาวัน พล.อ.อดุล อดุลเดชจรัส ผู้บัญชาการทหารบก ซึ่งเป็นผู้ที่รักความซื่อสัตย์ และเป็นที่ยอมรับของประชาชนขณะนั้น¹ ถึงกับโจมตีรัฐบาลอย่างรุนแรงว่าเฉยเมยต่อปัญหา และยิ่งกล่าวถ้อยว่า "ถ้ารัฐบาลยังทำตัวเฉยแบบนี้ แม้จะเกิดปฏิวัติรัฐประหารขึ้นในขณะนี้ ก็ว่าจะไม่ปราบปราม ... " เพื่อรัฐบาลเฉยแบบนี้² ทั้งนี้เพราะ พล.อ.อดุล เชื่อว่าปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงสามารถยุติได้ ถ้าหากรัฐบาลจะทำหรือไม่ก็ให้มีกฎหมายขยายอำนาจให้มีการจับกุมได้ถึงรัฐมนตรีและนายกรัฐมนตรี³ แต่อันที่จริงแล้ว รัฐบาลก็ไม่ได้ออกหมายจับ เช่นที่ พล.อ.อดุลกล่าว เพราะรัฐบาลก็มีความกังวลใจ และตั้งใจจะปราบปรามอย่างจริงจังเช่นกัน แต่ก็ไม่สามารถทำได้ เพราะบางครั้งเมื่อใช้ตำรวจจับกุม และส่งฟ้องศาลแล้ว ศาลก็ยังปล่อยทิ้ง ๆ ที่มีหลักฐานแน่นอน⁴ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อรัฐบาลไม่สามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ ต่อมาคณะทหารก็ถือเป็นเหตุในการทำรัฐประหาร

ประการที่สี่ คือปัญหาโจรผู้ร้ายชุกชุมและการก่อความไม่สงบของคนจีน ซึ่งเกิดแทรกซ้อนในขณะที่บ้านเมืองกำลังยุ่งเหยิงและคับขัน เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องจากว่า ความอศอยากยากแค้นทำให้ประชาชนคนดี ๆ เป็นจำนวนไม่น้อยต้องทำการจับปล้นเพื่อปากท้องและครอบครัว ส่วนพวกโจรก็พลอยฉวยโอกาสปล้นสดมภ์ เพราะอาวุธในสมัยหลังสงคราม

¹ พล.อ.อดุล เคยได้รับการเรียกร้องให้เข้าเป็นรัฐบาลแทน พล.ร.ต.ถวัลย์ มาแล้ว ฎุใน หนังสือพิมพ์พิมพ์ไทยฉบับวันที่ 5 เมษายน 2490

² ฎุใน สลช. รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่พิเศษ/2490 (3 กรกฎาคม 2490)

³ หนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย ฉบับวันที่ 3 ตุลาคม 2490

⁴ ฎุรายละเอียดการระบายความในใจของ พล.ร.ต.ถวัลย์ นายกรัฐมนตรี สลช. รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่พิเศษ/2490 (3 กรกฎาคม 2490)

โลกนั้น ทาได้ง่าย ง่ายก็ความ ความอยากที่ก่อให้เกิดปัญหาโจรผู้ร้ายชุกชุมนี้ นาย เตียง ตีริซันท์ รัฐมนตรีเคยเสนอให้รัฐบาลรีบแก้ไขด่วน¹ เพราะเห็นว่าถ้าช้าอาจจะทำให้สถานการณ์เลวร้ายยิ่งขึ้นไปอีก แต่ปัญหานี้เป็นเรื่องที่ทำได้ยาก

นอกจากนี้ต่างก้านคนจีนก็ได้ก่อปัญหาเกือบรอบเช่นกัน ทั้งนี้สืบเนื่องจากว่าชาวจีนเคยถูกจอมพล ป.กตกันมานาน ครั้นเมื่อสงครามสิ้นสุดลง จีนคณะชาติได้รับยกย่องเป็นมหาอำนาจ 1 ใน 5 ชาวจีนในกรุงเทพฯ จึงแสดงความรู้สึกถึงสิทธิชาตินิยม และความภูมิใจ โดยจัดงานฉลองชัยชนะให้แก่ประเทศฯ ในเดือนกันยายน 2488 แต่การจัดงานฉลองนั้น แทนที่ชาวจีนจะชักธงไทยคู่กับธงชาติจีนเพื่อเป็นการเคารพเจ้าของประเทศปรากฏว่า ชาวจีนกลับชักแค่เฉพาะธงชาติจีน ซึ่งเท่ากับเป็นการดูหมิ่นและละเมิดกฎหมายและอำนาจอธิปไตยของไทยอยู่ใต้อิทธิพลของจีน เมื่อเป็นเช่นนี้ คนไทยจึงไม่พอใจในการเหยียดหยามของคนจีน และได้พยายามเข้าไปชักธงชาติจีนลง แต่ก็ได้รับการขัดขวางจากคนจีนจนเป็นเรื่องกัน และต่อมาเมื่อเจ้าหน้าที่จะเข้าไปจัดการก็เกิดปะทะกันอีกในเดือนตุลาคม² และต่อมาในเดือนกันยายน 2489 ชาวจีนก็ยังได้ก่อปัญหาขึ้นอีก โดยแต่งเครื่องแบบยี่ก่องที่ถนนเยาวราชและเจริญกรุงไม่ให้คนไทยเข้าไป และถ้าคนไทยผ่านเส้นทางนั้นก็จะถูกทำร้าย ทางเจ้าหน้าที่จึงต้องลงมือปราบปรามอย่างเด็ดขาดโดยใช้เวลาหลายวันจึงสงบได้³

จากปัญหาความเกือบรอบต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นี้ เมื่อไม่ได้รับการแก้ไขจากรัฐบาลของ พล.ร.ต.ถวัลย์ ช่างนาวาตรี³ ให้ดูลงไปด้วยก็ได้ คณะทหารภายใต้การนำของ

¹ดูใน สลช. รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 18/2489 (27 กันยายน 2489) เรื่องรายงานรัฐมนตรี นายเตียง ตีริซันท์

²Thompson, The Left Wing in SEA, p. 58

³สลช. แผนก บร.3/105 ประกาศชวนเชิญช่วยกันกู้เอกราชทางเศรษฐกิจ ลงวันที่ 8 เมษายน 2494

พล.ท.ปิ่น ชูพะวัญ พวกทหารภายในและนอกประจำการอีกหลายสิบนายที่สนับสนุนจอมพล ป. จึงถือเป็นเหตุทำรัฐประหารในวันที่ 8 พฤศจิกายน 2490 โดยอ้างความชอบธรรมว่า คณะทหาร พลเรือน ตำรวจ และประชาชนได้เห็นว่ นอกจากรัฐบาลชุด พล.ร.ท.ถวัลย์ จะไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์ได้แล้ว ยังปล่อยให้ภาวะการครองชีพสูงขึ้น จนราษฎรต้องขาดแคลนอาหาร และยังให้นักการเมือง ข้าราชการ ร่วมกันทุจริตลักลอบค้าข้าว และฉ้อราษฎร์บังหลวง โดยที่รัฐบาลไม่ปราบปรามอย่างจริงจัง ทั้ง ๆ ที่มีอำนาจจะทำได้ ฉะนั้น คณะรัฐประหารจึงต้องเข้ายึดอำนาจ และขึ้นอาศาะจะกวาดล้างความทุจริต ความเหลวแหลกและขจัดความเดือดร้อนของประชาชนโดยเร็วที่สุด¹

สำหรับการทำรัฐประหารครั้งนี้ ความจริงแล้วไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นอย่างกระทันหัน หากแต่คณะทหารได้เตรียมแผนการกลับคืนสู่อำนาจมาตั้งแต่ภายหลัง เกิดกรณีสวรรคตแล้ว ทั้งนี้เพราะในขณะที่พวกฝ่ายค้านกำลังพยายามโจมตีนายปรีดี และพรรคพวกอย่างหนัก ก็เป็นโอกาสดีสำหรับการเตรียมแผนการของกลุ่มทหาร และนอกจากนี้สถานการณ์ของโลกภายหลังสงครามโลกก็กำลังเผชิญปัญหาสงครามเย็น ซึ่งช่วยให้ประเทศไทยปลอดภัยจากการแทรกแซงหรือยุ่งเกี่ยวจากมหาอำนาจนอกประเทศ² และต่อมาในเดือนมีนาคม 2490 ขณะที่บ้านเมืองกำลังเผชิญกับวิกฤตการณ์ทางด้านเศรษฐกิจอย่างหนัก จอมพล ป. ก็เริ่มแสดงกนอยากจะกลับคืนสู่อำนาจทางการเมืองอีก ดังจะเห็นจากทำให้สัมภาษณ์ต่อหนังสือพิมพ์ว่า

... ผมเสียใจว่าจาสัญญ์และกลับคำพูด เพราะชั้นฉันออกมาจากวงการเมืองแล้ว ผมก็ถูกตา ฝ่ายตรงข้าม (พรรคพวกของนายปรีดี) เขาต้องการให้ผมจมลง ผมเคยให้คำปฏิญาณลงในหนังสือว่า ไม่ขอเกี่ยวของกับการเมืองอีก เพื่อเขาจะโลกาภิวัตน์ลงไปบาง แต่เขาไม่วางใจผม เขาคายผมมาตลอดเวลาสามปี โดยเริ่มคาน้ำควย

¹"คำแถลงการณ์คณะรัฐประหาร ฉบับที่ 1" ข่าวโฆษณาการ ประจำเดือน พฤศจิกายน 2490

²Jack H. Brimmell, Communism in South-East Asia : A Political Analysis (New York : Oxford University Press, 1959); p. 245

เรื่องเงิน 23 ล้านบาท เขาเห็นว่าผมเอาเงินไปใช้จ่ายฟุ่มเฟือยส่วนตัว และอะไร
อีกหลายอย่าง ... ผมคิดว่าควรจะรื้อวิวัฒนาการที่ผมทำมาแล้วแสดงแก่ประชาชนเสียบ้าง
ให้ประชาชนวินิจฉัย เพราะเหตุนี้แหละผมจึงชักชวนใจกลับมาเล่นการเมืองอีก¹

ต่อมาในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๑ อุดมเดชจรูญ ผู้บัญชาการทหารบก ซึ่งไม่พอใจการ
กระทำของพรรคพวกของนายปรีดี ก็ได้บุกเบิกทางให้เกิดเหตุการณ์ที่กองการจะทำรัฐประ
หารอีก โดยประกาศเลิกสนับสนุนรัฐบาลชุด พ.ร.ต. ถวัลย์ และต่อมาพรรคพวกของจอม
พล ป. ได้พยายามทำลายชื่อเสียงของนายปรีดี โดยอ้างว่านายปรีดีมีแผนการล้มคอมมิวนิสต์
พัวพันกับการสวรรคต และคิดจะยึดอำนาจการปกครองเสียเอง ในวันที่ 30 พฤศจิกายน
2490 บุคคลที่ป้อนข่าวเรื่องสวรรคตที่สำคัญในการนี้ก็คือ นาวาอากาศเอกกาจ กาจ
สงคราม ซึ่งเป็นผู้ประกาศว่า นายปรีดีกำลังจะสถาปนาระบบสาธารณรัฐเพื่อเป็นฐานของ
สันนิบาตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และยังกล่าวอีกว่า ได้พบชุมนุมอาวุธที่บ้านของนายทองอินทร์
ภูริพัฒน์ ซึ่งมีไว้เพื่อการปฏิวัติของคอมมิวนิสต์²

การที่นาวาอากาศเอกกาจ กาจสงคราม วางแผนโค่นล้มกลุ่มของนายปรีดีด้วย
วิธีนี้ไม่ใช่ของแปลกสำหรับการโค่นล้มศัตรูในวงการเมืองไทย ทั้งนี้เพราะวิธีการเช่นนี้เคย
ปรากฏมาแล้วในสมัยรัฐบาลชุดพระยามโนปกรณ ๖ แต่เนื่องจาก พ.อ. พระยาพหล ๖ และ
จอมพล ป. และวงการภายนอกทั่วไป ไม่เชื่อว่านายปรีดีเป็นคอมมิวนิสต์ นายปรีดีจึงได้
กลับมามีตำแหน่งในวงการเมืองใหม่ แต่ในการวางแผนในระยะหลังนี้ แม้จะมีผู้มองนาย

¹ หนังสือพิมพ์สยามนิกร ฉบับวันที่ 24 มีนาคม 2490 และในหนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย
ฉบับวันที่ 25 มีนาคม 2490

² John Coast, Some Aspects of Siam Politics (New York :
Institute of Pacific Relations, 1953), p. 50

ปรีดีในทัศนะที่ตรงกันข้ามกับกลุ่มคณะรัฐประหารและพวกนักการเมืองที่เกลียดชังลัทธิคอมมิวนิสต์¹ แต่สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและความไม่แน่นอนในสังคมที่รัฐบาลชุด พล.ร.ต.ถวัลย์-ไม่อาจแก้ไขได้ ก็เป็นสิ่งที่ช่วยให้คณะรัฐประหารอ้างความชอบธรรมได้อย่างดี และหลังจากการทำการรัฐประหารเป็นผลสำเร็จ เสรีภาพทางการเมืองของคอมมิวนิสต์ที่ได้รับมาในเดือนตุลาคม 2489 ก็เป็นอันสิ้นสุดลง พวกคอมมิวนิสต์หลายคนได้ถูกจับกุม แต่ก็มียุทธวิธีที่หลบหนีไปได้ รวมทั้งนายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร ด้วย²

ส่วนทางด้านนายปรีดีและพรรคพวกนั้น แม้นายปรีดีจะรู้ข่าวมาก่อนว่าจะมีการทำการรัฐประหาร ดังเห็นได้จากนายปรีดีได้เชิญ พล.ร.ต.ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี พล.อ.อดุล อดุลเดชจรัส ผู้บัญชาการทหารบก และอธิบดีกรมตำรวจมาพบที่บ้าน ในคืนวันที่ 7 พฤศจิกายน เพื่อแจ้งข่าวว่าจะทำการรัฐประหาร และถามถึงการเตรียมการป้องกัน แต่กลับได้รับการยืนยันว่าไม่มีเหตุการณ์น่าวิตก แต่ปรากฏว่ารุ่งขึ้นวันที่ 8 พฤศจิกายน เกิดรัฐประหารขึ้นจริง และในคืนเดียวกันนั้น ได้มีรถถังและกำลังทหารพร้อมอาวุธกลุ่มหนึ่ง ได้นุกพังประตูบ้านหมายจะกำจัดนายปรีดี³ แต่นายปรีดีก็สามารถหลบหนีลงเรือ

¹Thompson, The Left Wing in SEA, p. 59 และใน Rayne kruger, The Devil's Discuss (London : Cassell & Co. Ltd., 1964), p. 240

²ภายหลังรัฐประหาร นายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร ได้หันมาเขียนหนังสือเกี่ยวกับสังคมใหม่ แต่ครั้งจอมพล ป. ได้กลับมาเมื่อวานอีกครั้งในปี 2491 พวกคอมมิวนิสต์ถูกจับมากขึ้น นายประเสริฐเกรงอันตราย จึงหลบหนีไปนอกประเทศ บางข่าวว่าไปเมืองจีน ดูใน Tanham, Trial in Thailand, p. 32 และใน Wilson, "Thailand and Marxism" Marxism in SEA, p. 93

³Pridi Banomyong, "The 1947 Coup and My Escape" Bangkok Post (December 3, 1974)

สำนักที่ให้น้ำหลังบ้านไค้ก่อน และต่อมาได้ไปพบกับเพื่อนที่สัคหิม เพื่อหวังจะร่วมมือกับพรรคฝ่ายค้านวางแผนโค่นล้ม จอมพล ป. ท่อไป แต่เหตุการณ์คงมาแปรเปลี่ยนไป เมื่อพรรคประชาธิปไตยยอมเป็นรัฐบาลหนุนให้แก่คณะรัฐประหาร ซึ่งมีเจตนาจะขอความร่วมมือจากต่างประเทศ

ครั้นต่อมาเมื่อนายปรีดีทราบข่าวว่า พล.ร.ท.ถวัลย์ และบุคคลชั้นนำที่หลบหนีการจับกุมได้กำลังคิดแผนการจะยึดอำนาจคืน โดยอาศัยกำลังจากกองทัพเรือต่อต้านกองทัพบก¹ ด้วยความเกรงกลัวว่าการปรากฏตัวของตนจะทำให้ยุ่งยากและอาจเกิดสงครามกลางเมืองขึ้น นายปรีดีจึงตัดสินใจออกต่างประเทศ โดยได้รับการช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากเจ้าหน้าที่อังกฤษและอเมริกันที่สำคัญหลายคน อาทิเช่น นาวาอากาศเอก สแตรกฟอร์ด เซอร์คิวลิส เคนนิส ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารเรืออังกฤษ เซอร์ จอห์นฟรี ทอมป์สัน เอกอัครราชทูตอังกฤษ นายเอควิน แสตนตัน เอกอัครราชทูตอเมริกัน นายการึกาส ผู้ช่วยทูตทหารเรืออเมริกัน และนายวิลเลียม อาคัม ผู้จัดการบริษัทเชลล์แห่งประเทศไทย สาเหตุที่บุคคลเหล่านี้ให้การช่วยเหลือนายปรีดีก็เพราะไม่เชื่อว่านายปรีดีจะมีความผิดเกี่ยวกับกรณีปลงพระชนม์และที่สำคัญคือ บุคคลเหล่านี้มีความชื่นชมและยกย่องนายปรีดีผู้เป็นสหายสงครามมาก ดังนั้นจึงเห็นพ้องต้องกันว่า ความจำเป็นในการช่วยสหายร่วมสงครามยอมมาก่อนการปฏิบัติการอันตั้งงามทางการทูต และนอกจากนี้ก็เป็นคราวเคราะห์ที่รัฐบาลได้มีคำสั่งห้ามเจ้าหน้าที่ไทยกระทำใด ๆ ในอันที่จะเป็นการกระทบกระทั่งกับทหารต่างชาติ ด้วยเหตุผลเหล่านี้ นายปรีดีจึงสามารถผ่านด่านตรวจโดยแอบซ่อนท้ายรถนายทหารฝรั่ง เพื่อนำไปขึ้นเรือของนายการึกาส ผู้ช่วยทูตทหารเรืออเมริกันที่จอดทอดอยู่ที่คลองเตย และหลังจากนั้นก็ชักชวนอเมริกันเปิดทางให้นายปรีดีและพวกไปส่งขึ้นเรือบรรทุกน้ำมันเชลล์ที่ปากอ่าวไทย เพื่อ

¹ พลเรือตรีถวัลย์ ช่างนาวาสวัสดิ์, "พลเรือตรีสังวรณ์ สุวรรณชีพ" อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ หลวงสังวรณ์ ยุทธกิจ (สังวรณ์ สุวรรณชีพ) พระนคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2516), หน้า 22

เดินทางต่อไปยังสิงคโปร์¹

หลังจากนั้นต่อมา เอกอัครราชทูตอังกฤษและอเมริกาก็ได้ทำหน้าที่สื่อถึงนายควง อภัยวงศ์ นายกรัฐมนตรี โดยท้วงว่าสถานการณ์ทั้ง 2 ไม่สามารถจะปฏิเสธคำขอร้องของนายปรีดีได้ เพราะเห็นแก่ความผูกพันที่เคยมีต่อกันในระหว่างสงคราม และเมื่อเรื่องนี้รู้ไปถึงพวกเจ้า ต่างก็พากันโกรธเคืองหาว่าอังกฤษและอเมริกาหักหลัง แต่อย่างไรก็ตาม การจากไปของนายปรีดีก็ช่วยให้สถานการณ์ลดความตึงเครียด และต่อมาประเทศมหาอำนาจก็ได้รับรองรัฐบาลนายควง อภัยวงศ์ ภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปในเดือนมกราคม 2491

ส่วนนายปรีดี เมื่อไปอยู่สิงคโปร์ ทางอังกฤษก็ได้ให้การคุ้มครองในฐานะผู้ลี้ภัยทางการเมืองเป็นอย่างดี แต่ระหว่างที่นายปรีดีคอยความหวังจะกลับประเทศไทยอยู่นั้น รัฐบาลอังกฤษได้ให้การรับรองรัฐบาลนายควง ซึ่งยังคงยืนยันว่า นายปรีดีมีส่วนร่วมในกรณีสวรรคต ด้วยความอึดอัดใจและเกรงจะมีปัญหาตามมา นายปรีดีจึงได้คิดเดินทางไปยังเอกอัครราชทูตไทยที่ลอนดอน และที่นานกิง เพื่อจะเดินทางต่อไป ปรากฏว่าได้หนังสือเดินทางไปเมืองจีน ฝรั่งเศส และอเมริกา นายปรีดีหลบซ่อนอยู่ในสิงคโปร์ได้ 7 เดือน จึงเลือกเดินทางไปยังเมืองจีนในเดือนพฤษภาคม 2491 เพื่อขอคอยเวลา เพราะได้ข่าวแน่นอนว่าพรรคพวกกำลังเตรียมแผนลับและคอยหาโอกาสเหมาะที่จะยึดอำนาจคืน²

ข. ปฏิกริยาของคอมมิวนิสต์และกลุ่มสนับสนุนนายปรีดีต่อคณะรัฐประหาร 2490

เนื่องจากการทำรัฐประหารได้ทำให้พวกคอมมิวนิสต์และพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยต้องกลายเป็นสิ่งผิดกฎหมาย และยัง เป็นเหตุให้นายปรีดีและพรรคพวกต้องสูญเสียอำนาจทางการเมือง และแตกกลุ่มกระจัดกระจายกันไป ความกดดันดังกล่าวนี้ จึงทำให้พวกคอมมิวนิสต์ต้องหันไปขยายการต่อสู้ทางใต้ดินมากขึ้น และในทำนองเดียวกัน ก็ได้บีบคั้นให้นายปรีดีต้องหันมาต่อสู้ด้วยวิธีรุนแรงแทนการต่อสู้ทางรัฐสภา ทั้งนี้เพราะถูกกล่าวหา

¹Pridi Banomyong, "The 1974 Coup and My Escape"

²Ibid.

มีคดีที่คิดคำนวณไม่สามารถจะปรากฏตัวได้ แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีพรรคพวกของนายปรีดี บางคนพยายามต่อสู้ทางรัฐสภาต่อไป

1) ปฏิกริยาจากฝ่ายคอมมิวนิสต์

ทันทีที่คณะรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองเป็นผลสำเร็จ พวกคอมมิวนิสต์ก็เริ่มเผชิญกับอันตรายและอุปสรรคขัดขวางเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะคณะรัฐประหารเป็นกลุ่มที่มีความกึกก้องต้านคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรง และยังได้สั่งให้กวาดล้างและจับกุมพวกคอมมิวนิสต์อย่างจริงจัง อย่างไรก็ตาม แม้พวกคอมมิวนิสต์จะรู้สึกไม่พอใจที่คณะรัฐประหารได้ปิดหนทางการต่อสู้ทางการเมืองและทางรัฐสภา และยังพยายามจับกุมพวกตน แต่พวกคอมมิวนิสต์ก็ไม่สามารถใช้กำลังรุนแรงใด ๆ ตอบโต้คณะรัฐประหารได้ เพราะยังขาดพลังอยู่มาก ต่อมาแม้คณะรัฐประหารจะได้มอบอำนาจการปกครองให้นายควง อภัยวงศ์¹ แต่พวกคอมมิวนิสต์ก็ยังถือว่าคณะรัฐประหารคือผู้ที่บีบบทบาทและอำนาจที่แท้จริงอยู่ และด้วยความเคียดแค้นที่ยังฝังแน่นอยู่ พวกคอมมิวนิสต์จึงออกไปปลุมนักวิชาการให้เกลียดชังคณะรัฐประหาร และในขณะเดียวกันก็ได้ยุยงให้เกษตรกรแก้แค้นลัทธิจักรวรรดินิยมไปด้วย สำหรับวิธีจูงใจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวนี้ พวกคอมมิวนิสต์พยายามโฆษณาชวนเชื่อให้เห็นว่า การที่คณะรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองครั้งนี้ ได้สร้างอันตรายให้แก่ประเทศชาติอย่างมาก ทั้งนี้จะเห็นได้จากคำโฆษณาชวนเชื่อซึ่งสรุปเป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. การทำรัฐประหารครั้งนี้ไม่ได้รับการรับรองจากนานาประเทศ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อการครองชีพ และการขาดแคลนอุปกรรต่าง ๆ ที่กองทัพพาอาศัยจากต่างประเทศ

2. ความขมขื่นกษัตริย์ที่ประเทศไทยจะต้องใช้หนี้สงครามแก่สหประชาชาติเป็นจำนวนเงินถึง 6 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง หรือ 360 ล้านบาท กับต้องส่งข้าวให้สหประชาชาติ

¹นายควง อภัยวงศ์ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรี ในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2490 คูใน "ประกาศแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 64 ตอนที่ 54 วันที่ 11 พฤศจิกายน 2490

โดยไม่คิดมูลค่านั้น บัดนี้สหประชาชาติจะคิดใหม่ให้เป็นจำนวนเงินสูงกว่าที่กำหนดในสัญญา โดยสหรัฐอเมริกาจะคิดค่าเสียหายที่รัฐบาลไทยได้ยึดทรัพย์สินของพันธมิตรไว้ในสมัยสงคราม อาทิเช่น บริษัทเมืองแรมบริษัทเคินเรือ และการป่าไม้ เป็นต้น ซึ่งคิดแล้วตั้งแต่วันที่ 8 ธันวาคม 2484 จนถึงรัฐบาลของคณะรัฐประหารนี้ ประเทศไทยจะคงชดเชยค่าเสียหายแก่พันธมิตร ไม่ต่ำกว่า 2,000 ล้านบาท

3. อังกฤษและอเมริกาจะไม่ยอมรับค่าข้าวที่ประเทศไทยส่งไปให้สหประชาชาติ ซึ่งคิดเป็นจำนวนเงิน 5 ล้านดอลลาร์ หรือ 100 ล้านบาท ทั้งนี้เพราะไม่ได้รับรองรัฐบาลของคณะรัฐประหาร และนอกจากนี้ ทองคำที่ประเทศไทยฝากไว้กับญี่ปุ่นซึ่งอังกฤษและอเมริกาตกลงจะคืนให้แก่รัฐบาลของ พล.ร.ท.ถวัลย์ ฯ อยู่แล้ว ก็พลอยไม่ได้รับคืนไปด้วย

4. เนื่องจากรัฐบาลนานาประเทศไม่รับรองรัฐบาลของคณะรัฐประหาร ฉะนั้น ราษฎร ข้าราชการให้รัฐบาลเพื่อส่งมอบให้แก่สหประชาชาติขณะนั้น จะไม่เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติใด ๆ เลย ดังนั้น ราษฎรจึงไม่ควรส่งข้าวผ่านรัฐบาลคณะนี้ จนกว่าจะเห็นรัฐบาลที่ถูกต้องสมบูรณ์โดยมีทางชาติรับรอง

5. รัฐธรรมนูญฉบับโคคุมของหลวงกาจ กาจสงคราม ซึ่งคณะรัฐประหารใช้ไม่ใช่แบบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ หากแต่เป็นประชาธิปไตยบวกกับเผด็จการ ฉะนั้น ประชาชนไม่ควรยอมให้ใช้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาประวัติศาสตร์ประชาธิปไตยแท้ ๆ เอาไว้

และอีกฉบับหนึ่งได้โฆษณาและกล่าวโจมตีคณะรัฐประหารว่า นอกจากจะเป็นผู้ทำลายรัฐธรรมนูญที่ประธาธิบดีสร้างขึ้นตามหลักประชาธิปไตยที่แท้จริงแล้ว ยังได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแบบนาซี ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา และขัดต่ออุดมคติของสหประชาชาติอันเป็นเหตุให้มหาอำนาจต่างประเทศไม่ยอมรับรัฐบาลจอมปลอมของ จอมพล ป. และที่ร้ายยิ่ง

¹ สลท. แผนก บร.3/105 ในปลิว "แถลงการณ์ของคณะประชาชน" ผู้บัญชาการคณะประชาชน ลงวันที่ 20 พฤศจิกายน 2490

กว่านั้น มหาอำนาจอังกฤษ อเมริกา และจีนขณะนี้ ก็ยังได้คัดความสัมพันธ์และการช่วยเหลือประเทศไทย และนอกจากนี้ก็ยังจะบีบบังคับเรียกค่าเสียหายทางเศรษฐกิจเพิ่ม ส่วนเอกอัครราชทูตของไทยในอเมริกา อังกฤษ และจีนชาติ ก็ยังประกาศไม่รับรองรัฐบาลจอมพลของจอมพล ป.¹

จากการที่ได้อาศัยการโฆษณาช่วยยู่ถึงกล่าว พวกคอมมิวนิสต์จึงเรียกร้องให้ประชาชนไทยพร้อมใจกันลุกขึ้นโค่นล้มอำนาจของคณะรัฐประหาร โดยอ้างว่าเพื่อจะนำรัฐธรรมนูญที่ตั้งอยู่บนหลักประชาธิปไตยแท้จริงกลับมาได้ และขณะเดียวกันก็เป็นโอกาสให้รัฐบุรุษที่มีความสามารถ ซึ่งต่างประเทศรู้จักดี เข้ามารับบริหารประเทศแทน และนอกจากนี้พวกคอมมิวนิสต์ยังได้ชูคณะรัฐประหารก้าวว่า พวกคอมมิวนิสต์ได้เตรียมพร้อมทั่วประเทศไว้แล้วที่จะโค่นล้มรัฐบาลอันจอมปลอม และคณะรัฐประหารในเร็ว ๆ วัน² แต่ต่อมาก็ไม่ปรากฏว่าได้มีเหตุการณ์รุนแรงใด ๆ แม้จนกระทั่งจอมพล ป. ได้กลับคืนสู่อำนาจอีกครั้งในเดือนเมษายน 2491

อย่างไรก็ตาม แม้พวกคอมมิวนิสต์จะพยายามเคลื่อนไหวเพื่อโค่นล้มคณะรัฐประหาร แต่พลังของคอมมิวนิสต์ก็ยังอ่อนแอ และนอกจากนั้นคนไทยส่วนมากก็ไม่ชอบลัทธิคอมมิวนิสต์ ดังนั้นเมื่อจอมพล ป. กลับคืนสู่อำนาจครั้งที่สองจึงไม่ค่อยหวาดหวั่น หรือถือว่าเป็นภัยคุกคามคอมมิวนิสต์เป็นสิ่งที่น่าเกรงกลัว³ ส่วนพรรคคอมมิวนิสต์ไทยที่ยังมีอยู่นั้น จอมพล ป. ก็เห็นว่ายังไม่อาจจะทำการคุกคามความมั่นคงปลอดภัยของชาติในระยะเวลานั้นได้ เพราะสภาแวดล้อมและความ เป็นจริงนั้น คนไทยส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ยึดมั่นในพุทธศาสนา ซึ่งเป็นการ

¹ สดธ. แผนก บร.3/105 ใบปลิวจากหน่วยย่อยของกองบัญชาการ กองทัพประชาชนแห่งประเทศไทย ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2490

² เรื่องเดียวกัน

³ Singapore radio in English April 18, 1948 อ้างใน

Thompson, The Left Wing in SEA, p. 59

ยากที่พรรคคอมมิวนิสต์ไทยจะเข้าแทรกแซงและโฆษณาชักจูงใต้อ่างใต้อ่างใด¹ อย่างไรก็ตาม
 การณ์ในขณะนั้นก็ใช้ว่าจะเป็นที่ปลอดภัยของจอมพล ป. ทั้งนี้เพราะว่าจอมพล ป. ยังมี
 ศัตรูทางการเมืองอยู่ถึงสองพวกคือ พวกของนายถ่วง และพวกของนายปรีดี. นอกจากนี้
 พวกคอมมิวนิสต์ยังได้พยายามก่อวุ่นวายและแทรกแซงอยู่ตลอดเวลา และที่ร้ายยิ่งไปกว่านั้น
 ก็คือ ประเทศไทยได้ยกเลิกกฎหมายคอมมิวนิสต์ไปแล้ว ซึ่งมีเหตุอ้างกล่าวนั้นล้วนแต่มีผลกระท
 ทบกระเทือนและทำลายอำนาจทางการเมืองของรัฐบาล จอมพล ป. ทั้งสิ้น

สำหรับปัญหาคอมมิวนิสต์นั้น ต่อมารัฐบาลจอมพล ป. พยายามดำเนินมาตรการ
 อย่างเข้มงวด และทำการจับกุมคอมมิวนิสต์ คนจีน และบุคคลที่เห็นว่าจะจะเป็นภัยทางการเมือง
 เมืองเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะรัฐบาลเห็นว่าในขณะนั้น สถานการณ์ทางการเมืองยังไม่
 เป็นที่น่าไว้วางใจ ดังนั้นจึงพยายามจะลดปัญหาการเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์ให้น้อยลง
 แต่ปรากฏว่าการกระทำของรัฐบาลครั้งนี้ รัสเซียมหาอำนาจผู้นำค่ายคอมมิวนิสต์รู้สึกไม่
 พอใจ เพราะเท่ากับเป็นการชักขวางผลประโยชน์ และการดำเนินการของคอมมิวนิสต์
 ดังนั้น หนังสือพิมพ์บางฉบับ ซึ่งเป็นกระบอกเสียงของคอมมิวนิสต์ทั่วโลก จึงได้ลงข่าวประ
 นามการกระทำของรัฐบาลจอมพล ป. ว่าเป็นการทำทารุณกรรมอย่างเปิดเผยต่อบุคคลและ
 องค์การประชาธิปไตย* และได้โจมตีเจ้าหน้าที่ตำรวจว่า

ตำรวจไทยได้ประหารองค์การประชาธิปไตยจีนในกรุงเทพฯ และจับกุมคอมมิวนิสต์
 จีน 100 คน นอกจากนี้ก็ยังได้ส่งปิดหนังสือพิมพ์กรรมกรและชูคอมมิวนิสต์จีนว่า จะ
 ส่งตัวไปให้รัฐบาลก๊กมินตั๋ง และก็ยังได้ปราบปรามและลงโทษของคณาธิการนักศึกษาด้วย²

¹ New York Times (July 24, 1948)

* หนังสือพิมพ์รัสเซียเขียนเรียกกอมมิวนิสต์ในต่างประเทศว่า "คณะประชาธิปไตย"
 และเรียกลัทธิของตนว่า เป็นลัทธิประชาธิปไตยที่แท้จริง

² สลข. แผนก บร. 14/105 ไปรษณีย์อากาศ ที่ 209/2491 ลงวันที่ 9
 กรกฎาคม 2491 เรื่องประเทศไทยในหนังสือพิมพ์ไซเวียตจากนายยง พลบุล อุบลทุก
 รักษาการสถานทูต ณ กรุงมอสโก ถึงรัฐมนตรีต่างประเทศ

และหลังจากนั้นต่อมา รัฐบาลก็เริ่มหันเกรงภัยคอมมิวนิสต์มากขึ้น ทั้งนี้เพราะเกรงว่าคอมมิวนิสต์ต่างชาติอาจเข้าแทรกแซงและช่วยทำให้เกิดความปั่นป่วน ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันภัย จอมพล ป. จึงมีคำสั่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกาจัดร่างกฎหมายป้องกันคอมมิวนิสต์ขึ้นใหม่ แต่ก็ไม่ใช่ "กฎหมายคอมมิวนิสต์" โดยตรง ทั้งนี้เพราะจอมพล ป. เห็นว่ากฎหมายนี้เพิ่งจะยกเลิกไปจึงไม่กล้าใช้ แต่ปรากฏว่าเรื่องนี้ได้รับการหักท้วงจากคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า ยังไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะออกกฎหมายใหม่ได้ จึงขอให้รัฐบาลใช้กฎหมายที่มีอยู่ไปก่อน หรือให้ทำการตามความเห็นเหมาะสม¹ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้สถานการณ์ที่กำลังตกอยู่ในความแตกแยกระหว่างรัฐบาลกับฝ่ายตรงข้าม เป็นประโยชน์ให้ฝ่ายคอมมิวนิสต์ฉวยโอกาสก่อความไม่สงบหรือเสริมสร้างพลังอันเป็นอันตรายต่อชาติได้

แต่เนื่องจากรัฐบาลมีความวิตกในเรื่องศัตรูทางการเมืองมากกว่า เพราะเห็นว่าจะจะเป็นต้นเหตุให้เกิดปัญหาคอมมิวนิสต์แทรกซ้อน ดังนั้น รัฐบาลจึงได้เบนความสนใจมาทางนักการเมืองฝ่ายตรงข้าม เพราะรัฐบาลคิดว่าถ้าสามารถกำจัดฝ่ายที่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลได้ ปัญหาเรื่องการฉวยโอกาสก่อความไม่สงบของคอมมิวนิสต์อาจจะเกิดขึ้นได้ยาก เพราะพลังของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยยังขาดกำลังที่จะเคลื่อนไหวได้ด้วยตัวเอง ดังเช่นพวกคอมมิวนิสต์ในมลายู พม่า และอินโดจีน² ฉะนั้น ต่อมาเมื่อพวกของนายปรีดีก่อการ

¹ สลธ. แผนก บร.5/105 เรื่องพระราชบัญญัติการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ หนังสือที่ 5380/2491 กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 26 กรกฎาคม 2491 นาย เสริม วินิจฉัยกุล เลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งความมายังคณะกรรมการกฤษฎีกา

² สลธ. แผนก บร.14/105 หนังสือที่ น.14602/2491 กระทรวงการต่างประเทศ ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2491 ทำให้สัมพันธภาพของเอกอัครราชทูตอเมริกาประจำประเทศไทยแก่หนังสือพิมพ์ในมินดา เกี่ยวกับการเรื่องคอมมิวนิสต์ นายวรการ บัญชา รัฐมนตรีสั่งราชการ ลงนามแทนรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศ เรียน เลขาธิการรัฐมนตรี และใน E.F. Stanton, "Siam Reds Under Control" Manila Bulletin. (Oct: (October 22, 1948)

เคลื่อนไหวถึงชั้นจัตุราชูท โดยเฉพะอย่างยิ่งในเดือนกุมภาพันธ์ 2492 (กบตวังหลวง) รัฐบาลจึงมีคำสั่งให้ปราบปรามอย่างรุนแรงและเด็ดขาด และหลังจากได้ปราบปรามและจับกุมพรรคพวกของนายปรีดีแล้ว ความปลอดภัยจากนักการเมืองฝ่ายซ้าย และศัตรูทางการเมืองของรัฐบาลก็ได้ลดลงไปมาก ทั้งนี้เพราะนายปรีดีต้องกระเด็นออกนอกประเทศ และไม่สามารถเข้ามาก่อความโศก โศกอีก ส่วนพวกสมาชิกสภาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือคนสำคัญ ที่สนับสนุนนายปรีดีก็ถูกกำจัดจนสิ้น คงจะไต่ถลาต่อไป และนอกจากนี้ในการปราบปรามจับกุมกบตครั้งนี้ รัฐบาลก็ยังจับกุมพวกคอมมิวนิสต์ได้อีกหลายคน

2) ปฏิกริยาจากกลุ่มของนายปรีดี

หลังจากที่นายปรีดีได้หลบหนีการจับกุมของคณะรัฐประหารแล้วก็ไปพักอยู่ที่สิงคโปร์ เพื่อรอโอกาสจะกลับคืนสู่ประเทศไทยอีก แต่ต่อมาได้ทราบข่าวว่ามีคณะนายทหารกำลังวางแผนจะโค่นล้มคณะรัฐประหารในโอกาสที่เหมาะสม นายปรีดีจึงออกเดินทางไปฮ่องกง และเลยไปพักที่เมืองเซียงไฮ้ประเทศจีน ซึ่งในขณะนั้นนายพลเจียงไคเช็คก็ไม่ค่อยพอใจจอมพล ป. อยู่ เพราะเคยดำเนินนโยบายที่เป็นปฏิปักษ์ต่อจีนในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2¹

ในระหว่างที่นายปรีดีกำลังรอความหวังอยู่ในสิงคโปร์นั้น นายควง อภัยวงศ์ หัวหน้ารัฐบาลที่ได้รับแต่งตั้งจากคณะรัฐประหาร ได้จัดให้มีการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2490 หรือที่เรียกกันว่า "รัฐธรรมนูญฉบับโคกม" ของหลวงกาจสงคราม ในเดือนมกราคม 2491² และในการเลือกตั้งครั้งนี้ แม้จะเป็นยุคเผด็จการ

¹ Pridi Banomyong, "The 1947 Coup and My Escape"

² การเลือกตั้งครั้งนี้มีผู้มาออกเสียงน้อยที่สุดในบรรดาการเลือกตั้งที่มีขึ้นทั้งหมด กล่าวคือมีผู้มีสิทธิออกเสียงทั้งสิ้น 7,176,464 คน แต่มีผู้มาใช้สิทธิเพียง 2,117,464 คน เทียบเป็นร้อยละได้เพียง 26.54 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น ผลจากการเลือกตั้งครั้งนี้พรรคประชาธิปไตยได้ที่นั่งมากที่สุด. ดูใน เลือกตั้ง 18, หน้า 9 - 10, 48 - 53

ของคณะรัฐประหารที่มีการรณรงค์ต่อต้านคอมมิวนิสต์ และนายปรีดีอย่างมาก แต่ก็ยังมีพรรคพวกของนายปรีดี. สังกัดพรรคแนวร่วมรัฐธรรมนุญและพรรคสหชีพที่พ้นจากการจับกุมหลายคน กล่าเข้าร่วมสมัครรับเลือกตั้งด้วย และผลปรากฏว่านายเตียง ศิริขันธ์ ซึ่งเป็นพรรคพวกของนายปรีดีก็ได้รับการคัดเลือกอีก ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า ชาวอีสานไม่ได้สนใจต่อการรณรงค์ของคณะรัฐประหาร และของรัฐบาลแต่ประการใด ทั้งนี้เพราะพวกเขายังมีความเชื่อมั่นในความจริงใจและความซื่อสัตย์ของนายเตียงที่มีต่อพวกเขาอยู่¹

แต่ต่อมาเมื่อนายควงได้จัดตั้งรัฐบาล และได้รับการรับรองจากรัฐบาลต่างชาติเป็นที่เรียบร้อยแล้วในวันที่ 6 เมษายน 2491 ตัวแทนคณะรัฐประหาร 4 นายคือ พล.ต. สวัสดิ์, สวัสดิ์เกียรติ พ.อ. ศิลป์ ศิลปสรชัย รัตนะวราหะ พ.ท. กำนัน จ้านงภูมิเวท และ พ.ท. ละม้าย อุทยานนท์ ก็ได้เข้าทำการจับขังตัวให้นายควงลาออกภายใน 24 ชั่วโมง² เพื่อให้จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้เข้าบริหารแทน และหลังจากที่เหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือได้มีสมาชิกในคณะรัฐประหารหลายคนได้ก่อตั้งบริษัทบูรพาสากลเศรษฐกิจขึ้น³ โดยบริษัทนี้ได้รับผลประโยชน์ในการประมูลจัดซื้อสินค้าบางอย่าง เช่น หัวรถจักร

¹ดูใน IKeyes , Isan Regionalism ..., p.32

²ดูใน ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี วันที่ 6 เมษายน 2491 "เรื่อง คณะรัฐบาลลาออก" อ้างใน ไทโรจน์ ชัยนาม, รัฐธรรมนูญ บทกฎหมายและเอกสารสำคัญในทางการเมืองของประเทศไทย (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519), หน้า 489 - 490 และในบุญช่วย ศรีสวัสดิ์, พันตรีควง อดิวงค์, หน้า 503, 556

³บริษัทบูรพาสากลเศรษฐกิจที่ตั้งในสมัยนี้ ต่อมาก็ได้รับการตีบทอดโดยกลุ่มผู้นำทางทหารเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่เรื่อยมา ดูในกลุ่มเศรษฐกรรม คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รวบรวม., เปิดหน้ากากรักษาการพาณิชย์ เสือกินนอน (กรุงเทพฯ : ประจักษ์การพิมพ์, 2518), หน้า 19

เครื่องยนต์ และอาวุธที่ใช้ในสงครามเป็นต้น¹ แต่สำหรับ พล.ท. กาจ นั้น ได้มีผู้วิจารณ์ไว้ว่า ได้พยายามเปลี่ยนแปลงการจัดกำลังในกองทัพบกให้ตกเป็นเครื่องมือทางการเมือง และการกระทำดังกล่าวนี้ทำให้ทหารอาชีพบางกลุ่มเกิดความไม่พอใจ และนอกจากนี้ สมาชิกในคณะรัฐประหารยังได้ทุจริตเงินที่รัฐบาลนายควงอุนุมิตีให้ใช้จ่ายในคราวทำรัฐประหาร โดยไม่ยอมลงบัญชีรับจ่ายให้ละเอียดถี่ถ้วนพอไว้เป็นหลักฐาน²

จากการกระทำที่ไม่เหมาะสมของสมาชิกคณะรัฐประหารดังกล่าว ต่อมาเป็นเหตุให้กลุ่มนายทหารจากกรมเสนาธิการหลายนาย เช่น พล.ต. เนตร เขมะโยธิน³ พล.ต. สมบูรณ์ ทรานุชิต พล.ต. หลวงวงกรมโกวิท และกลุ่มนายทหารหนุ่ม กลุ่มนิยมประชาธิปไตยพวกรักชาติ ตลอดจนบุคคลหรือกลุ่มที่ไม่พอใจคณะรัฐประหารได้ร่วมกันก่อการกบฏ โดยวางแผนยึดสวนพฤกษศาสตร์และสังหารบุคคลสำคัญในคณะรัฐประหาร ในวันที่ 1 ตุลาคม 2491 ซึ่งเป็นวันที่คณะรัฐมนตรีและสมาชิกคณะรัฐประหารจะมารวมกันที่ท่าเนียบ เพื่อเสด็จอาหารแสดงความยินดีในงานมงคลสมรสของ พล.ต. สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ผู้บัญชาการกองพลที่ 1 ส่วนเหตุผลของการยึดอำนาจนั้น กลุ่มกบฏได้เตรียมข้ออ้างไว้ว่า จะปรับปรุงกองทัพบกที่

¹ หนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย ลงวันที่ 12 มกราคม 2493

² รัฐบาลนายควงได้อนุมัติให้ใช้จ่ายไว้ 8 ล้านบาท แต่ปรากฏว่าเงินจำนวน 6 ล้านบาท ไม่มีบัญชีแสดงรายละเอียดถี่ถ้วนพอไว้เป็นหลักฐาน อยู่ใน หนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย ฉบับวันที่ 14 สิงหาคม 2491

³ พล.ต. เนตร เป็นผู้นำกลุ่มกบฏ เคยเป็นสมาชิกขบวนการเสรีไทย ของนายปรีดี คุนใน Pridi Banomyong, "The 1947 Coup and My Escape"

กำลังเสื่อมโทรมให้ทันสมัย และจะห้ามทหารประจำการเข้ายุ่งการเมือง¹ ทั้งนี้เพื่อต้องการให้ทหารมีประสิทธิภาพและเป็นกำลังที่สำคัญของประเทศชาติ แต่ปรากฏว่าแผนการนี้ได้รั่วไหล ดังนั้น รัฐบาลจึงส่ง พล.ต.ค. เป่า ศรียานนท์ พ.ท. ละม้าย อุทยานนท์ และ พ.ต.ท. จิตต์วิมล พร้อมกำลังเจ้าหน้าที่กลุ่มหนึ่งไปทำการจับกุมพวกกบด ในขณะที่กำลังประชุมรอเวลาดำเนินการไต่สวน² เป็นอันว่าแผนการที่นายปรีดีจะได้กลับก็ต้องล้มเหลวไป แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ความหวังของนายปรีดีก็ยังไม่หมดสิ้น เพราะพวกกบดที่หลบหนีการจับกุมมาได้ ยังคงจะทำการกบดอีก โดยส่งตัวแทนมาขอคำปรึกษาและดึงนายปรีดีเข้าร่วมแผนการณ์ และค่อมานายปรีดีก็ได้เป็นผู้นำกบดด้วยตัวเอง โดยมีกำลังทัพเรือ นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง นักการเมืองนิยมประชาธิปไตย ตำรวจ และนายทหารเรือชั้นผู้ใหญ่อีกหลายคนได้ให้การสนับสนุน และหลังจากได้วางแผนเรียบร้อยแล้ว นายปรีดีจึงเช่าเรือขนาด 20 ตัน จากเมืองจินตลิลอบเข้าประเทศไทยทางฝั่งตะวันออกของอ่าวสยาม ซึ่งเป็นเขตของทหารเรืออย่างลับ ๆ³ แต่อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้นก็ไม่ใช่เป็นของง่ายที่จะออกการกบด ทั้งนี้เนื่องจากว่า จอมพล ป. ยังมีคามระมัดระวัง และได้เตรียมการป้องกันที่เข้มงวดอยู่ ดังเช่น ได้สั่งจับกุมอดีตนักการเมืองและผู้ที่นาสงสัยไว้หลายคน เช่น พล.ร.ต. ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ อดีตนายกรัฐมนตรี พ.อ. ทวน วิชัยชิตะ ร.อ. สุนทร ศิริทิพย์ ร.อ. วิเชียร จาระสุต และนายเล็ก ชัยสิทธิ์ และนอกจากนี้ก็ยังได้ประกาศภาวะฉุกเฉิน และสั่งกองทัพอากาศ ให้เตรียมพร้อมก่อน

¹ ศรีพนม แสียงทอง, 12 จอมพลไทย (พระนคร : เกษมสัมพันธ์การพิมพ์,

2506), หน้า 51

² สว่าง ลานเหลือ, 37 ปีแห่งการปฏิวัติ, หน้า 242 - 243

³ Pridi Banomyong, "The 1947 Coup and My Escape"

หน้าที่พวกนายปรีดีจะก่อการกบฏเพียงไม่กี่วัน¹ แต่เนื่องจากพวกของนายปรีดีได้เตรียมแผนการไว้แล้ว และทางรัฐบาลก็ไม่ล่วงรู้ ดังนั้น ในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2492 ฝ่ายสนับสนุนนายปรีดีจึงได้เข้ายึดพระบรมมหาราชวังเป็นฐานที่มั่น และยึดสถานที่สำคัญ ๆ อีกหลายแห่ง เช่น สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และที่ทำการโทรศัพทกลางวัดเลียบ และหลังจากนั้นก็ได้ประกาศปลดจอมพล ป. และบุคคลสำคัญในคณะรัฐประหารอีกหลายคน²

ทันทีที่เหตุการณ์รุนแรงเกิดขึ้น จอมพล ป. ซึ่งมีทัศนคติทางการเมืองที่ตรงกันข้ามกับนายปรีดี และถือว่านายปรีดีเป็นศัตรูทางการเมืองที่สำคัญ³ จึงได้สั่งการปราบปรามขึ้นเด็ดขาด โดยมอบให้ พล.ต. สนธิ ชนะวิชต์ ผู้นับถือชากรกองพลที่ 1 เป็นผู้ดำเนินการปราบปราม⁴ ปรากฏว่าการปราบปรามครั้งนี้ได้กระทำกันอย่างรุนแรง ทำให้ฝ่ายกบฏซึ่งมีกำลังและอาวุธที่น้อยกว่าต้องพ่ายแพ้ และภายหลังจากกบฏครั้งนี้รัฐบาลก็เริ่มใช้มาตรการที่รุนแรงเพื่อจะกำจัดนายปรีดีและพรรคพวก ยังผลให้นายปรีดีต้องลี้ภัยไปเมืองจีนโดยไม่มีโอกาสได้กลับมาอีก และในระหว่างที่พำนักอยู่ในเมืองจีนนั้น นายปรีดีได้กลายเป็นพระรับบาปในอุบายทางการเมืองของฝ่ายตรงข้ามอยู่หลายครั้ง ตัวอย่างเช่น กรณีกบฏแมนฮัตตัน ในวันที่ 29 มิถุนายน 2494 ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากกลุ่มนายทหารเรือจำนวนหนึ่งเกิดความ

¹ดูใน สุเพ็ญ สิริคุณ "กบฏวังหลวง (26 กุมภาพันธ์ 2492)" วิทยานิพนธ์แผนกวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518 หน้า 49 - 50

²เรื่องเดียวกัน หน้า 57 - 60

³ดูรายละเอียดความแตกต่างเกี่ยวกับความคิดทางการเมืองระหว่างนายปรีดีและจอมพล ป. ใน Thawee Bunyaketu, "Memoirs" Portraits of Thailand และใน Edwin Stanton, Brief Authority, p. 181

⁴สธ. เอกสารกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แฟ้มที่ 11 เรื่อง กบฏวังหลวง

ไม่พอใจคณะรัฐมนตรีหลายคนที่ทำแค่สิ่งชั่วร้าย ใช้อำนาจหน้าที่ไปในทางทุจริต เพื่อกอบ
 โภยผลประโยชน์ใส่ตน โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ของราษฎรส่วนรวม ตลอดจนบุคคลในคณะ
 รัฐประหารอีกหลายคนได้ใช้อิทธิทธิเพื่อตนเองและพรรคพวก ดังนั้น กลุ่มนายทหารเรือจึง
 ได้ร่วมกันก่อการกบฏ แต่เรื่องนี้นายปรีดีก็ยังไม่วายถูกกล่าวว่ามีส่วนร่วม¹ และนอกจากนี้ก็
 ยังถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ทรยศต่อประเทศชาติ จนทำให้ต้องกลายเป็นบุคคลที่ไม่พึงปรารถนา
 ในสายตาของรัฐบาลประเทศต่าง ๆ ควบ² ส่วนทางด้านพรรคพวกของนายปรีดี โดยเฉพาะ
 นักการเมืองระดับสูง อาทิเช่น นายเคื่อน บุญนาค นายวิจิตร สุทธิกานนท์ นายชิต เวชประ
 สิทธิ นายเยื้อน พานิชวิทย์ นายเตียง ศิริจันทร์ นายถวิล อุดล นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นาย
 จำลอง ดาวเรือง และนายทองเปลว ชลภูมิ ก็ได้ถูก พล.ท.ท. เฒ่า ศรียานนท์ ทำการ
 จับกุม³ แต่สำหรับ 5 คนหลัง อดีตสมาชิกสภาผู้แทน ฯ และอดีตรัฐมนตรีซึ่งเป็นต้นตอของ
 ชาวอีสานมาก โคนขอกกล่าวหาว่ามีส่วนร่วมในแผนการแย่งดินแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 (ไปร่วมกับสหพันธเขตลพทองของคอมมิวนิสต์⁴ เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะในขณะนั้น เขตท้องที่ภาค
 ตะวันออกเฉียงเหนือกำลังมีการเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างกว้างขวาง แม้แต่พระภิกษุ
 สามเณร ก็ยังโน้มเอียงไปทางคอมมิวนิสต์มาก และอีกประการหนึ่ง เขตนี้ก็มีคนญวนอาศัย

¹ดูรายละเอียดใน มนัส จารุกา, เมื่อข้าพเจ้าจ่อมพล ป. (กรุงเทพฯ :
 โรงพิมพ์วิทย์วิทยานุกูล, ม.ป.ป.), หน้า 23, 29 - 30

²Pridi Banomyong, "How I became The scapegoat of Intri-
 gues" Bangkok Post (November 19, 1974)

³สลธ. เอกสารกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เรื่อง กบฏวังหลวง

⁴Keyes ได้ให้ความเห็นในขอกกล่าวหาที่ว่า เป็นเจตนาของจอมพล ป. ที่จะ
 ก้าจัดนายปรีดี และพวกผู้นำชาวอีสาน ซึ่งสนับสนุนนายปรีดี แต่เมื่อนายปรีดีหลบหนีไปได้
 พวกนี้จึงเป็นแพะรับบาป โดยถูกกล่าวหาว่าจะทำการแย่งดินแดน ดูรายละเอียดใน

ปะปนอยู่มาก¹ แต่สำหรับข้อกล่าวหาดังกล่าวนี้ นายเตียง ศิริขันธ์ ได้ให้การปฏิเสธ โดยอ้างว่าตนเองยังไม่รู้ว่าคอมมิวนิสต์นั้นเป็นอย่างไร² แต่ก็ยอมรับอย่างเปิดเผยว่ามีความเห็นใจต่อจุดมุ่งหมายของสหพันธ์แหลมทอง ซึ่งไม่มีผลกระทบกระเทือนหรือเป็นการละเมิดอธิปไตยของชาติไทยแต่อย่างใด และนอกจากนี้ก็ได้ยืนยันว่า คนลาวทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนมากไม่คิดจะแยกตนเองไปจากประเทศไทย ส่วนนายเตียงมีความรู้สึกเพียงว่ารัฐบาลกรุงเทพ ฯ ได้ขาดการเอาใจใส่ดูแลทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง ๆ ที่การปกครองท้องถิ่นก็มีความสำคัญต่อประเทศชาติ³ ต่อมาปรากฏว่านายเตียง ฯ ได้รับการปล่อยตัว แต่สำหรับ 4 คนที่เหลือคือ นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายจำลอง ดาวเรือง นายถวิล อุดล และนายทองเปลว ชลภูมิ ได้ถูกขาคกรรรมที่กิโลเมตร 11 บนถนนพหลโยธิน เขตบางเขน และข่าวการตายนี้ก็เป็นเรื่องปริศนามาก ทั้งนี้เพราะมีข่าวหลายกระแสแตกต่างกัน กล่าวคือ ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจแถลงว่าขณะมีนักโทษทั้ง 4 คน กำลังถูกย้ายจากที่คุมขัง เมื่อเข้าไปพบพรรคพวกของนักโทษได้บุกเข้ายิงรถ ทำให้นักโทษทั้ง 4 คนตาย แต่ตำรวจปลอมกบฏ⁴ บางข่าวว่าถูกตำรวจยิงขณะพยายามจะหนี⁵ บางข่าวว่า โจรขึ้นคอมมิวนิสต์ยิงตายขณะบุกเข้าแย่งตัว และบางข่าวก็ว่าพวกเสรีไทยบุกเข้าแย่งตัว⁶ แต่อย่างไร

¹ สลธ. เอกสารกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แฟ้ม 105 จกหมายของนายไพรัตน์ วิเศษโกสิน (สมาชิกสภาผู้แทน ฯ บุรีรัมย์) ลงวันที่ 14 มีนาคม 2492 กราบเรียนจอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี

² Coast, Some Aspects of Siam Politics, p. 50

³ Ibid., p. 5

⁴ Ibid., p. 53

⁵ Keyes, Isan Regionalism ..., p. 34

⁶ ฎรายละเอียดใน สมุทฺร สุรักชชะ, 26 การปฏิวัติไทย และรัฐประหารสมัย 2089 ถึง 2502 (พระนคร : โรงพิมพ์สื่อการพิมพ์, 2507), หน้า 472 - 489

ก็ตาม สำหรับความคิดและความรู้สึกของคนทั่ว ๆ ไปเชื่อว่า ขณะที่ตำรวจไคโยกย้าย 4
 อัครรัฐมนตรีไปไว้ที่สถานีตำรวจบางเขน และได้ไปถึงกิโลเมตรที่ 11 นั้น มีเจ้าหน้าที่
 ตำรวจของ พล.ต.ท. เป๋า ซึ่งปลอมมาในชุดพลเรือนได้บุกเข้าหาร้ายพวกนี้¹ และในปี
 เดียวกันนี้ ผู้นำเสรีไทย อีกหลายคนก็ถูกลอบฆ่าอย่างลึกลับในบ้านและเขตท้องถิ่นของเขา²
 ซึ่งนับว่าเป็นเหตุการณ์ที่น่าสยดสยองมาก และหลังจากนั้นต่อมา นายเตียง ศิริขันธ์ และ
 นายทิม ภูริพัฒน์ ก็ยังถูกจับขึ้นศาลในข้อหาแยกดินแดนอีก แต่ก็รอดไปได้เพราะศาลเห็นว่า
 ไม่มีหลักฐานพิสูจน์ความผิดตามฟ้อง³ แต่อย่างไรก็ดี แม้ในระยะต่อมา นายเตียงจะได้รับ
 เลื่อนตั้งอยู่เสมอ แต่สำหรับทัศนคติและสายตาของรัฐบาลยังถือว่านายเตียงคือคอมมิวนิสต์
 และผู้คิดจะแยกดินแดนถึงกับมีการขนานนามให้ว่า "ขุนพลแห่งภูพาน"⁴ และต่อมา นายเตียง
 ก็ได้หายไประหว่างลี้ภัย ชาวบางกระแสาว่าถูกตำรวจของ พล.ต. เป๋าฆ่าตายอย่างทารุณ⁵
 แต่บางข่าวก็ว่าได้หลบหนีการจับกุมไปอยู่พม่า⁶

¹ดูใน สว่าง ลานเหลือ, 37 ปี แห่งการปฏิวัติ, หน้า 253

²Keyes, Isan Regionalism ..., p. 34

³Ibid.,

⁴Kalana Sukhabanij Eksaengsri, "Political Change and
 Modernization Northeast Thailand's Guest For Identity and Its
 Potential Threat to National Security" (Ph.D's Thesis, The
 University of New York, 1977), p. 333

⁵ดูใน Keyes, Isan Regionalism ..., p. 34 และใน Tanham,
Trial in Thailand, p. 34 และใน คทวกำ (นามแฝง), ข่าวบุคคลสำคัญ (พระนคร :
 โอเดียนการพิมพ์ , 2503), หน้า 345 - 350

⁶ดูใน Bangkok Post (December 16, 17, 1952) และใน Bangkok
 Post (January 13, 19, 1953)

กล่าวได้ว่า การทำรัฐประหารของคณะทหารที่สนับสนุนจอมพล ป. เป็นสาเหตุสำคัญที่กักคั้นให้พวกคอมมิวนิสต์ต้องหันไปดำเนินการใต้ดิน ซึ่งทำให้เป็นการยากแก่การรัฐประหารที่แท้จริง และความเป็นไปของคอมมิวนิสต์ และนอกจากนี้ก็ยังบีบบังคับให้นักการเมืองที่สนับสนุนนายปรีดี และพวกที่ไม่พอใจสมาชิกคณะรัฐประหารที่สอบใ้อ่านาจอและอิทธิพลของทางธุรกิจที่นิยม ต้องร่วมกันใช้กำลังรุนแรง จนเป็นเหตุให้เกิดการเสียหายทั้งด้านทรัพย์สินและชีวิต

อย่างไรก็ตาม แม้รัฐบาลจะสามารถรักษาสถานการณ์ต่าง ๆ ไว้ได้ แต่รัฐบาลก็ไม่อาจจะกำจัดศัตรูฝ่ายตรงข้าม โดยเฉพาะพวกคอมมิวนิสต์ให้หมดสิ้นไปได้ ซึ่งในระยะต่อมาทำให้รัฐบาลต้องเผชิญกับปัญหานี้อย่างมาก ดังจะได้อีกกล่าวต่อไป

ค. การเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์ในช่วงรัฐประหาร พ.ศ. 2491 - รัฐประหาร พ.ศ. 2494

แม้คณะรัฐประหารจะเป็นกลุ่มที่มีความลึกลับต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรง แต่ภายหลังจากรัฐประหาร พ.ศ. 2490 และรัฐประหาร พ.ศ. 2491 ก็ไม่ปรากฏว่าได้มีการออกพระราชบัญญัติต่อต้านคอมมิวนิสต์ขึ้นมาใหม่ เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะมีปัจจัยที่สำคัญคือ คณะรัฐประหารยังไม่กล้าเสี่ยงที่จะแสดงความเป็นปฏิปักษ์อย่างเปิดเผยต่อมหาอำนาจรัสเซีย ซึ่งกำลังมีความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันในขณะนั้น¹ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้คณะรัฐประหารไม่ออกกฎหมายต่อต้านคอมมิวนิสต์ แต่พวกคอมมิวนิสต์และนักการเมืองที่ถูกเรียกว่าฝ่ายซ้าย²

¹Tanham, Trial in Thailand, p. 32

²อันที่จริง ไม่มีพรรคไทยประกาศเป็นฝ่ายซ้ายหรือฝ่ายขวา แต่จากความแตกต่างระหว่างพรรคที่สนับสนุนนายปรีดี ซึ่งมีนโยบายหนักไปทางสังคมนิยม กับพรรคที่สนับสนุนนายควง ซึ่งมีนโยบายแบบเสรีนิยม จึงทำให้คนไปเรียกเป็นฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวา ดูใน David Morrell, "Power and Parliament in Thailand : The Futile Challenge, 1968-1971" (Ph.D's Thesis, Princeton University, 1974), pp. 959-961

ก็รู้ว่าการมีอุดมการณ์หรือแนวความคิดที่ขัดแย้งหรือตรงกันข้ามกับความคิดอนุรักษนิยมแบบทหารจะเป็นอันตรายอย่างไร ดังนั้น จึงทำให้พวกคอมมิวนิสต์ของพวกนั้นหลบซ่อน และหันไปเคลื่อนไหวทางใต้ดินต่อต้านคณะรัฐประหาร โดยการออกไปปลิวย้ายผู้ให้ประชาชนเกลียดชังคณะรัฐประหาร แต่การดำเนินการแบบนี้ไม่ค่อยเป็นผล และรัฐบาลก็ไม่คอยหาวาทหัวนี้ เพราะจอมพล ป. เชื่อว่าพวกคอมมิวนิสต์ยังไม่อาจชักจูงและดึงลูกคนไทยได้ในระยะเวลานี้

อย่างไรก็ตาม แม้จอมพล ป. จะมีความมั่นใจและวางใจกับปัญหาคอมมิวนิสต์ แต่เมื่อพวกคอมมิวนิสต์รอบ ๆ ประเทศไทยยังคงก่อการเคลื่อนไหว และปัญหาคนจีนในประเทศไทยก็ยังคงมีอยู่ จึงทำให้จอมพล ป. ต้องระวังมาก ทั้งนี้เพราะในปี 2491 ได้มีการเคลื่อนไหวของ "สันนิบาตเยาวชนคอมมิวนิสต์" (The Communist Youth League)¹ ที่เมืองกัลกัตตา ประเทศอินเดีย ซึ่งได้ประกาศเจตนารมณ์จะส่งเสริมขบวนการปลดปล่อยในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และขณะนั้นพวกคอมมิวนิสต์ในพม่า อินโดนีเซีย มลายู และฟิลิปปินส์ ก็กำลังทำการเคลื่อนไหวอย่างรุนแรงอยู่ด้วย² การประกาศและการเคลื่อนไหวของพวกคอมมิวนิสต์ดังกล่าวจึงเท่ากับเป็นการเตือนให้ประเทศไทยระวังถึงภัยคอมมิวนิสต์³ ส่วนทางด้านคนจีนนั้น ก็เป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งที่ทำให้รัฐบาลไทยต้องคอยระมัดระวังมาก เพราะในประเทศไทยมีชาวจีนอาศัยอยู่ประมาณ 3 -

¹ สันนิบาตนี้เกี่ยวข้องกับองค์การคอมมิวนิสต์ในทอรัล กูรายละเอียดยกใน สลช. แผนกบร. 15/105 เอกสารบรรยายวิธีดำเนินการรุกรานของคอมมิวนิสต์ในยุโรปและเอเชียของเลขาธิการต่างประเทศรัฐบาลเวียตนัม แนบกับหนังสือฉบับที่ น. 14675/2493 กระทรวงการต่างประเทศ ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2493 เรื่อง แผนการรุกรานของคอมมิวนิสต์ นายวรการ บัณฑิตา รัฐมนตรีต่างประเทศเวียดนาม นายกรัฐมนตรี

² Tanham, Trial in Thailand, p. 32

³ Ibid., p. 20

4 ล้านคน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 17 ล้านกว่าคน และนอกจากนี้ชาวจีนส่วนใหญ่ก็ ยังเป็นผู้ควบคุมกิจการทางเศรษฐกิจ และเป็นกรรมกรในกรุงเทพฯ อยู่อีกเป็นจำนวนมาก¹ และยิ่งกว่านั้น ประเทศไทยก็ยังประสบปัญหาการอพยพของชาวจีนในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ไม่น้อย และการสอนหนังสือในโรงเรียนจีนก็ทำอย่างอิสระไม่คำนึงถึงความหลักสูตรกระทรวง ศึกษา และยังมีปัญหาการต่อสู้ของจีนเพื่อเป็นฐานกำลังสนับสนุนระหว่างพรรคก๊กมินตั๋ง และพรรคคอมมิวนิสต์จีนระบอบเข้าประเทศไทยด้วย รัฐบาลไทยจำเป็นต้องระมัดระวังปัญหาคนจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ พวกจีนคอมมิวนิสต์ ซึ่งได้พยายามเข้าแทรกแซงเพื่อสร้าง อิทธิพลในหมู่คนจีน ด้วยการเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ทางการศึกษาในโรงเรียนจีน ทางสื่อ สารมวลชน² พยายามคุมกลุ่มอาชีพและสมาคมต่าง ๆ³ และพยายามก่อกวนการทางสมาคม

¹ สดธ. แผนก บร. 15/105 หนังสือที่ น. 4222/2492 กระทรวงการต่างประเทศ ลงวันที่ 22 มีนาคม 2492 เรื่องบทความ "เรื่องประเทศไทยกับลัทธิคอมมิวนิสต์ใน หนังสือพิมพ์ไทมส์ ที่ลอนดอน รัฐมนตรีต่างประเทศ เรียนนายกรัฐมนตรี"

² หนังสือพิมพ์กระบอกเสียงคอมมิวนิสต์จีนที่ออกข่าวรุนแรง และเป็นที่แพร่หลาย มากในขณะนั้นได้แก่ ฉวน หมิน เป้า (Chung Ming Pao) อยู่ใน Thompson, The Left Wing in SEA, pp. 65-66

³ อิทธิพลที่สำคัญคือการเข้าควบคุมสมาคมพาณิชย์จีน เพราะสมาคมนี้เป็นสมาคม ที่ที่อ่านาจและอิทธิพลต่อกิจการต่าง ๆ ของชาวจีนในประเทศไทยมาก กล่าวคือ ก่อนที่ประ เเทกไทยจะมีความสัมพันธ์กับรัฐบาลจีนชาติในปี 2489 สมาคมนี้ได้ทำหน้าที่แทนสถานทูตจีน กับรัฐบาลไทยในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ของชาวจีนทั้งหมด ฉะนั้น ถ้าใครคุมได้ก็จะ สามารถมีอิทธิพลในหมู่คนจีนได้ง่าย กระจายละเอียดใน Victor Purcell, The Chinese in Southeast Asia, p. 150 และใน Edwin F. Stanton, "ความกดดันของ คอมมิวนิสต์ในประเทศไทย" รัฐสารวิรัช ฉบับที่ 1 เล่ม 3 (มกราคม 2504), หน้า 9

ลับ และทางองค์การต่าง ๆ¹ ตลอดจนพยายามแพร่ข่าวสารลัทธิทางเอกสารและแพรวกแซง
ในองค์การสหอาชีพกรรมกร² เป็นต้น

ต่อมาพวกคอมมิวนิสต์ก็ได้เริ่มหันมาตุกกามรัฐบาลไทยเพิ่มขึ้นตามลำดับ กล่าวคือ
พวกคอมมิวนิสต์ได้พยายามใช้การสื่อสารมวลชนด้วยกรรมกรให้ก่อการวุ่นวาย โดยการออก
ข่าวสนับสนุนองค์การสหอาชีพกรรมกรที่กำลังเคลื่อนไหวเรียกร้องให้รัฐบาลยกเลิกการ
จดทะเบียนกรรมกร โดยอ้างว่า

ความจริงกรรมกรเป็นพลเมืองธรรมดาของประเทศไทย ทำไมต้องมีบัตรประจำตัว
และถ้าจะเปลี่ยนงานทำไมต้องแจ้งก่อน 3 วัน ซึ่งเป็นการทำความยุ่งยากให้แก่
กรรมกร เพราะต้องทำงานสลับเปลี่ยนกันมาก (ฉะนั้น) ทางการควรเห็นใจกรรมกร³
และนอกจากนี้ยังขู่ให้กรรมกรที่กำลังประสบปัญหาเดือดร้อนได้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ที่นั่น
นี้เพราะมีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบจำนวนกรรมกรมากกว่าจะทำประโยชน์เพื่อกรรมกร
ปรากฏว่าเรื่องนี้ได้ทำให้รัฐบาลร้อนใจมาก เพราะเกรงว่ากรรมกรจะก่อความวุ่นวายขึ้น
แต่ทว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจยืนยันว่าการกระทำแบบนี้จะไม่มีผลกระทบต่อกรรมกร ทั้ง
ที่หนังสือพิมพ์คอมมิวนิสต์ออกข่าว เพราะการสำรวจเป็นไปเพื่อความสงบเรียบร้อยของทาง
ราชการ และนอกจากนี้ก็ยังเสนอว่า จะเป็นผลดีที่ได้ทำการสำรวจเพราะ "การที่จะปราบ
คอมมิวนิสต์และผู้สนับสนุนคอมมิวนิสต์โดยทางตรงย่อมกระทำไม่ได้ เพราะไม่มีกฎหมายให้

¹ องค์การที่สำคัญของคอมมิวนิสต์จีนได้แก่ องค์การที่อยู่ใน "สันนิบาตประชา
ธิปไตยจีน" (The China Democratic League) อยู่ใน Thompson, The Left
Wing in SEA, p. 66

² Ibid., pp. 64-65

³ สลธ. แผนก บร.8/105 เรื่อง ลัทธิหรือพรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย
คำแปลหนังสือพิมพ์ ฉวน หมิน เป้า (ฉบับเช้า) วันที่ 9 สิงหาคม 2492

อำนาจไว้¹ ทั้งนี้เพราะกฎหมายคอมมิวนิสต์ได้ยกเลิกไปแล้ว และหลังจากที่ทางรัฐบาลได้ทราบเหตุผลแล้ว เรื่องนี้ก็เงียบหายไป

ส่วนทางด้านต่างประเทศ โดยเฉพาะใน เขตห้องที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีคนญวนพักอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และก็เคยให้การร่วมมือกับขบวนการกู้ชาติญวนคอมมิวนิสต์มาตั้งแต่ปี 2473² ก็มีการโฆษณาเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพราะในเขตห้องที่เหล่านี้อยู่ห่างไกล และขาดการดูแลเอาใจใส่จากรัฐบาลมาก³ ดังนั้นพวกคอมมิวนิสต์จึงฉวยโอกาสโฆษณาชวนเชื่อว่าจะให้ปัจจัยสี่ อันเป็นพื้นฐานของการดำรงชีพแก่ราษฎร ซึ่งก็ปรากฏว่าได้รับผลสำเร็จเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่กำลังขาดแคลนและหมดหวัง ดังนั้น จึงพากันหลงเชื่อว่คอมมิวนิสต์จะช่วยให้มีความสุข และพ้นจากความทุกข์เวทนาได้ ฉะนั้น ปัญหาที่กล่าวนี้จึงนับได้ว่าเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติมาก แต่อย่างไรก็ตาม ก่อนที่ลัทธิคอมมิวนิสต์จะแพร่ขยายมากไปกว่าที่เป็นอยู่ก็มีผู้แทน ๆ บางคนได้มีหนังสือแจ้งให้รัฐบาลทราบ และขอให้รัฐบาลรีบหาทางแก้ไขด่วน โดยให้จัดพิมพ์คำชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงส่วนดีและส่วนเสียของลัทธิคอมมิวนิสต์ ตลอดจนได้ขอร้องให้รัฐบาลโปรดเอาใจใส่ต่อภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพิเศษด้วย⁴ และ

¹ สลท. แผนก. บร.8/105 หนังสือลับที่ 13 485/2492 กระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 5 กันยายน 2492 รัฐมนตรีมหาดไทย เรียงน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

² คุรายนละเอียดใน Manh Trinh, "In Canton and Thailand," Days With Ho Chi Minh (Hanoi : Foreign Language Publishing House, 1962), p. 118

³ คุใน สลท. เอกสารกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แฟ้ม 105 จดหมายนายไพรัตน์ วิเศษโกสิน (สส.บุรีรัมย์) ลงวันที่ 14 มีนาคม 2492 กราบเรียน จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี

⁴ เรื่องเดียวกัน

ก่อนที่รัฐบาลได้แก้ไขโดยการจับกุมอดีตผู้นำสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีความคิดโน้มเอียงไปทางสังคมนิยม และพวกคอมมิวนิสต์ไปหลายคน

✧ อย่างไรก็ตาม ก่อนที่เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ชัยชนะต่อรัฐบาลจีนคนละชาติในเดือนตุลาคม 2492 หนังสือพิมพ์จีนในประเทศไทย 4 ฉบับ ในจำนวน 6 ฉบับ ก็ได้กลายเป็นฝ่ายคอมมิวนิสต์จีนอย่างชัดเจน ส่วนอีก 2 ฉบับ ฉบับหนึ่งเป็นกลาง อีกฉบับหนึ่งล้มเลิกไป ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนจีนหลายแห่งก็กลายเป็นศูนย์กลางการโฆษณาชวนเชื่อของพรรคคอมมิวนิสต์ และครูใหญ่ของโรงเรียนเหล่านี้ก็กลายเป็นตัวแทนทางอ้อมของคอมมิวนิสต์¹ นอกจากนี้ "แผนกกรรมกรจีนของสหพันธ์ แห่งสหภาพกรรมกรกรุงเทพและสยาม"

(Chinese Workers Department of the All-Siam and Bangkok Federation of Trade Unions) และสมาคมจีนไท้นวมล หรือ "หัวเดียว" ก็ได้

ออกการเคลื่อนไหวแสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจนว่า เป็นพวกสนับสนุนคอมมิวนิสต์ โดยการส่งสาส์นแสดงความยินดีกับชัยชนะของเมาเซตุง² ที่มีต่อรัฐบาลเจียงไคเช็ค ในวันที่ 15 ตุลาคม 2492 เช่นเดียวกับที่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยเคยส่งสาส์นแสดงความหวังและประโยชน์ที่ขบวนการปลดปล่อยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะได้รับ เมื่อรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ได้ปกครองแผ่นดินใหญ่³ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการกระทำดังกล่าวนี้เป็นการทำหาย

¹ดูรายละเอียดใน สลธ. แผนก บร.14/105 คำแปลเรื่อง "อันตรายจากฝ่ายแดงในประเทศไทย" (Le danger rouge an Siam) ของ M.I. Cory จากหนังสือพิมพ์ La Libre Belgique ฉบับวันที่ 14 ตุลาคม 1949

²Daily News Release, Peking, November 15, 1949 อ้างใน ภูมิรัตน์ ทักษาดิวงษ์, "กลวิธีบ่อนทำลายของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์แผนกวิชาการต่างประเทศและการทูต. บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510), หน้า 88

³พรรคคอมมิวนิสต์ไทยเคยส่งสาส์นไปในเดือนสิงหาคม 2492 เรื่องเดียวกัน

รัฐบาลไทยที่มีนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์เป็นอย่างมาก

การเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย นับตั้งแต่หลังรัฐประหาร พ.ศ. 2491 เป็นต้นมา นับได้ว่าฝ่ายคอมมิวนิสต์ประสบผลไม่น้อย ทั้งนี้จะเห็นได้จากในปี 2491 ซึ่งเป็นระยะที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนกำลังรุกรัฐบาลเจียงไคเช็คอย่างหนัก¹ การแพร่ขยายของคอมมิวนิสต์ในหมู่คนจีนได้ขยายไปอย่างกว้างขวางมาก² อาทิเช่น มีการเผยแพร่ลัทธิทางการเมืองศึกษาในโรงเรียนจีน ทางหนังสือพิมพ์จีน ทางองค์การ และทางสมาคมลับ และในเดือนมกราคม 2492 ก็ยังได้แพร่ขยายเข้าไปในหมู่กรรมกรจีนในสหอาชีพกรรมกร³ และนอกจากนี้ก็ได้แทรกแซงในหมู่กรรมกรไทย จนทำให้สหอาชีพกรรมกรใหม่เอียงไปทางหัวรุนแรง และต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ องค์การนี้ก็เข้าไปร่วมเป็นสมาชิกของสหพันธ์

¹ ุรายละเอียดใน Franz Schurmann, (ed.), Republican China, pp. 279-305

² ในเดือนกรกฎาคม 2491 จอมพล ป. ประมาทว่าชาวจีนที่นิยมคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยมีถึง 50,000 คน ซึ่งเป็นการประมาณจากจำนวนผู้เดินขบวนในวันกรรมกรปี 2490 แต่ก็คาดว่าสมาชิกที่เป็นแกนกลางของพรรคมีไม่เกิน 5,000 คน แต่บางคนประมาณว่ามีคนจีนราว ๆ 20 เปอร์เซ็นต์ ที่สนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์จีน ุรายละเอียดใน Skinner, Chinese Society in Thailand ..., p.323 และใน สลธ. แผนก บร.8/105 คำแปลเรื่อง "Communist Threat to Thailand" และใน Chavan, Nationalism in Asia, pp. 320-321

³ "สหอาชีพกรรมกร" เป็นองค์การที่ประกอบด้วยสหบาลกรรมกรต่าง ๆ จัดตั้งให้ในเดือนมกราคม 2490 มีสมาชิกประมาณ 60,000 คน ในระยะแรก องค์การนี้ปฏิเสธไม่รับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองจีนเข้าเป็นสมาชิกอย่างเข้มงวด. จากคำให้สัมภาษณ์ของนายเชียรไท อภิชาติบุตร ประธานสหอาชีพกรรมกร วันที่ 11 พฤษภาคม 2490 อ้างใน Thompson, The Left Wing in SEA, p. 64

สหประชาชาติ (The World Federation of Trade Union)

ซึ่งเป็นองค์การของพวกคอมมิวนิสต์ต่างประเทศที่ร่วมมือกัน¹ การที่คอมมิวนิสต์จีนสามารถแพร่ทธิทธิคอมมิวนิสต์ได้มากในช่วงปี 2491 - 2492 นี้ ก็เนื่องจากว่ามีกลุ่มคนจีนที่มีฐานะยากจนและระดับปานกลาง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือพวกหนุ่มสาวที่ผิดหวังในการสร้างฐานะของตน ได้ให้การสนับสนุนเพื่อต้องการจะปลดปล่อยความทุกข์ยากและความผิดหวังของคน² และนอกจากนี้ ปัญหาการแย่งชิงอิทธิพลในหมู่คนจีนระหว่างพรรคก๊กมินตั๋งกับพรรคคอมมิวนิสต์จีน และโดยเฉพาะหลังจากพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ชัยชนะเกิดขึ้นในแผ่นดินใหญ่ ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้ลัทธิคอมมิวนิสต์ขยายตัวมากขึ้น ซึ่งปัญหาในเรื่องนี้ก็เคยมีหนังสือพิมพ์ต่างประเทศหลายฉบับได้คาดการณ์ไว้ล่วงหน้าแล้ว³

อย่างไรก็ตาม แม้ปัญหาคอมมิวนิสต์จะแพร่ขยายมากขึ้น แต่รัฐบาลไทยก็ไม่ได้ประกาศกฎหมายคอมมิวนิสต์ออกใช้ เพราะคณะกรรมการกฤษฎีกาเคยเสนอว่า พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอาญา พุทธศักราช 2478 (ฉบับที่ 7) มาตรา 104 ยังคงใช้บังคับต่อพวกคอมมิวนิสต์ได้⁴ และสำหรับความคิดของจอมพล ป. ในขณะนั้นก็ยังวางใจอยู่ว่าปัญหาการต่อสู้ระหว่างพรรคก๊กมินตั๋งกับพรรคคอมมิวนิสต์จีนนั้น เป็นเรื่องของ การต่อสู้

¹ Ibid., p. 65 และในเคนพงษ์ พลละคร, สหภาพแรงงาน (พระนคร : โรงพิมพ์ไทยเชมม, 2515), หน้า 57 และใน Scotsman (September 14, 1951)

² ุรายละเอียดใน Army Vandembosch and Richard A. Butwell, Southeast Asia Among The World Powers (Kentucky : The University of kentucky Press, 1957), p. 176

³ ุรายละเอียดใน สลช. แนนก บร.14/105 Times (March 22, 1949) Washington Post (July 20, 1949) และ La Libre Belgique (Le 14 October, 1949)

⁴ สลช. แนนก บร.8/105 เอกสารปกปิดบันทึกว่าควยการปราบปรามคอมมิวนิสต์ ของนายพิชิต บุลง วันที่ 17 พฤษภาคม 2491

ทางการเมืองของกลุ่มทั้ง 2 หากเกี่ยวข้องกับการเมืองภายในของประเทศไม่¹ ยกเว้น
แต่ว่าคนจีนในประเทศไทยจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวเท่านั้น ซึ่งในเรื่องนี้จอมพล ป. ก็ได้ป้องกัน
อยู่แล้ว โดยใช้วิธีเคื้อนชาวจีนให้เกิดความสำนึกในบุญคุณที่ประเทศไทยได้ให้ที่พักอาศัย
และยังได้แจ้งให้ทราบด้วยว่าประเทศไทยยังไม่ได้รับรองรัฐบาลของเมาเซตุง ฉะนั้น ชาว
จีนจึงไม่ควรจะก่อปัญหาให้ประเทศเจ้าบ้าน² แต่ถ้าชาวจีนจะชักชวนก่อปัญหาขึ้น จอมพล ป.
ก็ยังเห็นว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยการเนรเทศสามารถช่วยลงโทษคนจีนที่มีพฤติกรรมหรือ
ดำเนินการสมาคมลับที่ผิดกฎหมาย และยังป้องกันการแข่งขันของต่างชาติในด้านอื่น ๆ
ได้³ และนอกจากนี้ ภายหลังจากพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ชัยชนะบนแผ่นดินใหญ่แล้ว การ
ถอนตัวกลับของพวกคอมมิวนิสต์จีนจำนวนไม่น้อย ที่จะกลับไปช่วยจีนใหม่พัฒนา⁴ ก็เป็น
ประโยชน์ต่อประเทศไทยมาก ส่วนที่นอกเหนือจากปัญหาคนจีน รัฐบาลก็ได้วางมาตรการ

¹Edwin F. Stanton, "ความกดดันของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย",
หน้า 13 - 14

² ในขณะนั้นประเทศที่ให้การรับรองรัฐบาลเมาเซตุงแล้ว ได้แก่ พม่า อินเดีย
ปากีสถาน และอินโดนีเซีย ตามลำดับ คุรายละเอียดยใน เค.เอ็ม.ปานิกการ์, เมื่อเจียง
ไปเมาบา, กมล จันทรสรว แปล, (พระนคร : โอเคียนส์โตร์, 2514), หน้า 150 และอยู่ใน
Nuechterlein, Thailand and the Struggle for SEA, p. 102

³Reuteurs. March 17, 1949 อ้างใน Thompson, The Left
Wing in SEA, p. 60

⁴สสท. แผนก บร.1/105 เรื่องคอมมิวนิสต์ (สำเนา) คำแปลหนังสือพิมพ์
ฉวนหมินเป่า ฉบับวันที่ 23 ธันวาคม 2493 และใน หนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิง
ศพ เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการในการป้องกันและปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์
เพื่อเอกราชและอธิปไตยของชาติ วันพุธที่ 22 เมษายน 2513 (พระนคร : โรงพิมพ์
กรมการทหารสื่อสาร, 2513), หน้า 67

ไว้เช่นกัน อาทิเช่น ได้ดำเนินการ สอดส่องดูแลการ เคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์ในหมู่ประชาชน และทำทะเบียนประวัติของพวกกรรมกร¹ ส่วนในวงราชการนั้นได้ออกหนังสือเวียนให้ข้าราชการช่วยสอดส่องข้าราชการที่มีแนวคิดโน้มเอียงไปทางคอมมิวนิสต์ และได้เตือนให้ช่วยระวังภัยคอมมิวนิสต์² จากเหตุผลดังกล่าวนี้ จึงทำให้ไม่มีกฎหมายคอมมิวนิสต์ประกาศใช้ ซึ่งก็เป็นความปรารถนาอย่างหนึ่งของรัฐบาลด้วย เพราะในขณะนั้นจอมพล ป. ยังหวังเกรงรัสเซียอยู่ จึงจะเห็นจากคำแถลงที่จอมพล ป. กล่าวอยู่เสมอว่า ประเทศไทยไม่ปรารถนาจะทำลายความสัมพันธ์ทางการทูตกับรัสเซีย³

อย่างไรก็ดี แม้รัฐบาลจะไม่ได้แสดงความเป็นปฏิปักษ์ต่อคอมมิวนิสต์ออกมาอย่างชัดเจน โดยการประกาศใช้กฎหมายคอมมิวนิสต์ แต่รัฐบาลก็ยังคงดำเนินการอย่างเข้มงวดต่อคนจีนที่มีพฤติกรรมไม่น่าวางใจ จนทำให้รัฐบาลปักกิ่งและพวกคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยไม่พอใจ และได้พยายามดำเนินการก่อกวนรัฐบาลไทยมากขึ้น ดังเช่น ในเดือนมกราคม 2493 รัฐบาลปักกิ่งได้คุกคามรัฐบาลไทยทางจิตวิทยา โดยออกข่าวกล่าวหาและโจมตีรัฐบาล จอมพล ป. ว่า ทำทารุณกรรมต่อคนจีนด้วยวิธีต่าง ๆ คนจีนหลายคนถูกฆาตกรรม และอีกหลายร้อยคนถูกจำคุกในข้อหาสนับสนุนเมมาเซอุง⁴ แต่เรื่องนี้รัฐบาล

¹ สลธ. แผนก บร.8/105 หนังสือฉบับที่ 13485/2492 กระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 5 กันยายน 2492

² คุใน ชานินทร์ กรีวิเชียร, การใช้กฎหมายป้องกันคอมมิวนิสต์, หน้า 237

³ คุใน Thompson, The Left Wing in SEA, p. 68

⁴ คุรายละเอียดใน สลธ. แผนก บร.19/105 Times (February 24, 1951)

และใน David A. Wilson, "China, Thailand and Spirit of Bandung (Part I)," China Quarterly (April-June 1967), p. 155 และในวิวัฒน์ มุ่งการดี, "ไทยและสหรัฐอเมริกาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1949 - 1950)", หน้า 319

ไทย ไม่แสดงปฏิริยาโต้ตอบหรือหักล้าง นอกจากปฏิเสธข้อกล่าวหาและอ้างว่าเป็นวิธี
 โฆษณาชวนเชื่อของจีนคอมมิวนิสต์เท่านั้น¹ และในเดือนเดียวกันนั้น คอมมิวนิสต์ในประเทศ
 ไทยก็ได้ออกไปปลิวปลุกปั่นยุยงนักเรียนและครูตามโรงเรียนต่าง ๆ ให้ชิงชังรัฐบาล และ
 พกจักรวรรดินิยม โดยโฆษณาว่าเหตุที่สังคมไทยมีแต่ความเหลวแหลกและแก่งแย่งซึ่งก็กิน
 คนบริสุทธ์ชื่อศักย์สุจริตต้องกลายเป็นคนโกง และหนักวยโอกาสกลายเป็นกบฏลานั้น เป็น
 เพราะรัฐบาลไทยเป็นก้นเหคุที่ไม่ยอมรับประชาชนให้ยึดมั่นในคุณความดี และยังได้หลอก
 ลวงประชาชนให้คลั่งชาติ แคพวกผู้นำกลับขายชาตินำโรคทรพิษ ป่าไม้ เหมืองแร่ และ
 อื่น ๆ อันเป็นทรัพยากรของแผ่นดินไปมอบให้จักรวรรดินิยมอเมริกา และนอกจากนี้คณะ
 รัฐบาลก็ยังร่วมมือกันผูกขาดการค้า ส่งเสริมการฉ้อราษฎร์บังหลวง ปล่อยให้สินค้าของพวก
 จักรวรรดินิยมเข้ามาทำลายอุตสาหกรรมในประเทศ และแถมส่งข้าวออกนอกประเทศใน
 ขณะที่ประชาชนไม่มีข้าวจะกิน ส่วนการย้ายให้ชิงชังพวกต่างชาตินั้น ก็โฆษณาว่า อังกฤษ
 และอเมริกา เป็นผู้ส่งอาวุธและทุบเหเงินทองให้ผู้นำไทยปรามปรามคนไทยที่ต้องการจะปลด
 แอกลัทธิจักรวรรดินิยมและอำนาจเผด็จการทหาร และนอกจากนี้ก็ได้โจมตีอเมริกาว่าเป็นผู้
 คอยใส่ร้ายป้ายสี และหลอกคนไทยให้เกลียดกลัวลัทธิคอมมิวนิสต์ว่าเป็นยักษ์มาร เพื่อหวัง
 จะเข้ามาสูบเลือดคนไทย ดังนั้น จึงเรียกร้องให้ครูและนักเรียนตื่นตัวและลุกขึ้นต่อสู้เพื่อ
 ประชาธิปไตยและก้าจัตรัฐบาลเผด็จการของจอมพล ป.²

ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ 2493 เมื่อนายฟิลลิป ซี เจสซิป (Philip C. Jessup) คิวแทนประธานาธิบดีทรูแมนแห่งสหรัฐอเมริกา พร้อมคณะได้เดินทางเข้าประ
 เเทตไทย เพื่อมาปรึกษาหาช่องทางช่วยเหลือรัฐบาลไทย พวกคอมมิวนิสต์ก็ได้ถือโอกาส
 เพิ่มการย้ายให้คนไทยเกลียดชังอเมริกามากขึ้นอีก โดยออกไปปลิวโฆษณาชวนเชื่อและ
 โจมตีคณะผู้แทนชุดนี้อย่างรุนแรงว่า เป็นผีปอบในคราบนักบุญจะมาสูบเลือดและกดขี่เมืองไทย

¹ ุรายละเอียดใน Bangkok Post (January 28, 1950)

² สลธ. แผนก นร. 11/105 เรื่องการแทรกซึมของลัทธิคอมมิวนิสต์ในสถาน
 ศึกษาในปลิวจากคณะนักเรียนประชาธิปไตย วันที่ 1 มกราคม 2493

โดยแบบอย่างเอาการช่วยเหลือบังหน้า ดังที่ได้ทำกับประเทศอื่น ๆ มาแล้ว เช่น ยึดครองฟิลิปปินส์และหมู่เกาะฮาวาย และยิ่งกว่านั้นภายหลังสงครามครั้งที่ 2 อเมริกายังได้ใช้เล่ห์ทุกวิถีทางเข้าคุกคามเศรษฐกิจและการเมืองในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก อาทิเช่นสร้างรัฐบาลหุ่น เจียงไคเช็ค เป็นเครื่องมือในการกดขี่ขูดรีดประชาชนจีน โดยจัดส่งอาวุธ เงิน และทหาร ให้นายพลเจียงไคเช็คปราบปรามประชาชนจีนผู้รักชาติ เพื่อรักษาตลาดการขูดรีดของคนเอาไว้อ และในเวียดนาม อเมริกาได้ให้อาวุธร้ายแก่ฝรั่งเศสและรัฐบาลเบาโค เชนซาประชาชน ส่วนญี่ปุ่นก็ถูกอเมริกาถกไว้เป็นทาส และยังสร้างฐานทัพไว้เพื่อกดขี่ชาวโลกต่อไป และสำหรับประเทศไทย อเมริกาได้สร้างจอมพล ป.พิบูลสงครามเป็นหุ่นเชิด โดยสนับสนุนให้ทำรัฐประหาร และเมื่อจอมพล ป. ได้ประโชน ก็เริ่มทั่วหัวซ้อสซ้อย ปล่อยให้ นายทุนอเมริกา เข้ามาเก็บบ้านเมือง ซึ่งก็ทำให้จอมพล ป. ได้มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ทางค่านาอาวุธ เงินทอง ทุนส่วน บริษัท สัมปทาน และธนาคารด้วย และนอกจากนี้ยังกล่าวอีกว่า ผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ ของอเมริกาที่เข้ามาในประเทศไทยล้วนแต่เป็นพวกนักสืบ นักวางแผน และนักกอวินาศกรรม เช่นเดียวกับนายแมคโคเนล นายทหารราชการลับของหน่วย โอ. เอส. เอส. ที่เคยปลอมเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์โพสท์มานอนในวังสวนกุหลาบในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง และยิ่งกว่านั้นก็ยังได้พยายามสร้างความเคียดแค้นให้ประชาชนและประเทศไทย โดยยุยงชาวเสียดินชวัญต่าง ๆ นานา เช่นกล่าวว่า เมฆาเซตุงและโฮจิมิน จะบุกไทย คอมมิวนิสต์พม่าเล็กดอกเข้าเมืองไทย คอมมิวนิสต์มลายูบุกทางใต้ กรุงเทพฯ เป็นแหล่งคอมมิวนิสต์ และคอมมิวนิสต์จีนในประเทศไทยจะลุกฮือ ทั้งนี้เพื่อหวังจะแสวงหาผลประโยชน์จากการกระทำนี้ ดังนั้น คอมมิวนิสต์จึงเรียกร้องให้ประชาชนไทยขับไล่อเมริกา และนายเจสส์ป้อออกจากแผ่นดินไทย¹

¹ ุรายละเอียดใน สลธ. แผนก บร.11/105 ใบปลิว สาส์นศักดิ์คานการประชุมเขมือบประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ในเอเชียของคณะมีปอบ ทูตอเมริกันในตะวันออกไกลที่กรุงเทพฯ จากคณะผู้รักชาติ (กุมภาพันธ์ 2493).

และในเกือบเดียวกันนั้น หนังสือพิมพ์ ฉนวน หมิน เป้า ก็ยังลงข่าวเป็นเชิงขี้ขลาดให้คนจีนในประเทศไทยซึ่งซิงรัฐบาลไทยอีก โดยกล่าวหาว่ารัฐบาลไทยลอบสังหารคหบดีหัวหน้าคนจีนในจังหวัดพิษณุโลก แต่เรื่องนี้ได้ถูกรัฐบาลไทยตอบโต้ เพราะเห็นว่าทำให้รัฐบาลกระทบกระเทือน ดังนั้น จอมพล ป. จึงสั่งให้กรมตำรวจปิดหนังสือพิมพ์คอมมิวนิสต์ทุกฉบับ¹ และให้กักหรือทำลายหนังสือ หรือเอกสารคอมมิวนิสต์ที่แพร่หลายตามโรงเรียนต่าง ๆ ให้หมด² และนอกจากนี้ยังสั่งให้อธิบดีกรมอัยการ อธิบดีกรมตำรวจ และรัฐมนตรีมหาดไทย เร่งพิจารณาปราบปรามผู้เผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ โดยให้ถือความผิดตามกฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายอาญาเป็นหลัก³ ทั้งนี้เพราะจอมพล ป. เห็นว่าคอมมิวนิสต์กำลังพยายาม "ยุยงให้คนต่างชนมีใจแตกแยกกัน และก็ยังหาทางทำลายเกียรติผู้นำของประเทศ นอกจากนี้ก็ยังลงข่าวให้นานาประเทศเสื่อมไมตรีต่อไทย"⁴ ทอมรัฐบาลก็ได้พยายามแสวงหามาตรการป้องกันและกวดขันในเรื่องที่เกี่ยวกับคอมมิวนิสต์มากขึ้น ดังเช่น ได้กำชับให้หลวงภัทรวาทी อัครราชทูตไทยประจำกรุงมนิลาสืบสวนหลักและวิธีการรณรงค์ต่อต้านและป้องกันคอมมิวนิสต์ในประเทศฟิลิปปินส์มาพิจารณาประกอบใช้กับการคุกคามของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย⁵ ส่วนการกวดขันนั้นก็เช่นกรณี สถานีวิทยุราชนาวิกได้ออกกระจายเสียง

¹ สลธ. แผนก บร. 13/105 หนังสือลับเฉพาะที่ 1995/2493 กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 17 มีนาคม 2493 เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ถึงกรมตำรวจ

² สลธ. แผนก บร. 11/105 หนังสือลับที่ 691/2493 สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2493

³ สลธ. แผนก บร. 13/105 คำสั่ง จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 4 เมษายน 2493

⁴ เรื่องเดียวกัน

⁵ สลธ. แผนก บร. 19/105 ไปรษณีย์อากาศลับ คว. 604/2493 ลงวันที่ 19 มิถุนายน 2493 หลวงภัทรวาทी อัครราชทูต เวียนรัฐมนตรีต่างประเทศ

เรื่อง "รัสเซียยังไม่พร้อม" ซึ่งชาวอังกฤษเวลานั้นแม่ทางเจ้าหน้าที่ตรวจข่าวจะให้ความเห็นว่า เป็นเรื่องธรรมดา ไม่มีการเสียดสีหรือกระทบกระเทือนใคร¹ แต่จอมพล ป. กลับมีคำสั่งให้ผู้นับข่าวการทหารเรือกวตั้นไม่ให้ออกข่าวเช่นนี้อีก² ทั้งนี้เพราะเห็นว่าข้อความบางตอน อาจทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและอเมริกากระทบกระเทือน ถึงเช่นความที่ว่า ไม่น่าเป็นไปได้ที่รัสเซียจะเป็นผู้ก่อวินาศกรรม³ เพราะเหตุว่า รัสเซียยังคงคอยช่วยอเมริกาในทุก ๆ ด้าน และยังได้วิเคราะห์อีกว่า การที่อเมริกาต้องทุ่มเทเงินจำนวนมหาศาลไปช่วยประเทศต่าง ๆ เป็นเพราะรัสเซียเป็นผู้วางแผนหลอกให้อเมริกาเสียพลัง เพื่อจะเข้าครอบครองอำนาจแทนต่อไป นอกจากนี้ก็กล่าวว่า รัสเซียไม่ใช่ขี้เทอ เพราะเคยเป็นนักเลงเก่า ซึ่ง "อาจจะเป็นนักเลงใหม่ได้สักวันหนึ่ง ใครจะคาดไ้ว่าเมื่อสงครามเกิดขึ้น... รัสเซียอาจจะไขว่คว้าเงินนับหมื่นล้านจากทั่วโลกให้หายใจไม่ออกก็ได้"⁴

ต่อมาในเดือนสิงหาคม 2493 รัฐบาลไทยได้รับแจ้งข่าวการเคลื่อนไหวของ คอมมิวนิสต์ญวนและของสถานทูตโซเวียตจากเลขาธิการต่างประเทศแห่งรัฐบาลเวียดนาม อีกว่า ในขณะที่สถานทูตโซเวียตในกรุงเทพฯ กับสำนักงานแถลงข่าวเวียดนามที่ถนนสีลม

¹ เอกสารกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แฟ้ม 105 บันทึกความเห็นของ ร.ค.ท. สลับ เกียรติสุต. เดือนกรกฎาคม 2493 และเรื่องเดียวกัน บันทึกข้อความกรมตำรวจ กรวยเวียนนายกรัฐมนตรี เดือนกรกฎาคม 2493

² เรื่องเดียวกัน

³ ความข้อนี้คล้ายคัดค้านคำกล่าวโจมตีรัสเซียในหนังสือพิมพ์ World Government Association ฎรายละเอียดใน เอกสารกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แฟ้ม 105 World Government Association (March, 1949)

⁴ ฎรายละเอียดใน เอกสารกรมเลขาธิการรัฐมนตรี แฟ้ม 105 รายงานการ กระจายเสียงของสถานีวิทยุ ราชธานี วันที่ 11 กรกฎาคม 2493 เวลา 12.15 น. บท ความเรื่อง "รัสเซียยังไม่พร้อม" ของ ร.อ. สมชาย จันสุวรรณ (ร.น.) จากหนังสือ นาวีกศาสตร์

กำลังมีการเคลื่อนไหวผิดปกติ ซึ่งขอให้ทางรัฐบาลไทยระมัดระวัง แต่สำหรับเรื่องนี้ นอกจากรัฐบาลจะได้ทำการควบคุมไว้อย่างใกล้ชิดแล้ว¹ ตามต่างประเทศชายแดนที่มีคนอพยพย้ายโยเงินที่อาศัยอยู่ รัฐบาลก็ได้ควบคุมไว้อย่างดีเช่นกัน²

อย่างไรก็ตาม ปัญหาคอมมิวนิสต์ก็ทำใ้ยุติไม่ โดยเฉพะอย่างยิ่งเมื่อจีนคอมมิวนิสต์ได้เข้าสนับสนุนเกาหลีเหนือทำสงครามกับเกาหลีใต้ จนทำให้กลายเป็นสงครามใหญ่หรือที่เรียกว่าสงครามเกาหลี³ รัฐบาลไทยก็ยิ่งหว้มเกรงภัยจากคอมมิวนิสต์มากขึ้น เพราะจอมพล ป. ถ้วพรรคจีนคอมมิวนิสต์จะใช้อำนาจและอิทธิพลหนุนคนจีนในประเทศ

¹ สลธ. แผนก บร. 15/105 หนังสือฉบับที่ น. 14675/2493 กระทรวงการต่างประเทศ ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2493 เรื่อง แผนการบูรณการของคอมมิวนิสต์ นายวรการบัญชา รัฐมนตรีต่างประเทศ เรียบนายกรัฐมนตรี

² สลธ. แผนก บร. 13/105 หนังสือ (สำเนา) ฉบับที่ 2898/2493 กรมตำรวจ ลงวันที่ 27 มีนาคม 2493 เรื่อง การปฏิบัติต่อหนังสือพิมพ์ฝ่ายคอมมิวนิสต์ พล.ต.ท. หลวงชาติตระการโกศล อธิบดีกรมตำรวจ เรียบเลขาธิการรัฐมนตรี

³ อเมริกา อังกฤษ และจีน เคยร่วมประชุมตกลงจะให้เกาหลีเป็นเอกราช ณ กรุงโคโร ในปี 2486 มาแล้วครั้งหนึ่ง ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 รัสเซียได้เข้าไปมีส่วนร่วมทำให้เกาหลีถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเทศ คือ เกาหลีเหนือ ซึ่งมีรัสเซียเป็นผู้ดูแล และเกาหลีใต้ มีอเมริกาเป็นผู้ดูแล ต่อมาเกาหลีเหนือปรารถนาจะรวมประเทศเกาหลีเป็นประเทศเดียวกัน จึงได้ใช้กำลังโจมตีเกาหลีใต้อย่างไม่ทันรู้ตัวในวันที่ 25 มิถุนายน 2493 สหรัฐอเมริกาจึงได้เรียกร้องให้มีการประชุมคณะมนตรีความมั่นคงประชุมเรียกร้องให้เกาหลีเหนือระงับการบูรณการแต่ไม่เป็นผล และต่อมาในเดือนตุลาคม จีนคอมมิวนิสต์ซึ่งไม่มีใครคาดหวัง ก็เข้าสนับสนุนจนทำให้สงครามขยายใหญ่โตและกินเวลานานถึง 3 ปี คุรายละเอียดใน Edward Friedman and Mark Selden, America's Asia : Dissenting Essays On Asian-American Relations (New York : Vintage Books, 1971), pp. 207-209

ไทย ซึ่งมีอยู่จำนวนมากมายั้ให้ก่อการจลาจล และนอกจากนี้ แม้พรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยจะไม่เคลื่อนไหวรุนแรง ดังเช่นในต่างประเทศขณะนั้น แต่ก็เป็นที่หัวนเกรงกันว่า ความเงียบเช่นนี้ อาจไม่ใช่เพราะพรรคคอมมิวนิสต์ไทยมีความอ่อนแอ หากแต่อาจเป็นเพราะพรรคคอมมิวนิสต์ไทยกำลังดำเนินการทางยุทธศาสตร์ เพื่อรอคอยกองทัพของเมาเซซุ๊ง พุงลงมาจากใต้เข้าเสริมพลังให้พรรคคอมมิวนิสต์ไทยซึ่งได้เตรียมพร้อม และในขณะเดียวกันพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนก็จะเข้าร่วมสนับสนุนด้วย ฉะนั้น แม้พรรคคอมมิวนิสต์ไทยจะอ่อนแอกว่ารัฐบาล และคนไทยจะนิยมคอมมิวนิสต์น้อย แต่ถ้าวพรรคคอมมิวนิสต์ไทยมีกำลังหนุนจากพรรคคอมมิวนิสต์จีนและอินโดจีนที่เข้มแข็งที่สุดในเอเชีย พรรคคอมมิวนิสต์ไทยก็อาจจะต่อสู้กับรัฐบาลไทยได้¹ และอีกประการหนึ่งในขณะนั้น พรรคคอมมิวนิสต์ไทยก็ยังเคลื่อนไหวติดต่อกับพรรคคอมมิวนิสต์จีน และพยายามเจริญความแผนการปฏิวัติของจีนคอมมิวนิสต์อยู่ด้วย และนอกจากนี้ก็ยังมีความว่า มอสโคว์จะปรนเปรอและหาทางให้เมาเซซุ๊งเข้าดำเนินการเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ในเอเชีย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างเต็มที่² ซึ่งก็มีผลกระทบกระเทือนถึงไทยด้วย จากอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นดังกล่าวนี้ ทำให้จอมพล ป. จำเป็นต้องละทิ้งนโยบายเป็นกลางเข้าหาสหรัฐอเมริกาเพื่อเป็นเกราะคุ้มกรอง³ และต่อมาได้สนับสนุนมติคณะมนตรีความมั่นคงในปัญหาเกาหลีเป็นประเทศแรกในเอเชีย⁴ ทั้งนี้เพื่อแสดงการสนับสนุนท่าทีของค่ายตะวันตกเกี่ยวกับข้อขัดแย้งในปัญหาดังกล่าว

¹ดูใน สลช. แผนก. บร.8/105 "Comjunist Threat to Thailand"

²ดูรายละเอียดใน สลช. แผนก. บร.8/105 Gazette de Lausanne (Le 19 Octobre, 1950)

³Stanton, "ความกคกันของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย", หน้า 14 และใน TIC/Cu 11967. Political Situation in Thailand, p. 5

⁴สลช. แผนก. บร.19/105 หนังสือที่ น.21169/2493 กระทรวงการต่างประเทศ ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2493 นายวรการ บัญชา เรียนนายกรัฐมนตรี และใน "Si m and The West" The Times (October 17, 1950)

ส่วนทางด้านภายในประเทศในช่วงไ้เรียกนี้ รัฐบาลจอมพล ป. ก็ได้เผชิญกับมรสุมทางการเมืองทั้งภายในและภายนอกรัฐสภาอย่างหนัก สำหรับมรสุมในรัฐสภานั้น ก็คือมีกลุ่มนักการเมืองฝ่ายค้าน โดยเฉพาะกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้อภิปรายและกล่าวโจมตีรัฐบาลอย่างรุนแรง เกี่ยวกับปัญหาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือว่า รัฐบาลคอยแต่จะปราบปรามผู้นำชาวอีสาน และได้ทอดทิ้งหรือไม่คิดพัฒนาท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างจริงจัง ดังเช่นภาคอื่น ๆ ทั้ง ๆ ที่รัฐธรรมนูญก็ระบุว่า "อาณาจักรไทยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แบ่งแยกมิได้" และนอกจากนี้ผู้แทนเหล่านี้ก็ยังคิดรวมกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทน ๆ อื่น ๆ ให้ลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล¹ โดยยกเหตุผลเกี่ยวกับความเสื่อมเสียของรัฐบาล อาทิเช่น การหย่อนสมรรถภาพ การเห็นแก่ตัวของพวกคณะรัฐมนตรี การละเมิดรัฐธรรมนูญ การรังแกประชาชน การฉ้อราษฎร์บังหลวง การปราบปรามไม่เป็นธรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับ 4 อดีตรัฐมนตรีที่ถูกฆาตกรรมที่ถนนพหลโยธิน บางเขน และการดำเนินนโยบายต่างประเทศเข้าร่วมรบสงครามเกาหลี ซึ่งอาจก่อความเสียหายแก่ประเทศชาติเป็นต้น² แต่ปรากฏว่ารัฐบาลสามารถเอาตัวรอดไปได้โดยไม่อนุญาตให้มีการลงมติไม่ไว้วางใจ³ ส่วนทางด้านภายนอกสภานั้น ภายหลังจากที่ประเทศไทยและอเมริกาได้ลงนามตกลงว่าด้วยการช่วยเหลือทางเทคนิคและทางทหารกันในเดือนตุลาคม 2493 ก็มีหนังสือพิมพ์จีนและไทยหลายฉบับได้ลงข่าวโจมตีรัฐบาลไทยและอเมริกามาก และนอกจากนี้ก็ยังได้กระตุ้นและเร่งเร้าให้รัฐบาลไทยดำเนินนโยบายสันติภาพกับรัสเซีย เพราะขณะนั้นกำลังมีสงครามเกาหลี แต่ปรากฏว่าบรรณาธิการเหล่านี้ได้ถูกจับกุม

¹ ุรายละเอียดการอภิปรายของผู้แทน ๆ ภาคอีสาน ใน Kalana Sukhambanij Eksaengsri, Political Change ..., pp. 333-334

² ุรายละเอียดใน สลธ. แผนก บร.19/105 "Independence of Siam" The Times (February 24, 1951)

³ เรื่องเดียวกัน

และเอกสารก็ถูกสั่งยึด¹ และต่อมาในเดือนพฤศจิกายน การเรียกร้องเกี่ยวกับสันติภาพ ก็ได้มีขึ้นอีก โดยมีหนังสือพิมพ์การเมืองรายสัปดาห์เป็นหัวเรือใหญ่ร่วมกับหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ช่วยกันลงข่าวเรียกร้องและชักชวนประชาชนให้มาร่วมลงนามสนับสนุนสันติภาพ ดังเช่นที่ประชาชนในหลายประเทศกำลังนิยมเรียกร้องสันติภาพ และต่อต้านการใช้ปรมาณู ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของสมัชชาสันติภาพ ณ กรุงปารีสในปี 2492 และสืบต่อมาถึงการประชุม ณ กรุงสตอกโฮล์มในเดือนมีนาคม 2493 ผลปรากฏว่าได้มีบุคคลจากหลายกลุ่มหลายอาชีพ เป็นจำนวนมาก อาทิเช่น รัฐมนตรี ผู้แทนราษฎร อาจารย์มหาวิทยาลัย นักศึกษา พระภิกษุ และประชาชนได้ร่วมลงนามให้การสนับสนุน² แต่การค้นคว้าในเรื่องนี้ทางวิทยุปักกิ่ง และมอสโคว์กลับไปออกกระจายเสียงว่า พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยก็มีส่วนร่วมอยู่ด้วย ดังนั้น กรมโฆษณาการจึงเพ่งเล็งว่า การเรียกร้องสันติภาพในประเทศไทยนี้ เป็นการกระทำของคอมมิวนิสต์ ดังเช่น ในหลายประเทศที่เกิดขึ้นจากความริเริ่มของคอมมิวนิสต์⁴ ฉะนั้น เพื่อเป็นการป้องกันการเข้าใจผิดและการหลงเชื่อของประชาชน ซึ่งอาจเป็นภัยต่อชาติได้ กรมโฆษณาการจึงออกอากาศวิทยุกระจายเสียงชี้แจงต่อประชาชนว่า เรื่องการชักชวนลงนามสันติภาพนี้ทางราชการไม่ได้คำริขึ้น และก็ไม่ใช่วิธีการปฏิบัติของสหประชาชาติ หากแต่อาจเป็นการริเริ่มของประเทศคอมมิวนิสต์ ซึ่งเรียกกันทั่วไปว่า

¹ เรื่องเดียวกัน

² ฎุรายละเอียดใน สลช. แผนก บร.12/105 เรื่อง การสนับสนุนสันติภาพ "ลงนามสันติภาพ" หนังสือพิมพ์การเมือง (พฤศจิกายน 2493)

³ เรื่องเดียวกัน

⁴ ฎุใน สลช. แผนก บร.12/105 การสนับสนุนสันติภาพของคอมมิวนิสต์ หนังสือฉบับ - ความมาก ที่ จ.10216/2493 กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2493 เรื่อง หนังสือพิมพ์การเมืองชักชวนประชาชนให้ร่วมกันลงชื่อสนับสนุนสันติภาพ หลวงชำนาญ อักษร เลขาธิการคณะรัฐมนตรี เรียบน พล.ท.ท. เฒ่า ศรียานนท์ รองอธิบดีกรมตำรวจ

"สต็อกโฮล์ม พิช แอปเพิล" (Stockholm Peace Appeal)¹ แต่ปรากฏว่ามีประชาชนจำนวนไม่น้อยที่ไม่ยอมเชื่อ ส่วนบางพวกยังยืนยันว่า คำวิงวอนโลก ๆ ที่เป็นไปเพื่อสันติยอมเป็นสิ่งที่ดี² ดังนั้น ปัญหาเรื่องการเรียกร้องสันติภาพจึงเป็นประโยชน์อย่างดีที่สุดที่พวกคอมมิวนิสต์จะใช้เป็นเครื่องมือในการก่อความวุ่นวายทางการเมืองของไทย ถึงแม้จะได้กล่าวต่อไป

นอกจากนี้ ในเดือนธันวาคม 2493 ก็ยังมีชาวจีนจำนวนไม่น้อยได้เคลื่อนไหวแสดงการสนับสนุนจีนคอมมิวนิสต์อย่างชัดเจน โดยร่วมกันเดินทางกลับประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ และในระหว่างทางได้ช่วยกันบริจาคเงิน เพื่อนำไปให้รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ที่เมืองฉัวเฉา ซึ่งกระสุนต่อต้านทหารของกองทัพสหประชาชาติในสงครามเกาหลี³ และต่อมาในปี 2494 รัฐบาลก็ยังเผชิญกับปัญหาหนักอื่น ๆ อีก กล่าวคือในเดือนมกราคม ได้มีเรือสินค้าและเรือโดยสารไม่ปรากฏสัญชาติ ได้เข้ามาที่ปากอ่าวไทย เพื่อคอยรับเด็กในประเทศไทยไปอบรมลัทธิคอมมิวนิสต์ และขณะเดียวกันก็ลอบนำเอกสารคอมมิวนิสต์เข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทย ซึ่งเรื่องนี้ทางกรมตำรวจก็ทราบดี แต่ก็ไม่สามารถจะทำการขัดขวางได้ เพราะทางกรมตำรวจยังขาดเรือที่จะไปดำเนินการ⁴ แต่ถึงกระนั้น ทางคณะรัฐมนตรีก็ยัง

¹ เรื่องเดียวกัน

² สลธ. แผนก บร.19/105 The Times (February 24, 1951).

³ กระจายละเอียดใน สลธ. แผนก บร.1/105 (สำเนา) คำแปล หนังสือพิมพ์ฉวน หุมิน เป้า ฉบับวันที่ 23 ธันวาคม 2493 เรื่อง งานขึ้นโบแดงบนเรือโดยสารไคว ยาง

⁴ เอกสารกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แฟ้ม 105 หนังสือฉบับที่ 229/2494 กรมตำรวจ ลงวันที่ 9 มกราคม 2494 เรื่อง เรือสินค้าและเรือโดยสารที่เคลื่อนไปมาในอ่าวไทยมีพฤติการณ์ไม่ดี พล.ต.ท. เป้า ศรียานนท์ รองอธิบดีกรมตำรวจ และในหนังสือฉบับที่ 272/2494 กองอำนวยการคณะกรรมการรักษาการณกลาง ลงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2494

ให้กรมตำรวจพยายามหาทางป้องกันและปราบปรามให้ได้¹ และต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ พวกคอมมิวนิสต์ได้เคลื่อนไหวย่างหนักในเขตหมู่บ้านราษฎร ตำบลเขาชะโงก อำเภอมือเมือง จังหวัดนครนายก ซึ่งก็เป็นที่แพร่หลายและได้ผลมาก เพราะราษฎรในเขตนี้อยู่ห่างไกลเส้นทางคมนาคม ไร้วัดการศึกษา และยากจนมาก ดังนั้น การโฆษณาชวนเชื่อที่ว่า จะให้ประชาชนร่ำรวย และมีที่นาเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองโดยเท่าเทียมกัน จึงทำให้ราษฎรในเขตนี้มีความพอใจในลัทธิคอมมิวนิสต์มาก² แต่อย่างไรก็ตาม พวกคอมมิวนิสต์ก็ได้รับอุปสรรคในการเคลื่อนไหวนั้นเป็นอย่างมาก เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจได้เข้าชักชวน และทำการจับกุมผู้นำคอมมิวนิสต์ได้หลายคน อาทิเช่น นายหลี่ ราชิว นายเวียง ศรีคิ้ววงษ์ นายศรี เฑชะ และนายปลั่ง ก้าวเวียง นอกจากนี้ก็ยังยึดเอกสารเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ได้อีกมาก อาทิเช่น หนังสือสหภาพโซเวียต (พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาชน) หนังสือ ชั่วหัตสัน (นายประเสริฐ ทรัพย์สุทร เรียบเรียง) หนังสือวิถีสันติภาพ และหนังสือหลักชัย (นาย พ. ณ สุโขทัย เรียบเรียง) เป็นต้น³

จากการเคลื่อนไหวนั้นของคอมมิวนิสต์ที่ได้เพิ่มขึ้นดังกล่าวนั้นมีผลต่อความรู้สึกของจอมพล ป. มาก เพราะยิ่งคอมมิวนิสต์แพร่ขยายมากเท่าใด อันตรายต่อความมั่นคงของชาติก็ยิ่งมีมาก ดังนั้น ในเดือนมีนาคม จอมพล ป. จึงได้กระทำการระดมการกฤษฎีกาอีกครั้ง ให้หาทางออกกฎหมายห้ามผู้นิยมคอมมิวนิสต์ และหาทางปราบปรามคอมมิวนิสต์ทาง

¹ เอกสารกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี หน้า 105 หนังสือที่ จ. 1940/2494 กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2494 หลวงชำนาญอักษร เลขาธิการคณะรัฐมนตรี เรียบนอธิบดีกรมตำรวจ

² สลช. แผนก. บร. 3/105 หนังสือลับ - เฉพาะ ที่ 527/2494 กองกำกับ การตำรวจจังหวัดนครนายก ลงวันที่ 21 มีนาคม 2494 เรื่องเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์

³ เรื่องเดียวกัน

กฎหมายเพื่อให้ทันกับสถานการณ์โดยด่วน¹ แต่ยังไม่ทันที่คณะกรรมการจะดำเนินการ กลุ่มที่เกลียดชังคอมมิวนิสต์และกลุ่มรักชาติหลายกลุ่ม ซึ่งมีความหวั่นเกรงภัยคอมมิวนิสต์ และปรารถนาจะเห็นประเทศชาติเจริญก้าวหน้าตามครรลองของหลักพระพุทธศาสนา ก็ได้เคลื่อนไหวและเรียกร้องต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

1. "คณะกัลยาณิกอภิมิวนิสต์" ได้เรียกร้องให้รัฐบาลจำกัดเขตคนต่างด้าวให้ออกห่างเขตทหารโดยเร็ว เพราะกลัวว่าคนต่างด้าวจะก่อเหตุร้ายในบ้านเมือง ดังเช่นที่เคยเกิดมาแล้วที่ถนนเยาวราช และถนนเจริญกรุงในเกือบกันยายน 2489
2. "คณะโรอาซีฟ" ได้เรียกร้องให้รัฐบาลจำกัดอาชีพของคนต่างด้าว อย่างในประเทศอเมริกา เพราะเห็นว่าคนไทยถูกแย่งอาชีพไปจนแทบไม่มีอะไรจะทำ ส่วนผู้ที่เรียนสำเร็จก็ตั้งใจแต่จะรับราชการเท่านั้น
3. "คณะกู้เอกราชในทางเศรษฐกิจแห่งประเทศไทย" ได้เรียกร้องให้รัฐบาลเลิกสลากกินแบ่ง และห้ามการอบายมุขต่าง ๆ ให้หมดสิ้น เพราะเห็นว่าสิ่งอบายมุขต่าง ๆ มีแต่จะทำให้คนโง่ เกียจคร้าน และชอบพ้อฝันโดยไม่คิดจะประกอบกิจการงาน ซึ่งเป็นผลเสียต่อทางเศรษฐกิจอย่างมาก
4. "คณะรักสันติ" ได้เรียกร้องให้รัฐบาลสั่งห้ามขายสุราและยาฝิ่นในเขตเทศบาล และห้ามกินห้ามเสพในที่เปิดเผย เพราะเห็นว่าเมืองไทยเป็นเมืองพุทธศาสนา และอีกประการหนึ่งก็เห็นว่า คคี่อาญาในศาลทุกจังหวัด เป็นเรื่องที่เกิดจากสุราและยาฝิ่นกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้น จึงอยากให้ระงับโดยด่วน
5. "คณะรักชาติ" ได้เรียกร้องให้ข้าราชการทุกคน นับตั้งแต่นายกรัฐมนตรีลงมาถึงเสมียน เป็นผู้ดำเนินการใช้เสื้อผ้าและสิ่งของที่ทำในประเทศไทย นอกจากนี้ได้ขอร้องให้ผู้จ้างงานเลี้ยงทุกงาน ใช้เด็กนักเรียนโรงเรียนสตรีเป็นผู้จัดเลี้ยง ทั้งนี้เพื่อเป็นการฝึกให้เด็กสตรีมีความรู้ และมีความชำนาญในด้านการครัว

¹ สลธ. แผนก บร.8/105 ลัทธิหรือพรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย หนังสือลับ—
ความมาก ที่ 2361/2494 กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 9 มีนาคม 2494

6. "คณะไร้อายุ" ได้เรียกร้องให้รัฐบาลจัดสร้างอาคารสงเคราะห์ให้คนยากจนที่ประสบอัคคีภัย และถูกระเบิดสงครามเข้าเช่าอาศัยอยู่ แทนการปล่อยให้พเนจรไปพักอาศัยตามใต้สะพาน ริมคลอง ที่สาธารณะ สนามม้า ใต้ถนนศาลา ระเบียบงโอบสด วิหาร และที่อื่นอันไม่เป็นที่นาดู¹

นอกจากนี้ นายสุชะวัณน์ สุคภา ทิวหน้ากลุ่มต่าง ๆ ก็กล่าว ยังได้พยายามชักชวนประชาชนให้ไปร่วมเดินขบวนต่อสู้เรียกร้องไปยังบ้านจอมพล ป. แต่เรื่องนี้ได้รับการขอร้องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะเกรงว่าจะเกิดปัญหาอื่นแทรกซ้อนตามมา ซึ่งทางฝ่ายเรียกร้องก็เห็นควาย จึงทำให้เรื่องสงบลงได้ควาย²

ต่อมาในเดือนมิถุนายน 2494 ขณะที่สถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศยังวุ่นวายอยู่ เหตุการณ์รุนแรงที่ไม่คาดฝันก็เกิดขึ้นมาอีก โดยกลุ่มนายทหารเรือหนุ่มพร้อมด้วยนายทหารบกอีก 2 - 3 นาย ได้ร่วมกันก่อการกบฏ จีจอมพล ป. นายกรัฐมนตรี จากงานวันพิธีรับมอบเรือซุก. แมนฮัตตัน ขององค์การช่วยเหลือทางเศรษฐกิจของอเมริกา ไปเป็นของขวัญ เพื่อจะบีบให้ฝ่ายรัฐบาลยอมจำนน สาเหตุสำคัญของการกบฏครั้งนี้ สืบเนื่องจากว่าผู้ก่อการกบฏหรือที่เรียกตนเองว่า "คณะกู้ชาติ" ไม่พอใจที่กลุ่มคณะรัฐประหารได้สร้างความเหลวแหลกให้กับประเทศชาติและประชาชน โดยใช้อำนาจหน้าที่และอภิสิทธิ์ไปในทางชั่วร้าย และมุ่งแต่กอบโกยผลประโยชน์ใส่ตน โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนส่วนรวม³ ดังนั้น จึงได้ยกทำการกบฏ แต่ก็ต้องประสบความล้มเหลวอย่างยับเยิน

¹ดูรายละเอียดใน สลท. แผนก บร.3/105 เรื่องเอกสารในทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ใบบลิว คณะกู้เอกราชทางเศรษฐกิจแห่งประเทศไทย วันที่ 29 มีนาคม 2494

²สลท. แผนก บร.3/105 คำแปลหนังสือพิมพ์ ชิงไทยหัวนเป้า ฉบับวันที่ 29 มีนาคม 2494

³ดูรายละเอียดใน มนัส จารุกา, เมื่อข้าพเจ้าจีจอมพล ป., หน้า 29 - 30

เพราะมีข้อผิดพลาดและอุปสรรคหลายอย่าง ซึ่งพอสรุปได้คือ ประการแรก แม้ผู้บังคับบัญชาระดับสูงของพวกกบดจะไม่เข้าชกขวาง แต่พวกเขา ก็ไม่ได้ให้การช่วยเหลือในด้านกำลังคนและอาวุธอย่างเต็มที่ ประการที่สอง กำลังของฝ่ายกบดมีน้อยเกินไป และที่สำคัญคือ ฝ่ายกบดมีฐานที่มั่นอยู่ในน้ำ ซึ่งมันเข้าเป้าหมายแก่การโจมตีของกองทัพบกและกองทัพอากาศได้อย่างดี และประการสุดท้าย การที่ฝ่ายกบดคิดเพียงจะควบคุมตัว จอมพล ป. แต่ปราศจากการกุมขุมอาวุธหรือกุมผู้มีอำนาจรองในขณะนั้นได้ นับได้ว่าเป็นข้อผิดพลาดที่มีผลต่อความล้มเหลวอย่างมาก เพราะว่าฝ่ายกบดประเมินการภาวชีวิตของ จอมพล ป. ไว้มากเกินไป ซึ่งความจริงแล้วชีวิตของจอมพล ป. มีกายน้อยและเป็นอำนาจสำรองที่ไร้ความหมาย เมื่อเทียบกับการคุมกำลังอาวุธและกำลังคน ก็จะได้เห็นได้จากกลุ่มคณะรัฐประหาร ซึ่งมีกำลังอาวุธและกำลังคนที่เหนือกว่าระคมโจมตีฝ่ายกบดอย่างรุนแรง ถึงแม้จะเอาไปจนถึงอาวุธร้ายแรงชนิดทำลายบ้านเรือนและคนจำนวนมาก ๆ โดยไม่คำนึงถึงชีวิตของจอมพล ป. ที่ตกเป็นตัวประกัน¹ แต่การที่คณะรัฐประหารกระทำรุนแรงเช่นนี้ก็เพราะเชื่อว่า การกบดครั้งนี้มาจากการยุยงส่งเสริมของคอมมิวนิสต์² ดังนั้น จึงได้ตัดสินใจปราบปรามอย่างเด็ดขาด และต่อมาในเดือนสิงหาคม รัฐบาลได้พบหลักฐานว่า พวกคอมมิวนิสต์สามารถแทรกแซงเข้าถึงวงราชการ กล่าวคือ มีเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลคือ

¹ เรื่องนี้ค่อนข้างแปลก กล่าวคือ ผู้ที่สนับสนุนให้ทิ้งเรือหรือบุรุษยา ซึ่งมีจอมพล ป. เป็นตัวประกัน คือ พล.ท.ผิน ชุณหะวัณ ผู้บัญชาการทหารบก ซึ่งเป็นผู้ที่ชอบอ้างว่าเทอคทูลจอมพล ป. ไว้เหนือหัว และรวมทั้งพวกที่อ้างว่าจงรักภักดีต่อจอมพล ป. ทั้งหลายด้วย คุรายละเอียดใน สลธ. รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 2/2494 (30 มิถุนายน 2494) เรื่องปราบจลาจล

² คุรายละเอียดใน "คำแถลงการณ์ของกระทรวงมหาดไทย ฉบับพิเศษ/2494 วันที่ 29 มิถุนายน 2494" อ้างใน สว่าง ลานเหลือ, 37 ปีแห่งการปฏิวัติ, หน้า

นายอารี ภิรมย์ เจ้าหน้าที่ล่ามภาษาจีนประจำกองต่างประเทศ กรมโฆษณาการ คอย
ช่วยขยายงานให้คอมมิวนิสต์ โดยแอบอบรมเยาวชนจีน และเด็กจีนลูกครึ่งไทย และหา
เด็กส่งไปจีนแผ่นดินใหญ่ เพื่อนำลัทธิคอมมิวนิสต์เข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทย¹

จากปัญหาการรุกรานของคอมมิวนิสต์จีนในสงครามเกาหลี และปัญหาฝ่ายค้าน
ในรัฐสภา ตลอดจนถึงภัยของคอมมิวนิสต์ที่ไต่แพร่ขยายมากขึ้นตามลำดับ ดังได้กล่าวมา
นั้น ต่อมาได้ทำให้คณะกรรมการกลุ่มหนึ่งภายใต้การนำของ พล.ท. สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ร่วมกับ
พล.ต.ท. เฒ่า ศรียานนท์ และบุคคลอีกหลายฝ่าย รู้สึกหวาดหวั่นภัยคอมมิวนิสต์ จนในที่สุด
ได้หมกความอศนและไม่ไว้วางใจในสถานการณ์อีกต่อไป จึงได้พร้อมใจกันทำรัฐประ
หารเงี้ยบ ในวันที่ 29 พฤศจิกายน 2494 โดยอ้างถึงความชอบธรรมว่า

เนื่องจากสถานการณ์ของไทยในปัจจุบันตกอยู่ในความคับขัน โดยทั่วไป ภัยแห่งลัทธิ
คอมมิวนิสต์ได้คุกคามเข้ามาอย่างรุนแรงในขณะรัฐมนตรีปัจจุบันนี้² ในรัฐสภาที่³
มีอิทธิพลของคอมมิวนิสต์เข้าไปแทรกซึมอยู่เป็นจำนวนมาก แมว่ารัฐบาลจะทำความ
พยายามสักเพียงใดก็ไม่สามารถจะแก้ไขปัญหาเรื่องคอมมิวนิสต์ได้ ทั้งไม่สามารถ
ปราบปรามการทุจริตที่เรียกว่า คอร์รัปชัน ดังที่มุ่งหมายจะปราบปรามนั้นด้วย ความ
เสื่อมโทรมมีมากขึ้นจนเป็นที่น่าวิตกกังวลไปว่า ประเทศชาติจะไม่สามารถดำรงอยู่
ได้ในสภาพอย่างนี้ จึงคณะกรรมการบก ทหารเรือ ทหารอากาศ ตำรวจ ผู้ก่อการเปลี่ยนแปลง

¹ สลข. แผนก บร.7/105 เรื่อง ข้าราชการนิยมและเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์
หนังสือลับ - เฉพาะ - ควน ที่ 6430/2494 กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 26
สิงหาคม 2494

² รัฐมนตรีในคณะรัฐบาลที่คณะรัฐประหารไม่ไว้วางใจก็คือ นายเตียง ไซยกาล
และนายเทพ โชคินุชิต ซึ่งเคยร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนจากภาคตะวันออกเฉียงเหนืออภิ
ปรายโจมตีรัฐบาลเกี่ยวกับปัญหาภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างรุนแรง และคิดจะเปิดอภิ
ปรายลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลด้วย

³ สมาชิกสภาผู้แทน ฯ ที่ถูกเพ่งเล็งจากรัฐบาลและคณะรัฐประหารมากที่สุดคือ
พวกสมาชิกสภาผู้แทน ฯ จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 คณะรัฐประหาร 2490 พร้อมทั้งประชาชนผู้รักชาติ มุ่งความมั่นคงดำรงอยู่แห่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์บรมวงศ์จักรีวงศ์ และรัฐธรรมนูญ ได้พร้อมใจกันเป็นเอกฉันท์กระทำการเพื่อนำเอารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับลงวันที่ 10 ธันวาคม 2475 กลับมาใช้¹ ... ทั้งนี้เพราะเห็นว่า สถานการณ์ของโลกในเวลานั้นตกอยู่ในภาวะกับขั้ว และประเทศไทยก็มีความจำเป็นจะต้องต่อสู้กับลัทธิคอมมิวนิสต์ที่กำลังคุกคามชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปี 2492 ไม่เปิดโอกาสให้รัฐบาลทำการป้องกันได้ แม้แต่จะออกกฎหมายป้องกันลัทธิคอมมิวนิสต์ ดังนั้น คณะรัฐประหารจึงต้องนำรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2475 กลับมาใช้ เพราะเห็นว่าเป็นหนทางเดียวที่จะรักษาสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ใหม่มั่นคงอยู่ในแผ่นดินไทยได้ตลอดไป² และนอกจากนี้ยังทำให้รัฐบาลมีโอกาสเต็มที่ในการร่วมมือกับต่างประเทศทำการต่อต้านและปราบปรามคอมมิวนิสต์ได้เข้มแข็งยิ่งขึ้นอีกด้วย³

หลังจากที่ได้นำบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปี 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2495 มาใช้ รัฐบาลก็มีเสถียรภาพและมั่นคงขึ้นมาก ทั้งนี้เพราะรัฐบาลสามารถคัดเลือกบุคคลที่มีความคิดเดียวกัน และเป็นที่ยอมรับใจเข้าร่วมคณะรัฐมนตรีได้อย่างเต็มที่⁴ เพราะตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่กีดกันข้าราชการประจำเข้าเป็นคณะรัฐมนตรีส่วนในทางรัฐสภานั้น รัฐบาลก็สามารถคุมเสียงได้อย่างเต็มที่ เพราะตามมาตราที่ 115 นั้น ได้กำหนดให้สภามีสมาชิกสภาผู้แทน ๓ ประเภทคือ ประเภท 1 ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชนตามมาตรา 45 และ 46 ส่วนสมาชิกประเภท 2 ให้รัฐบาลเป็นผู้แต่งตั้ง

¹"คำแถลงการณ์ฉบับที่ 1" ประกาศ ณ วันที่ 29 พฤศจิกายน 2494 คณะบริหารประเทศชั่วคราวใน ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 71 เล่มที่ 68 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2494

²ดูใน "คำแถลงการณ์ฉบับที่ 2" เรื่องเดียวกัน

³"คำแถลงการณ์ฉบับที่ 1" เรื่องเดียวกัน

⁴รายนามคณะรัฐมนตรีชุด 6 ธันวาคม 2494 - 26 กุมภาพันธ์ 2500 ส่วนใหญ่คือคณะรัฐประหาร หรือคณะผู้บริหารประเทศชั่วคราว ดูใน เลือกตั้ง 18, หน้า 144-154

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังอนุญาตให้ทหารเข้าเล่นการเมืองได้¹ เพราะได้ยกเลิกและแก้ไขหมวด "แนวนโยบายแห่งรัฐ" ของรัฐธรรมนูญฉบับปี 2492 จนหมดสิ้น² และยิ่งกว่านั้น รัฐบาลก็ได้ประกาศยุบพรรคการเมืองและห้ามชุมนุมทางการเมืองอีกด้วย³

เมื่อคณะรัฐประหารเป็นผู้แก้ไขรัฐธรรมนูญประกาศใช้เอง และสามารถคุมเสียงในสภาได้ ฉะนั้น ปัญหาในการดำเนินการพิจารณาต่อต้านคอมมิวนิสต์ในระยะหลังๆ จึงไม่ค่อยมีอุปสรรคอย่างรัฐบาลก่อน ๆ อย่างไรก็ตาม แม้รัฐบาลจะมีความมุ่งมั่นในการต่อต้านและปราบปรามคอมมิวนิสต์อย่างเต็มที่ แต่ปัญหาคอมมิวนิสต์ก็เป็นปัญหาที่ยากแก่การปราบปรามให้หมดสิ้นลงไปได้ คงจะได้อีกกล่าวต่อไป

ง. คอมมิวนิสต์กับการต่อสู้เรียกร้องสันติภาพในประเทศไทย

เป็นที่ทราบกันโดยทั่ว ๆ ไปแล้วว่า หลังจากที่เลนินสถาปนารัสเซียเป็นประเทศคอมมิวนิสต์ได้สำเร็จ รัสเซียก็กลายเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่คอมมิวนิสต์

¹ ก่อนมีการเลือกตั้งสมาชิกประเภท 1 รัฐบาลได้ประกาศตั้งสมาชิกประเภท 2 ขึ้น 123 คน ให้ทำหน้าที่แทนสมาชิกประเภท 1 ไปก่อน ปรากฏว่ามีนายทหารยศนายพัน และนายพล 63 คน นอกนั้นเป็นนายทหารอากาศ 15 คน นายทหารเรือ 13 คน นายตำรวจ 11 คน และพลเรือน 21 คน อยู่ใน "ประกาศตั้งสมาชิกสภาผู้แทนประเภท 2" ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 71 เล่มที่ 68 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2494

² ดูรายละเอียดใน "หมวด 3 แนวนโยบายแห่งรัฐ" รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495 .

³ แม้ในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตรา 26 จะระบุว่า "บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการพูดการชุมนุมสาธารณะ การตั้งสมาคมและพรรคการเมือง" แต่คณะรัฐประหารก็ได้ประกาศห้ามมิให้มีการชุมนุมทางการเมืองใด ๆ ทั้งสิ้น อยู่ใน "ประเทศคณะบริหารประเทศชั่วคราว ฉบับที่ 5" ประกาศ ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2494 ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 71 เล่มที่ 68 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2494

ทั่วโลก โดยมีองค์การคอมมิวนิสต์ เป็นเครื่องมือสำคัญในการเคลื่อนไหว ทั้งจำแนกไว้ดังนี้

1. "องค์การโปรฟันเทอร์น" หรือ "องค์การสมาคมอาชีพนานาชาติ" (Le Profintern หรือ L'Internationale Syndicale) ก่อตั้งขึ้นในปี 2463 เป็นศูนย์กลางของ "สมาคมอาชีพคนงาน" ทุกประเทศ มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงมอสโก ซึ่งได้แบ่งช่วยดำเนินการออกเป็น 3 ฝ่ายดังนี้

ก. สำนักงานสมาคมอาชีพประจำภูมิภาค (Le Territorial) ทำหน้าที่เกี่ยวกับขบวนการสมาคมอาชีพคนงานในประเทศต่าง ๆ

ข. สำนักงานสหอาชีพ (Le Professionnel) ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับกิจการของบรรดาสมาคมอาชีพในประเทศต่าง ๆ

ค. สำนักงานทุกรกรรม (Le Clandestin) ทำหน้าที่ออกคำสั่งการนัดหยุดงาน การก่อวินาศกรรม การจลาจล ตลอดจนทั้งอำนวยความสะดวกทางการเงินในกิจการดังกล่าว

2. "สหพันธ์เยาวชนคอมมิวนิสต์นานาชาติ" (Fédération International de la Jeunesse Communiste) ตั้งเพื่อวัตถุประสงค์ปลุกปั่นเยาวชนทั่วไปให้เป็นคอมมิวนิสต์

3. "สมาคมสตรีนานาชาติ" (Internationale des femmes)¹

4. "องค์การโซเวียต เพื่อความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมกับต่างประเทศ"

L'organisation soviétique des Rapports cultures avec

¹ไม่เป็นที่ปรากฏวัตถุประสงค์ แต่หนังสือพิมพ์ "มนุษยธรรม" (L'humanité) ของคอมมิวนิสต์ฝรั่งเศสได้เขียนเกี่ยวกับสมาคมนี้ว่า ความพยายามทั้งหลายในการปฏิวัติจะไม่ประสบผลแต่ประการใดหากมิได้รับการสนับสนุนจากสตรี คูโน เอกสารกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี หน้า 105 หนังสือพิมพ์ L'humanité (Le 16 November, 1924)

l'Etranger) ตั้งเพื่อวัตถุประสงค์ขงบรรดาผู้มีภูมิความรู้ ให้เป็นคอมมิวนิสต์ สมาชิกที่จัดตั้งเพื่อการนี้ อาทิเช่น "สมาคมฝรั่งเศส - โซเวียตรุสเซีย" (Société France-U.R.S.S.) และ "สมาคมอังกฤษ - โซเวียตรุสเซีย" (Société Grande Bretagne-U.R.S.S.) ฯลฯ

5. "สมาคมครูนานาชาติ" (International des Instituteurs) จัดตั้งขึ้นที่กรุงบรัสเซล ประเทศเบลเยียมเมื่อปี พ.ศ. 2467 มีวัตถุประสงค์เพื่อชักจูงครูให้เป็นผู้เผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ในโรงเรียนในทุกประเทศ

6. "องค์การนักหนังสือพิมพ์นานาชาติ" (Organisation Internationale des Journalistes)

7. "องค์การสากลสงเคราะห์" (Le Secours International) ตั้งขึ้นในปี 2465 มีวัตถุประสงค์เพื่อชักชวนหญิงชายในประเทศต่าง ๆ ให้ร่วมมือเพื่อมนุษยธรรม หรือเพื่อช่วยเหลือสงเคราะห์เพื่อนมนุษย์ แต่ที่สำคัญก็คือ เป็นเครื่องมือที่ดิของฝ่ายคอมมิวนิสต์ในการต่อสู้กับพวกนายทุน และลัทธิจักรวรรดินิยมทั่ว ๆ ไป และเท่าที่ปรากฏ องค์การนี้มีสาขาแผ่ขยายอยู่เป็นจำนวนมาก¹

ครั้นต่อมาเมื่อมหาสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เกิดขึ้น มีข่าวแพร่หลายว่าสตาลินได้ประกาศยุบเลิกองค์การคอมมิวนิสต์ในไปในปี 2486 แต่ความจริงแล้ว องค์การประกอบต่าง ๆ ในองค์การนี้หาได้ยกเลิกไปอย่างแท้จริงไม่ ดังตัวอย่างเช่น "องค์การโปรฟันเทอร์น" หรือ "องค์การสมาคมอาชีพนานาชาติ" ได้เปลี่ยนมาเป็น "สหพันธ์สมาคมอาชีพสากล" (Fédération Syndicale Mondiale) ซึ่งประกอบไปด้วยสมาคมอาชีพคนงานในประเทศต่าง ๆ ที่โน้มเอียงไปทางลัทธิคอมมิวนิสต์ องค์การนี้มีศูนย์ปฏิบัติการ

¹ เอกสารกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แฟ้ม 105 หนังสือพิมพ์ Journal de Genève อังโน เอกสารของเลขาธิการต่างประเทศของรัฐบาลสวิสตามแนบกับหนังสือฉบับที่ น. 14675/2493 กระทรวงการต่างประเทศ ลงวันที่ 18 สิงหาคม เรื่องแผนการรณรงค์รณรงค์ของคอมมิวนิสต์ นายบรรหาร บัญชา รัฐมนตรีต่างประเทศ เวียนนา ยก รัฐมนตรี

อยู่หลายแห่งที่เรียกกันว่า "สำนักงานอาชีพแห่งสหพันธ์สมาคมอาชีพสากล" (Départements professionnels de la Fédération Syndicale Mondiale) ซึ่งมีชายงานคลุมไปทั่วทั้งยุโรปและเอเชีย ส่วน "สมาคมสตรีนานาชาติ" ก็ได้เปลี่ยนมาเป็น "สหพันธ์สตรีประชาธิปไตยนานาชาติ" (La Fédération démocratique Internationale des femmes) โดยมีคอมมิวนิสต์จากรัสเซีย อเมริกา ฝรั่งเศส สเปน และจีนคอมมิวนิสต์เป็นคณะกรรมการผู้ดำเนินการ และนอกจากนี้ "สหพันธ์เยาวชนคอมมิวนิสต์นานาชาติ" ก็ได้เปลี่ยนเป็น "สหพันธ์เยาวชนประชาธิปไตยสากล" (La Fédération Mondiale de la Jeunesse Démocratique) โดยมีคอมมิวนิสต์จากรัสเซีย ฝรั่งเศส จีนคอมมิวนิสต์ ออสเตรเลีย อินเดีย อินโดนีเซีย และเวียดนามเป็นคณะกรรมการบริหารงานเป็นต้น¹ ดังนั้น จึงเป็นการแสดงให้เห็นว่า รัสเซียยังไม่ได้ละทิ้งความพยายามที่จะเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างแท้จริง ซึ่งต่อมาความจริงในข้อนี้ก็เป็นที่ประจักษ์อย่างชัดแจ้ง กล่าวคือ ในระยะที่รัสเซียเข้ากับฝ่ายพันธมิตรทำสงครามกับฝ่ายอักษะ ฝ่ายพันธมิตรได้มีข้อตกลงกันไว้ 2 ประการว่า จะผูกพันกันให้มั่นคงเพื่อเอาชนะศัตรู และอีกประการหนึ่ง เมื่อสิ้นสงครามแล้วจะร่วมมือกันฟื้นฟูสภาพการณ์ต่าง ๆ ให้กลับคืนสู่สภาพเดิม² แต่ครั้งสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง สตาลินกลับประกาศจะทำสงครามกับประเทศพันธมิตรและประเทศเสรีนิยมต่อไป ดังถ้อยแถลงที่ว่า "แม้สงครามจะยุติลง แต่สงครามของคอมมิวนิสต์ต่อประเทศระบอบทุนนิยมหาได้ยุติไม่"³ ดังนั้น รัสเซียจึงไม่ให้ความร่วมมือในการฟื้นฟูฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศที่ประสบภัยจากสงคราม และยิ่งไปกว่านั้นก็ยังแสดงท่าทีต่อต้านการฟื้นฟูทางเศรษฐกิจที่เรียกกันว่า "แผนการมาร์-

¹ เรื่องเดียวกัน

² หลวงอรุณโกวิทที่, คอมมิวนิสต์ ... , หน้า 2885

³ จากคำแถลงของสตาลินในวาระก่อนการเลือกตั้งทั่วไปของรัสเซีย ในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2489 ดูใน เรื่องเดียวกัน, หน้า 2884

แชล" (Marshal Plan)¹ ของอเมริกาด้วย ทั้งนี้โดยพยายามขัดขวางและห้ามไม่ให้บรรดาประเทศในเครือจักรภพช่วยเหลือจากแผนการมาร์แชล² โดยอ้างว่าเป็นแผนการ "จักรวรรดินิยมเหรียญดอลลาร์" (Dollar Imperialism) ของอเมริกา³ และนอกจากนี้รัสเซียยังได้จัดตั้งองค์การคอมมิวนิสต์ขึ้นมา เป็นเครื่องมือในการต่อสู้กับโลกเสรี และเพื่อเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ที่ภูมิภาคของโลกอีก ดังนั้น เมื่อความสงบสุขและสันติภาพหลังสงครามที่ได้คาดหวังไว้ไม่อาจเรียกกลับคืนและทำให้เกิดขึ้นได้ โลกจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงปัญหาสงครามเย็นต่อไปได้

ในบรรดาปัญหาการต่อสู้ระหว่างฝ่ายเสรีกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 นับได้ว่าปัญหาเรื่องสันติภาพ เป็นปัญหาที่มีความสำคัญมากปัญหาหนึ่ง เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะปัญหานี้เป็นคุณและเป็นโทษแก่ทั้ง 2 ฝ่าย กล่าวคือถ้าประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมีความ

¹ ก่อนที่จะมีแผนการมาร์แชลขึ้น รัสเซียได้เข้าครอบครองยุโรปตะวันออก และทำการแพร่ขยายลัทธิคอมมิวนิสต์อีกหลายแห่ง เช่น ได้เข้ายึดครองพื้นที่ภาคเหนือของอิหร่าน และต่อมาในปี พ.ศ. 2490 ก็เกิดปัญหาการต่อสู้และการบีบบังคับจากคอมมิวนิสต์ขึ้นอีกในประเทศกรีซและตุรกี ซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่รัสเซียหมายปองมาช้านาน และเมื่อมีการคุกคามของคอมมิวนิสต์แพร่หลายขึ้นเช่นนี้ สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นมหาอำนาจฝ่ายโลกเสรีจึงคิดต่อต้าน โดยประธานาธิบดีทรูแมนได้เสนอนโยบายให้สกัดการขยายตัวของคอมมิวนิสต์ขึ้น คือจะช่วยเหลือประเทศโลกเสรีต่อต้านคอมมิวนิสต์ ซึ่งได้เรียกนโยบายนี้ว่า "ลัทธิทรูแมน" และต่อมาในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2490 นายจอร์จ มาร์แชล (George Marshal) รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐก็ได้เสนอแผนการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจขึ้นมาอีก ซึ่งเรียกตามชื่อผู้เสนอว่า "แผนการมาร์แชล" เรื่องเดียวกัน หน้า 2890 - 2892

² เอกสารกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แฟ้ม 105 เอกสารของเลขาธิการต่างประเทศแห่งรัฐบาลเวียดนาม

³ หลวงอรธโกวิทวิฑูโร, คอมมิวนิสต์ . . . , หน้า 2892

เจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและมีสันติภาพที่มั่นคง ปัญหาการแพร่ขยายลัทธิคอมมิวนิสต์ก็ย่อมจะมีอุปสรรคมาก และในทางกลับกัน ถ้าประเทศต่าง ๆ ประสบปัญหาความเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง จนไม่อาจจะหาความสงบสุขได้ การขยายตัวของขบวนการปฏิวัติคอมมิวนิสต์ก็มีทางจะประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น และด้วยความหวาดกลัวในประการหลังนี้ อเมริกาในฐานะผู้นำค่ายโลกเสรี จึงคัดลึงใจให้การช่วยเหลือฟื้นฟูฐานะทางเศรษฐกิจแก่ประเทศเสรีทั่ว ๆ ไป เพื่อสกัดกั้นการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ แต่ปรากฏว่ารัสเซียได้หันมาดำเนินแผนการผนวกกวนด้วยวิธีใหม่ โดยอาศัยสถานการณ์ของโลกภายหลังสงคราม ซึ่งเป็นระยะที่ประชาชนทั่วโลกกำลังเบื่อหน่ายสงคราม ชักชวนประชาชนในประเทศต่าง ๆ ช่วยกันเรียกร้องสันติภาพ และคัดค้านรัฐบาลของตนไม่ให้ส่งทหารไปช่วยทำสงคราม ดังที่ได้เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ และรวมถึงประเทศไทยด้วย

การใช้วิธีรุกรานทางสันติภาพ (Peace Offensive) หรือ การรุกไล่ด้วยสันติภาพ (Peace drive) ของฝ่ายคอมมิวนิสต์ เริ่มปรากฏหลังจากที่ได้จัดตั้งแผนกการณมารแชล และองค์การคอมมิวนิสต์ สำหรับการดำเนินการนั้น รัสเซียเริ่มด้วยการกักกันและชักจูงไม่ให้ประเทศในเครือเข้าไปรับการช่วยเหลือจากอเมริกา โดยอ้างว่าเป็นแผนการณของจักรวรรดินิยมอเมริกา และต่อมาในปี 2491 ได้เคลื่อนไหวจัดประชุมสมัชชาสากลของปัญญาชนเพื่อสันติภาพ (World Congress of Intellectuals for Peace) ขึ้นที่เมืองโรคลอ (Wroclaw) ประเทศโปแลนด์¹ โดยมีผู้แทนจาก 54 ประเทศเข้าร่วมประชุม และได้มีการลงความเห็นไว้ว่าชาติที่ไม่นิยมลัทธิมาร์กซิสต์เป็นผู้สร้างคามตึงเครียดให้แก่โลก² และต่อมาในปี 2492 พวกคอมมิวนิสต์จากประเทศต่าง ๆ ได้ร่วมกันจัดการประชุมสมัชชาสันติภาพสากล (World Peace Congress) ครั้งแรกขึ้นที่กรุงปารีส โดยมีผู้

¹ เอกสารกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แฟ้ม 105 เอกสารของ เลขาธิการต่างประเทศแห่งรัฐบาลเวียตนัม

² หลวงอรรถโกวิทวาที, คอมมิวนิสต์ ... , หน้า 2905

มาเข้าร่วมประชุมถึง 1,784 คน และในการประชุมครั้งนี้ ได้มีการประกาศเจตนารมณ์อย่างเด่นชัดว่า จะทำการรณรงค์เพื่อสันติภาพขึ้นทั่วโลก โดยมอบให้ "คณะกรรมการสากลพลพรรคสันติภาพ" (World committee of Partisans Peace)) ไปจัดตั้งองค์การต่อสู้สันติภาพขึ้นในประเทศต่าง ๆ ที่เรียกกันว่า "ขบวนการสันติภาพ" (Peace Crusade) และต่อมาในปี 2493 ก่อนหน้าที่จะเกิดสงครามเกาหลีเพียงไม่กี่เดือน พวกคอมมิวนิสต์ทางซาคักก็ได้จัดประชุมครั้งสำคัญ ๆ ขึ้นอีก 2 ครั้ง คือ การประชุมสมัชชาสันติภาพสากลครั้งที่ 2 ที่กรุงวอชิงตัน¹ และการประชุมสมัชชาสันติภาพสากลครั้งที่ 3 ที่กรุงสตอกโฮล์ม ประเทศสวีเดน สำหรับการประชุมในครั้งหลังนี้ ที่ประชุมได้เรียกร้องให้ประชาชนในประเทศต่าง ๆ ร่วมกันลงชื่อในคำเรียกร้องสันติภาพ² ซึ่งมีผลทำให้การเรียกร้องและการจัดตั้งองค์การสันติภาพได้แพร่ขยายไปทั่ว รวมทั้งประเทศไทยด้วย

สำหรับกรณีการเรียกร้องสันติภาพในประเทศไทยนั้น มีสาเหตุสืบเนื่องมาจากปัญหาสงครามเกาหลี ซึ่งเริ่มขึ้นเมื่อฝ่ายเกาหลีเหนือได้บุกโจมตีเกาหลีใต้อย่างไม่ทันรู้ตัว ในวันที่ 25 มิถุนายน 2493 สหรัฐอเมริกาในฐานะผู้นำค่ายโลกเสรี จึงได้นำเรื่องนี้เสนอต่อคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติให้พิจารณาปัญหานี้ ซึ่งคณะมนตรีความมั่นคงมีมติให้เกาหลีเหนือยุติการรุกรานและถอนทหารออกจากเขตแดนของเกาหลีใต้ แต่เกาหลีเหนือได้เพิกเฉย ต่อมาในวันที่ 27 มิถุนายน คณะรัฐมนตรีความมั่นคงได้เรียกประชุมอีกครั้งหนึ่งตามคำขอของสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้เสนอให้ประเทศสมาชิกสหประชาชาติ ถูกร่วมใจกันสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือเกาหลีใต้อีกครั้ง เพื่อป้องกันการคุกคาม เพื่อพิทักษ์สันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาคนี้³ และในวันเดียวกันนั้นประธานาธิบดีทรูแมนได้ส่งกองทหารอเมริกันไปให้

¹ การประชุมครั้งที่ 2 นี้ ได้มีการเปลี่ยนชื่อคณะกรรมการสากลของพลพรรคสันติภาพใหม่เป็น "คณะมนตรีสันติภาพสากล" (World Peace Council)

² เรื่องเดียวกัน หน้า 2906

³ วิวัฒน์ มุ่งการดี, "ไทยและสหรัฐอเมริกาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2", หน้า 322

ความช่วยเหลือแก่เกาหลีใต้ก่อน¹ สำหรับปัญหาเกาหลีในคณะรัฐมนตรีความมั่นคงครั้งนี้ ซึ่งมีผลต่อการทำสงครามเย็น แต่ปรากฏว่าผู้แทนรัสเซียไม่ได้ลงคะแนนคัดค้าน เพราะขาดประชุมไป เนื่องจากประท้วงเรื่องจีนคอมมิวนิสต์ไม่ได้ที่นั่งในคณะมนตรีความมั่นคงแทนรัฐบาลจีนคณะชาติ²

ประเทศไทยเป็นประเทศแรกในเอเชีย ได้ให้การสนับสนุนมติคณะมนตรีความมั่นคงในวันที่ 27 มิถุนายน ซึ่งเท่ากับสนับสนุนต่อสหรัฐอเมริกา และต่อมาได้แสดงความจำนงค์จะส่งทหารไปช่วยเกาหลีใต้รบ³ โดยจอมพล ป. ได้แถลงถึงสาเหตุว่า อยากรให้เป็นเช่นเดียวกับรัชกาลที่ 6 ที่ทรงส่งกองทัพไปช่วยพันธมิตรในสงครามโลกครั้งที่ 1 และนำชื่อเสียงให้ประเทศไทย⁴ แต่ในสายตาของหนังสือพิมพ์ต่างประเทศเชื่อว่า การกระทำของจอมพล ป. เช่นนี้ เป็นการแสดงออกอย่างซัดเซงที่จะต่อสู้กับคอมมิวนิสต์มากกว่า⁵ และด้วยเหตุนี้ต่อมาในเดือนตุลาคม จึงมีหนังสือพิมพ์ทั้งภาษาจีนและภาษาไทยหลายฉบับเคลื่อนไหวออกข่าวกักต้อนรัฐบาลไทย และอเมริกาที่ร่วมกันหัวข้อตกลงทางทหาร และร่วมกันส่งทหารไปรบในเกาหลี และถัดมาในเดือนพฤศจิกายน การเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสันติภาพก็เริ่มปรากฏขึ้นอย่างจริงจัง โดยมีหนังสือพิมพ์การเมืองรายสัปดาห์เป็นผู้ริเริ่มชักชวนประชาชนให้รวมลงนามสันติภาพ ดังเช่นที่ประชาชนในประเทศต่าง ๆ หลาย

¹ เรื่องเดียวกัน หน้า 323

² หลวงอรุณโกวิทที่, คอมมิวนิสต์ ..., หน้า 2908

³ สลท. แผนก บร.19/105 The Times (October 17, 1950) และดูใน กิตติคุณ มุขมนตรี, ไทยและสหรัฐอเมริกา ... ทท 323.

⁴ ดูใน Edwin Stanton, Brief Authority, p. 249 และใน

Bangkok Post (July 4, 1950)

⁵ ดูใน สลท. แผนก บร.19/105 The Times (October 17, 1950) แต่เรื่องนี้ ต่อมาในปี 2494 ทางคณะกรรมการได้คัดค้าน โดยอ้างว่าประเทศไทยทำไปตามกฎบัตรสหประชาชาติ ไม่ใช่คิดจะสู้กับคอมมิวนิสต์ ดูใน สลท. แผนก บร.7/105 หนังสือลับ - แฉพาะ - คอมนาก ที่ น.1678/2494 ลงวันที่ 24 สิงหาคม 2494

ประเทศได้ทำกัน¹ การเคลื่อนไหวครั้งนี้ แม้ทางรัฐบาลจะพยายามชักชวนโดยออกข่าว
ชี้แจงใด ๆ ก็ตาม แต่ก็ไม่อาจหยุดยั้งได้ เพราะหลายกลุ่มมองว่าการเรียกร้องเพื่อสันติภาพ
คือสิ่งที่ดี และในขณะที่การเรียกร้องสันติภาพในประเทศไทยกำลังเป็นที่สนใจของประชาชน
วิทยุปักกิ่งก็ได้พยายามประโคมข่าวความก้าวหน้าของฝ่ายสนับสนุนสันติภาพ เพื่อเป็นการ
กระตุ้นให้ประชาชนเข้าร่วมสนับสนุนควบคู่ไปด้วย² และในขณะเดียวกันวิทยุปักกิ่งและมอส
โคว์ ก็ได้ถึงพรรคคอมมิวนิสต์ไทย เข้าไปมีส่วนร่วมในการนี้ด้วย³ ทั้งนี้เพื่อจะสร้างบทบาท
ให้แก่พรรคคอมมิวนิสต์ไทย และก็เป็นการช่วยรัฐบาลไทยไปด้วย

ต่อมา การเรียกร้องเกี่ยวกับสันติภาพเริ่มเข้มแข็งมากขึ้น เพราะมีประชาชน
หลายอาชีพได้ให้การสนับสนุนและร่วมกันจัดตั้ง "คณะกรรมการสันติภาพสากลแห่งประเทศไทย"
ขึ้นในวันที่ 22 เมษายน 2494⁴ โดยมีนายแพทย์เจริญ สืบแสง เป็นประธาน และ
พระธรรมศาสตร์สุทัศน์เป็นรองประธาน นโยบายหลักขององค์การนี้คือ กัดค้านรัฐบาลที่
พยายามชักชวน และทำการจับกุมผู้สนับสนุนสันติภาพ และนอกจากนี้ก็สนับสนุนการลงนาม
สันติภาพสากล โดยเรียกร้องให้รัฐบาลและสภามหาชนเลิกร่วมมือกับอเมริกา และให้
ถอนทหารกลับจากเกาหลีใต้ให้หมด⁵ และถือกำเนิดขึ้นในเดือนพฤษภาคม 2494 พรรคคอมมิวนิสต์

¹ดูรายละเอียดใน สลช. แผนก ปร. 12/105 หนังสือลับ-ควมมาก ที่ จ.10216/
2493 กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2493

²สลช. แผนก บร.12/105 ข่าวสถานีวิทยุปักกิ่ง คือ 19 เมตร เวลา 21.00
น. วันที่ 11 เมษายน 2494 เรื่องการลงนามสนับสนุนสันติภาพในประเทศไทย

³สลช. แผนก บร.19/105 The Times. (February 24, 1951)

⁴หลวงอรรถโกวิทวาทิ, คอมมิวนิสต์ คอมอินเทอร์เนชัน..., หน้า 2906

⁵สลช. แผนก บร.14/105 เรื่องข่าวหนังสือพิมพ์ วิทยุ และรายงานทูตกงสุลไทย
เกี่ยวกับเรื่องคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย ข่าววิทยุปักกิ่ง คลื่น 19 เมตร เวลา 21.00 น.
วันที่ 18 พฤษภาคม 2494 เรื่อง การก่อตั้งคณะกรรมการสันติภาพในประเทศไทย

แห่งประเทศไทยก็ฉวยโอกาสสนับสนุนและช่วยประชาชนให้เกลียดรัฐบาล โดยออกแถลงการณั้โจมตีรัฐบาลจอมพล ป. ว่าไปร่วมมือกับอเมริกาทรูกรานต่างประเทศ และยังได้ทำการต่อต้าน การกู่ชาติของนักศึกษานิยมเวียคนาม โดยไม่เหลียวแลความทุกข์ยากของราษฎร ดังเช่นเองบประมาณของชาติไปบำรุงแต่ทางด้านการทหารจนหมดสิ้น และนอกจากนี้ พรรคคอมมิวนิสต์ไทยก็ได้เสนอขอเรียกร้องต่าง ๆ ให้รัฐบาลเร่งดำเนินการ คือให้เลิกร่วมมือกับอเมริกาทุกด้าน ให้ดูแลเอาใจใส่การครองชีพของราษฎรอย่างจริงจัง ห้ามใช้ประเทศไทยเป็นฐานทัพอเมริกา ห้ามเบียดเบียนชาวจีนโพ้นทะเล และให้รัฐบาลหันมาสนับสนุนการลงนามสันติภาพสากลเป็นต้น¹ และในเดือนเดียวกันนี้ รัฐบาลปักกิ่งก็ได้ช่วยส่งเสริม โดยพยายามออกข่าวเพื่อล่อประชาชนไทยให้เข้าร่วมสนับสนุนสันติภาพให้มากขึ้น² ทั้งนี้เพราะเห็นว่าการเรียกร้องสันติภาพมีประโยชน์ต่อฝ่ายคอมมิวนิสต์มาก กล่าวคือ ถ้าหากเป็นผล สงครามเกาหลีก็จะลดปัญหาการต่อต้านจากประเทศโลกเสรี และนอกจากนี้ วิทยุปักกิ่งก็ยังช่วยพรรคคอมมิวนิสต์ไทยออกข่าวโจมตีและกล่าวหารัฐบาลจอมพล ป. ต่าง ๆ อีก อาทิเช่น กล่าวหาว่าจอมพล ป. ทำให้ประเทศไทยเกือบจะเป็นดินแดนของอเมริกา ยกเว้นแต่เพียงสำเนียงภาษาและตัวอักษรเท่านั้น ส่วนทางด้านทหารก็โฆษณาว่า จอมพล ป. ได้เตรียมแผนทำสงครามกับคอมมิวนิสต์ โดยบีบบังคับกระทรวงการคลังให้เพิ่มงบประมาณให้กระทรวงกลาโหมมากกว่ากระทรวงใด ๆ ทั้งนี้ไม่นับรวมถึงงบประมาณพิเศษ และนอกจากนี้ก็ยังกบปลัดทหารประจำการปี 2494 จัดเพิ่มกำลังทางอากาศอีก 20 เปอร์เซ็นต์ ตลอดจนจนถึงการพยายามสร้างกำลังตำรวจให้เป็นแบบทหารและในส่วนที่เกี่ยวกับประชาชน ก็ได้พูดถึงการ

¹ เรื่องเดียวกัน หัวข้อเรื่องพรรคคอมมิวนิสต์ไทยเรียกร้องให้รัฐบาลงดเว้นการร่วมมือกับอเมริกา

² สลธ. แผนก บร. 12/105 หนังสือลับ-ความมาก ที่ น. 1670/2494 กระทรวงการต่างประเทศ ลงวันที่ 7 พฤษภาคม 2494

กคช. ของอเมริกาที่มีต่อประเทศไทย และยังประนามเรื่องรัฐบาลลอบกลวงประชาชนอื่น ๆ อีกมาก¹

นับตั้งแต่รัสเซียได้เปลี่ยนผู้ดำเนินการใหม่เกี่ยวกับแผนสงครามเย็น โดยเอา นายวิสชินสกี (Vishinski) มาเป็นรัฐมนตรีต่างประเทศแทนนายโมโลตอฟ (Molotov) ซึ่งทำงานผิดพลาดในการขยายลัทธิคอมมิวนิสต์ทางก้านยุโรปตะวันตกในปี 2492 และเอา นายโมโลตอฟ ซึ่งมีความสามารถทางก้านเอเชียและอินโดจีน มาเป็นหัวหน้าดำเนินการ ทางก้านเอเชีย² จนถึงการจัดตั้งองค์การคอมมิวนิสต์ประจำตะวันออกไกลในกรุงปักกิ่ง เพื่อเป็นศูนย์กลางโฆษณาชวนเชื่อในเอเชียและอินโดจีน โดยมีนาย หลิว เจา ฉี สมาชิก คนสำคัญที่สุดของกลุ่มนิยมนิสต์เซียในพรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็นประธานนั้น³ นับได้ว่าการดำเนิน สงครามจิตวิทยาของคอมมิวนิสต์ โดยใ้การเรียกร่องสันติภาพเป็นเครื่องมือค่อนข้างได้ ได้รับความสำเร็จมาก เพราะมีประชาชนในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย ได้เข้าไป ร่วมในแผนการณ์อันนี้ ดังที่ไคกล่าวมาแล้ว และต่อมาเมื่อฝ่ายคอมมิวนิสต์สนับสนุนให้มีการ ประชุมของสหพันธ์สากลนักศึกษา (International Union of Students) ขึ้นอีก⁴

¹ สลธ. แผนก บร.14/105 บทความจากสถานีวิทยุปักกิ่ง วันที่ 18 พฤษภาคม 2494 เรื่อง รัฐบาลหลวงพิบูล เตรียมสงครามอย่างรีบเร่ง

² คูในเอกสารกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แฟ้ม 105 เอกสารของเลขาธิการ ทางประเทศแห่งรัฐบาลเวียตนัม

³ สลธ. แผนก บร.14/105 " A Far Eastern Comintern now established in Peking" Scotsman (September 14, 1951)

⁴ สหพันธ์สากลนักศึกษานี้ เคยมีบทบาทเกี่ยวข้องกับประเทศไทยก่อน คูใน สลธ. แผนก บร.17/105 (สำเนา) ลับไปรษณีย์อากาศที่ 120/2494 ลงวันที่ 9 พฤษภาคม 2494 เรื่อง การประชุมสหพันธ์สากลนักศึกษาในกรุงปักกิ่ง นายยง พลบุล อธิบดีรักษาราชการสถานอัครราชทูต เวียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ

แผนการส่งเสริมความเป็นของฝ่ายคอมมิวนิสต์ก็ยิ่งขยายขึ้นไปอีก ทั้งนี้เพราะการเคลื่อนไหวของสหพันธ์นั้น นอกจากจะช่วยเพิ่มการโฆษณาไม่ให้ประเทศโลกเสรีเข้าไปยุ่งในสงครามเกาหลีแล้ว ยังได้ช่วยเป็นเครื่องมือในการโจมตีจักรวรรดินิยมอเมริกาและประเทศต่าง ๆ ที่เป็นปฏิปักษ์ต่อลัทธิคอมมิวนิสต์ด้วย ดังจะเห็นได้จากการประชุมคณะกรรมการบริหารของสหพันธ์สากลนักศึกษาที่ได้จัดขึ้นในกรุงปักกิ่ง ในวันที่ 22 - 30 เมษายน 2494 โดยมีผู้แทนขององค์การนักศึกษาจาก 47 ประเทศเข้าร่วม อาทิเช่น คณะผู้แทนนักเรียนจากประเทศกลุ่มสังคมนิยม ประเทศยุโรปและเอเชีย สำหรับผู้แทนจากประเทศเอเชียใต้แก่ อินเดีย จีน เกาหลี มองโกเลีย เวียดนามินห์ ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ พม่า อินโดนีเซีย และประเทศไทย แต่กรณีของประเทศไทยในขณะนั้นยังไม่มีองค์การนักศึกษาที่เข้าเป็นสมาชิกของสหพันธ์สากลนักศึกษา ดังนั้น จึงส่งนางสาวลำเจียก ทรัพย์สุนทร เข้าไปร่วมประชุมในฐานะผู้สังเกตการณ์ และในการประชุมครั้งนี้ปรากฏว่าผู้แทนทั้งหลายรวมทั้งของไทยด้วย ได้ร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และประกาศสนับสนุนนโยบายสันติภาพของกลุ่มประเทศสังคมนิยม ตลอดจนประณามลัทธิทุนนิยมและจักรวรรดินิยมอเมริกาอย่างกว้างขวาง¹

หลังจากนั้นต่อมาก็มีคนไทยได้เข้าไปร่วมและผูกพันกับการดำเนินการต่อสู้ของฝ่ายคอมมิวนิสต์มากขึ้น และผลของการเข้าร่วมนั้น ทำให้การเรียกร้องสันติภาพในประเทศไทยถึงเอาการต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยมอเมริกา และการโจมตีรัฐบาลในด้านอื่น ๆ เข้าไปร่วมกับแนวทางการต่อสู้ของคอมมิวนิสต์ด้วย ดังตัวอย่างที่เห็นได้คือ คำแถลงในเรื่อง "เราต้องการสันติภาพ เราต้องการหนังสือ" ของนายนิคัย พงษ์คามเพ็ชร หัวหน้าคณะผู้แทนเยาวชนแห่งประเทศไทย ที่ว่า

ในประเทศอันล้ำหลังและกิ่งอาณานิคมของเรามีพลเมืองอยู่ 17 ล้านคน พลเมืองของเราคือนรุษนอญภายใต้ปีกของนกลาประโยชน์ทางประเทศมาเป็นเวลากว่าร้อยปีแล้ว ในกาลก่อนและในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง คนไทยถูกนักจักรวรรดินิยมญี่ปุ่นกดขี่เอากรักเอาเปรียบ ภายหลังสงครามโลก นักจักรวรรดินิยมอเมริกันเข้ามาแทนที่ชาวญี่ปุ่น การทหาร การเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการศึกษา ตกอยู่ในกำมือของ

¹ ุกรายละเอียดใน เรื่องเดียวกัน

ชาวอเมริกัน คนเหล่านี้เข้ามาครอบงำโดยเอาทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทย
ผลิตผลเกษตรกรรม กิจการรถไฟ สายการบิน และท่าเรือ ไปจากมือคนไทย ...
บรรดากระทรวงทบวงกรมของประเทศไทยก็มีที่ปรึกษาชาวอเมริกัน เขาไปบงการ
ตามอำเภอใจ ผลร้ายเนื่องจากอิทธิพลอเมริกันนั้น เป็นที่ประจักษ์แจ้ง พลเมืองของ
เรากกอยู่ใต้อาณาธิปไตยของอเมริกา¹

และก็ได้โจมตีรัฐบาลไทยด้วยว่า ไม่เอาใจใส่ดูแลให้การศึกษากะเยาวชนของชาติ ปล่อยให้
ให้เด็ก ๆ ต้องตกกระถาล่าบาก เรียนกันตามศาลาวัดที่เกือบจะพัง หรือในกระท่อมหรือที่
กลางแจ้ง ทั้งนี้เพราะรัฐบาลมัวแต่ไปมุ่งเสริมกำลังกองทัพ โดยจ่ายงบประมาณเพื่อการ
ทหารถึง 32 เปอร์เซ็นต์ แต่ให้ทางด้านการศึกษาเพียง 4 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งรัฐมนตรีว่า
การกระทรวงศึกษาธิการก็ยังยอมรับว่าปัญหาเรื่องการศึกษาเป็นปัญหาที่ขบไม่ลง และใน
ขณะเดียวกัน นายนิคยก็ได้ประกาศสนับสนุนการเรียกร้องสันติภาพ และกล่าวประนาม
รัฐบาลที่ทำการชักชวนการต่อสู้เพื่อสันติภาพของประชาชนและนักศึกษาในประเทศไทย²
และต่อมาเมื่อมีการประชุมสภาสหภาพนักศึกษาระหว่างชาติ ณ กรุงวอชิงตัน ในวันที่ 31
สิงหาคม - 8 กันยายน 2494 นายนิคยก็ได้เข้าไปร่วมด้วยในนามของสหภาพนักศึกษา
ไทย และได้แถลงสนับสนุนสันติภาพ และกล่าวโจมตีรัฐบาลจอมพล ป. เกี่ยวกับปัญหา
สภาพของนักศึกษาไทยอีก โดยอธิบายว่า

นักศึกษาไทยในปัจจุบันได้รับความทุกข์ยากอย่างแสนสาหัส เพราะรัฐบาลได้ใช้ส่วน
ใหญ่ของงบประมาณในการเตรียมสงคราม แทนที่จะส่งเสริมความเป็นอยู่และการ
ศึกษาให้ดีขึ้น เราอาจจะพิสูจน์ได้จากสถิติรายจ่ายทางการทหารและการศึกษาใน
งบประมาณของปี 1951 (2494) ยอดงบประมาณทั้งหมดกว่า 3,000 ล้านบาท ทหาร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ สดข. แผนก บร. 17/105 (ฉบับแรก) ฉบับไลหนังสือพิมพ์รายวัน "คอมมิวนิสต์
มอดสกายาปรากฏ" ประจำวันที่ 4 สิงหาคม "เราต้องการสันติภาพ เราต้องการหนังสือ"
ของนายนิคย พงษ์คามเพชร หัวหน้าคณะผู้แทนเยาวชนของประเทศไทย สถานอัคร
ราชทูต ณ กรุงมอสโก วันที่ 29 สิงหาคม 2494

² เรื่องเดียวกัน

ได้งบประมาณประมาณ 1,237,993,640 บาท ค่ารวจได้งบประมาณ 32,117,500 บาท ทหารและตำรวจใช้ 35 เปอร์เซ็นต์ของยอดงบประมาณ ส่วนการศึกษาได้เพียง 157,074,190 บาท กล่าวคือ 4 เปอร์เซ็นต์¹

และนอกจากนี้ ได้ประณามระบอบเผด็จการของรัฐบาลจอมพล ป. ว่า เป็นเหตุทำให้สังคมไทยไร้ความเป็นธรรมในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น บุตรหลานคนรวยมีโอกาสในการศึกษาดีกว่าบุตรหลานของคนยากจน และยังโจมตีอีกว่ารัฐบาล จอมพล ป. "มีนโยบายค่อนักเรียน โดยการทำให้ยอมจำนนด้วยวิธีการกดขี่และควบคุม" และยังจำกัดเสรีภาพในด้านความคิดเห็น ห้ามนักเรียนไม่ให้อ่านหนังสือพิมพ์ที่เจริญแล้ว เพราะต้องการปิดไม่ให้เด็กได้รับรู้หรือติดต่อกับการปฏิบัติเกี่ยวกับความยุติธรรมของโลกภายนอก และที่ร้ายยิ่งกว่านี้คือ กล่าวหาว่ารัฐบาลจอมพล ป. พยายามใส่ร้ายป้ายสีคอมมิวนิสต์ให้เป็นปีศาจร้ายที่น่าสยงกลัว และด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ นายนิคย์จึงอ้างว่า ทำให้พวกเขาต้องต่อต้านการทำสงครามของรัฐบาลจอมพล ป. และปฏิบัติการอย่างเข้มแข็งเพื่อเรียกร้องและสนับสนุนการปฏิบัติเพื่อสันติภาพ² และจากการประชุมครั้งนี้ องค์การนักศึกษาไทยก็ได้รับให้เข้าเป็นสมาชิกของสหพันธ์สากลนักศึกษาเป็นครั้งแรก ในวันที่ 7 กันยายน 2494 ตามมติที่คณะกรรมการของสมาคมได้เสนอไป³ ซึ่งรวมจำนวนสมาชิกทั้งหมดในครั้งนี้ได้ 89 องค์การจาก 71 ประเทศ

¹ สลธ. แผนก บร.17/105 หนังสือฉบับที่ 2081/2495 กระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2495 (สำเนา) คำแปล สุนทรพจน์ของนายนิคย์ พงษ์ควายเพชร ในการประชุมของสภาสหภาพนักศึกษาระหว่างชาติที่กรุงวอร์ซอ เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม ถึง 8 กันยายน 1951

² เรื่องเดียวกัน

³ สลธ. แผนก บร.17/105 (สำเนา) ลับไปรษณีย์อากาศที่ 271/2494 ลงวันที่ 18 กันยายน 2494 เรื่องสหพันธ์สากลนักศึกษารับรององค์การนักศึกษาแห่งประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิก นายยง พลมุล อุปทูตรักษาราชการสถานอัครราชทูต เวียดนาม วิทยาลัยวาทกรรมกระทรวงการต่างประเทศ

และมีจำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้น 5,336,000 คน ประธานสหพันธ์สากลนักศึกษาที่ได้รับคัดเลือกใหม่ในคราวนี้ได้แก่ นายโยเซฟ โกรห์มาน (โซเวียต) ส่วนรองประธานได้แก่นาย เอ. แซเลปิน (โซเวียต) นายยาง เจ็ง (จีนคอมมิวนิสต์) นายเอช โฮลแมน (สหรัฐ) นายคี ทอมป์สัน (อังกฤษ) นายอาร์ เอก เซวาวียา (เอกวาดอร์) และมีนายคี แบร์ลิง แกร์ เป็นเลขาธิการ¹ และหลังจากได้คัดเลือกคณะกรรมการดังกล่าวแล้ว สภาได้ตั้งปณิธานในการดำเนินการต่อสู้ของนักศึกษาว่า จะส่งเสริมความสามัคคีของนักศึกษาทั่วโลกเพื่อทำการขัดขวางมิให้เกิดสงคราม และจะร่วมมือกันรวบรวมลายชื่อเพื่อสนับสนุนคำวิงวอนของ สภาสันติภาพสากล ในอันที่จะขอให้มีการลงนามทำสัญญากันในระหว่าง 5 มหาอำนาจ และในที่สุดก็จะช่วยกันเรียกร้องให้มีการตกลงกันโดยสันติวิธีในปัญหาสงครามเกาหลี²

ต่อมาคณะผู้แทนนักศึกษาไทยได้นำปณิธานของที่ประชุมดังกล่าวมาปฏิบัติการณ์ในหมู่นักศึกษาไทย ปรากฏว่าการรณรงค์รวบรวมลายชื่อเพื่อสนับสนุนสันติภาพของนักศึกษาได้แพร่ขยายไปอย่างกว้างขวางมาก³ ส่วนทางด้านภายนอกประเทศ นายนิคย์ก็ได้เขียนบทความเสียดสีการเข้าร่วมสงครามเกาหลีของรัฐบาลไทย และประนามการปฏิบัติของรัฐบาลที่มีต่อเด็กไทย ลงในหนังสือพิมพ์ปรากฏา เรื่อง "การเอารัดเอาเปรียบเด็ก" (Stolen Childhood) โดยนำเอาบทความในหนังสือนิตยสาร "ทางใหม่" เรื่อง "แม่จ๋า หนูกลัว" (I am afraid Mama) ของอิศรา อมันตกุล ซึ่งกล่าวถึงความหวาดกลัวภัยแห่งสงครามของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา มาเสียดสีการเข้าสู่สงครามของรัฐบาล กังเช่นตอนที่ว่า .

¹ เรื่องเดียวกัน

² เรื่องเดียวกัน

³ สลธ. แผนก บร.17/105 (ลำเนา) คำแปลตอน 2 สำหรับข้อแรกของระเบียบวาระที่ประชุม นิคย์ พงษ์คาบเพชร เลขาธิการสหภาพนักศึกษาไทย วันที่ 25 ธันวาคม

เด็ก ๆ มีความหวาดกลัวสงครามทุก ๆ วัน และครั้งหนึ่งเมื่อครูได้เลี้ยงเสียงหูกไชเรน เด็กหญิงเล็ก ๆ คนหนึ่งถึงกับตกใจร้องไห้ลั่น แล้ววิ่งกลับบ้านควยน้ำตานองหน้า แล้วบอกแม่ว่า แม่จ๋า หลูกกลัวเครื่องบิน พร้อมกับซบอยู่ในอ้อมอกแม่¹

และนอกจากนี้ได้กล่าวประนามรัฐบาลจอมพล ป. ว่า มัวไปดำเนินนโยบายเตรียมการสงครามตามอเมริกา จนทำให้เด็กไทยต้องตกอยู่ในฐานะลำบากยากเข็ญ ออกอยาก ขาดการอนามัย และไม่มีที่พักอาศัยเพียงพอ เป็นเหตุให้สถิติการตายของเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 14 ปี ในประเทศไทยมีสูงถึง 120,000 คนต่อปี และแทนที่รัฐบาลจะเอาใจใส่ในเรื่องนี้ ปรากฏว่ารัฐบาลกลับหันไปปรับปรุงและเสริมสร้างกำลังทางอาวุธ และในปี 2494 รัฐบาลจอมพล ป. ก็ไม่จัดงบประมาณสำหรับเด็ก ยังผลให้เด็ก ๆ ลูกหลานกรรมกรและชาวนาชาวไร่ต้องออกไปหางานทำเพื่อนำเงินมาช่วยเหลือครอบครัว และตามโรงงานใหญ่ ๆ ที่มีเด็กและแรงงานผู้หญิงเข้าไปทำ ก็มีการกดขี่ขูดรีดอย่างทารุณ ผู้หญิงได้ค่าแรงเพียงครึ่งหนึ่งของค่าแรงงานชาย ส่วนเด็กจะได้เพียง 10 เปอร์เซ็นต์ของค่าแรงงานชาย ซึ่งทั้งหมดนี้ นายนิคย์ถือว่าเกิดจากน้ำมือของอเมริกาที่มีอำนาจเหนือประเทศไทย จึงทำให้รัฐบาลจอมพล ป. พลอยยินยอมไปถวาย² อย่างไรก็ตาม แม้คณะผู้สนับสนุนสันติภาพจะได้รับการสนับสนุนจากประชาชนอยู่มากก็ตาม แต่การเคลื่อนไหวเพื่อการนี้ก็ได้รับการขัดขวางจากรัฐบาลจอมพล ป. มาก ทั้งนี้เพราะรัฐบาลรู้ว่าแผนการณ์สันติภาพนี้เป็นวิธีการอย่างหนึ่งของคอมมิวนิสต์

¹ ุกรายละเอียดใน สลช. แผนก บร.17/105 Nith Phongdapphet, "Stolen Childhood" Komsomol Pravda (April 9, 1952)

² เรื่องเดียวกัน และใน (สำเนา) หนังสือลับ ที่ น.14445/2495 กระทรวงการต่างประเทศ ลงวันที่ 12 มิถุนายน 2495 เรื่อง บทความเกี่ยวกับฐานะของเด็กไทย ในหนังสือพิมพ์ของกรุงมอสโก พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เรียนนายกรัฐมนตรี้

ต่อมาในปี 2495 การเคลื่อนไหวเรียกร้องสันติภาพขององค์การคอมมิวนิสต์
ได้ปรากฏขึ้นอีก สาเหตุที่ก่อให้เกิดการประชุมครั้งนี้ สืบเนื่องจากว่าคณะกรรมการสันติ
ภาพของอินเดียนได้ขอให้คณะกรรมการสันติภาพจีนคอมมิวนิสต์เรียกประชุมบรรดาคณะผู้
สนับสนุนสันติภาพขึ้นที่กรุงปักกิ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่างคำแถลงการณ์ และเตรียมการ
เรียกประชุมสภาคณะผู้สนับสนุนสันติภาพในเอเชียและแปซิฟิก¹ ต่อมาคณะกรรมการสันติ
ภาพจีนคอมมิวนิสต์จึงจัดให้มีการประชุมขึ้นในวันที่ 3 - 6 มิถุนายน 2495 ปรากฏว่ามีผู้
แทนเข้าไปร่วม 47 คน จาก 20 ประเทศ คือ จีนคอมมิวนิสต์* อินเดีย ปากีสถาน สห-
ภาพโซเวียต ญี่ปุ่น เกาหลี สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เม็กซิโก เวียดนาม อินโดนีเซีย
คานากา พม่า ลังกา มองโกเลีย ซิลี นิวซีแลนด์ ฟิลิปปินส์ มลายู และประเทศไทย² สํา
หรับประเทศไทยนั้นผู้แทน "คณะกรรมการสันติภาพแห่งประเทศไทย" เข้าไปร่วม 2 คน
คือ นายสงวน ตุลารักษ์ อธิบดีรัฐมนตรี และนายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร อธิการบดีสภา

¹ สลธ. แผนก บร. 12/105 หนังสือลับ ไปรษณีย์อากาศที่ 120/2495 ลงวัน
ที่ 26 มิถุนายน เรื่องการประชุมคณะผู้สนับสนุนสันติภาพในเอเชีย นายยง พลนุค อุบลุก
รักษาราชการสถานอัครราชทูต เวียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

* "จีนคอมมิวนิสต์" เป็นชื่อที่ประเทศโลกเสรี รวมทั้งประเทศไทยนิยมเรียกกัน
ในสมัยที่แผนกนี้ใหญ่ยังไม่เปิดประเทศ ต่อมาเมื่อรัฐบาลปักกิ่งเปิดความสัมพันธ์กับต่างประเทศ
มากขึ้น จึงได้เปลี่ยนเรียกว่า "สาธารณรัฐประชาชนจีน"

² สลธ. แผนก บร. 12/105 หนังสือที่ น. 17728/2495 กระทรวงการต่าง
ประเทศ ลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2495 เรื่อง การประชุมคณะผู้สนับสนุนสันติภาพในเอเชีย
และในเอกสารเรื่อง "Translation Strengthen and widen the movement
in defence of Peace; Manifesto of the Preparatory Conference for
the Convening of a Congress of the Partisans of Peace of the
Country of Asia and the Pacific!"

ผู้แทนราษฎร¹

ในการประชุมครั้งนี้ ได้มีการแถลงการณ์เรียกร้องให้ประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย และแปซิฟิก ร่วมกันป้องกันสันติภาพ และเป็นปฏิบัติข้อสงคราม โดยอ้างว่าสงครามที่กำลัง คุกคามประชาชนในย่านเอเชียและแปซิฟิก เช่น สงครามในเกาหลี ในเวียดนาม และใน มลายู เป็นการคุกคามสันติภาพของประเทศอื่นด้วย และนอกจากนี้ก็ยังทำให้ประชาชนใน ย่านเอเชียและแปซิฟิกต้องแบกรับภาระอันหนักจากการเตรียมการทางทหารของรัฐบาล เพื่อ การสงคราม ทั้งนี้ จึงขอให้ประชาชนในภูมิภาคนี้ร่วมมือกันภายใต้การนำของคณะกรรมการ เตรียมการ สันติภาพที่จะจัดตั้งขึ้นในกรุงปักกิ่ง คัดเลือกผู้แทนส่งเข้าไปร่วมประชุมสภา คณะผู้สนับสนุนสันติภาพ² และในการประชุมครั้งนี้ นายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร ก็ได้ร่วม แถลงในส่วนที่เกี่ยวกับประเทศไทยว่า ประชาชนไทยมีเจตจำนงอันแน่วแน่ที่จะขจัด ไร่ซึ่งสันติภาพในเอเชีย³ ทั้งนี้เพราะมีความเห็นใจต่อประชาชนชาวเกาหลีและจีนคอมมิวนิสต์ที่กำลังทนทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัสจากการกระทำของกองทหารอเมริกันภายใต้ร่ม ธงของสหประชาชาติ⁴ ทั้งนี้ ประชาชนไทยจึงยินดีสนับสนุนสันติภาพ ทั้ง เช่น ความปรารถนาของประชาชนผู้เบื่อสงครามในทุกประเทศ

ต่อมาในเดือนสิงหาคม 2495 นายแพทย์เจริญ สืบแสง ประธานคณะกรรมการ

¹ สลช. แผนก บร.12/105 คำแปล หนังสือพิมพ์ "ทรุก" (กรรมกร) ในกรุง มอสโคว์ ฉบับวันที่ 8 มิถุนายน 1952

² สลช. แผนก บร.12/105 หนังสือที่ น.17728/2495 กระทรวงการต่างประเทศ ลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2495

³ สลช. แผนก บร.12/105 คำแปล หนังสือพิมพ์ "ทรุก" ฉบับวันที่ 8 มิถุนายน 2495

⁴ สลช. แผนก บร.12/105 หนังสือ ลับ ไปรษณีย์อากาศ ที่ 120/2495 ลงวัน ที่ 26 มิถุนายน 2495

สันติภาพแห่งประเทศไทยก็ได้จัดประชุมคณะกรรมการและสมาชิกสันติภาพขึ้นในกรุงเทพฯ เพื่อจะทำการคัดเลือกผู้แทนไทยเตรียมไว้สำหรับการประชุมสภาคณะผู้สนับสนุนสันติภาพในเอเชียและแปซิฟิกที่จะมีขึ้นในกรุงปักกิ่ง และเพื่อต้องการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นภายในวงสมาชิก¹ จากการเปิดประชุมครั้งนี้ปรากฏว่ามีผู้แทนจากองค์การต่าง ๆ จำนวนไม่น้อยได้เข้ามาร่วม อาทิเช่น ผู้แทนกรรมกร ผู้แทนชาวนา ผู้แทนนักเขียน ผู้แทนนักศึกษา พระภิกษุ และอื่น ๆ อีก² และในการประชุมนั้น บรรดาสมาชิกได้อภิปรายกันอย่างกว้างขวางและท้ายสุด ได้สรุปเป็นมตินำไปให้รัฐบาลไทย องค์การสหประชาชาติ คณะมนตรีสันติภาพสากล และที่สำคัญอื่น ๆ อีกหลายแห่งเพื่อได้รับทราบมติที่สำคัญได้แก่ ต้องการให้มีการยุติสงครามในเกาหลี และให้ทำการถอนทหารต่างชาติออกจากเกาหลีโดยเร็ว นอกจากนี้ก็ต้องการให้ประเทศเวียดนามและมลายูมีสันติภาพขึ้นด้วย³ และถัดมาในเดือนกันยายน 2495 ก่อนหน้าที่จะมีการประชุมสภาคณะสันติภาพในกรุงปักกิ่งประมาณหนึ่งเดือนทางวิทยุปักกิ่ง ได้นำคำกล่าวของนายสงวน ตุลารักษ์ ผู้แทนสันติภาพไทยในกรุงปักกิ่งมาออกอากาศในทำนองกระตุ้นให้ประชาชนและบรรดาผู้สนับสนุนสันติภาพในประเทศไทยเกิดความสามัคคีในอันที่จะร่วมกันต่อสู้เพื่อสันติภาพ และเพื่อสนับสนุนการประชุมสภาคณะสันติภาพที่จะมีขึ้นดังจะเห็นได้จากคำกล่าวที่ว่า

ในประเทศไทยยูรีก็ สันติภาพอันแท้จริงนั้น จะได้มาด้วยการต่อสู้กันแท้จริง และเมื่อรูวาก็มาถึงแล้ว การต่อสู้อย่างโดดเดี่ยวจะไม่พบความหวังเลย การร่วมมือกับประชาชาติต่าง ๆ และการสามัคคีกับประชาชาติทางภาคเอเชีย และในเขตมหา

¹ สลธ. แผนก บร.14/105 Pravda (August 20, 1952) สถานอัครราชทูต ณ กรุงมอสโก วันที่ 22 สิงหาคม 2495

² สลธ. แผนก บร.14/105 Trud (August 30, 1952) สถานอัครราชทูต ณ กรุงมอสโก วันที่ 1 กันยายน 2495

³ เรื่องเดียวกัน

สมุทรปราการที่นั่นจะมีหวังได้รับสันติภาพ และนั่นคือสันติภาพของโลกด้วย¹
 และเมื่อมีการประชุมสภาคณะผู้สนับสนุนสันติภาพขึ้นในกรุงปักกิ่ง ระหว่างวันที่ 2 — 12
 ตุลาคม 2495 คณะผู้แทนสันติภาพของไทย² ก็ได้บินเข้าไปร่วมด้วยในวันที่ 5 ตุลาคม³
 รวมคณะผู้แทนที่มาประชุมในครั้งนี้อยู่ทั้งหมดมี 376 คน จาก 37 ประเทศ⁴ สำหรับผู้แทน
 ไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 9 คน คือนายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร เป็นหัวหน้า นางสาวจรรยาพร
 กัลยาณมิตร รองหัวหน้า นายสงวน คุณารักษ์ รองหัวหน้า นางสาวนุช พวงเพ็ชร นางสาว
 ลำเจียก ทรัพย์สุนทร นายสุรีย์ ทองวานิช นางสาววริน ชาญชัย นายอาทร พุทธิสม-
 บุรณ์ และนายปั่น แก้วมาตย์⁵

¹ สลท. แผนก บร.12/105 สถานีวิทยุปักกิ่ง ขนาดคลื่น 25 เมตร เวลา
 7.00 น. "คำกล่าวของคนไทยในปักกิ่ง" วันที่ 6 กันยายน 2495

² เดิมพรรคคอมมิวนิสต์ไทยจะให้ นายแพทย์ เจริญ สืบแสง เป็นผู้แทนไป แต่รัฐบาล
 ไทยไม่ยอมออกหนังสือเดินทางให้ ดังนั้น จึงตั้งคนอื่นไปแทน อยู่ใน สลท. แผนก บร.14/
 105 (สำเนา) หนังสือ ค่อนข้างลับ-เฉพาะ ที่ น.24224/2495 กระทรวงการต่างประเทศ
 ลงวันที่ 16 ตุลาคม 2495 นายวรการ บัญชา เวียนนายกรัฐมนตรี

³ สลท. แผนก บร.14/105 สถานีวิทยุปักกิ่ง คลื่น 25 เมตร เวลา 7.00 น.
 "ผู้แทนไทยเดินทางถึงกรุงปักกิ่งแล้ว" วันที่ 8 ตุลาคม 2495

⁴ สลท. แผนก บร.14/105 (สำเนา) หนังสือลับ ไปรษณีย์อากาศ ที่ 330/
 2495 Legation De Thaïlande, Moscou. ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน 2495 เรื่อง
 สภาสันนิบาตคณะผู้สนับสนุนสันติภาพในเอเชีย และผ่านแบบฝึก นายยง พลบุค อุประรักษา
 ราชการสถานอัครราชทูต เวียนรัฐมนตรีต่างประเทศ

⁵ สลท. แผนก บร.12/105 สถานีวิทยุปักกิ่ง คลื่น 29 เมตร เวลา 21.00 น.
 "คำปราศรัยของนายปั่น แก้วมาตย์ ผู้แทนไทยเข้าร่วมประชุมสันติภาพ ณ กรุงปักกิ่ง " วันที่
 28 ตุลาคม 2495

ในการประชุมครั้งนี้ นายบัน แก้วมาตย์ ได้ปราศรัยสนับสนุนการต่อสู้เพื่อสันติภาพ และกล่าวโจมตีสหประชาชาติอย่างรุนแรงมาก ดังใจความที่ว่า

... หลังจากสงครามโลกครั้งที่สองได้ยุติลง และองค์การสหประชาชาติได้จัดตั้งขึ้น แลวนั้น มวลมนุษยโลกได้ฝากความหวังไว้แก่องค์การนี้อย่างมากว่า จะสามารถพิทักษ์ความปลอดภัยและสันติภาพของโลกได้ และจะเป็นองค์การที่จะประสานความสัมพันธ์ระหว่างนานาชาติให้สนิทแนบแน่นยิ่งขึ้น แต่พฤติกรรมต่างๆ ที่องค์การสหประชาชาติได้ปฏิบัติมา ได้ทำลายความหวังของประชาชนชาวโลกอย่างย่อยยับ สันติภาพของโลกและความปลอดภัยได้ถูกคุกคามอย่างหนัก... กรณีพิพาทต่าง ๆ เช่น กรณียิวกับอาหรับ กรณีอินเดียน กรณีเกาหลีเหนือ องค์การสหประชาชาติไม่สามารถจัดการให้เป็นที่น่าพอใจเรียบร้อยได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีเกาหลี องค์การสหประชาชาติไม่เคยจะไม่สามารถระงับได้ด้วยความเป็นธรรมได้ สงครามเกาหลียังคงดำเนินอยู่ในนามขององค์การสหประชาชาติอีกด้วย บานเรื่อและประชาชนเกาหลีถูกทำลาย ถูกทารุณกรรมเป็นประวัติการณ์ ยิ่งกว่านั้น สงครามเชื้อโรคกำลังดำเนินอยู่ในเกาหลี และแมนจูเลียของจีนโดยไม่คำนึงถึงกฎหมายระหว่างประเทศและมนุษยธรรม อันทำให้ฐานะขององค์การสหประชาชาติยิ่งตกต่ำลงทุกที นอกจากนี้ ปัญหาการฟื้นฟูกำลังรบของญี่ปุ่น ปัญหาการฟื้นฟูกำลังรบของเยอรมัน ปัญหาลอมพาด ปัญหาเวียดนาม และมลายู เป็นต้น องค์การสหประชาชาติได้แสดงคนโหดเหี้ยมแล้ววาท ไม่ปฏิบัติหน้าที่ของตนให้แก่มวลมนุษยโลกได้โดยที่สันติภาพเป็นยอดปรารถนาของประชาชนทั่วโลก และองค์การสหประชาชาติไม่สามารถช่วยเขาได้ ทำให้ชาวโลกมีความรู้สึกว่า การกอบกู้พิทักษ์สันติภาพของโลกกับชีวิตอันมีเสรีภาพนั้น เป็นภาระหน้าที่ของตนเอง สันติภาพมิได้หยิบมาด้วยการรอคอย หากต้องไปขงชิงเอามานั้นคือบ่อเกิดกำเนิดสันติภาพของโลก ...¹

และก็ยังได้พูดถึงประโยชน์ที่เกิดจากการต่อสู้เพื่อพิทักษ์สันติภาพของประชาชนทั่วโลกอีกหลายประการ นอกจากนี้ นายสุรีย ทงวานิช ก็ได้รวมอภิปรายถึงวิธีการต่างๆ ของนักจักรวรรดินิยมอเมริกาและรัฐบาลทหารของจอมพล ป. ที่ใช้ดำเนินการกดขี่ประชาชนไทยให้เป็นทาส และยังได้ประกาศต่อสู้พิทักษ์สันติภาพ เพื่อให้ชาวไทยได้รับอิสรภาพและเสรีภาพสมบูรณ์²

¹ เรื่องเดียวกัน

² สลธ. แผนก บร.14/105 (สำเนา) ลับ ไปรษณีย์อากาศที่ 330/2495

ส่วนในที่ประชุม นั้น สมาชิกหลายประเทศก็ได้รวมอภิปรายถึงปัญหาสำคัญอื่น ๆ อาทิเช่น ปัญหาเกี่ยวกับประเทศญี่ปุ่น ปัญหาสงครามเกาหลี ปัญหาการทําสัญญาสันติภาพระหว่าง 5 มหาอำนาจ และปัญหาเอกราชของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียและแปซิฟิก¹ ซึ่งประเด็นต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นการตำหนิและโจมตีนโยบายต่างประเทศของอเมริกาแทบทั้งสิ้น เช่นอ้างว่า อเมริกาเป็นผู้สนับสนุนการก่อกองทัพขึ้นในญี่ปุ่น ซึ่งเป็นการคุกคามสันติภาพในทวีปเอเชีย อเมริกาเป็นผู้แทรกแซงกิจการภายในของเกาหลี อเมริกาเป็นผู้ประวิงการตกลงการหยุดยิงในสงครามเกาหลี และเป็นผู้ใช้อาวุธเชื้อโรค และอาวุธวิทยาศาสตร์ทำการทารุณกรรมในสงครามเกาหลี² ส่วนความคิดเกี่ยวกับการแสวงหามาตรการเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดระหว่างประเทศ และเพื่อนำสันติภาพมาสู่โลกนั้น ที่ประชุมได้สรุปดังนี้

1. การขบปัญหาเกี่ยวกับการทําสัญญาสันติภาพกับญี่ปุ่น และการป้องกันมิให้แสนยานุภาพของญี่ปุ่นคุกคามสันติภาพในทวีปเอเชียอีก
2. การยุติสงครามเกาหลีด้วยหลักยุติธรรมและเหตุผล ซึ่งได้แก่การตกลงหยุดยิง และการยอมแลกเปลี่ยนเชลยศึกแก่กันโดยปราศจากเงื่อนไขใด ๆ
3. การหยุดรบในเวียดนาม ลาว เขมร และมลายู รวมทั้งระงับไม่ให้ต่างประเทศเข้าแทรกแซงในกิจการภายในของประเทศเหล่านี้
4. การตกลงทําสัญญาสันติภาพระหว่าง 5 มหาอำนาจ และห้ามการใช้อาวุธปรมาณู อาวุธเชื้อโรค และอาวุธวิทยาศาสตร์
5. การป้องกันคุ้มครองเอกราชอธิปไตยของประเทศชาติทั้งหมด และการเลิกล้มการปิดอ่าว การจำกัดสินค้าและการผูกขาดการค้า
6. ห้ามการโฆษณาชวนเชื่อให้เกิดความเกลียดชังระหว่างผิวและชาติพันธุ์ และระงับการลงโทษปราบปรามการเคลื่อนไหวเพื่อสันติภาพ²

¹ สลช. แผนก บร.14/105 (สำเนา) ลับ ไปรษณีย์อากาศ ที่ 330/2495

² เรื่องเดียวกัน

นอกจากนี้ ที่ประชุมสภายังได้นำคำร้องไปยังองค์การสหประชาชาติให้เร่งดำเนินการ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. ประนามการกระทำทุกอย่างที่จะก่อให้เกิดลัทธิทหารในประเทศญี่ปุ่น
2. ให้ระงับสงครามในเกาหลีโดยด่วน
3. ให้เร่งหาทางระงับสงคราม และประกันความมั่นคงในเวียดนาม ลาว เขมร และมลายู และให้ถอนกองทหารต่างประเทศออกไปจากดินแดนเหล่านี้
4. ขอให้จัดการให้รัฐบาลต่าง ๆ ระงับการลงโทษปราบปราม การเคลื่อนไหว เพื่อกอบกู้เอกราชและอิสรภาพที่เกิดขึ้นในประเทศนั้น ๆ
5. ให้เร่งดำเนินการให้มหาอำนาจทั้ง 5 ตกลงทำสัญญาสันติภาพกัน
6. ให้ควบคุมการลคอาวุธ การใช้ปรมาณู อาวุธเชื้อโรคและอาวุธวิทยาศาสตร์ และให้จัดการนำประเทศที่ยังไม่ได้ให้สัตยาบันใน "สารพิธีการว่าด้วยการห้ามใช้แก๊ซพิษและเชื้อโรคในยามสงคราม ที่ทำขึ้น ณ กรุงเจนีวา เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 1925 (2468)" มาให้สัตยาบันโดยด่วน
7. ให้จัดการดำเนินการฟื้นฟูความสัมพันธ์ตามปกติทางวัฒนธรรมและทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ¹

ในระหว่างการประชุมสภาของคณะผู้สนับสนุนสันติภาพกำลังดำเนินอยู่ในกรุงปักกิ่งนั้น การประชุมพรรคคอมมิวนิสต์ครั้งที่ 19 ที่จัดขึ้น ณ กรุงมอสโคว์ในระยะเวลาเดียวกันนี้ ก็ยังได้ออกแถลงการณ์โจมตีอเมริกาและประเทศต่างๆที่ร่วมมือกับอเมริกาทำสงครามในเกาหลีว่า เป็นผู้ทำลายสันติภาพด้วย² ทั้งนี้อาจเป็นเพราะต้องการสนับสนุนการประชุมสภาคณะผู้สนับสนุนสันติภาพที่กำลังดำเนินอยู่ในกรุงปักกิ่ง

¹ เรื่องเดียวกัน

² สลธ แผนก บร. 14/105 คำแปลสถานีมอสโคว์ส่งเป็นภาษาอังกฤษ ขนาดคลื่น 19 เมตร เวลา 23.00-23.30น. วันที่ 7 ตุลาคม 2495 "การประชุมพรรคคอมมิวนิสต์ครั้งที่ 19"

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการประชุมสภาคณะสนับสุนนสันติภาพดังกล่าวนี้ บรรดาประเทศเสรีประชาธิปไตยทั้งหลาย รวมทั้งประเทศไทยด้วย ก็เริ่มเคลื่อนไหวตอบโต้พวกสนับสุนนสันติภาพอย่างจริงจังขึ้นบ้าง กล่าวคือ ใต้ประกาศลงโทษจับกุมผู้เข้าไปร่วมประชุมสันติภาพที่ปักกิ่ง โดยอ้างว่าบุคคลเหล่านั้นได้เล็ดลอดออกจากประเทศเป็นการผิดกฎหมาย และมีโทษฐานปลอมแปลงหนังสือเดินทางด้วย¹ และนอกจากนี้ ก็ได้ออกข่าวทางวิทยุเพื่อเปิดโปงเบื้องหลังของการจัดประชุมสันติภาพของฝ่ายคอมมิวนิสต์ด้วย ส่วนผู้สนับสุนนสันติภาพภายในประเทศก็ให้คำเน้นการจับกุมตั้งตัวอย่างกรณีประเทศไทย คณะรัฐมนตรีได้ลงมติ ในวันที่ 14 มกราคม 2496 ว่า "ประเทศไทยไม่รับรองการไปประชุมของบรรดาผู้แทนสันติภาพ ถือเป็นการไปส่วนตัว ส่วนผู้ใดที่เกี่ยวข้องกับผู้ไป ถ้าเป็นข้าราชการให้พิจารณาออกไป"² ส่วนการแถลงข่าวทางวิทยุ นั้น กรมประชาสัมพันธ์ก็ได้ออกข่าวเปิดโปงเบื้องหลังการประชุมสภาสันติภาพว่า ฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้หลอกลวงชาวโลก และพยายามปิดบังวัตถุประสงค์อันแท้จริงของตนด้วยการใช้คำว่า "สันติภาพ" อย่างพร่ำเพรื่อ แต่ความจริงแล้วคำว่า "สันติภาพ" ของคอมมิวนิสต์หาได้มีความหมายตรงกับคำว่า "สันติภาพ" ของฝ่ายเสรีประชาธิปไตย ทั้งตัวอย่างเช่น ฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้พยายามสร้างความปั่นป่วนในประเทศต่าง ๆ บ้าง ยุยงส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความกระตือรือร้นกระแ่ืองต่อรัฐบาลบ้าง ลักลอบส่ง

¹ สลช. แผนก บร.14/105 ภาคความรู้ การประชุมสันติภาพที่ปักกิ่งของกรมประชาสัมพันธ์ บรรยายทางวิทยุกระจายเสียงภาคค่ำ เวลา 20.30 น. วันที่ 16 ตุลาคม 2495.

² สลช. แผนก บร.14/105 หนังสือฉบับที่ ต.577/2496 กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 19 มกราคม 2496 เรื่องความเคลื่อนไหวของคณะพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย หลวงชำนาญอักษร เลขาธิการคณะรัฐมนตรี พูล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ.

อาวุธยุทธภัณฑ์ใหญ่ออกจากรายบาง¹ และที่ร้ายกว่านี้ก็คือ ฝ่ายคอมมิวนิสต์เป็นศูนย์กลางสงครามเกาหลีเอง² ส่วนการดำเนินการกับผู้สนับสนุนสันติภาพในประเทศไทย รัฐบาลเริ่มจับกุมอย่างจริงจังในต้นเดือนพฤศจิกายน 2495³ ปรากฏว่ามีบุคคลหลายฝ่ายที่ถูกจับกุม อาทิเช่น นักหนังสือพิมพ์ นายทหาร นักการเมือง นักเขียน นักศึกษา และคนต่างดาว ซึ่งการจับกุมครั้งนี้เรียกกันว่า "กบฏสันติภาพ" สำหรับเหตุผลในการจับกุมครั้งนี้ทางกรมตำรวจได้แถลงว่า

...ควยปรากฏจากการสอบสวนของกรมตำรวจว่ามีบุคคลคณะหนึ่งได้สมคบกัน กระทำผิดกฎหมายควยการยุยงให้มีการเกลียดชังกันระหว่างคนไทย เพื่อก่อให้มีการแตกแยก เกิดการทำลายกันเอง โดยใช้อยบายตวง ๆ เช่น ปลุกปั่น แบ่งชั้น เป็นชนชั้นนายทุนบาง ชนชั้นกรรมกรบาง ชักชวนให้เกลียดชังชาวต่างประเทศที่เป็นมิตรของประเทศบาง อันเป็นการที่อาจทำให้เสื่อมสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ ยุยงให้ทหารที่รัฐบาลส่งออกไปทำการรบในเกาหลีตามพันธะที่รัฐบาลมีอยู่ต่อองค์การสหประชาชาติให้เสื่อมเสียวินัย เมื่อเกิดการปั่นป่วนขึ้นในบางเมืองไครยะยะเหมาะสมแล้ว ก็จะใช้กำลังเข้าทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบอื่น ซึ่งมีระบบประชาธิปไตย ควยการชักจูงทางประเทศเขารวมทำการยึดครองประเทศไทย...⁴

¹ ในเดือนสิงหาคม 2495 รัฐบาลจีนคณะชาติเคยแถลงว่ารัสเซียได้ให้การสนับสนุนกองโจรคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยและพม่าอย่างมาก ดูรายละเอียดใน สลธ. แผนก บร. 14/105 "Red Aid to Thai Rebels Aimed At SEA Invasion" The Philippines Herald (August 17, 1952).

² สลธ. แผนก บร. 14/105 ภาคความรู้การประชุมสันติภาพที่กรุงปักกิ่งของกรมประชาสัมพันธ์.

³ สลธ. แผนก บร. 12/105 สถานีวิทยุปักกิ่ง คลื่น 19 เมตร เวลา 21.00 น. "รัฐบาลพิบูลสงครามแห่งประเทศไทยจับกุมผู้ประชุมสันติภาพ" วันที่ 21 พฤศจิกายน 2495.

⁴ อ้างใน สว่าง ลานเหลือ, 37 ปีแห่งการปฏิวัติ, หน้า 278.

จำนวนผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมในคราวนี้ทั้งหมดมีประมาณ 2,000 คน¹ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้คือ ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับการดูชาติ ได้แก่ นายสุภัทร สุคันธาภิรมย์ นาวาอากาศตรีพร่างเพชร บุญรัตน์พันธ์ นายสุพจน์ คำนระภูด นายสุชาติ ภูมิบริรักษ์ นายบุญมี สิทธิประศาสตร์ ร้อยเอกพิมพ์ วุระนิยม พันโทสวัสดิ์ ฉนะวิบูลย์ นายอนันต์ ทัดตานนท์ นายพิณีจ พุ่มรส พลทหารปาน พนมยงค์ นาวาตรีมนัส จารุภา พันจ่าโทมัญญ สุทธิวงศ์ จ่าโทไสว สงค์หุน จ่าเอกโสศักดิ์ เสวตนันต์ จ่าเอกบุญส่ง ประสมแสง จ่าเอกสงขลดา กระจ่างพจน์ เกษชาติวงศ์ พันจ่าเอกนาค ปิ่นแก้ว จ่าโทบุญนาน รัตน์ไพโร จ่าอากาศเอกเมี้ยน จ่าโทยิ่ง รัตน์จักร จ่าโทไพโรจน์ มนต์ไทรงค์ จ่าโททองอินทร์ ครามนา จ่าโทประสิทธิ์ ใจอุ้น จ่าโทมาทองแท้ และจ่าตรีประคิษฐ์ หุณธนเสวี ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับสันติภาพ ได้แก่ นายแพทย์เจริญ สืบแสง นายสุน กิจจำนงค์ นายกุหลาบ สายประคิษฐ์ นายสมัคร บูราราศ นายอุธรม์ พลกุล นายฉัตร บุญยศิริชัย นายเปลื้อง วรรณศรี นายครองจันทกวงศ์ นายมงคล ณ นคร นายไสว มาลัยเวช นายสัมผัส พึ่งประคิษฐ์ นายอารีย์ อิ่มสมบัติ และนายสิงห์ชัย บังคานรา และส่วนที่ 3 ได้แก่ จำเลยในพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย คือ นายซ่ง แซ่กู นายฮะ แซ่ลิ้ม นายฮางเฮ่า แซ่โง้ว และนายชาย เฮงสกุล ทั้งหมดนี้ไ้ถูกศาลตัดสิน ในวันที่ 15 มีนาคม 2498² และต่อมาได้รับการปลดปล่อยในเดือน พฤษภาคม 2500 เนื่องในโอกาสครบรอบ 25 พุทธศตวรรษ³

¹ สดธ. แผนก บร. 12/105 สถานีวิทยุปักกิ่ง "รัฐบาลพิบูลสงครามแห่งประเทศไทยจับกุมผู้ประชุมสันติภาพ" วันที่ 21 พฤศจิกายน 2495.

² ดูใน สว่าง ลานเหลือ, 37 ปีแห่งการปฏิวัติ, หน้า 279 - 280.

³ David A. Wilson, "Thailand and Marxism," Marxism in SEA, p. 94.

นับได้ว่า การจับกุมดังกล่าวนี้ ก่อให้เกิดผลเสียหายแก่ฝ่ายคอมมิวนิสต์มาก ทั้งนี้เพราะผู้สนับสนุนสันติภาพเป็นพลังที่สำคัญของแผนการณ์สันติภาพ ฉะนั้น ถ้าพลังนี้ ถูกกำจัดให้ลดน้อยลง แผนการณ์สันติภาพก็ไม่อาจดำเนินการให้ลุล่วงไปควยดีได้ ดังนั้น ฝ่ายคอมมิวนิสต์จึงได้แสดงปฏิกิริยาต่อการจับกุม ดังตัวอย่างเช่น นายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร หัวหน้าคณะผู้แทนไทยในการประชุมสันติภาพ โคส่งโทรเลขประท้วงไปยังรัฐบาลโยชิตะของญี่ปุ่นว่า

...ในนามของสันติชนชาวไทย และคณะผู้แทนไทยที่เข้าร่วมการประชุมสันติภาพ ยานูอาเชียและปาซิฟิก ข้าพเจ้าปรารถนาจะทำการประท้วงคำสั่งของท่านที่สั่งจับผู้แทนญี่ปุ่นซึ่งเข้าร่วมการประชุมสันติภาพ ยานูอาเชียและปาซิฟิก และกีดกัน การใช้ชีวิตอันทารุณแก่นักต่อสู้เพื่อสันติภาพ ข้าพเจ้าเห็นว่าการกระทำดังกล่าว ของรัฐบาลท่านในการจับกุมประชาชนชาวญี่ปุ่น ผู้รักสันติภาพนั้น แสดงให้ชาว โลกเห็นว่า รัฐบาลของท่านเป็นศัตรูคู่อาฆาตกับสันติภาพ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้า จึงเรียกร้องให้เลิกชีวิตอันรุนแรงและถอนคำสั่งจับนั้นเสีย...¹

และในทำนองเดียวกัน คณะผู้แทนสันติภาพของญี่ปุ่นก็ได้ออกแถลงการณ์ประท้วงรัฐบาล- ไทยที่ได้จับกุมสันติชนชาวไทยเช่นกันว่า

...ประชาชนชาวไทยและญี่ปุ่นกำลังประกอบภาระกิจร่วมกันเพื่อสันติภาพและ ความร่วมมือโดยที่ใดคำนึงถึงสถานการณ์เหล่านี้ รัฐบาลไทยได้ใช้ชีวิตอัน รุนแรงอย่างน่าอับอาย ควยการจับสันติชนชายหญิงเป็นจำนวนมากรวมทั้ง ประชาชนและกรรมกรสันติภาพแห่งประเทศไทย นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ คุกคามที่จะจับคณะผู้แทนไทยที่เข้าร่วมการประชุมสันติภาพ ยานูอาเชีย และเขต ปาซิฟิก แผนการณ์ในการกระทำอันรุนแรงเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลไทย

¹ สลช. แผนก บร. 12/105 สถานีปักกิ่งคลื่น 19 เมตร เวลา 7.00 น.

วันที่ 27 พฤศจิกายน 2495 "คำประท้วงของคณะผู้แทนไทยที่เข้าร่วมประชุมสันติภาพ ยานูอาเชียและเขตปาซิฟิกต่อรัฐบาลญี่ปุ่นของ นายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร หัวหน้าคณะ ผู้แทนไทยในการประชุมสันติภาพ ยานูอาเชียและปาซิฟิก วันที่ 18 พฤศจิกายน 2495".

ตั้งใจที่จะรุกรานเสรีภาพของประชาชนและผลักดันประชาชนให้เข้าสู่สงครามครั้งใหม่... การกระทำเหล่านี้เป็นการเผยแพร่แผนการของจักรพรรดินิยมอเมริกาที่จะก่อกองสงครามครั้งใหม่... เราจึงไถ่รวบรวมประชาชนชาวไทยส่งคำประท้วงอันถูกต้องดังต่อไปนี้

1. เราเรียกร้องให้ปลดปล่อยสันติชนชายหญิง รวมทั้งประธานคณะกรรมการสันติภาพแห่งประเทศไทยทันที
2. เราเรียกร้องให้หยุดการกระทำใด ๆ ที่มีต่อกระบวนการสันติภาพเสียทันที
3. เราเรียกร้องให้ยูเอ็นไทยที่ร่วมประชุมสันติภาพยานออาเซียและเขตปาซิฟิกต้องได้รับประกันเสรีภาพในการที่จะรายงานความจริงในเรื่องการประชุมสันติภาพอันยิ่งใหญ่ในการต่อสู้เพื่อสันติภาพ
4. เราเรียกร้องให้ประชาชนชาวไทยควรมีเสรีภาพในการที่จะเลือกตั้งและเป็นผู้แทนอันสมบูรณ์ เขาร่วมการประชุมใหญ่ของประชาชนทั่วภาคพื้นทวีปออาเซีย...¹

และต่อมาเมื่อมีการจัดประชุมสันติภาพขึ้นที่กรุงเวียนนาอีกในวันที่ 12 ธันวาคม 2495 โดยมีผู้แทนเข้าร่วมประชุม 1,200 คน² และในการประชุมครั้งนี้ นางสาวจรรยาภรณ์ กัลยาณมิตร ผู้แทนไทยที่เข้าไปร่วมประชุมก็ยังได้อภิปรายโจมตีรัฐบาลจอมพล ป. ที่ได้จับกุมผู้สนับสนุนสันติภาพอีกว่า "ได้ทำการปราบปรามอย่างทารุณความค้ำชูชาจากกรุงวอชิงตัน"³ และต่อมาในวันที่ 16 มกราคม 2496 นายสุริย์ ทองวานิช

¹ เรื่องเดียวกัน, "คำแถลงการณ์ของผู้แทนญี่ปุ่นที่เข้าร่วมการประชุมสันติภาพยานออาเซียและเขตปาซิฟิก เกี่ยวกับกรณีสันติชนชาวไทยถูกจับกุม" ณ กรุงปักกิ่ง วันที่ 20 พฤศจิกายน 2495.

² สลธ. แผนก บร.12/105 "การประชุมสันติภาพ ณ ที่ซึ่งไม่มีสันติภาพ" โดย แอน. โอแฮร์ แมคคอร์มิค หนังสือพิมพ์นิวยอร์กไทมส์ ประจำวันที่ 13 ธันวาคม 2495.

³ สลธ. แผนก บร. 14/105 หนังสือฉบับที่ น.273/2496 กระทรวงการต่างประเทศ ลงวันที่ 8 มกราคม 2496 เรื่องความเคลื่อนไหวของคณะคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย นายวรการบัญชา รักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เรียบนายกรัฐมนตรี.

บรรณาธิการหนังสือพิมพ์เสียงไทย และผู้แทนสันติภาพไทย ก็ได้เขียนบทความประนามอเมริกาและการจับกุมผู้สนับสนุนสันติภาพของรัฐบาล จอมพล ป. ลงในหนังสือพิมพ์ปราพคา และได้แพร่ข่าวทางวิทยุเวียดนามแผนกข่าวลับด้วย¹

อย่างไรก็ตาม การประนามและการประท้วงดังกล่าวนี้ ไม่สามารถหยุดยั้งการต่อต้านและปราบปรามของรัฐบาลไทยได้ และต่อมาเมื่อสงครามเกาหลีได้สงบลงในวันที่ 27 กรกฎาคม 2496² การประชุมและการเรียกร้องเกี่ยวกับสันติภาพจึงค่อยเงียบหายไป แต่ถึงกระนั้นปัญหาการต่อสู้เพื่อสันติภาพระหว่างโลกเสรีกับโลกคอมมิวนิสต์ยังคงมีต่อ ทั้งนี้เพราะประเทศโลกเสรีส่วนใหญ่ยังคงเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลปักกิ่ง โดยกีดกันไม่ยอมรับเข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติ

จ. ทัศนคติและท่าทีของพรรคคอมมิวนิสต์จีนต่อประเทศไทย

หลังจากที่จอมพล ป. ฟื้นฟูสงคราม ไก่พื้นฟูลัทธิชาตินิยมขึ้น ชาวจีนในประเทศไทยต้องประสบปัญหาและอุปสรรคอย่างมาก ไม่ว่าในด้านการธุรกิจ การพิมพ์ การสอน หรือการเผยแพร่ลัทธิทางการเมือง ทั้งนี้เนื่องจากว่ารัฐบาล จอมพล ป.

¹ สลธ. แผนก มร. 12/105 Confiden tielles. Extrait du Vietnam Press du Bulletin d'Informations. Le 16 Janvier 1953. และใน (สำเนา) หนังสือลับ ที่ ศ. Legation Royale De Thailande, 253 Rue Legrand de la Liraye, Saigon. นายประสิทธิ์ นรินทรางกูร ณ อุษยา อุตุรักษาการสถานทูต กราบทูต รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และในหนังสือที่ น. 4414/2496 กระทรวงการต่างประเทศ ลงวันที่ 5 มีนาคม 2496 นายเชมชาติ บุญยรัตพันธุ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ลงนามแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เรียง เลขธิการคณะรัฐมนตรี

² หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 7 สิงหาคม 2496.

หวั่นเกรงภัยจากคนจีนที่เข้ามาควบคุมและผูกขาดกิจการด้านเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลกระทบต่อ การดำรงชีพของประชาชนไทย ส่วนในด้านการพิมพ์ การสอน และการเผยแพร่ ทัศนคติการเมือง เพื่อปลุกปั่นยุยงให้คนจีนในประเทศไทยเกิดความกระตือรือร้นต่อ รัฐบาลไทยนั้น ก็เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารประเทศและเป็นภัยต่อความ มั่นคงของชาติ ภัยเหตุดังกล่าวนี้ จึงทำให้รัฐบาล จอมพล ป. ต้องหาทางควบคุม คนจีนอย่างหนักเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และความปลอดภัยของชาติ จากการ ที่รัฐบาล จอมพล ป. ได้ปฏิบัติต่อคนจีนที่ไม่ค่อยสู้ดี เช่นนี้ พรรคคอมมิวนิสต์จีนถือว่า รัฐบาลไทยมองคนจีนด้วยสายตาที่เป็นศัตรู¹ และต่อมาเมื่อรัฐบาลไทยได้ส่งข่าวและ กองทหารไปช่วยเกาหลีใต้นับกับเกาหลีเหนือตามคำขอรองขององค์การสหประชาชาติ รัฐบาลปักกิ่ง ได้ประณามรัฐบาลไทยอีกว่า "ดำเนินนโยบายตามก้นอเมริกา"²

ต่อมาพรรคคอมมิวนิสต์จีน ได้ตอบโต้รัฐบาลไทยด้วยการพยายามแทรกซึม และสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยให้มีกำลังเข้มแข็ง เพื่อโค่นล้มรัฐบาล จอมพล ป. ที่ทำตัวเป็นปฏิปักษ์ต่อลัทธิคอมมิวนิสต์ ตามหลักฐานที่รัฐบาลจีนคณะชาติ ได้รับจากผู้สืบราชการลับ และแจ้งให้รัฐบาลไทยทราบนั้น ระบุว่าในต้นเดือนมกราคม 2495 พรรคคอมมิวนิสต์จีน ได้ส่งคอมมิวนิสต์จีนจากแผ่นดินใหญ่ เข้ามามีติดต่อกับพวก กรรมกรในประเทศไทย เช่น กรรมกรท่าเรือและกรรมกรอื่น ๆ เพื่อเผยแพร่ลัทธิ คอมมิวนิสต์ในประเทศไทย และหาทางก่อความยุ่งยากหรือความไม่สงบขึ้นตามโอกาส ที่จะกระทำได้³ และในปลายเดือนมกราคมปีเดียวกัน ก็มีข่าวจากกงสุลใหญ่ของไทย

¹ สลช. แผนก บร.12/105 สถานีวิทยุปักกิ่ง คลื่น 25 เมตร เวลา 7.00 น. วันที่ 6 กันยายน 2495 "ไทยมองจีนด้วยสายตาศัตรู"

² เรื่องเดียวกัน.

³ สลช. แผนก บร.14/105 (สำเนา) หนังสือลับ-เฉพาะ-ควน ที่ ม.56/2495 กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 5 มกราคม 2495 เรื่องรัฐบาล จีนคณะชาติขอแลกเปลี่ยนข้อความเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์กับรัฐบาลไทย ทลวงชำนัญอักษร เลขาธิการคณะรัฐมนตรี เรียบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย.

ในฮ่องกงแจ้งว่า นายพลลิวปักซิง ผู้บัญชาการกองทัพนามที่ 2 ของจีนคอมมิวนิสต์ ได้ไปประชุมหารือกับนายพลเซ็งกั้ง และนายพลชองกิน ที่เมืองนานนิง นายพลทั้งสาม ได้ปรึกษากันแล้วเห็นว่า การสนับสนุนคอมมิวนิสต์ในอินโดจีนและในพม่ามีความจำเป็นน้อยกว่าในประเทศไทยมาก ทั้งนี้เพราะกำลังของคอมมิวนิสต์ในอินโดจีนและในพม่า มีความเข้มแข็งขึ้นกว่าเดิมจนเป็นที่น่าพอใจแล้ว แต่สำหรับกรณีประเทศไทยนั้นยังรู้สึกไม่ค่อยพอใจ เพราะเห็นว่ากองกำลังปฏิวัติของคอมมิวนิสต์มีอยู่น้อย ทั้งนี้จากรายงานของคณะกรรมการปลดปล่อยภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ว่า นับตั้งแต่ต้นมาจนถึงสิ้นเดือนตุลาคม 2494 สมาชิกคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยมี 126,000 -คน แต่สมาชิกที่มีอาวุธมีเพียง 2,000 คน และในจำนวนนี้มีคนไทยเพียง 400 คน เท่านั้น ดังนั้นคอมมิวนิสต์จีนจึงได้พยายามลักลอบส่งอาวุธเข้าประเทศไทยโดยผ่านทางพม่า¹ ส่วนการเคลื่อนไหวเพื่อกำเนินการก่อกวนในค่านอื่น ๆ พรรคคอมมิวนิสต์จีนมีคำสั่งให้ใช้สมาคมจีนแต่ใจในกรุงเทพ หรือ "โรงเรียนโปซี" เป็นที่ประชุมหารือกัน และในค่านการติดต่อสื่อสาร ก็ได้ให้นางพยาบาลคนหนึ่ง นามสกุล "แซ่เจียง" เป็นผู้ควบคุมแผนกหนังสือติดต่อของพวกคอมมิวนิสต์ในกรุงเทพฯ ส่วนทางค่านเหนือคือที่เชียงใหม่ ก็ได้ นายมาลา และ นายซุง โมทรานนามสกุล เป็นเจ้าหน้าที่ของคอมมิวนิสต์จีนที่นั่น นอกจากนี้ แหล่งข่าวก็ยังได้พูดถึงการเคลื่อนไหวของ นายปรีดี

¹ สลช. แผนก บร. 14/105 (สำเนา) ดับ-เฉพาะ-ควนมาก ไพรณีย์ อากาศ ที่ 36/2495 สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ลงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2495 เรื่องจีนคอมมิวนิสต์ นายฉลี ยงสุนทร กงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง เวียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ และใน หนังสือฉบับเฉพาะ-ควน ที่ น. 4651/2495 กระทรวงการต่างประเทศ ลงวันที่ 1 มีนาคม 2495 เรื่องการเคลื่อนไหวของจีนคอมมิวนิสต์เกี่ยวกับประเทศไทย หม่อมเจ้าวงศานุวัตร เทวกุล ปลัดกระทรวงฯ ลงนามแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เวียน นายกรัฐมนตรี.

พนมยงค์ ค่ายว่า ทางพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้สั่งให้ นายเจียง นำจุง เป็นผู้ช่วย นายปรึคี่ ซึ่งในขณะนั้นกำลังวางแผนให้ลูกน้องที่ไว้ใจได้ 2 คน ซึ่งเคยรับราชการเกี่ยวกับเสนาธิการดำเนินการยุยงให้นายทหารเสนาธิการก่อการปฏิวัติขึ้น อย่างไรก็ตามก็ตามข่าวดังกล่าวทั้งหมดนี้ กงสุลใหญ่ของไทยที่ย่องกง ก็ไม่ขอยืนยันว่าเป็นความจริง แต่ก็ขอให้รัฐบาลไทยทำการสืบสวนให้รอบคอบที่สุด และยังคงขอร้องค้ายว่า ถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ ก็ไม่ให้ทำการจับกุม ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เป็นการอุปสรรคต่อการสืบข่าวต่อไป¹

✓ ต่อมาในเดือนพฤษภาคม 2495 มีข่าวว่ารัสเซียก็เลิกกิจการเคลื่อนไหวโดยใช้สถานทูตรัสเซียในประเทศไทยเป็นศูนย์กลางปฏิบัติการเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ในเขตเอเชีย เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะกรุงเทพฯ เป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สามารถเชื่อมติดต่อกับส่วนต่าง ๆ ของเอเชียได้สะดวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางค่านอากาศ ซึ่งมีสนามบินคอนเมืองเป็นศูนย์กลางการบิน² สำหรับหลักฐานที่อ้างว่า รัสเซียมีท่าทีจะทำการเคลื่อนไหวเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยนั้น ผู้สังเกตการณ์บางคนได้หยิบยกเอาบัญชีรายชื่อสมาชิกของสถานทูตรัสเซียมาเป็นข้อยืนยันว่า สมาชิกในสถานทูตรัสเซียตามที่ไต่ระบุไว้ในกระทรวงการต่างประเทศไทย มีเพียง 4 คน คือ ทูต 1 คน ผู้ช่วยทูต 2 คน และทูตทางการค้าอีก 1 คน แต่เห็นว่าในสถานทูตมีคนอยู่เป็นจำนวนมาก³ ซึ่งแม้ทางสถานทูตจะอ้างว่าเป็นพวกพ้องคาเข้ามาคิดต่อกับ

¹ เรื่องเดียวกัน.

² สลข. แผนก บร. 15/105 เรื่องแผนกการรุกรานของคอมมิวนิสต์ "50 traders plot Asian Red Strategy in Bangkok" by Benigno S. Aguino, The Manila Times (May 20, 1952).

³ ตามรายงานของหนังสือบางกอกโพสต์ ปี 2492 อ้างว่า ภายหลังจากที่รัสเซียได้ตั้งสถานทูตในกรุงเทพฯ ปี 2491. ถึงต้นปี 2492 สถานทูตรัสเซียมีคนอยู่ไม่เกิน 29 คน และนอกจากนี้ก็มีชาวรัสเซียที่ไม่ใช่ข้าราชการอยู่ในประเทศไทยอีก 23 คน ดูใน สลข. แผนก บร. 15/105 Bangkok Post (March 22, 1949, .

แผนกอพยพคนเข้าเมือง แต่ก็มีผู้เชื่อว่าบุคคลเหล่านี้คือคณะกรรมการเมือง ที่รัสเซีย
ส่งเข้ามาดำเนินการในเขตปฏิบัติการของรัสเซียในเอเชีย 3 เขต คือ เขตปฏิบัติ
การทางทหาร (military zone) ไคแก่ ฟิลิปปินส์ อินโดจีน มลายู และ
ปากีสถาน เขตปฏิบัติการทางการเมือง (political zone) ไคแก่ ประเทศไทย
อินเดี๋ย และอินโดจีน และเขตที่เป็นฝ่ายคอมมิวนิสต์ (appeasement zone)
ไคแก่ พม่า¹ และเมื่อประเทศไทยเป็นเขตปฏิบัติการทางการเมือง รัสเซียจึงให้
การสนับสนุนทางการเงินไปปลิวโฆษณาชวนเชื่อ และส่งคนไปฝึกหลักสูตรและวิธีการคอมมิวนิ-
นิสต์² ที่โรงเรียนสากลคอมมิวนิสต์ (The Communist International School)
ในเมืองคูนมิง และเมือง นานมิง³ โดยสถานทูตรัสเซียเป็นผู้ออกหนังสือเดินทาง
ให้ ทั้งนี้เพื่อจะให้กลับมามีอำนาจเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยต่อไป
และนอกจากนี้ รัสเซียก็ยังได้ให้การช่วยเหลือทางการเงินแก่พวกคอมมิวนิสต์

¹ สดช. แผนก บร. 15/105 The Manila Times (May 20, 1952).

² ชาวเกี่ยวกับรัสเซียได้ชักชวนเด็กหนุ่มไทยไปฝึกวิธีการคอมมิวนิสต์ใน
ต่างประเทศมานานแล้ว ดูข่าววิทยุสิงคโปร์ ใน Virginia Thompson, The
Left Wing in Southeast Asia, p. 74.

³ เมืองนานมิง ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำแยงซีเกียง ในมณฑลกวานซี ระหว่าง
เส้นแวง 180 องศาตะวันออก และเส้นรุ้ง 23 องศาเหนือ ห่างจากพรมแดนอินโด-
จีนด้านตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณ 125 ไมล์ ดูใน สดช. แผนก บร. 14/105
(ส.เนา) ลับ-เฉพาะ-ควนมาก ไปรษณีย์อากาศ ที่ 249/2495 สถานกงสุลใหญ่
ณ ย่องกง ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2495 นายฉลี ยงสุนทร กงสุลใหญ่ ณ ย่องกง
เรียน ผู้รักษาการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ.

ต่าง ๆ ในการตั้งสถานีวิจัย¹ และโรงเรียนฝึกสอนวิธีการคอมมิวนิสต์อีก² การเคลื่อนไหวของรัสเซียที่ใช้สถานทูตเป็นเครื่องมือดังกล่าวนี้ ทางรัฐบาลไทยก็ทราบ³ แต่เนื่องจากรัฐบาลไทยเกรงว่าถ้ากระทำการรุนแรงใด ๆ ลงไปโดยปราศจากหลักฐานยืนยัน อาจจะทำให้กระทบกระเทือนต่อความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันได้ ดังนั้นจึงไม่กล้าทำการรุนแรงใด ๆ ลงไป แต่ถึงอย่างไรก็ตาม รัฐบาลก็ได้แสดงปฏิกิริยาตอบโต้เช่นกัน กล่าวคือ จอมพล ป. นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการจับกุมบุคคลที่ไปติดต่อสถานทูตรัสเซียทุกราย และนอกจากนี้ก็ได้สั่งให้กระทรวงศึกษาธิการและกรมศุลกากรจัดการป้องกันหรือกักสินค้าและภาพยนตร์จากรัสเซียไม่ให้เข้าประเทศไทย⁴

อย่างไรก็ตาม แม้รัฐบาลจะพยายามกวดขันอย่างเข้มงวด แต่การเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์จีน และคนไทยที่คิดโค่นรัฐบาล จอมพล ป. ก็ยังมีอยู่ ดังเช่น ต่อมาในเดือนกรกฎาคม 2495 "กองบัญชาการลับแห่งพรรคคอมมิวนิสต์ระหว่างประเทศประจำภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" ได้พยายามสร้างฐานกำลังและขยายการปฏิบัติการคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย โดยมอบหมายให้ นายปรีดี พนมยงค์⁵

¹ ตามข่าวแจ้งว่าในช่วงปี พ.ศ. 2493-2495 รัสเซียได้จ่ายเงินในการตั้งสถานีวิจัยให้พวกคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคเอเชียแล้ว ดูใน สลช. แผนก บร. 15/105 The Manila Times (May 20, 1952).

² เรื่องเดียวกัน.

³ ดูใน สลช. แผนก บร. 8/105 หนังสือลับ-เฉพาะที่ท. 7448/2495 กรมราชเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 12 มิถุนายน 2495.

⁴ เรื่องเดียวกัน.

⁵ ข่าวเรื่องนี้ไม่มีหลักฐานพิสูจน์ว่าเป็นความจริง

ติดต่อบริษัทงานกับ นายเตซุข ลุง (Tei Siu Lung) และ นายเซ็ง ฮน ทิง (Chen Hon Tin) ผู้อำนวยการสืบราชการลับของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย เพื่อแผนการคอมมิวนิสต์ โดยให้ใช้แหล่งสืบราชการลับในสมาคมจีนไหหลำเป็นศูนย์กลางการติดต่อ และจัดส่งให้ นายโจว ชุน (Chow Chun) นายกสมาคมจีนไหหลำ คอยทำหน้าที่แนะนำให้นายเตซุข ลุง และ นายเซ็ง ฮน ทิง ใ้รู้จักและติดต่อกับเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของไทย เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการ ซึ่งในขณะนั้นบุคคลทั้ง 2 นี้ ก็กำลังวางแผนจะสร้างอิทธิพลในองค์การสาธารณะต่าง ๆ ของชาวจีนในประเทศไทย และจากแหล่งข่าวที่เจ้าหน้าที่สืบได้ก็พบว่า ยังมีข้าราชการทหารยศนายพันจากกรมเสนาธิการทหาร คอยดำเนินการช่วยเหลือพวกคอมมิวนิสต์ โดยส่งข่าวต่าง ๆ และในกรมตำรวจก็มีนายตำรวจคอยทำหน้าที่ชักชวนและยุยงส่งเสริมบรรดาทหารและตำรวจที่มีจิตใจเอนเอียงไปทางฝ่ายซ้ายให้เข้าเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ไทยอีกด้วย¹

นอกจากนี้ กองบัญชาการแห่งพรรคคอมมิวนิสต์ระหว่างประเทศประจำเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก็ยังได้ส่งพลพรรคใต้ดินแทรกซึมเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพื่อจะช่วยเหลือและร่วมมือกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย เพื่อวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ

1. เพื่อส่งเสริมองค์การของฝ่ายซ้ายที่แทรกซึมอยู่ในกองทัพบกและกรมตำรวจ ให้ใช้อำนาจและอิทธิพล ดำเนินการทำให้ประเทศไทยและสหรัฐอเมริกาแตกแยกกัน

¹ สลธ. แผนก บร.14/105 หนังสือลับ-เฉพาะ ที่ น.17968/2495
กระทรวงการต่างประเทศ ลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2495 เรื่องการเคลื่อนไหวของจีนคอมมิวนิสต์เกี่ยวกับประเทศไทย นายเชมชาติ บุญรัตพันธุ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เรียนนายกรัฐมนตรี.

2. เพื่อรวบรวมชาวต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่สหรัฐอเมริกาให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศไทยและแก่ฝ่ายจีนคณะชาติ

3. เพื่อยุยงส่งเสริมให้ประชาชนไทยเกิดความเกลียดชังและเป็นปฏิปักษ์ต่ออเมริกาและพวกก๊กมินตั๋ง และเพื่อจะก่อให้เกิดความไม่สงบในสังคมไทย

4. เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในทางการค้า และซื้อวัตถุดิบที่เป็นประโยชน์ในการสงครามและการอุตสาหกรรมส่งไปยังดินแดนจีนคอมมิวนิสต์ และยิ่งกว่านี้ "คณะกรรมการปลดปล่อยแห่งคอมมิวนิสต์ประจำภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" ก็ยังได้ตั้งบริษัทการค้าในประเทศไทย เพื่อส่งเงินเดือนเข้ามาภายในประเทศไทย และลักลอบนำสิ่งของที่เป็นประโยชน์แก่การทหารส่งไปยังจีนแผ่นดินใหญ่ และทางบ้านมอนทาลายนั้น ก็ให้บรรดาสตรีของคอมมิวนิสต์คอยให้สินบนแก่ข้าราชการต่าง ๆ ของไทย¹.

ส่วนทางด้านการเคลื่อนไหวของคนไทย ที่มุ่งโค่นล้มรัฐบาล จอมพล ป. นั้น ผู้ที่มีบทบาทและความพยายามมากที่สุดคือ นายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเคยมีข่าวการเคลื่อนไหวปรากฏขึ้นตั้งแต่ต้นปี 2495 แล้ว แต่ก็เงียบหายไป จนกระทั่งในเดือนมิถุนายน 2495 ก็มีข่าวออกมาว่า นายปรีดี ได้ไปร่วมประชุมคอมมิวนิสต์ระหว่างประเทศที่กรุงปักกิ่ง และต่อมาในเดือนกรกฎาคม 2495 ก็ไต่ลงมือดำเนินการโดยขอให้ "คณะกรรมการคอมมิวนิสต์ประจำภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" จัดส่งเงินคอมมิวนิสต์เข้ามาในประเทศไทย 60 คน² เพื่อให้มาฝึกพวกคอมมิวนิสต์ไทยให้มีความรู้ในเรื่องการต่อสู้แบบกองโจร และเพื่อทำการสืบข่าวด้วย ซึ่งต่อมาทางคณะกรรมการคอมมิวนิสต์ในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก็ได้จัดการตามคำขอของ นายปรีดี โดยส่งพวกคอมมิวนิสต์เข้ามาวงแรก 40 คน เป็นคนจีนที่เกิดในประเทศไทย 15 คน และเป็นคนไทย 5 คน ส่วนที่เหลือไม่ทราบสัญชาติ สำหรับการส่งนั้น ได้ใช้เรือไต้หน้าจาก

¹ เรื่องเดียวกัน.

² ไม่มีหลักฐานว่าเป็นความจริง.

เกาะไหหลำขึ้นมาขึ้นบกในเขตมลายูศึกษาชายแดนไทย และหลังจากนั้นก็จะมีคอมมิวนิสต์
ชาวพื้นเมืองนำเล็กลอบหลบเข้ามาในแดนไทยอีกทอดหนึ่ง และต่อมาในปลายเดือน
กรกฎาคม 2495 ก็ได้อีกเข้ามาให้อีก 20 คน เป็นคนจีน 8 คน และเป็นคนไทย
12 คน ในชุดหลังนี้ที่เป็นหัวหน้าคือคนไทย อดีตนายทหารเรือ ส่วน นายปรีดี นั้น
หลังจากได้ดำเนินการเรื่องนี้แล้ว ก็เดินทางไปมอสโคว์พร้อมกับ นาย ฟง ฟง
(Fong Fong) เลขาธิการกองการคอมมิวนิสต์ประจำภาคใต้แห่งประเทศไทย และ
ต่อมาในเดือนสิงหาคม 2495 ก็ได้บินมาเมืองนานนิง ซึ่งเป็นแหล่งฝึกอบรมลัทธิและ
วิธีการคอมมิวนิสต์ของมอสโคว์และปักกิ่ง และที่นั่น นายปรีดี ได้มีโอกาสพบปะและ
ปรึกษารื้อกับลูกน้องคนไทยที่หลบหนีมาจากประเทศไทย และหลังจากนั้น นายปรีดี
ก็ได้เดินทางไปกรุงปักกิ่งเพื่อปรึกษารื้อกับหัวหน้าพรรคคอมมิวนิสต์จีน¹

หลังจากนั้นต่อมาความสัมพันธ์และการร่วมมือระหว่างคอมมิวนิสต์ไทยกับ
ปักกิ่งและมอสโคว์ก็มีเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ดังเช่นในเดือนกันยายน 2495 ทาง
เจ้าหน้าที่สืบไควว่ามีคนไทยจำนวนไม่น้อยได้เล็กลอบออกจากประเทศไทยเข้าไปติดต่อกับ
พวกคอมมิวนิสต์จีนในฮ่องกงมากขึ้น² และในเดือนตุลาคมต่อมา ก็สืบได้อีกว่า
นายสุรีย หองวานิช ผู้แทนคณะสันติภาพคนหนึ่ง เป็นผู้ดำเนินการโฆษณาชวนเชื่อลัทธิ

¹ดูใน สลช. แผนก บร.14/105 (สำเนา) ลับ-เฉพาะ-ควนมาก ไปรษณีย์อากาศ ที่ 185/2495 สถานกงสุลใหญ่ ณ ฮ่องกง ลงวันที่ 20 กันยายน 2495 เรื่องการเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์เกี่ยวกับประเทศไทย นายฉลิ บงสุนทร กงสุลใหญ่ ณ ฮ่องกง กราบทูล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ.

²สลช. แผนก บร.14/105 (สำเนา) ลับ-เฉพาะ-ควนมาก ไปรษณีย์ อากาศ ที่ 173/2495 สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ลงวันที่ 11 กันยายน 2495 เรื่องการเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์เกี่ยวกับประเทศไทย นายฉลิ บงสุนทร กงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง เรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ.

คอมมิวนิสต์ในประเทศไทย และยังทำหน้าที่รับและส่งข่าวให้กับ "สำนักข่าวแห่งพรรคคอมมิวนิสต์" ซึ่งขึ้นต่อกองสืบราชการลับของคอมมิวนิสต์ประจำภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้¹ ส่วน นายสงวน ตุลารักษ์ อดีตเอกอัครราชทูตไทยประจำประเทศจีน ทางเจ้าหน้าที่ที่สืบไล่เช่นกัน ได้รับแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาพิเศษประจำ "สำนักสืบข่าวลับแห่งคอมมิวนิสต์" ในฮ่องกง² และนอกจากนี้ ทางด้านพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยก็ได้เคลื่อนไหวแสวงหาที่อยู่อ้างเปิดเผยที่จะมีความสัมพันธ์และปรารถนาจะร่วมต่อสู้กับรัสเซีย ดังเห็นได้จากสำเนาของ นายประสงค์ วงศ์วิวัฒน์ ประธานคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ที่ได้ส่งไปร่วมแสดงความยินดีต่อที่ประชุมพรรคคอมมิวนิสต์ ครั้งที่ 19³ ซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงมอสโก ระหว่างวันที่ 5 - 17 ตุลาคม 2495 ตามความในสำเนานั้น พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยได้กล่าวชมเชยเกี่ยวกับโครงการ 5 ปี ครั้งที่ 5 และการเปลี่ยนแปลงจากระบบสังคมนิยมมาเป็นระบบคอมมิวนิสต์ของรัสเซีย⁴ และได้ยกย่องนโยบายสันติภาพของ

¹ สลธ. แผนก บร. 14/105 (สำเนา) หนังสือ ความมาก-ลับเฉพาะ ที่ น. 24224/2495 กระทรวงการต่างประเทศ ลงวันที่ 16 ตุลาคม 2495 นายวรการ บัญชา รักษาการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เรียน นายกรัฐมนตรี.

² เรื่องเดียวกัน.

³ สลธ. แผนก บร. 8/105 (สำเนา) หนังสือลับ ที่ น. 26417/2495 กระทรวงการต่างประเทศ ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2495 ผู้รักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เรียน นายกรัฐมนตรี.

⁴ ในการประชุมพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 2 ในต้นปี 2495 นั้น ทางพรรคก็ได้วางหลักข้ามขั้นจากลัทธิสังคมนิยม ซึ่งเคยแถลงไว้ในคราวประชุมครั้งที่ 1 ในปี 2485 มาเป็นระบบคอมมิวนิสต์แล้ว ทั้งนี้อาจเตรียมการให้สอดคล้องกับการดำเนินการของรัสเซีย ดูรายละเอียดใน "ระเบียบการประชุมพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ปี 2495" หลวงอรุณโกวิทวาทิ, คอมมิวนิสต์ คอมอินเทอร์เนชัน และคอมอินฟอรึม, หน้า 2922 ย.

รัสเซียและของพรรคคอมมิวนิสต์สหภาพโซเวียตภายใต้การนำของ จอมพลสตาลินว่า มีผลสำคัญต่อผู้ใช้แรงงานทั่วโลก ที่ต้องการต่อสู้เพื่อสันติภาพ และในส่วนที่เกี่ยวกับการต่อสู้เพื่อลัทธิคอมมิวนิสต์พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ก็ได้แถลงแนวทางการต่อสู้ อย่างเด่นชัดว่า

...ประชาชนไทยมีความเข้าใจอย่างแจ่มชัดว่า ชัยชนะและความสำเร็จของ รัสเซียที่เป็นประชาธิปไตยของประชาชน คือ ชัยชนะและความสำเร็จของ ประชาชนไทยที่กำลังต่อสู้เพื่อสันติภาพ ประชาธิปไตย และอิสรภาพของชาติ...¹

และต่อมาในเดือนพฤศจิกายน 2495 เมื่อรัสเซียได้จัดงานฉลองครบรอบ 35 ปี ของการปฏิวัติขึ้น พรรคคอมมิวนิสต์ประเทศไทยก็ได้มีสาส์นอวยพรไปยังคณะกรรมการ กลางแห่งพรรคคอมมิวนิสต์สหภาพโซเวียตและ จอมพลสตาลิน อีก ตามความในสาส์น ฉบับหลังนี้ ยิ่งปรากฏชัดว่าพรรคคอมมิวนิสต์ไทยปรารถนาจะดำเนินการปฏิวัติตามแนว ทางรัสเซีย ดังความที่ว่า "วันปฏิวัติโซเวียตลิสต์แห่งเดือนตุลาคม คือตัวอย่างอันดี แก่ชาวโลก และก็จะ เป็นแนวทางสำหรับชัยชนะของบรรดาประชาชนที่ตกอยู่ภายใต้ การกดขี่ในโลกต่อไป"² และนอกจากนี้ กลุ่มคณะสันติภาพไทยที่เข้าร่วมการประชุม

¹ สลช. แผนก บร. 8/105 คำอวยพรจากพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ถึงการประชุมครั้งที่ 19 ของพรรคคอมมิวนิสต์สหภาพโซเวียต นายประสงค์ วงศ์วิวัฒน์ ประธานคณะกรรมการของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย สถานอัครราชทูต ณ กรุงมอสโก ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2495

² สลช. แผนก บร. 14/105 (สำเนา) ลับ ไปรษณีย์อากาศ ที่ 327/2495 Legation De Thaïlande, Moscou ลงวันที่ 13 พฤศจิกายน 2495 เรื่อง คำอวยพรของคณะพรรคคอมมิวนิสต์ไทย นายยง พลบุต อุปทูตรักษาราชการสถาน อัครราชทูต เวียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ.

ในกรุงปักกิ่งก็ยังได้เดินทางเข้าไปร่วมงานฉลองในครั้ง นี้ เพื่อเป็นการสร้างสัมพันธภาพระหว่างคอมมิวนิสต์ไทยกับรัสเซียให้แน่นแฟ้นเพิ่มขึ้นอีก¹ จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า คอมมิวนิสต์ไทยกับปักกิ่ง และมอสโคว์มีความสัมพันธ์และติดต่อกันด้วยดี ฉะนั้นจึงเป็นการยากที่จะปฏิเสธว่า คอมมิวนิสต์ภายนอกประเทศไม่ได้มีส่วนสนับสนุนหรือเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวของพวกคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม รัฐบาลไทยก็ได้เตรียมป้องกัน การเคลื่อนไหวของพวกคอมมิวนิสต์อยู่เสมอ ถึงแม้จะเห็นได้จาก เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยได้ก่อการเคลื่อนไหวขึ้นมาอีกในปี 2495 จอมพล ป. ก็ได้ออกคำสั่งให้แพร่ข่าวเกี่ยวกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย² ทั้งนี้เพื่อต้องการจะแจ้งให้ประชาชนไทยทราบว่า ถ้าพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยมีตัวตนจริง การกระทำใด ๆ ของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยก็เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย และถ้าใครให้ความร่วมมือก็จะได้รับโทษเช่นกัน คำแถลงที่ว่า

มีสำเนาของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยไปอ่านที่ประชุมสมัชชา ครั้งที่ 19 ณ มอสโคว์...ทางราชการไทยขอแถลงให้ประชาชนทราบว่า ถ้ามีคณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์จริง ก็เป็นองค์การอันเป็นคอมมิวนิสต์ที่ผิดกฎหมาย รัฐธรรมนูญ และบุคคลที่มีส่วนร่วมกับองค์การ ก็มีความผิดตามพระราชบัญญัติ

¹ สลธ. แผนก บร.14/105 (สำเนา) ลับ ไปรษณีย์อากาศ ที่ 331/2495 Legation De Thaïlande, Moscou. ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2495 เรื่องการเคลื่อนไหวของคณะผู้สนับสนุนสันติภาพไทย นายยง พลนุค อุตสาหกรรม ราชการสถานอัครราชทูต เวียดนามนครีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ.

² สลธ. แผนก บร.8/105 (สำเนา) หนังสือลับ ที่ น.5815/2495 กรมประชาสัมพันธ์ ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2495 เรื่องโฆษณาสำเนาแสดงความยินดีของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย.

ป้องกันการค้าอันเป็นคอมมิวนิสต์ พุทธศักราช 2495¹

อย่างไรก็ดี แม้รัฐบาลจะพยายามป้องกันไม่ให้ประชาชนสนับสนุนพวกคอมมิวนิสต์ แต่ปัญหาการเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์นั้น ก็ไม่ได้มีเฉพาะแต่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ทั้งนี้จะเห็นได้จากในเดือนตุลาคม 2495 ขณะที่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย เริ่มเคลื่อนไหวโดยส่งสาส์นไปแสดงความยินดีต่อที่ประชุมสมัชชาพรรคคอมมิวนิสต์ ครั้งที่ 19 ทางกานพรรคคอมมิวนิสต์จีน ก็ได้ส่ง นายลัม เจน เซ็ง (Lam Jen Cheng) จีนกว้างคัง ซึ่งมีความชำนาญในเขตพม่า อินโดจีน และประเทศไทย เข้ามาทำการจารกรรม โดยอาศัยการลักลอบค้าฝิ่นเถื่อนจากกรุงเทพฯ ไปฮ่องกงเป็นทุนรอนเกี่ยวกับการทำจารกรรมและการสืบราชการลับ² และต่อมาในเดือนพฤศจิกายน 2495 ก็มีข่าวว่า "คณะกรรมการคอมมิวนิสต์ประจำภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" ได้ส่งนักเรียนจีนเกิดในประเทศไทยที่ไปศึกษาในเมืองนานนิง จำนวน ๖ คน พร้อมอาวุธปืน ๖ กระบอกกลับลัดลอดเข้าประเทศไทย

¹ สลช. แผนก บร. 8/105 ชาวกรมประชาสัมพันธ์ วันที่ 19 พฤศจิกายน 2495.

² สำนักงานค้าฝิ่นเถื่อนในกรุงเทพฯ ของ นายลัม เจน เซ็ง คือ บริษัท นัมควง จำกัด (Nam Kwong Co. Ltd) อยู่เลขที่ 447 ถนนเยาวราช ฝิ่นที่ นายลัม เจน เซ็ง คำนับเคยถูกเจ้าหน้าที่ฮ่องกงจับกุมได้ครั้งหนึ่งแล้ว เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2495 คิดเป็นมูลค่า 200,000 เหรียญฮ่องกง อยู่ใน สลช. แผนก บร. 14/105 (สำเนา) ดับ-เฉพาะ- ความมาก ไปรษณีย์อากาศ ที่ 226/2495 สถานกงสุลใหญ่ ณ ฮ่องกง ลงวันที่ 18 ตุลาคม 2495 เรื่องการเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์เกี่ยวกับประเทศไทย นายฉลิ ยงสุนทร กงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง เรียนผู้รักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ.

ทางเขตแดนติดกับพม่า และยังคงคัดเลือกทหารจากกองทัพพม่าที่ 13 ของจีน คอมมิวนิสต์จำนวนหนึ่ง ให้ติดตามลำเข้ามาในเขตแดนไทย พร้อมกับได้นัดหมายให้พวกคอมมิวนิสต์ที่หลบซ่อนตามชายแดนไทย - มลายู คอยฟังคำสั่งเตรียมการปฏิบัติการร่วมเพื่อช่วยเหลือคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย ซึ่งใกว้างแผนการณ์จะก่อความไม่สงบขึ้นในราวกลางเดือนธันวาคม 2495 โดยมี นายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้นำการ และมีทหารบกและทหารเรือที่เป็นพวกของนายปรีดีอีกเป็นจำนวน 1,000 คน จะเข้าร่วมและโคกติดต่อกับนายปรีดีอย่างใกล้ชิด¹ แต่ต่อมาก็ไม่ปรากฏว่าแนวการเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์แต่ประการใด

แต่ถัดมาในเดือนมกราคม 2496 รัฐบาลไทยก็ต้องตกใจอย่างหนักเมื่อรัฐบาลปักกิ่งได้ประกาศสถาปนา "รัฐไทยอิสระ" ขึ้นที่เชียงรุ่ง หรือ เชลี (Cheli)

1 ขาวคงกล่าวนี้ไม่มีการยืนยัน เพราะมีข้อสงสัยอยู่มาก กล่าวคือ นายฉลิ ยงสุนทร กงสุลใหญ่ฮ่องกง ได้ตั้งข้อสังเกตในข่าวนี้ว่า ไม่น่าเชื่อที่ทหารองครักษ์ของนายปรีดีจะส่งข่าวใด ๆ ให้เป็นที่เสื่อมเสียหรือเปิดเผยแผนการณ์ลับของนายปรีดี แต่อีกแง่หนึ่งเพียงสงสัยว่า ผู้แจ้งอาจมีจุดมุ่งหมายที่จะขีมือทำลายกันเอง ดูใน สลธ. แผนก บร. 14/105 (สำเนา) ลับ-เฉพาะ-ความมาก ไปรษณีย์อากาศ ที่ 294/2495 สถานกงสุลใหญ่ ณ ฮ่องกง ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2495 นายฉลิ ยงสุนทร กงสุลใหญ่ ณ ฮ่องกง เรียนผู้รักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ.

ในมณฑลยูนนาน¹ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะรวบรวมคนไทย ทำการเคลื่อนไหวต่อสู้ ขั้วไล้จักรวรรดินิยมอเมริกา และพลพรรคของเจียงไคเช็ค และเพื่อจะช่วยเหลือชน กลุ่มน้อยต่าง ๆ ให้ได้ปกครองตนเอง แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้การนำของประธาน เมาเซตุง และพรรคคอมมิวนิสต์จีน² ซึ่งเรื่องนี้แม้จะเป็นการเคลื่อนไหวภายใน ประเทศจีน แต่ในทัศนะของรัฐบาลไทยถือว่าการกระทำเช่นนี้คือ การแสดงเจตนา- รมย์ที่แท้จริงของคอมมิวนิสต์จีนที่จะคุกคามประเทศไทย กล่าวคือ อาจจะส่งพลพรรค เข้ามาทำการปลุกปั่นกลุ่มคนไทยและชนวนการต่าง ๆ ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

¹ มณฑลยูนนานอยู่ทางตอนใต้ของจีนแผ่นดินใหญ่ เป็นถิ่นฐานที่มีคนไทยอาศัย อยู่ ต่อมาเมื่อจักรพรรดิฉินได้ข่าน ผู้นำชาวมองโกลได้ยกทัพเข้าโจมตีบ้านเจ้าแคว ในราวพุทธศตวรรษที่ 18 คนไทยส่วนใหญ่ก็พากันอพยพลงมาทางตอนใต้ในคาบสมุทร อินโดจีน แต่ก็มีคนไทยส่วนหนึ่งยังคงเลือกอยู่ในมณฑลยูนนานต่อไป ตามสถิติในปี 2496 ว่ามีคนไทยอาศัยอยู่ราว 200,000 คน Edwin F. Stanton, "Spotlight on Thailand" Foreign Affairs. Vol. 33 (October, 1954) อ้างใน Kramol Tongdhummachart, "American Policy in Southeast Asia 1945 - 1960 with Special Reference to Burma, Thailand and Indochina" (Ph.D. Thesis, University of Virginia, 1961), p. 289 และใน Donald E. Weatherbee, The United Front in Thailand (Columbia : University of South Carolina, 1970), p. 20.

²New China News Agency, Kunming, January 31, 1953 in Survey of China Mainland Press. No. 505 (February 3, 1953), p. 23 อ้างใน Ibid.

ให้ก่อความวุ่นวายขึ้นในประเทศไทย¹ และต่อมาในเดือนพฤษภาคม 2496 พวกจีนคอมมิวนิสต์ที่เล็ดลอดเข้ามาดำเนินการในประเทศไทยก็ได้เคลื่อนไหวแทรกแซงในหมู่กรรมกรอย่างหนักอีก ทั้งนี้เพื่อต้องการจะยุยงให้พวกกรรมกรซึ่งเป็นกลุ่มที่ค่อนข้างอดอยาก เกิดความเกลียดชังรัฐบาล² และนอกจากนี้ ก็ยังได้แทรกแซงในหมู่คนจีน โดยพยายามชักชวนให้หันไปนิยมคอมมิวนิสต์และยุยงให้คนจีนเกลียดชังรัฐบาลไทยด้วย ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการก่อกวนทางเศรษฐกิจ ซึ่งคนจีนส่วนใหญ่เป็นผู้ควบคุมอยู่ แต่ถึงอย่างไรทางเจ้าหน้าที่ก็สามารถจับกุมผู้ทำการคนจีนที่คอยยุยงได้หลายคน³ และยังคงพยายามชักชวนโดยออกสืบสวนและติดตามการเคลื่อนไหวของพวกนี้อย่างใกล้ชิด และที่สำคัญคือ ได้ทำการเนรเทศชาวจีนเป็นจำนวนไม่น้อยออกนอกประเทศไทย⁴

แต่ถึงกระนั้นก็ตามต่อมาในปี 2497 ก็ยังคงมีการเคลื่อนไหวของพวกคอมมิวนิสต์ต่างชาติอยู่ ที่สำคัญก็คือ การเคลื่อนไหวของรัสเซีย ซึ่งกรมตำรวจสืบได้ว่า มีพวกคอมมิวนิสต์ได้ลักลอบขนอาวุธเข้ามาในประเทศไทย โดยอาศัยสถานทูตรัสเซียเป็นฉากบังหน้า นำเข้าในฐานะเป็นวัตถุที่จะนำมาใช้ในกิจการสถานทูตรัสเซีย แต่แท้จริงแล้วอาวุธเหล่านี้เป็นอาวุธไซ้ประกอบวินาศกรรมที่จะนำไปแจกจ่ายให้หน่วยต่าง ๆ ของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย เพื่อทำลายสถานที่ราชการ แหล่งพลังงาน และลอบทำร้ายบุคคลสำคัญในคณะรัฐบาล แต่ปรากฏว่า กรมตำรวจก็ไม่กล้าเข้าไป

¹Daniel D. Lovelace, China and "People's War" in Thailand 1964 - 1969 (California : The University of California Press, 1971), p. 30.

² หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 1 พฤษภาคม 2496.

³ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 2 พฤษภาคม 2496.

⁴ หนังสือพิมพ์สารเสรี ฉบับวันที่ 13 พฤศจิกายน 2496.

ตรวจค้น ทั้งนี้เพราะเป็นเอกลักษณ์ของสถานทูต ดังนั้นจึงได้แต่เฝ้าติดตามและกำชับ
 ให้มีความระมัดระวังให้มากขึ้นเท่านั้น¹ และอีกพวกหนึ่งได้แก่ การเคลื่อนไหวของ
 "คณะเยาวชนประชาธิปไตยแนวใหม่" ของคอมมิวนิสต์จีน ซึ่งคณะนี้ได้รับการตั้งขึ้น
 ในสมัยที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้เริ่มทำสงครามกับพรรคก๊กมินตั๋ง หรือรัฐบาลของ
 เจียงไคเช็คครั้งใหม่ในปี 2489 แต่คณะเยาวชนนี้ได้รับมติเอกฉันท์ให้จัดตั้งเป็น
 "คณะ" อย่างสมบูรณ์จริง ๆ เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2492² และผลต่อมาได้ทำให้
 "คณะสร้างชาติชาตินิยมจีน" ในประเทศไทย ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อญี่ปุ่นแพ้สงคราม พลอยเปลี่ยน
 แปลงเป็น "คณะเยาวชนประชาธิปไตยแนวใหม่" ไปเลยในปี 2493 ตามหลักการ
 ของคณะนี้ได้กำหนดให้สมาชิกทุกคนต้องศึกษาคนควา และเผยแพร่ปรัชญาของมาร์กซ์-
 เลนิน-เม้าเซตง ส่วนในการดำเนินการนั้น ได้จัดเป็นรูปองค์การ แบ่งงานเป็น
 ภาค เขต หมวก หมู และจุก ตามลำดับ ผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในคณะนี้ คือ คณะกรรม-
 การซึ่งประกอบด้วยบุคคล 31 คน ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและคอยรับคำสั่งโดยตรงจาก
 นายหลิวเฉาฉี รองประธานพรรคคอมมิวนิสต์จีน คณะนี้แบ่งเขตดำเนินการถึง 28 เขต
 มีสมาชิกรวมทั้งสิ้นประมาณสองหมื่นคนเศษ และจากประวัติการเคลื่อนไหว แม้คณะนี้
 จะตั้งขึ้นในปี 2493 แต่เริ่มทำการเคลื่อนไหวอย่างเด่นชัดจริงในราวเดือนพฤศจิกายน
 2496 ซึ่งได้ดำเนินการไปพอสมควร ดังนี้

¹ สลธ. แผนก บร. 6.8 (สำเนา) หนังสือลับที่สุด-ความมาก ที่ 515/
 2497 กรมตำรวจ ลงวันที่ 15 มกราคม 2497 เรื่องการป้องกันเหตุร้าย พล.ต.อ.
 เมา ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจ กราบเรียน พลเอกทวน นายกรัฐมนตรี.

² สลธ. แผนก บร. 6.8 เอกสาร "ประวัติคณะเยาวชนประชาธิปไตย-
 แนวใหม่" ในหนังสือลับ-เฉพาะ ที่ 3432/2497 กระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 15
 กุมภาพันธ์ 2497 รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย เรียน นายกรัฐมนตรี.

1. ทำการโฆษณาชวนเชื่อชักชวนให้เยาวชนตามโรงเรียน ร้านค้า โรงงาน สำนักงาน และในหมู่บ้านชนบท เลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตยแผนใหม่ โดยจัดพิมพ์ใบปลิวเกี่ยวกับการต่อสู้ทางชนชั้น และลัทธิสังคมนิยมออกแจกจ่าย และนอกจากนี้ก็ยังได้ชักชวนให้เยาวชนหลบหนีออกนอกประเทศไปรับการฝึกอบรมในประเทศจีนใหม่ด้วย

2. ทำการชักชวนเยาวชนตามที่ตั้งต่าง ๆ เข้าเป็นสมาชิกคณะเยาวชนประชาธิปไตยแผนใหม่

3. จัดตั้งการฝึกอบรมหน่วยย่อยและการศึกษาภายในประเทศ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในระบอบประชาธิปไตยแผนใหม่ การเมือง เศรษฐกิจ ภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ให้แก่สมาชิก จากการสืบสวนพบว่าพวกคณะเยาวชนนี้ได้ใช้สถานที่แถว ๆ สพานเหลือง หัวลำโพง ย่านถนนเจริญกรุงและคลองเตยเป็นที่ฝึกอบรมหน่วยย่อย

4. ทำการฝึกการใช้อาวุธให้แก่ชายหนุ่มที่ทางคณะได้คัดเลือกแล้ว ทั้งนี้เพื่อเตรียมการสำหรับการปฏิวัติในขั้นต่อไป แหล่งฝึกสำคัญได้แก่ ในเขตท้องที่จังหวัดชลบุรี กาญจนบุรี และอุบลราชธานี เป็นต้น

5. ทำการยุยงส่งเสริมให้คนจีนเกลียดชังรัฐบาลไทย ด้วยการกล่าวหาว่า รัฐบาลไทยว่า กีดกันทางด้านการศึกษา การเศรษฐกิจ และการกีดกันอื่น ๆ เช่น ปิดโรงเรียนจีน เพิ่มค่าธรรมเนียมคนต่างด้าว สงวนอาชีพ และจำกัดจำนวนคนจีนเข้าประเทศไทย

6. ทำการนัดพบสมาชิกเพื่อประชุมและสั่งงาน โดยการจัดท้องเที่ยวในวันเทศกาลต่าง ๆ และในขณะเดียวกันก็เป็นการฝึกให้สมาชิกได้มีโอกาสรู้จักกับภูมิประเทศ การไต่เขา และเส้นทางคมนาคมต่าง ๆ

7. ดำเนินการเรียกรายเงิน ส่งไปช่วยเหลือรัฐบาลปักกิ่ง และเรียกรวมทุนสำหรับวันครบรอบที่สำคัญของประเทศจีนคอมมิวนิสต์ หรือสาธารณรัฐประชาชนจีน

8. คำเน้การจั้คตั้งหน่วยพิเศษอบรมวิชาสื่อสาร และเครื่องยนค้ตามท้
ต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ เพื่อให้เขาวชนมีความรู้ในก้านเทคนิค ซึ่งจะได้ใช้ปฏิบัติการ
ได้ในคราวจำเป็นหรือเมื่อถึงเวลาออกการ

9. เตรียมจั้คตั้งหน่วยกัอวินาศกรรม โดยค้คเลือกสมาชิกที่มีความรู้และ
กล้าหาญไปอบรมพิเศษในเรื่องเกี่ยวกับการสังหารและวางเพลิงในประเทศจีนใหม่
ทั้งนี้เพื่อจะให้กลับเข้มาปฏิบัติงานในประเทศไทย¹

อย่างไรก็ตาม การคำเน้การในปี 2496 ก็เป็นเพียงการสืบทราบของ
เจ้าหน้าที่ แต่ต่อมาในต้นเดือนกุมภาพันธ์ 2497 "คณะเขาวชนประชาธิปไตยแผน
ใหม่" ได้เคลื่อนไหวอย่างแพร่หลาย โดยทำการจั้คทองเที่ยวเพื่อจุกประสงค์ในการ
นัดพบ การประชุม และฉีกฉนสมาชิก โดยแบ่งสายงานการเดินทางออกเป็น 3 สาย
คือ

1. สายเหนือ ไค้แก่ พระพุทธบาทสระบุรี เขาวงพระจันทร์ลพบุรี
และนำค้คสู่สาธุสถานครนนายก
2. สายใต้ ไค้แก่ เขาวงราชบุรี เขาวัง หากเจ้าสาร ญเพ็ชรบุรี
และหัวหิน
3. สายตะวันออก ไค้แก่ เขาสามมุกบางแสน บ่อน้ำร้อนศรีราชา
ชลบุรี

ในการจั้คทองเที่ยวถึงกล้านี้ คณะเขาวชนาจั้คทำเฉพาะภายในกลุ่มของ
ตน เช่น การจำหน่ายบัตร จะรู้กันเฉพาะพวกสมาชิก สำหรับการแต่งกายในการเดิน
ทางนั้น ทุกสายจะมีการประดับสีต่าง ๆ เหมือนกัน แต่สีจะมีความหมายไม่เหมือนกัน
• ตัวอย่างเช่น สีในการบอกระดับ สีเหลืองหมายถึงเจ้าหน้าที่ชั้นสูง หรือชั้นหัวหน้าสาขา

¹ เรื่องเดียวกัน.

สี่แควหมายถึงเจ้าหน้าที่และหัวหน้าย่อย สี่ขาวหมายถึงสมาชิกธรรมดา ส่วนสี่ใน
การบอกเขต จะดูโคที่หมวก ซึ่งแตกต่างกัน อาทิเช่น สี่ขาว, สี่กาเก้แกมเขียว และ
สีน้ำเงิน เป็นต้น ส่วนหัวหน้าเขตหรือเจ้าหน้าที่ชั้นสูง จะสวมหมวกแบบหมวกกันฝน
สีกรมท่า

จากการสืบทราบของเจ้าหน้าที่ แจ้งว่า คณะเยาวชนที่ไปในการท่องเที่ยว
เที่ยวส่วนใหญ่จะมีภูมิลำเนาอยู่แถวสพานเหลือง ท่าเทียบ ถนนตก เจริญกรุง
22 กรกฎาคม ตรอกจันทร์ ท่าแยกพลับพลาไชย ฯลฯ ซึ่งในท้องที่เหล่านี้ล้วนแต่
เป็นย่านคนจีน และเป็นแหล่งที่มีการเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์จีนอยู่เสมอ ส่วนการ
ดำเนินการของคณะเยาวชนครั้งนี้ ในแต่ละสายได้เปิดการประชุมของตนเอง และใน
บางสายจะมีการฝึกให้สมาชิกรู้จักโคเขา และท่องเที่ยวทางทะเลเพื่อให้เห็นต่อสภาพ
ภูมิประเทศ และนอกจากนี้ก็มีการโฆษณาชวนเชื่อ และร่วมกันร้องเพลงปลุกใจต่าง ๆ
ซึ่งล้วนแต่เป็นเพลงเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์และคอมมิวนิสต์จีนทั้งสิ้น ดังตัวอย่างเช่น

เพลงจงวิ่งตามพรรคคอมมิวนิสต์

ท่านคือกระโจมไฟ	ส่องแสงสว่างในมหาสมุทร
ท่านคือกัปตัน	กุมอำนาจชีวิตของเรือ
ชายหนุ่มจีนคอมมิวนิสต์	ท่านคือหัวใจของเรา
ท่านคือทิศทาง	พวกเขาจะติดตามท่านตลอดกาล
มนุษย์จะต้องได้รับการปลดปล่อย	
พวกเขาจะติดตามท่านตลอดกาล	มนุษย์จะต้องได้รับการปลดปล่อย

เพลงนอมดอกไม้

ดอกไม้ที่ถูกปลดปล่อย	ดอกไม้ชัยชนะ
ได้รับน้ำค้างค้างพลอย	คล้ายเมฆหมอก
ดอกไม้สันติภาพ	ดอกไม้ประชาธิปไตย

ส่องแสงรัศมีอันสวยงาม	ขอน้อมดอกไม้ให้
ควยความรัก	ขอน้อมดอกไม้ให้
ควยความซื่อสัตย์	
ความหวังของประชาชน	คือท่าน
ความหวังของประชาชนน้อมใจให้กับท่าน	ท่านจะคงลำบาก
ชัยชนะของประชาชน	คือท่าน
พวกเขาแน่นอนแล้วจะตามท่าน	เพื่อสร้างความสุข
เพื่อปลุกปลอยดอกไม้ของเรา	ดอกไม้ชัยชนะ
ได้รับน้ำค้างดูจุกังพลอย	คล้ายเมฆหมอกจันทน์ใหม่
ดอกไม้สันติภาพ	ดอกไม้ประชาธิปไตย
ส่องแสงรัศมีสวยงาม	
นำพาดอกไม้ที่ส่องแสงมาหนึ่งดอก	
เจ้าจะคงหนุนบำรุงเขาอย่างดี	
นำพาดอกไม้ปลุกปลอยมาดอกหนึ่ง	
เพื่อให้ดอกไม้ดอกนี้ไต่บานใหญ่ขึ้นทุกที่	

เพลงสามัคคี คือ ก่าลังอันมหาศาล

ความสามัคคีคือก่าลังอันมหาศาล (ซ้ำ)
 ก่าลังอันมหาศาลนี้คือเหล็ก
 ก่าลังอันมหาศาลนี้คือเหล็กกล้า
 ก่าลังอันนี้แข็งแกร่งกว่าเหล็ก
 ก่าลังอันนี้แข็งแกร่งกว่าเหล็กกล้า
 เราจงเผาผลาญลัทธิจักรวรรดินิยม
 ทั้งหมดที่มีใจประชาธิปไตย

ให้ตายและสาปสูญจันสิ้น
 จงมุ่งสู่ดวงอาทิตย์
 จงมุ่งสู่เสรีภาพ
 จงมุ่งสู่ประเทศไทยใหม่
 ที่ส่องแสงรัศมีอันรุ่งโรจน์
 ความสามัคคีคือกำลังอันมหาศาล (ซ้ำ)
 กำลังของเราสามัคคีกันขึ้นจะแข็งแกร่ง
 ประจุกเหล็กกล้าที่แข็งแกร่ง
 ความสามัคคีคือกำลังอันมหาศาล¹

และนอกจากนี้ กลุ่ม "คณะเยาวชนประชาธิปไตยแผนใหม่" ก็ได้เปิดอภิปรายและวิจารณ์รัฐบาลไทยเกี่ยวกับการกักกันการศึกษาของชาวจีนด้วย สำหรับการเคลื่อนไหวในครั้งนี้ แม้ทางเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลจะติดตามโดยตลอด แต่ก็ไม่ได้เข้าทำการซักขวางหรือจับกุมแต่อย่างใดในระยะนั้น ทั้งนี้เพราะเป็นความฉลาดของฝ่ายคณะเยาวชนที่ดำเนินการเคลื่อนไหวในลักษณะคิดเนื่องหรือแฝงติดกับการกระทำอันชอบด้วยกฎหมายและหลักประชาธิปไตย ดังนั้นจึงทำให้เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายไม่อาจเอาโทษใด ๆ ได้² แต่อย่างไรก็ตาม ต่อมาในเดือนมิถุนายน 2497 คณะเยาวชนเหล่านี้ก็ถูกพวกอัสวินของ พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ ทำการจับกุมและกวาดล้าง

¹ เรื่องเดียวกัน.

² คูใน สลธ. แผนก บร. 6.1 (สำเนา) หนังสือฉบับที่ 13891/2497 กระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 29 มิถุนายน 2497 เรื่องการยกวาง พ.ร.บ.ป้องกัน การกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย กราขเรียนนายกรัฐมนตรี.

ครั้งใหญ่ทั่วกรุงเทพฯ 67 จุด จุดสำคัญ ๆ ไก่แก๋ บางลำพู ท่าเตียน ตลาดพลู และพระโขนง ทั้งนี้สืบเนื่องจากทางเจ้าหน้าที่ตำรวจเห็นว่า คณะเยาวชนฯคอมมิวนิสต์พวกนี้มีเอกสารและพหุติการเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์¹ จึงเป็นการผิดกฎหมายไทย และที่สำคัญ ทางกรมตำรวจต้องปฏิบัติไปตามท่าทีใหม่ของ จอมพล ป. ที่ปรารถนาจะปราบปรามพวกคอมมิวนิสต์อย่างจริงจัง ถึงได้แถลงไว้ก่อนหน้าการกวาดล้างไม่กี่วันที่ว่า "รัฐบาลได้ตกลงใจแล้วว่าลัทธิคอมมิวนิสต์ ถ้าปราบปรามกันด้วยการพูดไม่สำเร็จ ก็จะใช้ปืนยิงใส่" ²

นอกจากปัญหาการเคลื่อนไหวของ "คณะเยาวชนประชาธิปไตยแผนใหม่" ดังกล่าวแล้ว ปัญหาการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับเรื่องของนายปรีดี พนมยงค์ ที่ได้สลับไปก็เป็นปัญหาที่สำคัญอีกปัญหาหนึ่ง และค่อนข้างสำคัญมากในปี 2497 ทั้งนี้เพราะเหตุว่า ปัญหาประการหลังนี้ไม่เพียงแต่จะสร้างความหวุ่นวิตกให้แก่รัฐบาลไทย หากแต่ยังสร้างความตระหนกตกใจและความปั่นป่วนในหมู่ชาวไทยอย่างมากด้วย แต่อย่างไรก็ตาม บทบาทในการเคลื่อนไหวของนายปรีดี ระยะเวลา ๆ นั้น ยังเป็นที่สับสนและขาดหลักฐานยืนยันอยู่มาก ทั้งนี้จะเห็นได้จากข่าวที่แพร่ว่านายปรีดีได้หลบเข้าลาวไปรวมสมคบกับเจ้าสุภานุวงศ์ หัวหน้าลาวอิสระ เพื่ออำนาจการโจมตีเมืองเวียงจันทน์ ในปลายเดือนมกราคม 2497³ บางข่าวก็ว่า นายปรีดีกำลังจัดตั้งองค์การ

¹ หนังสือพิมพ์เช้า ฉบับวันที่ 15 มิถุนายน 2497

² "คำปราศรัยของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ต่อหัวหน้าข้าราชการฝ่ายทหาร ตำรวจ พลเรือน ผู้แทนราษฎร พ่อค้า คหบดี และประชาชนที่จังหวัดสุโขทัย" ในโอกาสไปตรวจราชการภาคนี้ ดูใน หนังสือพิมพ์เทอไทย ฉบับวันที่ 12 มิถุนายน 2497

³ หนังสือพิมพ์เทอไทย ฉบับวันที่ 12 มกราคม 2497

นิยมคอมมิวนิสต์ในเทือกเขากัมพูชาชิตชายแดนไทย¹ และบางข่าวจากการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พบว่าในการแสดงปาฐกถาของคอมมิวนิสต์จีนในระยะนั้นได้มีการนำภาพบุคคลสำคัญของคอมมิวนิสต์ 4 คน มาประกอบการปาฐกถา ได้แก่ โยจิมินท์ เจ้าสุภานุวงศ์ นายปรีดี พนมยงค์ และท้าวไพฑูริย์² ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของบุคคลทั้ง 4 ในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่ก็ไม่มีความหลักฐานพิสูจน์ และต่อมาในเดือนมีนาคม 2497 ก็มีข่าวอีกว่า นายปรีดี และนายเทียน ศิริขันธุ์ ได้เข้ามาในลาว และทำการจัดตั้งฐานทัพในเขตจำเหนือ ปรากฏว่าเรื่องนี้ไม่มีมูลความจริงเพราะ พ.ศ.อำคา สุขวงศ์ ผู้บังคับการทหารปากชั้นแห่งรัฐบาลลาว ได้ให้การยืนยันว่าไม่เคยพบนายปรีดีในลาว³ อย่างไรก็ตาม ต่อมาข่าวเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของนายปรีดีที่พอมูลความจริง ได้ปรากฏขึ้นโดย คร.ตั้งฟูเสียง ผู้แทนจีนคณะชาติได้แถลงต่อที่ประชุมคณะมนตรีความมั่นคงเกี่ยวกับเรื่องขบวนการไทยอิสระในจีนแผ่นดินใหญ่ ตามข้อแถลงนั้น คร.ตั้งฟูเสียง ได้กล่าวถึงนายปรีดีด้วยว่า เป็นผู้มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของขบวนการไทยอิสระ ซึ่งตัว คร.ตั้งฟูเสียง ก็ไม่เคยรู้จักตัวนายปรีดี แต่ได้ยืนยันว่าคนที่มีความสำคัญนั้นเป็นคนไทยชื่อ "ปรีดี" ที่เคยมีประวัติสำคัญทางการเมืองในประเทศไทยมาก่อน⁴ ซึ่งในเรื่องนี้ การเคลื่อนไหวของนายปรีดีเองก็ได้ช่วยยืนยันอย่างดีดังจะเห็นได้จากบทความของนายปรีดีที่ออกอากาศสถานีวิทยุปักกิ่งในวันที่ 29 กรกฎาคม 2497⁵ ซึ่งนายปรีดีได้

¹ จากกระแสข่าว U.P. อ้างในเรื่องเดียวกัน.

² หนังสือพิมพ์เทอคไทย ฉบับวันที่ 19 มกราคม 2497.

³ หนังสือพิมพ์เทอคไทย ฉบับวันที่ 27 มีนาคม 2497.

⁴ ข่าว U.P. รายงานจาก UNO เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2497 อ้างในหนังสือพิมพ์เทอคไทย ฉบับวันที่ 20 มิถุนายน 2497.

⁵ หนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย ฉบับวันที่ 3 สิงหาคม 2497.

ประกาศอย่างเต็มที่ว่า จะสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์จีนในการดำเนินการรวมชน
เชื้อชาติไทยต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในพม่า (ไทยใหญ่) ลาว ชูนาน และในบางส่วนของ
ไทย ให้มีการปกครองตนเอง¹ ซึ่งอันที่จริงแล้ว ความคิดในการรวมชนเผ่าไทยนี้ก็
ไม่ใช่เรื่องแปลกใหม่ เพราะในสมัยลัทธิชาตินิยมไทยกำลังเฟื่องฟูถึงกับได้เปลี่ยนชื่อ
"สยาม" มาเป็น "ไทย" นั้น จอมพล ป. ก็เคยมีนโยบายที่จะรวมชนเผ่าไทยมา
แล้ว แต่อย่างไรก็ดี ความคิดทั้งสองนี้ก็มีข้อแตกต่างกัน กล่าวคือ พรรคคอมมิวนิสต์จีน
ต้องการรวมชนเชื้อชาติไทยให้รวมกันเป็นชนชาติไทยใหม่ ภายใต้การปกครองของลัทธิ
คอมมิวนิสต์ ซึ่งผิดกับเป้าหมายหรือจุดประสงค์ของ จอมพล ป. ที่ต้องการรวมเพื่อ
จะสร้างความเป็นปึกแผ่นของชนเผ่าไทย นอกจากนี้ นายปรีดียังได้กล่าวด้วยว่าส่งเสริม
ให้เกิดความวุ่นวายในประเทศไทยอีก โดยโฆษณาชักชวนและเรียกร้องต่อชาวไทยว่า

...ประชาชนไทยต้องทำการขับไล่อิทธิจักรวรรดินิยมอเมริกา ซึ่งกำลังครอบ
ครองประเทศไทยให้ตกอยู่ในอำนาจ และต้องต่อต้านรัฐบาลปฏิวัติของไทย
(รัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม) ซึ่งคอยแต่จะรับใช้ลัทธิจักรวรรดินิยม
อเมริกา ขอเพียงแต่ให้รวมกันตั้งใจทำเท่านั้น ประชาชนไทยก็จะสามารถ
รอดพ้นจากการไวกำลังขู่เข็ญบังคับ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้าของประเทศ
ชาติ ที่จะมุ่งสู่สันติภาพ อีสราภาพ และเอกราชของไทย²

¹I.G. Edmonds, Thailand : The Golden Land, p. 127.

²ดูใน New China News Agency, Peking, July 29, 1954
in Survey of China Mainland Press. No 859 (July 30, 1954),
p. 16.

จากการหายสาบสูญของนายปรีดี พนมยงค์ อดีตนายกรัฐมนตรี รัฐบุรุษ
 อารุโธ หรือ "บิดาแห่งประชาธิปไตยไทย" ตามที่มีผู้ยกย่อง¹ นับตั้งแต่หลังรัฐ-
 ประหาร พ.ศ.2490 จนกระทั่งมาปรากฏตัวในกรุงเทพฯ เดือนกรกฎาคม 2497²
 นี้ พร้อมกับมีบทความกล่าวโจมตีอเมริกาและรัฐบาลไทย และยังประกาศสนับสนุน
 การตั้ง "รัฐไทยอิสระ" ของจีนคอมมิวนิสต์ ดังที่ไค่กล่าวแล้วนั้น ปรากฏว่าข่าวการ
 ปรากฏตัวและการเคลื่อนไหวของนายปรีดีครั้งนี้ ทำให้ประชาชนพากันตื่นเต้นและ
 กระหนกตกใจมาก ทั้งนี้เพราะไค่รู้ว่านายปรีดีไปอยู่ในประเทศจีนคอมมิวนิสต์หรือ
 สาธารณรัฐประชาชนจีน และยังไค่กล่าวโจมตีรัฐบาลไทยอย่างรุนแรง ร่วมกับพรรค
 คอมมิวนิสต์จีน ซึ่งเป็นศัตรูทางลัทธิการเมืองกับประเทศไทย ดังนั้นบรรดาหนังสือ
 พิมพ์ต่าง ๆ จึงพากันลงข่าวอย่างเกรียวกราวและเอิกเกริก เพราะเห็นเป็นข่าวที่
 น่าตื่นเต้นและน่าวิตกกังวล แต่อันที่จริงแล้วข่าวการเคลื่อนไหวของนายปรีดีนั้นมีมา
 นานแล้ว ซึ่งทางรัฐบาลไทยก็รู้และได้ติดตามมาโดยตลอด แต่ไม่ได้แจ้งให้ประชาชน
 และหนังสือพิมพ์ทราบเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่การติดตามสืบข่าวของทางราชการ
 จึงได้ปกปิดเป็นความลับไว้ ดังนั้นเมื่อสำนักข่าวของจีนคอมมิวนิสต์ได้ประกาศเรื่อง
 นายปรีดีอยู่ในปักกิ่ง และมีบทความออกแพร่หลาย รัฐบาลไทยจึงไม่ได้ตื่นเต้นหรือ
 ตกใจมากอย่างพวกนักหนังสือพิมพ์หรือประชาชนทั่วไป และสำหรับข่าวการกล่าว
 หาของนายปรีดีว่าประเทศไทยตกอยู่ภายใต้อำนาจของอเมริกานั้น รัฐบาลก็ไม่แสดง

¹ ชาว U.P. ของกอง อ่างใน หนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย ฉบับวันที่ 31
 กรกฎาคม 2497.

² จากการแถลงข่าวของหนังสือพิมพ์นิวไชน่า ของคอมมิวนิสต์จีน อ่างใน
 หนังสือพิมพ์สยามนิกร ฉบับวันที่ 31 กรกฎาคม 2497.

ปฏิบัติการหรือคิดจะตอบโต้ใด ๆ¹ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ข่าวการเมืองได้ให้เหตุผลว่า เหตุที่รัฐบาลไม่สนใจ เพราะเห็นแล้วว่า นายปรีดีซึ่งเป็นผู้ต้องหาคนหนึ่ง ในคดีปลงพระชนม์รัชกาลที่ 8 และคดีก่อการจลาจลปี 2492 (กบดวังหลวง) นั้น เป็นคอมมิวนิสต์คนสำคัญ ฉะนั้น การที่นายปรีดีจะกล่าวร้ายป้ายสีรัฐบาลอย่างไรย่อมทำได้ ดังนั้นจึงเห็นว่าไม่เกิดประโยชน์อะไรที่จะไปแก้ข่าวหรือตอบโต้วิทยุปักกิ่ง² และต่อมา ม.ล.ชาบ กฤษกร อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ ยังได้ให้เหตุผลในเรื่องนี้เพิ่มเติมอีกว่า การที่รัฐบาลไทยไม่ได้โต้ข่าวโจมตีเช่นนั้น ไม่ใช่สิ่งที่วิทยุปักกิ่งพูดเป็นความจริง แต่เชื่อความนุษย์ซึ่งมีวิญญานที่ไม่ควรเชื่อ เพราะทุกคนรู้ว่า การช่วยเหลือของอเมริกันไม่ได้ช่วยให้ประเทศไทยมีการกินดีอยู่ดี และนอกจากนี้อเมริกาก็ยังช่วยป้องกันประเทศให้ โดยส่งผู้เชี่ยวชาญทางเศรษฐกิจและทหารมาช่วยด้วย³ ซึ่งตรงกันข้ามกับพวกหนังสือพิมพ์และประชาชนทั่ว ๆ ไป ที่รู้สึกวิตกกังวลและหวาดวุ่น เพราะคิดว่า การที่นายปรีดีอยู่ในประเทศจีนแผ่นดินใหญ่นั้น อาจจะทำให้เกิดผลร้ายในประเทศไทยได้ ทั้งนี้เนื่องจากเห็นว่านายปรีดียังมีอิทธิพลในหมู่ปัญญาชน และยังมีผู้สนับสนุนอยู่เป็นจำนวนมากด้วย⁴ นอกจากนี้ก็ยังห่วงเกรงอีกว่า การปรากฏตัวของนายปรีดีในจีนครั้งนี้ เป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นถึงเจตนากระด้างของคอมมิวนิสต์จีนที่ต้องการจะคุกคามประเทศไทยต่อไป⁵ ด้วยเหตุแห่งความกลัวและความไม่พอใจดังกล่าวนี้ นักหนังสือพิมพ์ และ

¹ หนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย ฉบับวันที่ 9 สิงหาคม 2497

² เรื่องเดียวกัน ซึ่งการกล่าวหาว่านายปรีดีเป็นผู้ต้องหาคนหนึ่ง ในคดีปลงพระชนม์รัชกาลที่ 8 นั้น ไม่เป็นความจริงแต่ประการใด

³ หนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย ฉบับวันที่ 17 สิงหาคม 2497

⁴ หนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย ฉบับวันที่ 31 กรกฎาคม 2497

⁵ หนังสือพิมพ์สยามนิกร ฉบับวันที่ 31 กรกฎาคม 2497

บรรณาธิการผู้เกี่ยวข้องกับนายปรีดีทั้งหลาย จึงพากันประนามและโจมตีนายปรีดีอย่างรุนแรง
ต่าง ๆ นานา ดังตัวอย่างเช่น หนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย ฉบับวันที่ 3 สิงหาคม 2497
ว่า

บัดนี้ทราบแน่นอนแล้วว่า นายปรีดีได้รวมกับคอมมิวนิสต์จีน เขียนบทความลงใน
หนังสือพิมพ์คอมมิวนิสต์ ชื่อหนังสือพิมพ์เหวิน เหมิน เยอะ เป่า และวิทยุ
ปักกิ่ง ใต้ออกอากาศโจมตีรัฐบาลไทยว่าเป็นรัฐบาลปฏิวัติของจักรวรรดินิยม
อเมริกา และวอชิงตันโพสต์ของไทย นอกจากนี้ก็ยังโจมตีสนับสนุนผู้ก่อการปฏิวัติ
ในอินโดจีน ลาว เขมรอีกด้วย¹

นาย "องค์เก่า" เขียน "ฉากใหม่ของนายปรีดี" ว่า

การที่นายปรีดีไปอยู่ ณ ต่างแดนไม่ใช่ของแปลก เพราะเมื่อไม่พร้อมจะเข้า
มาสู่คดีทางการเมือง แต่การปรากฏตัวของนายปรีดีมีสิ่งน่าคิด คือ นายปรีดี
ใต้อาศัยวิทยุปักกิ่งออกอากาศโจมตีประเทศไทย ถูกพิจารณาตามกฎหมายระหว่าง
ประเทศ ถือเป็นธรรมเนียมว่า จะไม่ยอมส่งตัวผู้ลี้ภัยทางการเมืองให้แก่
ประเทศที่ผู้ลี้ภัยนั้นกระทำผิดทางการเมือง แต่ในเวลาเดียวกัน ประเทศที่ให้
ผู้ลี้ภัยทางการเมืองพักพิงก็ต้องไม่ยอมให้ผู้ลี้ภัยนั้น กระทำการใด ๆ ที่เป็นไปใน
ทางเป็นปฏิปักษ์กับรัฐบาลของประเทศที่ตนอยู่ การที่ผู้ลี้ภัยทางการเมือง เมื่อจีน
ยอมให้นายปรีดีออกอากาศ จึงเห็นด้วยกับผู้วิจารณ์ชาว U.P. ว่า การปรากฏตัว
ของนายปรีดีไม่ใช่ของธรรมดา แต่คงมีความหมายทางการเมืองในเอเชีย
อาคเนย์ คือ จีนพยายามทุกวิถีทางไม่ให้ประเทศไทยในเอเชียอาคเนย์เข้าเป็นสมาชิก
SEATO... จึงใจปรีดีเป็นเครื่องมือ เพราะคิดว่าปรีดีมีพวกสนับสนุนมาก ที่จะ
จงใจให้มีการล้มรัฐบาลเพื่อเชิญปรีดีมาตั้งรัฐบาลแทน เท่ากับจะกันอเมริกัน
ไค... ถ้าปรีดีไม่มีความทะเยอทะยานจนเกินไป ไปอยู่กับลูกก๊วยเหมียวต่างประเทศ
ความคิดที่ทำไว้ก็จะไม่มีคนล้ม นานเสียกว่าที่ปรีดีอยากเป็นใหญ่ถึงกับไปรวมมือกับ
รัฐบาลต่างประเทศ เมื่อศึกษาประวัติศาสตร์ชาติไทยมักจะเสียไปเพราะ

¹ หนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย ฉบับวันที่ 3 สิงหาคม 2497.

มหาอำมาตย์ทูจรีต เราก็คงมาเสียใจในการกระทำของนายปรีดี พนมยงค์
ผู้มีปัญญาที่ไปเป็นเครื่องมือของชาวต่างประเทศ¹

ค่านหนังสือพิมพ์เทอคไทย โค้ประนามอย่างรุนแรงว่า

...(นายปรีดี) ไม่ใช่ผู้ใดสันติสุข มีฐานะเพียงบุรุษเชื้อจีนธรรมดา
...เมืองไทยมีนักการเมืองที่ชั่วช้า อับปรักขณ ถึงขนาดปรารถนาให้เมืองไทย
พินาศอวตวาย โดยไปอยู่เมืองจีน และโจมตีประเทศไทย²

ส่วนทางค่านหนังสือพิมพ์สารเสรีว่า

นายปรีดีกระทำลงไปนี้ก็เพื่อประโยชน์ของตนเองเท่านั้น ทั้งนี้เพราะเหตุว่า
การที่นายปรีดีกลางใจคือ เมริกาอย่างรุนแรงนั้น นายปรีดีเองก็รู้อเมริกา
เคยช่วยไทยมาตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 และหลังสงครามโลกซึ่งทำให้ไทย
รอดพ้นจากการบีบคั้นของญี่ปุ่นและอังกฤษมาแล้ว³

ส่วนทางค่านผู้ที่เคยร่วมงาน ร่วมรัฐบาล ลูกน้อง ลูกศิษย์ และผู้สนับสนุน
อื่น ๆ อีกเป็นจำนวนไม่น้อยก็พากันโจมตี และประกาศไม่ยุ่งเกี่ยวกับนายปรีดี ทั้งนี้
เพราะนอกจากจะไม่ชอบลัทธิคอมมิวนิสต์แล้ว ยังเกรงกลัวรัฐบาลจะเอาโทษด้วย
เพราะจอมพล ป. เคยให้สัมภาษณ์แล้วว่า การตั้งรัฐไทยอิสระในยูเนียน คือ การคุก
คามประเทศไทย⁴ ฉะนั้นเมื่อนายปรีดีโค้ปรากฏตัวในจีนแผ่นดินใหญ่และประกาศ
สนับสนุนการจักตั้งรัฐไทยอิสระตลอดจนกล่าวโจมตีรัฐบาลไทย และยั่วยุให้ประชาชน

¹ หนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย ฉบับวันที่ 5 สิงหาคม 2497

² หนังสือพิมพ์เทอคไทย ฉบับวันที่ 7 สิงหาคม 2497

³ หนังสือพิมพ์สารเสรี ฉบับวันที่ 9 สิงหาคม 2497

⁴ หนังสือพิมพ์เช้า ฉบับวันที่ 22 มิถุนายน 2497

ไทยก่อการจลาจลขึ้น ผู้ที่เป็นพรรคพวกของนายปรีดีจึงต้องแสดงปฏิริยาออกมาเพื่อ
 แสดงความบริสุทธิ์ใจว่าไม่เห็นด้วย และก็เพื่อความปลอดภัยของตนเอง ทั้งนี้เพราะ
 ในช่วงระยะนั้น พวกอัครวินของ พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์ กำลังดำเนินการจับกุม
 และกวาดล้างพวกคอมมิวนิสต์และคนจีนที่นำสงสัยอย่างขนานใหญ่¹ ปฏิริยาของ
 ผู้เกี่ยวข้องกับนายปรีดีที่สำคัญ ๆ ก็ได้แก่ ม.ล.ชาบ ฤๅชกร อดีตลูกน้องนายปรีดี
 ในขบวนการเสรีไทยต่อตาญี่ปุ่น ได้ประกาศตัดขาดกับนายปรีดีอย่างเด็ดขาดว่า
 "สมัยนั้นทำเพื่อชาติ แต่เมื่อปรีดีไปอยู่ทางแดง ก็คนละฝ่าย... ผู้ที่อยู่กับนายปรีดี
 คนเดี๋ยวนั้นคือ นายสงวน ตุลารักษ์"² นอกจากนี้ยังกล่าวอีกว่า "ปรีดีเป็นคอมมิวนิสต์
 รอยเปอร์เซ็นต์ และนายปรีดีจะชวนเครือไทยนอกประเทศเช่นพวกสื่อ และฉาน
 ซึ่งมีการศึกษาอ้อย อาจหลงเชื่อทำให้ไทยฆ่าไทยกันเอง โดยมีเมมาเซตุงหนูน"³
 ส่วน นายคิเรก ชัยนาม อดีตผู้ร่วมรัฐบาลกับนายปรีดี ซึ่งในระยะแรก ๆ ได้วางเฉย
 เกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่เมื่อมีหลายคนคิดว่า นายคิเรกนิ่งเฉยนั้นเพราะรอกองทัพนายปรีดี
 บุกแล้วจะร่วมมือกับนายปรีดีอีก นายคิเรกเกรงกลัวการเข้าโจมตี จึงได้ให้สัมภาษณ์
 ว่า

ผมเป็นนักกฎหมาย ถ้าไม่มีหลักฐานก็ต้องสันนิษฐานว่า สุจริต ในการกระทำ
 ของหลวงประดิษฐ์ (นายปรีดี) ซึ่งไปปรากฏตัวที่ หรือไปเขียนสู่สำนักหนังสือ
 รัฐบาลก็ดี ยอมแสดงใจซื่อว่า หลวงประดิษฐ์เป็นคอมมิวนิสต์ไม่ตองสงสัย...
 เมื่อปรีดีอยู่คนละฝ่ายก็ต้องแยกกัน เดินคนละทาง⁴

¹ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 4 สิงหาคม 2497

² หนังสือพิมพ์ประชาชาติไทย ฉบับวันที่ 17 สิงหาคม 2497

³ หนังสือพิมพ์ประชาชาติไทย ฉบับวันที่ 7 สิงหาคม 2497

⁴ เรื่องเดียวกัน.

และนอกจากนี้ยังไ้กล่าวสนับสนุนอเมริกาค่วยว่า "อเมริกาช่วยไทยน้อยไป และไม่เห็นว่ามาจักรวรรดินิยมอะไรกับเรา"¹ และที่จริงก็ "อยากให้อเมริกาช่วยมากกว่านี้ด้วย"² ส่วน นายวิจิตร สุลิตานนท์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยและพรรคพวกของนายปรีดีหลายสมัย และก็ยังเคยถูก จอมพล ป. สั่งจับกุมร่วมกับพวกของนายปรีดีก็ไ้กล่าวโจมตีนายปรีดีอย่างรุนแรงว่า "การที่นายปรีดีทำเช่นนั้นเหมือนคนสิ้นคิด จึงคิดจะเอาต่างชาติมายึดครองไทย และนำระบบคอมมิวนิสต์มาสู่ประเทศไทย ซึ่งคนไทยกับคอมมิวนิสต์ไม่มีทางเข้ากันได้เลย" ดังนั้นจึงประกาศอยู่คนละฝ่ายกับนายปรีดี³ ส่วน นายควง อภัยวงศ์ อธิการบดีแห่งทางการเมืองฝ่ายพลเรือนคนสำคัญของนายปรีดี ก็โจมตีว่า "ไม่ต้องกังขาค่าปรีดีจะไม่ใช้คอมมิวนิสต์ เพราะเขาไปอยู่ในแผ่นดินไทยและเขียนบทความกล่าวหาว่ารัฐบาลไทย" และนายควงยังไ้โต้คำกล่าวหาของนายปรีดี เรื่องการกักขังของอเมริกาค่วยว่า การช่วยเหลือของอเมริกาไม่ใช่การรุกราน และพร้อมกับสนับสนุนนโยบายรัฐบาลที่จำเป็นต้องรับความช่วยเหลือจากอเมริกาและประเทศตะวันตกอื่น ๆ⁴ ทั้งนี้เพราะเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติ ส่วนทางด้านนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ก็พลอยไหวตัวไปด้วย ทั้งนี้เพราะมีหนังสือพิมพ์ลงข่าวว่ามีคนเอาบทความนายปรีดีแจกให้ลูกศิษย์จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ซึ่งนายปรีดียังมีอิทธิพลอยู่⁵ เมื่อข่าวไ้แพร่หลายออกไป ทำให้บรรดานักศึกษาและอธิการบดีนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹ เรื่องเดียวกัน.

² หนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย ฉบับวันที่ 9 สิงหาคม 2497

³ เรื่องเดียวกัน.

⁴ เรื่องเดียวกัน

⁵ หนังสือพิมพ์เทอไทย ฉบับวันที่ 12 สิงหาคม 2497

ต้องร่วมกันทำหนังสือร้องเรียนไปถึง พล.ต.อ.เผ่า อธิบดีกรมตำรวจ โดยปฏิเสธว่า พวกเขาไม่ได้อยู่ใต้อิทธิพลของนายปรีดี และกล่าวคว่ำว่าที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีใต้อิทธิพลของนายปรีดี หากแต่ต้องการเข้ามาเพื่อศึกษาหาความรู้เท่านั้น¹ และนอกจากนี้ นายทองเย็น หลี่ละเมียร ลูกศิษย์นายปรีดี ซึ่งกำลังถูกจับกุมในข้อหาหลบหนีในราชอาณาจักร โดยไม่ยอมหนีออกนอกประเทศ เพราะเห็นว่าเป็นคอมมิวนิสต์ไปหมด ก็ได้กล่าวว่า "ไม่คิดจะมีอุดมการณ์เป็นแดง แม้จะเป็นสานุศิษย์ของนายปรีดีก็ตาม ปรีดีเป็นแดง ผมไม่นิยมแดง"²

นอกจากปัญหาการเคลื่อนไหวของนายปรีดีที่ไม่ร่วมมือกับพรรคคอมมิวนิสต์จีนออกข่าวโจมตีรัฐบาลไทย จนก่อให้เกิดความวุ่นวายภายในสังคมไทย ดังได้กล่าวแล้ว การเคลื่อนไหวของพรรคคอมมิวนิสต์จีน รัสเซีย หรือกลุ่มคนจีนที่นิยมคอมมิวนิสต์ในระยะเดียวกันนี้ ก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ทำให้วงการต่าง ๆ ของไทยเกิดความหวาดกลัวภัยคอมมิวนิสต์³ ทั้งนี้เพราะท่าทีของกลุ่มดังกล่าวนี้ ได้สื่อให้เห็นถึงเจตนารมณ์ที่จะก่อความสงบสุข และคุกคามประเทศไทย ถึงจะเห็นได้จากการเรียกร้องของ นายเลี่ยน กวน รองประธานสมาคมจีนนอกประเทศ ซึ่งเป็นองค์การแนวร่วมคอมมิวนิสต์ ได้ออกบทความชักชวนคนจีนในประเทศต่าง ๆ ให้หันมาร่วมมือกับพรรคคอมมิวนิสต์จีน โดยใช้วิธีการโฆษณาว่า รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ของรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์กำหนดให้รัฐบาลจีนรับผิดชอบ ดูแลเอาใจใส่และอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับคนจีนภายนอก

¹ หนังสือพิมพ์ศรีกรุง ฉบับวันที่ 4 กันยายน 2497

² หนังสือพิมพ์เช้า ฉบับวันที่ 7 กรกฎาคม 2497

³ หนังสือพิมพ์ข่าวพาณิชย์ ฉบับวันที่ 31 สิงหาคม 2497

ประเทศ ทั้งนี้เพื่อต้องการกระตุ้นให้คนจีนในต่างประเทศเกิดความรู้สึกที่ว่า "มาตุภูมิที่เข้มแข็งย่อมเป็นสิ่งสำคัญในการคุ้มครองผลประโยชน์ของคนจีนที่อาศัยอยู่นอกประเทศ"¹ และนอกจากนี้ นายวูชวณ ผู้วิจารณ์ข่าวประจำหนังสือพิมพ์ประชาชนของคอมมิวนิสต์จีน ก็ยังกล่าวโจมตีและดูหมิ่นรัฐบาลไทยในเรื่องที่จะเข้าไปร่วมองค์การทหารกับอเมริกาอีกว่า รัฐบาลไทยไม่ใช่ผู้แทนของประชาชนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่จะไปเข้าร่วมในกลุ่มสนธิสัญญาซีอาโต (SEATO) หรือ "องค์การสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียอาคเนย์" ซึ่งจะคงถูกทำลาย ส่วนทางด้านมอส์โคว์และปักกิ่ง ก็ได้พยายามออกข่าวก็ดักกันไม่ให้ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้าร่วมองค์การซีอาโต แต่สำหรับรัฐบาลปักกิ่งได้เพิ่มการโจมตีรัฐบาลไทยอย่างรุนแรงว่า รัฐบาลไทยคิดจงล้างจอบฉาญและกดขี่คนจีนในประเทศไทยอย่างทารุณและยังกล่าวหาว่ารัฐบาลไทยยินยอมให้อเมริกาใช้ประเทศไทยเป็นแหล่งควบคุมเศรษฐกิจในลาวและกัมพูชา² รวมทั้งได้ประท้วงรัฐบาลไทยที่จะเข้าร่วมองค์การซีอาโตด้วย³ นอกจากนี้ทางพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยก็ได้ช่วยเพิ่มความเคลื่อนไหวให้หนักขึ้น โดยการออกใบปลิวเรียกร้องและชักชวนประชาชนให้สนับสนุนการต่อสู้เพื่อสันติภาพและเอกราชอธิปไตยของพวกคอมมิวนิสต์ ทั้งนี้เพื่อหวังจะทำลาย

¹ บทความของ "สมาคมจีนนอกประเทศ" แดลงในวันที่ 4 สิงหาคม 2497 อ้างใน เรื่องเดียวกัน.

² ข่าววิทยุปักกิ่ง วันที่ 9 สิงหาคม 2497 อ้างใน เรื่องเดียวกัน และจากสำนักข่าวจีน อ้างในหนังสือพิมพ์เทอคไทย ฉบับวันที่ 10 สิงหาคม 2497 และในหนังสือพิมพ์ศรีกรุง ฉบับวันที่ 23 กันยายน 2497

³ ข่าววิทยุปักกิ่ง วันที่ 11 สิงหาคม 2497 อ้างในหนังสือพิมพ์ข่าวพาณิชย์ ฉบับวันที่ 31 สิงหาคม 2497

อิทธิพลของอเมริกาไม่ให้ประเทศไทยเป็นฐานทัพ และกอบโกยผลกำไรจากการค้าอาวุธสงคราม ตลอดจนถึงเพื่อป้องกันไม่ให้ประชาชนไทยถูกกดขี่ และตกเป็นเหยื่อกระสุนสงครามของอเมริกา ทั้งนี้เพราะพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยเชื่อว่าอเมริกากำลังวางแผนการนำพลกึ่งกลางให้ประเทศไทยรับเข้าร่วมมือทางการทหารกับอเมริกา โดยหลอกล่อให้คิดว่า คอมมิวนิสต์จะบุกเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีประเทศไทยเป็นเป้าหมาย และนอกจากนี้ก็ได้กล่าวโจมตีรัฐบาลไทยอย่างรุนแรงอีกว่า ยอมยกประเทศไทยให้เป็นฐานทัพอเมริกา และยังคงสร้างความพินาศในทางเศรษฐกิจและชีวิตคน ด้วยการเข้าไปร่วมมือกับอเมริกาเพื่อทำสงคราม¹

การที่จีนคอมมิวนิสต์ได้พยายามเคลื่อนไหวก่อกวนและคุกคามรัฐบาลไทยมากขึ้นตามลำดับซึ่งได้กล่าวมาแล้วนั้น นอกจากจะมีเหตุผลไม่พอใจนโยบายของรัฐบาล จอมพล ป. ที่พยายามกำจัดจีนคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย และต้องการจะเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์แล้ว เหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ มีความหวาดกลัวรัฐบาลไทย ทั้งนี้เพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่ต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์มาช้านาน และนอกจากนี้ ในเดือนกรกฎาคม 2497 พล.อ.สฤษดิ์ก็ยิ่งไต่ถามไปกรุงวอชิงตันเพื่อเจรจากลางทางการทหาร² และปรากฏว่าประสบผลสำเร็จด้วย³ และที่ยังไป

¹ดูรายละเอียดใน สสร. แผนก บร. 6.6 ใบปลิวเรื่อง "จงสามัคคีกันต่อสู้เพื่อดวงสันติภาพ เอกราช และประชาธิปไตย" ของคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย วันที่ 15 สิงหาคม 2497

²หนังสือพิมพ์ข่าวพาณิชย์ ฉบับวันที่ 31 สิงหาคม 2497

³จากการแถลงข้อที่ประชุมคณะกรรมการนิติบัญญัติ ณ บ้านมนังคศิลา เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2497 ดูในหนังสือพิมพ์เทวาทไทย ฉบับวันที่ 10 สิงหาคม 2497

กว่านั้น ก็คือ รัฐบาลจอมพล ป. ได้ตกลงใจจะเข้าร่วมองค์การซีอาโต้ ซึ่งเป็นองค์การทางทหารที่อเมริกาจัดตั้งขึ้นเพื่อปิดล้อมคอมมิวนิสต์จีนทางด้านตะวันออก จากกรณีที่ รัฐบาลไทยแสดงท่าทีเป็นปฏิปักษ์ต่อคอมมิวนิสต์เช่นนี้ จึงทำให้จีนคอมมิวนิสต์เกิดความหวั่นเกรงรัฐบาลไทยมาก ทั้งนี้เพราะได้ตีความเอาว่า ภารกิจที่รัฐบาลไทยไปตกลงทางด้านทหารกับอเมริกา และจะเข้าร่วมองค์การซีอาโต้ นั่นคือ "อีกก้าวหนึ่งที่จะกระชับหัวต่อทางการทหารเพื่อเตรียมสงครามโจมตีประเทศจีน"¹ และด้วยเหตุนี้ ฝ่ายคอมมิวนิสต์จึงได้พยายามกดดันประเทศไทยด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อชักจูงไม่ให้รัฐบาลไทยเข้าร่วมทางด้านทหารกับอเมริกา

แต่ปรากฏว่า พรรคคอมมิวนิสต์จีนก็ไม่อาจกระทำได้ และในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่อง ของนายปรีดีที่มีข่าวลือเคลื่อนไหวซึ่ง ไม่มีหลักฐานพิสูจน์ความจริง แต่พรรคคอมมิวนิสต์ได้ให้การสนับสนุนนายปรีดีจริงก็อาจเป็นการผิดพลาด เพราะในอีกคืนนั้น แม่บรรดาประชาชน นักเรียน นักการเมือง ข้าราชการพลเรือน หรือแม่แต่แม่ทัพใหญ่อย่าง พ.อ. พระยาพหลฯ ซึ่งได้พากันให้ความเคารพรักและนับถือนายปรีดีอย่างมากนั้น เพราะบุคคลเหล่านี้มองนายปรีดีด้วยสายตาคือ อหิเช่น เป็นวีระบุรุษ เป็นผู้ต่อสู้เคียงข้างประชาชนเป็นบุคคลที่มีปัญญาปราญะเปรี๊ยะ และเป็นนักต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย และนอกจากนี้ รัฐบาลต่างประเทศหลายประเทศก็ยังได้ยกย่องนายปรีดี ทั้ง เช่น ประธานาธิบดีทรูแมน แห่งสหรัฐอเมริกา ได้มอบเหรียญเกียรติคุณชั้นเยี่ยมให้ และผู้นำหลายประเทศก็ได้เชิญให้ไปเยือนประเทศตนหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง และจากการสนับสนุน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดังกล่าวนี้ จึงทำให้นายปรีดีเป็นบุคคลที่ประชาชนชาวไทยและชาวต่างประเทศได้ให้ความเคารพนับถือมาก จากพฤติกรรมดังกล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า คนส่วนใหญ่ที่ได้ให้ความเคารพนับถือนายปรีดีก็เพราะเห็นว่า เป็นนักต่อสู้เพื่อประชาชน เพื่อชาติ และเพื่อประชาธิปไตย ดังนั้น ถ้าพรรคคอมมิวนิสต์จีนซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองที่เป็นปฏิปักษ์ต่อสังคมไทย มาให้การสนับสนุนนายปรีดีดำเนินการร่วมกับคอมมิวนิสต์จีนเช่นนี้ แทนที่จะได้รับความสำเร็จ ก็จะมีปรากฏผลในทางตรงกันข้าม คือ ยิ่งทำให้ประชาชนไทยมีความมุ่งมั่นที่จะร่วมมือกับรัฐบาลต่อสู้กับพวกคอมมิวนิสต์มากขึ้น ส่วนทางด้านนายปรีดีก็ได้รับผลตอบแทนด้วยค่าโง่ที่จากสมัครพรรคพวก และลูกศิษย์ จนทำให้คุณความดีและความเชื่อถือนอกไปมาก และยังมีข่าวอยู่เสมอว่า นายปรีดีไปพัวพันกับพรรคคอมมิวนิสต์จีน นายปรีดีก็ยังคงอยู่ในฐานะที่เลวร้ายสำหรับสายตาของทุกคนทั่วไป ทั้งนี้เพราะได้มีหนังสือพิมพ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ได้พยายามสร้างข่าวโม้ต่าง ๆ ของนายปรีดีมาตีแผ่ให้ประชาชนทราบ อาทิเช่น เรื่องนายปรีดีให้สัญญา กับจีนคอมมิวนิสต์ว่า ถ้าได้เป็นรัฐบาลจะยกฐานะชาวจีนให้เท่าเทียมกับคนไทย¹ จะให้สิทธิพิเศษในธุรกิจการค้าแก่ชาวจีนมากกว่าชาติอื่น จะยกเลิกกฎข้อบังคับและกฎหมายที่ใช้บังคับโรงเรียนจีนทั้งหมด และจะส่งตึก ยาง และข้าวมาให้ประเทศจีน² เรื่องนายปรีดีให้บริษัทโชนัส เกลาฐ พิมพ์ชนบัตรใบละร้อยปลอม เพื่อเตรียมแผนการ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹หนังสือพิมพ์เทคนไทย ฉบับวันที่ 10 สิงหาคม 2497

²หนังสือพิมพ์สารเสรี ฉบับวันที่ 10 สิงหาคม 2497

ทำลายเศรษฐกิจของประเทศไทยให้ปั่นป่วน¹ เรื่องเวียตมินท์และจีนคอมมิวนิสต์ตกลงจะสนับสนุนพวก "ไทยอิสระ" อย่างเต็มที่ เพื่อจะให้ นายปรีดีมาปกครองประเทศไทยอีก² เรื่องเมมาเซตุงประธานพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ตั้งนายปรีดีเป็นหัวหน้าขบวนการคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย³ และเรื่องนายปรีดีได้ประกาศเจตนารมย์จะปลดปล่อยประเทศไทย⁴ และจัดตั้งกองบัญชาการไทยอิสระขึ้นในยูนาอ่าวพรมแดนไทยเพียง 100 ไมล์⁵ โดยมีกำลังทหารไทยอาสาสมัครจีนคอมมิวนิสต์และเวียตมินท์คิดอาวุธกว่า 10,000 คน ตั้งเป็นกองทัพเพื่อเตรียมเปิดฉากรุกประเทศไทย⁶ เป็นต้น และนอกจากนี้ ม.ล.ชาบ กูญชร อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ยังให้สัมภาษณ์แพร่ไปทั่วโลกอีกว่า ถ้านายปรีดีสามารถรวมพวกไทยลี้ภัย (ในยูนาอ) ได้สำเร็จ "กองทัพคอมมิวนิสต์โดยการนำของนายปรีดีต้องบุกไทยแน่"⁷ ทั้งนี้

¹ หนังสือพิมพ์ศรีกรุง ฉบับวันที่ 24 สิงหาคม 2497 และ ฉบับวันที่ 4 กันยายน 2497

² จากสำนักข่าว "ต้าเตา" ของจีนก๊กมินตั๋ง ในไทเป วันที่ 26 สิงหาคม 2497 อ้างในหนังสือพิมพ์เทอดไทย ฉบับวันที่ 31 สิงหาคม 2497

³ ข่าวจากหนังสือพิมพ์ซันเคย์เอ็กเพรสในอังกฤษ อ้างในหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 22 กันยายน 2497

⁴ ข่าวจาก U.P. ในไทเป อ้างในหนังสือพิมพ์สารเสรี ฉบับวันที่ 31 สิงหาคม 2497

⁵ ข่าวจากจีนไต้หวัน อ้างในหนังสือพิมพ์สยามนิกร ฉบับวันที่ 1 กันยายน 2497

⁶ หนังสือพิมพ์สารเสรี ฉบับวันที่ 31 สิงหาคม 2497

⁷ หนังสือพิมพ์เทอดไทย ฉบับวันที่ 9 กันยายน 2497

เพราะเชื่อว่า เมื่อคอมมิวนิสต์ต่างชาติไม่อาจแบ่งประเทศไทยอย่าง เกาหลีและเวียดนาม
ได้ ก็คงอุปโลกลให้นายปรีดีเป็นหัวหน้าไทยอิสระ ยกเอาคนไทยมาฆ่ากันเอง¹ และ
ต่อมาก็มีหนังสือพิมพ์และหน่วยงานทางตะวันตกได้ทำการใส่ร้ายป้ายสี โดยลงข่าว
และวิจารณ์นายปรีดีอีกว่า การที่นายปรีดียอมเป็นเครื่องมือของจีนคอมมิวนิสต์ถึงขนาด
จะเอาประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศบ้านเกิดไปอยู่ใต้อำนาจบัญชาของจีนคอมมิวนิสต์ ก็
เพราะว่านายปรีดีตกเป็นทาสยาเสพติดที่จีนคอมมิวนิสต์ปรนเปรอให้² ส่วนทางด้าน
สำนักข่าวสารอเมริกา (USIS) ก็ได้นำข่าวจากสำนักแถลงข่าวของจีนคอมมิวนิสต์
เกี่ยวกับนายปรีดีได้รับเกียรติจากรัฐบาลปักกิ่งให้ขึ้นไปอยู่บนแท่นรับการก้านับในพิธีตรวจ
พลสวนสนามวันครบรอบปีที่ 5 แห่งการยึดครองแผ่นดินใหญ่ของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ณ
จตุรัสเทียนอันเหมิง (ประตูชัยสันติภาพสวรรค์) มาวิจารณ์ว่า การที่นายปรีดีได้รับ
เกียรติเช่นนี้ เพราะจีนคอมมิวนิสต์มีแผนที่จะเอานายปรีดีเป็นผู้นำรวมกลุ่มชนชาติต่าง ๆ
ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีก³ แต่ทั้งนี้ก็ไม่ได้อธิบายรายละเอียดใด ๆ ซึ่งใน
เรื่องนี้ถ้าได้พิจารณาเหตุการณ์ตั้งแต่ที่นายปรีดีได้ปรากฏตัวในกรุงปักกิ่ง และออกข่าว
โจมตีรัฐบาลไทย ร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์จีน จนถึงพรรคพวกและลูกศิษย์ของนายปรีดี
โจมตีอย่างรุนแรง ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า ชื่อเสียงของนายปรีดีไม่ได้อยู่ใน
ฐานะที่จะสร้างความเชื่อถือในหมู่ประชาชนไทยดังสมัยก่อน ๆ แล้ว ฉะนั้น ถ้าหาก
พรรคคอมมิวนิสต์จีนยังคงพยายามสนับสนุนนายปรีดีต่อไปดังที่สำนักข่าวสารอเมริกัน
วิจารณ์ การแทรกซึมของนายปรีดีก็คงไม่มีทางสำเร็จ ทั้งนี้ เพราะนอกจากเหตุผล

¹หนังสือพิมพ์สารเสรี ฉบับวันที่ 9 กันยายน 2497

²รายงานจากผู้สื่อข่าวลับของนิตยสารนิวส์วีก ประจำวันที่ 13 กันยายน 2497
อ้างในหนังสือสยามนิกร ฉบับวันที่ 15 กันยายน 2497 ซึ่งข่าวนี้ไม่มีมูลความจริงแต่ประการ
ใด

³หนังสือพิมพ์สยามนิกร ฉบับวันที่ 3 พฤศจิกายน 2497

เรื่องการเสื่อมความนิยมของประชาชนไทยที่มีต่อนายปรีดีแล้ว สภาพการณ์ทั่ว ๆ ไปของสังคมไทยก็ยังเป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวของนายปรีดีอย่างมาก ดังมีผู้วิจารณ์เปรียบเทียบไว้ว่า ในอินโดจีนนั้นเท่าที่โฮจิมินห์ได้ดำเนินการไป สถานการณ์ก็แตกต่างจากประเทศไทยมาก กล่าวคือ อินโดจีนเป็นประเทศที่อยู่ในความปกครองของฝรั่งเศสมาก่อน ดังนั้นเพียงแต่โฮจิมินห์อาศัยเหตุการณ์ฉุฉุนมาบังหน้า การแทรกซึมเข้าไปในประเทศก็ทำได้ง่ายแล้ว ส่วนทางด้านนายปรีดีนั้น ประเทศไทยในระยะหลังนี้ไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ที่จะเอื้ออำนวยต่อการเคลื่อนไหวของนายปรีดี ดังนั้นการที่นายปรีดีจะจัดตั้งขบวนการเสรีไทยขึ้นอีก ก็ทำไม่ได้แล้ว¹ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ก็ไม่ได้หมายความว่า การแทรกซึมในลักษณะอื่น ๆ จะเกิดขึ้นไม่ได้ ทั้งนี้เพราะสภาพเงื่อนไขของการแทรกซึมยังมีอยู่ในสังคมไทยขณะนั้น อาทิเช่น ค่าครองชีพสูง ตลาดการค้าตกต่ำทำให้ส่งชาวออกไปขายต่างประเทศไม่คอยได้ ชาวของชวานาต้องขายในราคาถูก ในขณะที่ของใช้และอุปกรณ์เกี่ยวกับการกลสิกรรมมีราคาสูงขึ้น ภาษีอากรสูง ชาวทำได้ไม่ครบเต็มตามจำนวนที่ควรจะได้ และปัญหาการขูดเงินเจ้าหน้าที่กักขังทำให้ได้รับความเดือดร้อน เป็นต้น²

อย่างไรก็ตาม ปัญหาการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับเรื่องของ นายปรีดี ทั้งหมดนี้ ดังกล่าวนี้ แม้ จอมพล ป. จะมีความเห็นว่า "นายปรีดีจะเป็นนักวิ่งผลัดคนต่อไปของคอมมิวนิสต์ ที่จะวิ่งไปสู่ชัยชนะเหนือดินแดนอาเซียอาคเนย์"³ แต่มีบางสิ่งบางอย่างที่ทำให้เห็นว่า จอมพล ป. ไม่ได้หวาดกลัวอิทธิพลของนายปรีดีหรือ

¹ ฐ ในหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย ฉบับวันที่ 18 กันยายน 2497

² เรื่องเดียวกัน.

³ หนังสือพิมพ์สยามนิกร ฉบับวันที่ 10 ธันวาคม 2497

การแทรกซึมของพวกคอมมิวนิสต์เท่าใดนัก ทั้งนี้จะเห็นได้จากนับตั้งแต่ปี 2498 เป็นต้นมา จอมพล ป. ได้อนุญาตให้พวกนักการเมืองกลุ่มสังคมนิยมจัดตั้งพรรคการเมืองได้ และนอกจากนี้ก็ยังให้พวกกรรมกรมีสิทธิเรียกร้องและจัดตั้งองค์การแรงงาน โดยมีกฎหมายรับรอง แต่อย่างไรก็ดี การกระทำของ จอมพล ป. ดังกล่าวนี้ ก็มีเหตุผลอื่น ๆ ประกอบด้วย ที่สำคัญได้แก่

ประการแรก ท่าทีของรัสเซียและพรรคคอมมิวนิสต์จีนในระยะหลังนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก กล่าวคือ ในช่วงสมัยของสตาลินนั้น รัสเซียดำเนินนโยบายต่างประเทศในลักษณะที่แข็งกร้าวต่อประเทศโลกเสรี และเข้มงวดต่อประเทศบริวารมาก ถึงขนาดทำให้แตกแยกกับประเทศยูโกสลาเวีย แต่เมื่อครุชชอฟได้รับคัดเลือกเป็นผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์ของรัสเซียคนต่อมา ครุชชอฟได้พยายามดำเนินนโยบายแบบ "การอยู่ร่วมกันเพื่อสันติภาพ" (peaceful co-existence)¹ ซึ่งทำให้คลายความก้าวร้าวต่อประเทศโลกเสรีมากขึ้น ส่วนทางด้านพรรคคอมมิวนิสต์จีนนั้น นับตั้งแต่อเมริกาได้หันมาสนใจภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และจัดตั้ง "องค์การสันธิสัญญาป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" เพื่อปิดล้อมการแพร่ขยายลัทธิคอมมิวนิสต์ และอิทธิพลของจีนคอมมิวนิสต์ทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ จีนคอมมิวนิสต์ก็เริ่มแสวงหาสันติภาพกับประเทศเพื่อนบ้าน หรือประเทศในเขตภูมิภาคเอเชียมากขึ้น จึงจะเห็นได้จากการเข้าหาอินเดียนีและพม่าเพื่อทำข้อตกลงทางสันติภาพ และต่อมาก็ได้พยายามขยายออกไปโดยชักชวนประเทศต่าง ๆ ในเอเชียและอัฟริกาเข้าร่วมกันประชุมที่เมืองบันดุง (Bandung Conference) ในประเทศอินโดนีเซีย² และในการประชุม

¹ดูใน หลวงอรุณโกวิทาทิ, คอมมิวนิสต์ คอมอินเทอร์เน..., หน้า 2896

²การประชุมที่เมืองบันดุง มีขึ้นในเดือน เมษายน 2498 มีประเทศเอเชียและอัฟริกาเข้าร่วม 29 ประเทศ เรื่องเดียวกัน, หน้า 2922 ทท.

ประการที่สอง เนื่องจากว่าในปี 2498 จอมพล ป. นายกรัฐมนตรีได้มีโอกาสเดินทางรอบโลก และได้เยี่ยมเยือนประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยของประเทศตะวันตกหลายประเทศ และเมื่อจอมพล ป. เดินทางกลับ ก็มีความคิดอยากจะให้ประเทศมีรูปแบบการปกครองที่เจริญก้าวหน้าอย่างหลาย ๆ ประเทศในตะวันตก ทั้งนี้เพราะเห็นว่า สถานการณ์ของประเทศในระยะหลังนี้มีการประกันความมั่นคงแล้ว กล่าวคือ ประเทศไทยก็ได้เข้าเป็นสมาชิกองค์การสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งจะช่วยประกันความมั่นคงปลอดภัยจากต่างชาติได้ และทางบ้านจีนคอมมิวนิสต์ก็ได้ดำเนินนโยบายที่ไม่เป็นภัยต่อไทยแล้ว และที่สำคัญ จอมพล ป. ก็เห็นว่า วิธีทางแบบประชาธิปไตยจะสามารถช่วยดวงคุณอำนาจระหว่างจอมพล ป. พล.ต.อ.เผ่า และ พล.อ.สฤษดิ์ ได้ดีกว่าในระบบที่เป็นอยู่¹ ดังนั้น จอมพล ป. จึงอยากจะทำลอบระบบประชาธิปไตยในสังคมไทยอีกครั้ง² โดยประกาศใช้พระราชบัญญัติพรรคการเมืองขึ้น ในวันที่ 26 กันยายน 2498³ ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้นักการเมืองต่าง ๆ ได้เข้าสมัครแข่งขัน และต่อมา

¹ Donald E. Weatherbee, The United Front in Thailand, p. 22.

² TIC/CU 13997 Te Van Tai, "The Role of the Military in the Developing Nations of South and Southeast Asia, Pakistan, Burma and Thailand" (Ph.D. Thesis, unpublished), p.279.

³ พระราชบัญญัตินี้ได้อ่านสภา ในวันที่ 19 กันยายน 2498 และประกาศใช้ ในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 26 กันยายน 2498 ดูรายละเอียดใน "พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2498" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 72 ตอนที่ 77 วันที่ 28 กันยายน 2498

ในปี 2499 จอมพล ป. ก็ยังได้ยินยอมให้พวกผู้ใช้แรงงานจัดตั้งสมาคมของคนได้
 อย่างไม่ผิดกฎหมาย ดังจะกล่าวต่อไป

ฉ. การเคลื่อนไหวของพวกสังคมนิยมซ้ายใหม่ และพวกกรรมกรในปี

พ.ศ. 2498 - 2500

อย่างไรก็ตาม แม้หลังการประกาศพระราชบัญญัติพรรคการเมือง
 ปี 2498 จะมีพรรคการเมืองที่มีแนวโน้มไปทางซ้ายอยู่หลายพรรค อาทิเช่น พรรค
 เสรีชนกร พรรคเสรีประชาธิปไตย พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย พรรคขบวนการ
 ไรต์ปาร์ต พรรคกรรมกร และพรรคสังคมนิยม แต่พรรคเหล่านี้ก็เป็นเพียงพรรค
 "ซ้ายใหม่" หากได้มีความคิดรุนแรงแบบคอมมิวนิสต์มาร์ซิสต์-เลนินิสต์แต่ประการใด
 ไม่ ทั้งนี้จะเห็นได้จากนโยบายของแต่ละพรรค ดังนี้

1. พรรคเสรีชนกร มี นายเทพ โชคินุชิต ผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ
 เป็นหัวหน้า และ นายแกล้ว นรปติ เป็นเลขาธิการพรรค สำหรับนายเทพ
 โชคินุชิต แม้จะเรียกตนเองว่า "นักสังคมนิยม" แต่นายเทพก็คัดค้านการดำเนิน
 นโยบายแบบคอมมิวนิสต์ที่ให้รัฐเป็นผู้ควบคุมกิจการทั้งปวง ความทัศนะของนายเทพ
 เห็นว่า "ลัทธิสังคมนิยม" นั้น คือรัฐจะต้องจัดระบบภาษีให้เป็นธรรม และต้องใช้จ่าย
 อย่างประหยัด ส่วนด้านการผลิต รัฐต้องเป็นผู้ริเริ่ม ส่งเสริม แนะนำและช่วยเหลือ

¹ ภายหลังจากประกาศพระราชบัญญัติพรรคการเมืองแล้ว มีพรรคที่เข้าจดทะเบียนถูกต้องตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2498 ทั้งหมด 23 พรรค
 รวมทั้งพรรคกึ่งกลางนี้ด้วย ดูใน Wendell Blanchard, Thailand (New Haven :
 Harf Press, 1958), p. 128.

² David A. Wilson, "Thailand and Marxism," p. 95.

ในด้านการผลิต การขนส่งและการจำหน่ายสินค้าของราษฎร และรัฐต้องขยายสหกรณ์ การค้าและการผลิตให้ทั่วประเทศ ตลอดจนจัดระบบอุตสาหกรรมขนาดครอบครัวและ ขนาดใหญ่ให้มากขึ้น ส่วนเรื่องที่ดิน รัฐต้องให้เอกชนมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินพอควรแก่สภาพ และฐานะ ส่วนด้านการเงินคืออยู่ที่ ก็ให้รัฐส่งเสริมการเคหะให้เพียงพอแก่ประชาชน และป้องกันโรคภัยไข้เจ็บไม่ให้รบกวนราษฎร ส่วนในด้านการปกครองก็เน้นหนักใน ลัทธิประชาธิปไตยอย่างเคร่งครัด และในต่างประเทศ รัฐต้องมีนโยบายผูกมิตร กับนานาประเทศโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในลัทธิการเมือง¹

2. พรรคเสรีประชาธิปไตย มี นายเมธ รัตนประสิทธิ์ ผู้แทนจังหวัด เชียงใหม่ เป็นหัวหน้า และ ร.ท.จากรุบุตร เรืองสุวรรณ ผู้แทนจังหวัดขอนแก่น เป็นเลขาธิการพรรค พรรคนี้ส่วนใหญ่ประกอบด้วยสมาชิกจากภาคตะวันออกเฉียง-เหนือ และส่วนมากเคยเป็นผู้สนับสนุนนายปรีดี พนมยงค์² นโยบายพรรคนี้สนับสนุน การปกครองระบบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ส่วนในด้านเศรษฐกิจ มีแนวคิดให้รัฐอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน แต่ก็พยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้เดือด ร้อนผู้อื่น อย่างไรก็ตาม พรรคนี้ก็มีนโยบายมุ่งจะช่วยเหลือชาวนาและกรรมกรซึ่งเป็น กลุ่มชนที่ยากจนและอดอยาก โดยจะให้รัฐปรับปรุงที่ดินให้อุดมสมบูรณ์เพื่อชาวนาและ ให้การคุ้มครองสวัสดิภาพของกรรมกร³

¹ ดูรายละเอียดนโยบายพรรคเสรีราษฎรใน "ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการจดทะเบียนพรรคการเมืองเสรีราษฎร" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 72 ตอนที่ 86 วันที่ 8 พฤศจิกายน 2498, หน้า 2689 - 2695

² David A. Wilson, "Thailand and Marxism," p. 96.

³ ดูรายละเอียดใน "ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการจดทะเบียน พรรคการเมืองเสรีประชาธิปไตย" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 72 ตอนที่ 86 วันที่ 8 พฤศจิกายน 2498, หน้า 2674 - 2685

3. พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย มี นายสุเทพ สัจจกุล เป็นหัวหน้า และ นายฉวน โชติทรัพย์ เป็นเลขาธิการ นโยบายหลักของพรรคนี้คือ จะค้าประกันสิทธิมนุษยชนตามกฎบัตรสหประชาชาติ และจะขยายอำนาจการปกครองให้ถึงประชาชน ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ส่วนการปกครองอีกหลักส่งเสริมและคุ้มครองเสรีภาพของประชาชน และมุ่งพัฒนาการศึกษาให้ก้าวหน้าตามระบอบประชาธิปไตย ส่วนด้านเศรษฐกิจ จะจัดระบบอาชีพให้ประชาชนทุกคนมีงานทำอย่างทั่วถึง และสนับสนุนส่งเสริมการกสิกรรมและอุตสาหกรรมภายในประเทศให้มาก ส่วนกิจการใด ๆ ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อประชาชน ก็จะทำให้รัฐเป็นผู้จัดตั้งและดำเนินการเอง สำหรับปัญหาชาวต่างชาติ ก็จะทำการจัดสรรที่ดินให้ทำกันตามอัธยาศัย พร้อมทั้งจะอำนวยความสะดวกในด้านการขนส่ง และการขายพืชผล เพื่อไม่ให้พ่อค้าคนกลางเข้ามายุ่งเกี่ยว นอกจากนี้ก็จะส่งเสริมสหกรณ์ให้ทั่วประเทศ ส่วนในด้านการสงเคราะห์ ก็จะสร้างอาคารให้ประชาชนยากจนมีที่อยู่อาศัยโดยทั่วถึง และจะคุ้มครองสวัสดิภาพแรงงาน โดยให้ทำงาน 8 ชั่วโมง ศึกษา 8 ชั่วโมง และพักผ่อน 8 ชั่วโมง ส่วนคนชรา คนพิการ และเด็กที่ไร้ผู้อุปการะ รัฐก็จะช่วยสงเคราะห์ ส่วนด้านการสาธารณสุขก็จะขยายการบริการอนามัยและให้การรักษายาบาลโดยไม่คิดมูลค่า ส่วนในด้านการคลัง ก็จะจัดเก็บระบบภาษีแบบเป็นธรรม และสำหรับด้านการต่างประเทศ ก็มีนโยบายสนับสนุนทุกประเทศ โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างลัทธิการเมือง ให้เข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติ¹

¹ดูรายละเอียดใน "ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการจดทะเบียนพรรคการเมือง สังคมนิยมประชาธิปไตย" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 72 ตอนที่ 95 วันที่ 13 ธันวาคม 2498, หน้า 2973

4. พรรคขบวนการไฮด์ปาร์ค มี นายเพทาย โชคินุชิต เป็นหัวหน้า และ นายชวน รัตนวราหะ เป็นเลขาธิการพรรค สมาชิกส่วนใหญ่ของพรรคนี้เป็นพวกที่เชื่อมิใช่การเปิด "ไฮด์ปาร์ค" อย่างเสรีตามแบบอังกฤษ จึงได้รวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้น¹ นโยบายหลักของพรรคคือ ยึดหลักประชาธิปไตย ให้รัฐเป็นผู้ประกอบการในสิ่งที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อประชาชน จะส่งเสริมสหกรณ์และดำเนินการเก็บภาษีแบบเป็นธรรม เพื่อช่วยเหลือคนยากจน ส่วนในด้านสาธารณสุข จะจัดสถานพยาบาลให้เพียงพอแก่ความต้องการของประชาชน และในด้านสังคมสงเคราะห์จะคุ้มครองและประกันคนชรา ผู้หญิง และเด็กให้มีความสุขและกินคืออยู่ที่ กล่าวโดยสรุปนโยบายหลักของพรรคนี้คือมุ่ง "เอาใจใส่ชนชั้นกรรมกร กสิกร คนยากจน คนชั้นกลาง และเยาวชนของประเทศ" เป็นหลัก²

5. พรรคกรรมกร มี นายประกอบ โตลักษณะดำ เป็นหัวหน้า และ นางไคล จุณหะจันทน์ เป็นเลขาธิการพรรค นโยบายหลักที่สำคัญของพรรคคือ ยึดหลักประชาธิปไตยและจะต่อสู้และรักษามลประโยชน์ของกรรมกร นอกจากนี้ก็จะส่งเสริมให้ประชาชนมีงานทำทุกคน และจะสนับสนุนขยายกิจการสหกรณ์ทั่วประเทศ³

¹ดูใน Darrel Berrigan, "Thailand; Pibul Tries Pracha-Thipatai," Reporter, Vol. XIV. (June 14, 1956), pp. 30 - 33.

²ดูรายละเอียดใน "ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจดทะเบียนพรรคการเมือง ขบวนการไฮด์ปาร์ค" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 73 ตอนที่ 30 วันที่ 3 เมษายน 2499, หน้า 1101 - 1106.

³ดูรายละเอียดใน "ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจดทะเบียนพรรคการเมืองกรรมกร" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 72 ตอนที่ 86 วันที่ 8 พฤศจิกายน 2498, หน้า 2685 - 2688.

6. พรรคสังคมนิยม มี นายวิศิษฐ์ ศรีภักตรา เป็นหัวหน้า และ นายว่อง ฌ พัทลุง เป็นเลขาธิการพรรค ตามแนวนโยบายของพรรคนี้ ถ้าพิจารณาเปรียบเทียบกับพรรคต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว กล่าวได้ว่า พรรคนี้ค่อนข้างมีนโยบายรุนแรง ทั้งนี้เพราะนโยบายพรรคนี้ดำเนินคล้ายกับการปฏิวัติทางค่านเศรษฐกิจและสังคม กล่าวคือ ในค่านเศรษฐกิจ มุ่งจะเปลี่ยนแปลงฐานะความเป็นอยู่ของชาวนาอย่างขนานใหญ่ เช่น ให้เครื่องมือเครื่องใช้ทางวิทยาศาสตร์ ขยายระบบสหกรณ์เพื่อคัดคนกลาง และคิดทำการปฏิรูปที่ดินเพื่อประโยชน์แก่คนหมู่มาก ส่วนในค่านสังคม สงเคราะห์ พรรคนี้ยึดหลักว่า ประชาชนคือเจ้าของประเทศ ซึ่งสมควรอย่างยิ่งที่จะได้รับการคุ้มครองสวัสดิกิจการและได้รับหลักประกันในการครองชีพที่แน่นอนจากรัฐ ด้วยความเป็นธรรมและโดยทั่วหน้ากัน สำหรับโครงการที่จะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวนี้ พรรคนี้ได้วางแนวทางในการดำเนินการดังนี้

1. จะจัดให้ประชาชนทุกคนมีที่อยู่อาศัยโดยทั่วถึงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือคนจน
2. จะจัดให้มีสถานพักผ่อนคนป่วยและคนชราทั่วประเทศ
3. จะคุ้มครองสวัสดิภาพของแรงงานหรือผู้ใช้แรงงาน
4. จะให้สิทธิคนไทยทั้งสหราชอาณาจักร เพื่อเรียกร้องสิทธิอันชอบธรรม
5. จะรับประกันผู้ว่างงาน คนชราภาพ ทุพพลภาพ หญิงหม้ายและเด็กกำพร้า ตลอดจนมารดาและเด็กทารกให้สุขสบาย ส่วนในค่านการศึกษา จะให้เปล่าและจัดให้แพร่หลายเพื่อลดช่องว่างทางการศึกษาระหว่างคนมีกับคนจน ค่านการสาธารณสุข จะกระจายการรักษาพยาบาลให้ทั่วประเทศ โดยไม่คิดมูลค่า และค่านการต่างประเทศ สนับสนุนการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและสนับสนุนทุกประเทศให้เข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในลัทธิการเมือง และนอกจากนี้ ก็สนับสนุนให้ประชากรในดินแดนต่าง ๆ ที่ยังไม่ได้ปกครองตนเอง มีการปกครอง

ตนเอง ส่วนในด้านการปกครอง ใคสนับสนุนระบบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์
เป็นประมุข¹

ต่อมาในเดือนกันยายน 2499 พรรคต่าง ๆ เหล่านี้ ยกเว้นพรรคกรรมกร
ได้รวมตัวกันเป็น "แนวร่วมสังคมนิยม" แต่อย่างไรก็ตาม การรวมตัวของพรรค
เหล่านี้ ก็ไม่ได้เป็นขบวนการทางการเมืองที่รวมกันอย่างมีประสิทธิภาพ² ทั้งนี้
เพราะแต่ละพรรคยังมีคัมภีร์นโยบายของตนเองและมีอิสระของตนเอง และนอกจากนี้
นโยบายโดยทั่ว ๆ ไปของแต่ละพรรคก็กว้างขวางมาก ซึ่งเมื่อเทียบกับพรรคฝ่าย
ขวาอื่น ๆ เช่น พรรคเสรีมนังคศิลา และพรรคประชาธิปัตย์แล้ว ก็ดูไม่ค่อยแตกต่าง
กันนัก³

อย่างไรก็ดี แม้กลุ่ม "แนวร่วมสังคมนิยม" จะมีนโยบายที่ห่างไกลจาก
ลัทธิมาร์กซิสม์ แต่ในนโยบายบางอย่างของพรรคเหล่านี้ก็มีลักษณะโน้มเอียงไปทาง
ลัทธิสังคมนิยมอยู่มาก ซึ่งถ้าหากไม่มีการเปลี่ยนแปลงล้มเลิกพรรคการเมืองในสมัย
จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ อาจเป็นไปได้ว่า แนวนโยบายของพรรคเหล่านี้ จะเป็นราก
ฐานให้พรรคบางพรรคหรือพรรคใหม่ ๆ ได้ปรับปรุงนโยบายให้มีลักษณะเป็นสังคมนิยม
ที่รุนแรงมากขึ้น

¹ ดูรายละเอียดใน "ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจดทะเบียน
พรรคการเมืองสังคมนิยม" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 73 ตอนที่ 35 วันที่ 27
มีนาคม 2499, หน้า 1036 - 1045.

² Weatherbee, The United Front in Thailand, p. 22.

³ ดูรายละเอียดใน "ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจดทะเบียน
พรรคเสรีมนังคศิลา" และ "ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจดทะเบียน
พรรคประชาธิปัตย์" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 72 ตอนที่ 86 วันที่ 8 พฤศจิกายน
2498, หน้า 2668 - 2673.

กล่าวโดยสรุป ในช่วงการทดลองประชาธิปไตยของรัฐบาล จอมพล ป. สมัยหลังนี้ แม้จะมีกลุ่มสังคมนิยมเคลื่อนไหวอย่างมาก แต่พรรคเหล่านี้ก็มีนโยบายที่ห่างไกลจากลัทธิมาร์กซิสม์มาก แต่อย่างไรก็ตาม การเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองนิยมลัทธิสังคมนิยมเคลื่อนไหวเช่นนี้ ไม่ได้หมายความว่า รัฐบาลจอมพล ป. หักความระมัดระวังและเล็ดลอดการแทรกแซงของคอมมิวนิสต์ ในทางตรงกันข้าม รัฐบาลจอมพล ป. ยังคงมีความระมัดระวังและพยายามป้องกันอยู่เสมอ ดังจะเห็นได้จากกรณี นายเทพ โชติณูจิต หัวหน้าพรรคเสรีชนกร โค่นล้มเผด็จการของรัฐบาล เดินทางไปจีนแผ่นดินใหญ่ในปี 2498 เมื่อกลับมาถูกจับกุมขังไว้ระยะหนึ่ง¹ แต่ต่อมารัฐบาลก็ได้ปล่อยตัวให้ออกมาสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งปรากฏว่ากลุ่มแนวร่วมสังคมนิยมได้ที่นั่งทั้งหมด 21 ที่นั่ง²

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการเคลื่อนไหวของกลุ่มแนวร่วมสังคมนิยมกลุ่มนี้จะไม่ได้แสดงบทบาททางการเมือง จนเป็นที่หวาดหวั่นแก่รัฐบาลมากนัก แต่นักการทูตอเมริกันได้วิจารณ์ว่า กิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มแนวร่วมสังคมนิยมก็เป็นที่น่าหวาดกลัว พอที่จะกระตุ้นให้รัฐบาลของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำการปราบปรามนักการเมืองฝ่ายซ้ายและพวกนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรงภายหลังการปฏิวัติปี 2501³

¹Weatherbee, The United Front in Thailand, p. 23

²ผลการเลือกตั้งเดือนกุมภาพันธ์ 2500 กลุ่มแนวร่วมสังคมนิยม ได้รับเลือกตั้งเพียง 3 พรรค คือ พรรคเสรีชนกร ได้ 8 ที่นั่ง พรรคเสรีประชาธิปไตย ได้ 11 ที่นั่ง และพรรคขบวนการไฮด์ปาร์ค ได้ 2 ที่นั่ง ในจำนวนที่นั่งทั้งหมด 160 ที่นั่ง ฎุในกระทรวงมหาดไทย, รายงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เล่ม 1 (พระนคร : โรงพิมพ์กระชายไทย, 2500), หน้า 147 - 154.

³Tanham, Trial in Thailand, p. 33.

ส่วนทางการเคลื่อนไหวของกรรมกรที่เกี่ยวข้องกับพวกคอมมิวนิสต์นั้น เท่าที่ปรากฏในหลักฐาน จีนคอมมิวนิสต์ได้เริ่มเข้ามาจัดตั้งสมาคมเกี่ยวกับกรรมกรในประเทศไทยครั้งแรกในปี 2469 ชื่อ "สมาคมกรรมกรแห่งประเทศไทยสยาม"¹ ทั้งนี้เพื่อต้องการขยายพลังกรรมกรให้ดำเนินไปตามแนวทางลัทธิคอมมิวนิสต์ แต่การดำเนินการในระยะแรกประสบอุปสรรคมาก เพราะไม่สามารถเข้าถึงกรรมกรไทยได้ จนในปี 2473 จึงพยายามหันเข้าหากรรมกรไทยมากขึ้น² แต่ก็ไม่ปรากฏว่าได้มีการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับกรรมกรไทยแต่อย่างใด ต่อมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 แม้จะมีกรรมกรไทยก่อการเคลื่อนไหวอยู่หลายครั้ง อาทิเช่น ในปี 2476 พวกกรรมกรรถไฟเรียกร้องไม่ให้พระยาพหลพลพยุหเสนาออกจากการเมืองและการทหาร และต่อมาในปี 2490 พวกกรรมกรไคยกชบวนเดินไปยังทำเนียบรัฐบาลเรื่องการขาดแคลนข้าวบริโภค³ และในปีเดียวกันนี้ กรรมกรก็ได้รวมกันจัดตั้งองค์การของตนเองชื่อ "สหอาชีพะกรรมกร"⁴ แต่การเคลื่อนไหวดังกล่าวนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับลัทธิคอมมิวนิสต์แต่อย่างใด จนกระทั่งในปี 2492 คอมมิวนิสต์ไทยและคอมมิวนิสต์จีน จึงเริ่มแทรกแซงในหมู่กรรมกรไทยอีก ทำให้ "สหอาชีพะกรรมกร" เริ่มโน้มเอียงไปทางซ้าย โดยเข้าไปร่วมกับ "สหพันธ์สหบาลกรรมกรโลก" (The World Federation of Trade Union) ซึ่งมีพรรคคอมมิวนิสต์รัสเซีย พรรคคอมมิวนิสต์จีน พรรคคอมมิวนิสต์อินเดียน และพรรคคอมมิวนิสต์ออสเตรเลีย

¹ ดูใน กจข. ร. 7 ม.18/12 คำแปลหนังสือพิมพ์จีนชื่อ "บางกอกเซียว-ป้อ" ลงวันที่ 28 สิงหาคม 2473.

² เรื่องเดียวกัน.

³ หนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย ฉบับวันที่ 12 สิงหาคม 2490.

⁴ Thompson, The Left Wing in SEA, p. 64.

เป็นสมาชิกถาวร¹ แต่อย่างไรก็ตาม รัฐบาลจอมพล ป. ก็พยายามหาทางชักชวน
โดยจัดตั้ง "สมาคมกรรมกรไทย" ขึ้นเป็นคู่แข่ง จนสามารถดึงกรรมกรไทยออก
มาจาก "สหอาชีพกรรมกร" ซึ่งกำลังตกอยู่ใต้อิทธิพลของคอมมิวนิสต์ได้เป็น
จำนวนมาก และรัฐบาลก็ยังได้ทำการควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ของ "สหอาชีพ-
กรรมกร" อย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ก็ได้ลดการอพยพเข้าของคนจีนเพื่อป้องกันไม่
ให้อิทธิพลจีนคอมมิวนิสต์อยู่ในเหนือกรรมกรไทย² และยิ่งกว่านี้ รัฐบาลจอมพล ป.
ยังให้การอุปถัมภ์และช่วยเหลือด้านการเงินแก่ "สมาคมกรรมกรไทย" อีกปีละ
200,000 บาท³ เพื่อจูงใจให้กรรมกรไทยสนับสนุนรัฐบาลมากขึ้น

อย่างไรก็ดี แม้ "สมาคมกรรมกรไทย" จะอยู่ในความควบคุมดูแลของ
รัฐบาลจอมพล ป. แต่ปรากฏว่าพวกกรรมกรไทยก็ยังทำการเคลื่อนไหวอยู่หลายครั้ง
ดังเช่นในกรณี 2495 กลุ่มกรรมกรในบริษัทอาเซียติก (Asiatic Company)
ได้นัดหยุดงานเพื่อขอค่าแรงเพิ่มเป็นเวลานานถึง 24 วัน และเมื่อไม่สำเร็จก็ได้
เรียกร้องให้รัฐบาลเข้าทำการควบคุมกิจการของบริษัทนี้ทั้งหมด⁴ และอีกกรณี

¹ ดูใน สดธ. แผนก นร. 14/105 The Scotsman (September 14, 1951).

² Thompson, The Left Wing in SEA, p. 65.

³ ดูใน "รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตอบกระทู้ถามที่ ส.14/2495
ของ นายบุญผาง ทองสวัสดิ์ สมาชิกสภาผู้แทนฯ เรื่องการอุกทวนส่งเสริมสมาคม
กรรมกรไทย" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 69 ตอนที่ 64 วันที่ 21 ตุลาคม 2495,
หน้า 3795 - 3796.

⁴ หนังสือพิมพ์สยามนิกร ฉบับวันที่ 26, 29 เมษายน 2495.

ในกลางปี 2499 บริษัทบอมเบย์เบอร์มา (Bombay Burma Company) ได้ประสบปัญหาเศรษฐกิจจำแย่ ถึงขนาดขายกิจการเพื่อย้ายไปตั้งใหม่ที่เกาะบอร์เนียว ประเทศอินโดนีเซีย ปรากฏว่าปัญหานี้ทำให้คนงานกว่า 400 คน ต้องว่างงาน ดังนั้น คนงานจึงได้พากันโจมตีและประณามผู้จัดการบริษัทว่าเป็นพวกลัทธิจักรวรรดินิยม เอารักเอาเปรียบ ทั้ง ๆ ที่ทางบริษัทนั้นได้จ่ายค่าทดแทนและอนุญาตให้พักอาศัยในบ้านพักของบริษัทไว้ชั่วคราวไปก่อน¹

นับตั้งแต่ จอมพล ป. ได้จัดตั้ง "สมาคมกรรมกรไทย" ในปี 2491 ปัญหาการแทรกแซงของคอมมิวนิสต์ในหมู่กรรมกรไทยก็ไม่ค่อยปรากฏขึ้น ทั้งนี้ นอกจากเหตุผลที่รัฐบาลจอมพล ป. ได้พยายามกีดกันและป้องกันไม่ให้เงินคอมมิวนิสต์หรือคอมมิวนิสต์ไทย เข้ามามีอิทธิพลในหมู่กรรมกรไทยดังได้กล่าวแล้ว ปัญหาจำนวนกรรมกรในประเทศไทยที่มีอยู่น้อย และยังคงอยู่กันอย่างกระจัดกระจายตามโรงงานเล็ก ๆ ซึ่งมีความเป็นอยู่คล้าย ๆ ครอบครัว ก็มีส่วนทำให้กรรมกรไทยไม่ค่อยมีความคิดโน้มน้าวไปตามคอมมิวนิสต์ ทั้งนี้เพราะไม่ค่อยรู้สึกว่าเป็นชนชั้นที่ถูกกดขี่ อย่างที่พวกคอมมิวนิสต์ได้พยายามโฆษณาชวนเชื่อ² และด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ มีส่วนทำให้ จอมพล ป. กล้าตัดสินใจอนุญาตให้พวกกรรมกรจัดตั้งองค์การได้ และยังให้สิทธิในการเคลื่อนไหวโดยไม่ผิดกฎหมายอาญาและแพ่งอีกด้วย³

¹ หนังสือพิมพ์สยามนิกร ฉบับวันที่ 18 มิถุนายน 2499.

² Chevan, Nationalism in Asia, p. 528.

³ ฎใน "พระราชบัญญัติแรงงาน พ.ศ. 2499" มาตรา 56 และ 75 ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) เล่ม 73 ตอนที่ 92 วันที่ 7 พฤศจิกายน 2499.

อย่างไรก็ตาม แมกรรกรไทยจะอยู่ห่างไกลอิทธิพลของพวกคอมมิวนิสต์
 อยู่มาก แต่การเคลื่อนไหวของกรรกรบางกลุ่มหรือหัวหน้ากรรกรบางคน ในช่วง
 ปี 2499 - 2500 ก็มีลักษณะสนับสนุนและโน้มน้าวไปยังพวกคอมมิวนิสต์อยู่ไม่น้อย
 ดังเช่นในปี 2499 การเคลื่อนไหวของกรรกรอุตสาหกรรมยางและชาวทางภาคใต้
 ซึ่งบ่อยครั้งที่เกิดขึ้น กรรกรพวกนี้จะเรียกร้องให้รัฐบาลดำเนินนโยบายเป็นกลาง
 เพื่อทำการค้ากับทุกประเทศ **ณ** แต่ประเทศคอมมิวนิสต์ ทั้งนี้เพราะเห็นว่าประเทศไทย
 ไม่อาจส่งชาวออกไปขายต่างประเทศได้มากอย่างสมัยก่อน และด้านสินค้าทางการค้าต่าง
 แยะ เพราะอเมริกาได้ลดการตั้งสินค้าทางธรรมชาติเข้าประเทศ¹ และในเดือน
 ธันวาคม 2499 พนักงานบริษัทแอสตันคาร์ควากัม ออยล์ (The Standard
 Vacuum Oil Company) ก็ได้เคลื่อนไหวคล้ายกันคือ ร่วมกันนัดหยุดงานกระตุ้น
 ให้รัฐบาลไทยซื้อน้ำมันจากรัสเซีย² ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ 2500 มีกลุ่มคนงาน
 หัวรุนแรงกลุ่มเล็ก ๆ ที่นิยมลัทธิสังคมนิยม ซึ่งเคยขอรองรัฐบาล จอมพล ป. นายก
 รัฐมนตรี ให้ออนตัวจากการเป็นสมาชิกองค์การชื้ออาโต และให้ยกเลิกพระราชบัญญัติ
 คอมมิวนิสต์ ปี 2495 ไกรวมกันเขียนข้อความกระตุ้นให้รัฐบาลสถาปนาความสัมพันธ์
 ทางการค้ากับประเทศคอมมิวนิสต์ โดยนำไปติดไว้ที่สหพันธ์กรรกรแห่งหนึ่ง ซึ่ง
 จอมพล ป. ได้มาเป็นประธานพิธีเปิดป้าย³ นอกจากนี้ ในวันที่ 1 พฤษภาคม 2500
 ก็มีพวกกรรกรอีกหลายร้อยคนไกรวมกันเดินขบวนถือป้ายโจมตีพวกลัทธิจักรวรรดินิยม

¹ ดูใน Sukdi Pasuknirunt, "A Comparative Analysis
 Between The Thai Labor Law and United States" (Ph.D's
 Thesis, Indiana University, 1959), p. 276.

² หนังสือพิมพ์สยามนิกร ฉบับวันที่ 3 มกราคม 2500.

³ หนังสือพิมพ์สยามนิกร ฉบับวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2500.

และคำขอร้องให้รัฐบาลดำเนินนโยบายเป็นกลางไปตามถนนในกรุงเทพฯ¹ และในขณะเดียวกัน ก็มีคณงานอีกหลายคนได้ไปร่วมฉลองวันกรรมกรในกรุงเทพฯ²

นอกจากการเคลื่อนไหวของนักการเมือง และกรรมกรที่นิยมลัทธิสังคมนิยม ดังกล่าวนี้แล้ว ในช่วงเวลา³นี้ รัฐบาลไทยก็ยังได้เผชิญกับการเคลื่อนไหวของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยด้วย กล่าวคือ ในปี 2499 นายประพันธ์ วีระศักดิ์ ประธานคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์ไทย ได้ส่งสาส์นอวยพรและแสดงความยินดีต่อที่ประชุมสมัชชาพรรคคอมมิวนิสต์จีน ครั้งที่ 8³ (วันที่ 22 กันยายน 2499) พร้อมกับแถลงเจตนารมณ์ของพรรคว่า จะรวมพลังคนไทยยืนหยัดต่อสู้กับการรุกรานของจักรวรรดินิยมอเมริกา เพื่อปลดปล่อยประเทศไทยให้พ้นการเป็นกึ่งอาณานิคม และเพื่อให้ไทยมีอิสรภาพ เสรีภาพ และประชาธิปไตย⁴ และต่อมาในวันขึ้นปีใหม่ พ.ศ. 2500 พรรคคอมมิวนิสต์ไทยได้ออกสาส์นเรียกร้องให้ประชาชนไทยและพรรคการเมืองทุกพรรคร่วมกันเป็นแนวร่วมขับไล่ลัทธิจักรวรรดินิยมอเมริกาอีก⁵ และถัดมา

¹ หนังสือพิมพ์สยามนิกร ฉบับวันที่ 3 พฤษภาคม 2500.

² ตามข่าวแจ้งว่ามีคนงาน 9 คน ได้ขออนุญาตอธิบดีกรมตำรวจไปร่วมฉลองวันกรรมกรในกรุงเทพฯ แต่ได้รับอนุญาตเพียง 7 คน ส่วน 2 คนได้หลบไปเองอย่างลับ ๆ ทั้งนี้ไม่รวมถึงพวกที่ไม่ได้ขออนุญาต และเมื่อพวกที่ไปกลับมาก็ถูกจับกุมในข้อหาเป็นคอมมิวนิสต์ ดูใน หนังสือพิมพ์สยามนิกร ฉบับวันที่ 27 เมษายน 2500 และในหนังสือพิมพ์สยามนิกร ฉบับวันที่ 9 มิถุนายน 2500.

³ Tanhem, Trial in Thailand, p. 33.

⁴ อ้างใน อนุรัตน์ ทักษาศิวต์, "กลวิธีบอนทำลายของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย," หน้า 88.

⁵ Wilson, "China, Thailand and the Spirit of Bundung (Part II)" pp. 115 - 116.

ในปี 2501 ก็มีสำเนาไปถึงพรรคคอมมิวนิสต์จีนอีก¹

จากการเคลื่อนไหวของพรรคการเมืองและกลุ่มกรรมกรที่นิยมลัทธิสังคมนิยม ตลอดจนพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ที่ได้เกิดขึ้นในระยะหลังนี้ ต่อมาได้กลายเป็นต้นเหตุให้ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำการปฏิวัติ ในวันที่ 20 ตุลาคม 2501 ทั้งนี้จะเห็นได้จากคำแถลงการณ์ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 2 ที่อ้างถึงเหตุการณ์ที่ทำให้ต้องปฏิวัติว่า "สถานการณ์ทั้งภายในภายนอกประเทศรุดริ่งถึงขีดสุดยิ่งขึ้นทุกที โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภัยคอมมิวนิสต์ได้คุกคามประเทศไทยอย่างรุนแรง"² และในประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 4 ที่ว่า

...สถานการณ์ภายใน ลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นภัยยิ่งใหญ่ที่ประจักษ์แจ่มอยู่ทั่วไป ในเรื่องความแทรกซึมของลัทธิคอมมิวนิสต์ที่พยายามสร้างอิทธิพลเหนือจิตใจของประชาชนชาวไทย การแทรกแซงของตัวแทนคอมมิวนิสต์มีอยู่ทุกกระแสด้านในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ใ้ชีวิตการโฆษณาชวนเชื่อ และแผนการที่ฉลาดหลายอย่าง ทูมเหเงินทองเป็นจำนวนมหาศาล คำเนินทั้งในทางลับและเปิดเผย ทำความพยายามทุกวิถีทางที่จะให้เกิดความเสื่อมโทรมระส่ำระสายในประเทศ ชุ่ยโค่นราชบัลลังก์ ลุมกลางพระพุทธรศาสนา และทำลายสถาบันทุกอย่างที่ชาติไทยโดยคงรักษามาควยความเสียดละอย่างยั้งยวด...³

และนอกจากนี้ไ้กล่าวโจมตีและชี้ให้เห็นภัยของคอมมิวนิสต์ต่าง ๆ อีกมากมาย⁴

¹Tanham, Trial in Thailand, p. 33.

²ดูใน "ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 2" ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) เล่ม 75 ตอนที่ 81 วันที่ 20 ตุลาคม 2501, หน้า 5.

³ดูใน "ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 4" เรื่องเดียวกัน, หน้า 10 - 11

⁴เรื่องเดียวกัน, หน้า 10 - 16.

จนเป็นสาเหตุให้คณะปฏิวัติต้องยึดอำนาจการปกครอง เพื่อรักษาสถาบันที่เคารพและ
มรดกต่าง ๆ ของชาติ หลังจากนั้นต่อมา พรรคการเมืองได้ถูกยุบ กฎหมายแรงงาน
ก็ถูกยกเลิก และพวกคอมมิวนิสต์ก็ได้รับการปราบปรามและป้องกันอย่างจริงจังและ
เข้มงวดมากกว่าสมัยที่ผ่านมาทั้งหมด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย